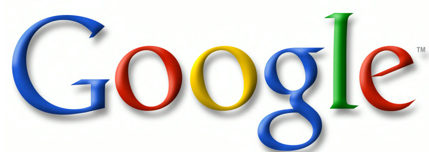

Historiske Aarbøger,

til Oplysning og Veiledning i Nordens, særdeles Danmarks Historie.

Udgivne

ved den danske historiske Forening,

af

C. Molbech.

Første Deel.

Kiøbenhavn.

Trykt hos Directeur Jens Hostrup Schultz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

1845.

1. Germany — Hist. —
Pol. and soc. publ.

2. Scandinavia — Hist. —
and soc. publ.

Historiske Aarbøger,

til Oplysning og Veiledning i Nordens, særdeles Danmarks Historie.

Udgivne

ved den danske historiske Forening,

af

C. Molbech.

Første Deel.

Kiøbenhavn.

Trykt hos Directeur Jens Hostrup Schultz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

1845.

møisommelig, at den afskrækker endeel; mangengang vilde den endog være reent forgieves, fordi vedkommende Noticer endnu slet ikke ere samlede af Kilderne, eller bearbeidede. Man tør derfor haabe, at et saadant Foretagendes Grundtanke vil vinde Bifald hos den historiske Forenings Medlemmer, ligesom den allerede for fire Aar siden vandt et saadant hos Selskabets Bestyrelse, der bifaldt Planen, og overlod til Undertegnede at begynde dens Udførelse.

Det er naturligt, at den ovenfor berørte Overeensstemmelse med det franske Selskabs Aarbog ikke kan blive nogen fuldkommen Liighed. Endeel historiske og literaire Forhold, som gielde og kræve en vis Art af Bearbeidelse i Frankrige, finde ikke Sted, eller maa behandles anderledes i Danmark. En ikke uvigtig Forskiellighed fra det franske Værk vil desuden indtræde og blive at overholde i disse danske Aarbøger, hvis de, som man tør haabe, komme til at fortsættes. Det franske Selskabs Annuaire historique, skiøndt trykt i liden Format, og tillige bestemt til et Slags historisk Calender, optager, foruden den Deel af Indholdet, hvis Bestemmelse er at udgiøre "ligesom et Repertorium over den franske Historie", tillige specielle Afhandlinger og kritiske Undersøgelser. Saadanne ville derimod hos os snarere og naturligere søges i de Tidsskrifter, eller andre Samlinger, som den danske historiske Forening allerede har bragt for Lyset, eller i Fremtiden vil lade udgaae. Forskiellige maa disse Aarbøger ogsaa deri blive fra de franske, at de ikke aarligen kunne ventes; men ikkun saa ofte som man vil være i Stand til at meddele et omhyggeligt forberedet og udarbeidet Stof.

Af de to Bidrag, som udgiøre dette Binds Indhold, er det første grundet paa et Udkast, som Hr. Cand. C. E. Langberg for nogle Aar siden paatog sig at udarbeide. Dette har ikke været uden Nytte og Hielp for denne Bogs Udgiver; men det behøvede baade en ny Bearbeidelse, og en kritisk Undersøgelse af alle Beviissteder og Oplysninger; ligesom disse behøvede mangen herhen hørende Udvidelse og Berigelse, ved Siden af Indskrænkning til det efter Planen for Arbeidet fornødne. Saavidt mueligt maatte, især i de ældre Tider, alle vigtige Beviissteder i Kilderne baade sammenlignes og anføres; særdeles hvor noget Slags Tvivl eller Uvished blev tilbage. Hr. Professor Velschow har havt den Godhed, ved at giennemlæse Correctur-Arkene, at bidrage til at oplyse og berigtige flere Steder og Tilfælde. Man vil maaskee, uagtet al anvendt Omhu, dog finde enkelte Savn; og at undgaae disse var i nogle, baade ældre og nyere Tilfælde, ved Kildernes Mangel, for Øieblikket ikke mueligt; dog tør Udgiveren haabe, at egentlige Feil ville være faa; og intet lignende Arbeide kan rose sig af, aldeles at have undgaaet dem.

I øvrigt var Hensigten kun, at meddele de vigtigste Data af de danske Kongers Levnet, for saavidt saadanne nærmest kom under den biographiske Betragtning, eller vedrørte Kongernes personlige Forhold; altsaa Angivelse af deres Fødselstid, Valg eller Hylding, Thronbestigelse, Giftermaal, betydelige Reiser i fremmede Lande, Afkom i første Led, Regieringstid og Alder, Dødstid, Gravsted, m. m. Andre Oplysninger af mere specielle Forhold ere kun tilfældigviis optagne i Anmærkningerne. Ligesom et saadant, hos os hidtil ganske

savnet Arbeide uden Tvivl vil afhielpe en Trang, der hyppigen og ved mange Leiligheder føltes: saaledes tør Udgiveren i Arbeidets møisommelige Seenhed vente nogen Undskyldning for den lange Tid, som er medgaaet inden det kunde komme for Lyset.

Det andet Bidrag, som denne Deel indeholder, vil lette Brugen af den største og vigtigste Kildesamling for det danske Riges Historie. Det er mangengang ikke let eller hurtigt at finde, hvad man søger blandt meer end halvtredie hundrede Artikler, som ere aftrykte i de hidtil udkomne 8 Bind af Scriptores Rerum danicarum. Med denne lille Bog ved Haanden vil man ofte kunne undgaae at lede i flere Bind af Værket; og man vil bl. a. have et lettet Oversyn af de gamle latinske Annaler — for Historien og Chronologien noget af det vigtigste og mest umistelige af Værkets hele Indhold — ved den Følge, hvori de her ere ordnede, efter deres Alder, eller efter Aarstallene, hvormed enhver Annal slutter.

I næste Bind af Aarbogen haaber man bl. a. at kunne levere en dansk Chronologie, eller en efter Aarsfølgen ordnet Optegnelse af de vigtigste og betydeligste Begivenheder i den danske Historie.

Kiøbenhavn, den 2den Decbr. 1845.

C. Molbech.

Indhold.

I. Den danske Kongerække fra Gorm den Gamle til Christian den Ottende.

*) Har ved en Trykfeil i Bogen Nr. XX.

1.

Den danske Kongerække

fra

Gorm den Gamle

til

Christian den Ottende.

I. Gorm den Gamle,[1]

(**Hardeknuds** Søn?), født henved 835 (?), regierede ved Arv eller Valg over en Deel af Landet, og blev, ved i Krig at vinde det øvrige, Enekonge over Danmark (henved 880?)[2]; død i en meget høi Alder (95 Aar?) henved 940[3]; begraven, tilligemed sin Dronning, efter Sønnen K. Haralds Anordning, i Høiene ved Jellinge,[4] hvor de to berømte Mindestene med Runer endnu findes.

Dronning.

Thyra Danebod (895)[5], en Datter af **Harald Klak**[6], (født 875), synes at have overlevet **Gorm**[7], død 945, 70 Aar gammel.

Börn.

1) **Knud Danaast**, født 896 (?); døbt 934, omkom paa et Tog i Irland kort før Faderens Død[8]. Fader til **Guldharald**, der blev dræbt i Slaget mod den norske Jarl **Hakon**, ved Hals i Liimfiorden, 977 om Sommeren.[9]

2) **Harald Blaatand**, født 911. Medregent 929. Konge 941. Død 988—991.

---

[1]) Han kaldes af Svend Aagesen: Gorm Löghæ (den Løie, Lade), "Vir deses" (S. R. Dan. I. 48), "*Vermis* crudelissimus" (*Ad. Brem.* I. c. 47), Gormr hinn *heimski*, ɔ: den Taabelige, den Dorske. (Jomsv. Saga. Jvf. B. Einarssons Gienſvar til R. Rask. 1831. S. 14—20). Tilnavnet "den Gamle", ("Gorm gamele") gives ham i Chron. Erici. S. R. D. I. 158; og af Thom. Gheysmer. ib. II. 345.

[2]) Suhm (D. H. II. 366) lader ham 883 blive Leirekonge og (l. c. 399) omtr. 888 Konge over det hele Rige.

[3]) Alle Angivelser om Gorm den Gamles Fødsels- og Dødsaar ere kun Gjetninger: Königsfeldt (Tab. 4) sætter hans Fødsel til 846; Regiering som Leirekonge fra 883; Død 941. Petersen, Danm. Hist. II. Tab. til Side 5, har følgende Aar: Gorms Fødsel 835. Regiering fra 840 til 935. (Rigets Samling imellem 860–868.) Thyra født 868, død 938. Knud Danaast født 889, død 935. Harald Blaatand født 895. Regierede fra 935 til 985. Guldharald født 925, død 963. — Jvf. Dahlmann I, 73, 78. [See Anm. [5]) til Harald Blaatand.]

[4]) Sv. Aagesen. ("Juxta ritum *gentilium*, in tumulis gemellis et paribus." S. R. D. I. 51. (Jvf. Langebeks Anm. g.) "Mortui sunt *pagani*" siges om ham og Thyra, i Chron. Erici. S. R. D. I. 158. Saxo Lib. 10, 184. Edit. Steph. (Baade Saxo og Sv. Aagesen omtale Høiene, men Ingen af dem Runestenene). Om Jellinge-Monumenterne s. Literaturen hos Nyerup, Mindesm. fra Oldt. S. 125 o. flg. Om Opgravningen af Thyras Høi 1820, s. Beretn. af Finn Magnusen og C. Thomsen. Antiquar. Ann. IV. 75–139. (Om Runestenene og deres nyeste Aftegning ved A. Müller: Molbech i Nord. Tidsskr. IV. 456.)

[5]) Regni Decus, Decus Daciæ. Svend Aag. *Danmarkarbot*, hos Snorre Sturl. og paa Jellingestenen; jvf. Petersens Danm. Hist. II. 566.

[6]) Jvf. Petersens Danm. Hist. II. 564, 65. (Efter Saxo. Lib. 9, 179. Ed. Steph.: Datter af en Konge Ethelred i England. Jvf. Suhm II. 438.)

[7]) Efter Saxo, Steph. p. 180. 184. Om hendes Alder: Suhm II. 438. Königsfeldt. Tab. 4.

[8]) Islændernes forskiellige Beretninger om hans Død: Olaf Trygvess. Saga c. 64, og Sagaen om Regners Sønner c. 4. Jvf. Suhm. II. 598.

[9]) Dahlmann (Gesch. v. Dännemark I. p. 78) efter en heel anden Tidsregning: omtr. 960.

II. Harald Blaatand,

Gorm den Gamles Søn; født 911[1]. Konge 941. Døbes 972[2]. Indtager Norge 978. Dræbes af Palnatoke d. 1. Novbr. (Alle Helgens Dag) 988-991[3]. Begraven i den Hell. Trefoldigheds Kirke i Roeskilde.[4] Regierede i 50 Aar[5].

Dronninger.

1) **Thora,** udentvivl beslægtet med **Hakon Adelsteens**-fostre.

2) **Gunhild**[6]; død omtrent 977.

3) **Gyrithe**[7], en Datter af Kong **Olaf** i Sverrige, og en Søster til **Styrbiørn**; gift omtrent 978.

Börn.

1) **Hakon** (en Søn af **Thora**), Konge i **Samland**, død ung, omtrent 977.[8]

2) **Svend (Tveskiæg)**, en Søn af **Gunhild**, født 963. Konge 991 (?). Død 1014.

3) **Thyra** (Datter af **Gunhild**), fød 960, gift 1) 975 med den svenske Prinds **Styrbiørn** (død 983)[9], 2) 998 med **Boleslaus** af Polen (skilt fra ham efter 12 Dages Forløb). 3) 998 med Kong **Oluf Trygvesøn** (død d. 8. Septbr. 1000).[10]

4) **Gunhild** (en Datter af **Gunhild**), født 970, gift med Jarlen **Paleig**[11]. Begge dræbtes i Blodbadet i England d. 13. Nov. (St. Briccii Dag) 1002.

5) **Hring**, 949 Konge i Northumberland; affat og dræbt 950.[12]

[1]) Ifølge Dahlmann (Gesch. v. Dännemark I. p. 73) født 910, da han allerede 949 havde en krigsfyndig Søn Hring. Denne Forfatter sætter hans Dødsaar til 1. Novbr. 986 eller 987. Beviset herfor henter han fra, at hans Død er samtidig med Erkebiskop Adaldags sidste Dage, og denne døde i April 988. (Ad. Brem. II. c. 18. 19.)

[2]) Dahlmann hensætter hans Daab til 965 om Høsten. Gesch. v. Dännem. I. 81.

[3]) Suhm III. 204. S. R. D. I. 45. See endvidere Ad. Brem. II. 2. Encom. Emmæ i S. R. D. II. 474. Petersens Danm. Hist. II. 149: imellem 980 og 988.

[4]) Hans Been indmuredes i en af Pillerne i Roeskilde Domkirkes Chor. Suhm III. 238 sq.

[5]) Knytl. Saga c. 4. Næsten alle Krønikerne i S. R. D. Ad. Brem. lib. 2. c. 19. Regner man 50 Aar tilbage fra det af Dahlmann som Harald Blaatands Dødsaar antagne Aarstal, 986, vilde altsaa Gorm den Gamles Dødsaar blive 936.

[6]) Vedel Simonsen, Udsigt over Nationalhist. 2 D. 1. H. p. 85 sq. Suhm III. 85. Nogle kalde hende Gyrithe; to forskiellige Personer; see Gram in Meurs. 158. Gunhild var maaskee en Datter af den jydske Konge Svend Langfod. Suhm III. p. 110.

[7]) Suhm III. 166.

[8]) Voigts Geschichte Preussens I. 234-238. Suhm III. 86.

[9]) Suhm III. 165. 166. Ifølge Langebek (S. R. D. III. 282. I. 51-53) var deres Søn Trugill (Thorkell) Sprakaleg, der var Farfader til Svend Estridsen. Efter Suhm var denne født 976 og Ulf Jarl 994.

[10]) Olaf Trygv. Saga c. 257.

[11]) Vilh. af Malmesbury (Savile's Udg.) p. 69. Suhm III. 350 og flg. Hendes Drab betvivles af Dahlmann I. 94, Anm. 2.

[12]) S. R. D. II. 148 "Hryngr". Ad. Brem. II. c. 15 kalder ham Hiring. Dahlmann, Gesch. Dännem. 1, 76 citerer Joh. Wallingford (Gale p. 541), der nævner ham "*Hericum* nomine, filium Haroldi." Jvf. Lappenbergs Geschichte v. Engl. I. 392 sqq.

III. Svend Tveskiæg,[1]

Harald Blaatands Søn. Født 963. Blev Konge 991 (?). Hersker over en Deel af Norge efter Slaget ved Svolder 1000, og Erobrer af den største Deel af England. Regierede i Danmark i 23 (?) Aar. Døde (51 Aar gammel?) i Gainsborough (ved Trent) i England d. 2. Febr. 1014[2]; begraven i Roeskilde[3] i den hellige Trefoldigheds Kirke.

Dronninger.

1) 993. **Gunhild**[4], en polsk Kongedatter (født 970). Forskudt af **Svend**, levede hun siden i Venden eller Polen, indtil hendes Sønner 1014 hentede hende til Danmark; (død 1015.)[5]

2) 998. **Sigrid Storraade** af Sverrige, Datter af den svenske Viking **Skoglar Toste**; først gift med Upsala-Kongen **Erik Seiersæl**, som skilte sig ved hende.

Börn.

1) **Gyde** (med en Frille) gift med **Erik Jarl** 995. Deres Søn **Hakon Jarl** (f. 997) var gift med **Thyras** Datter **Gunhild** (s. nedenf.) og fra dem nedstammede **Erik Eiegods** Dronning **Bothilde** (ell. **Bodild**).

2) **Thyre** (med **Gunhild**) f. 994. Gift med **Wortigern**, en vendisk Fyrste[6]. — Deres Datter **Gunhild**, gift 1) med **Hakon Jarl** (?), d. 1029; 2) med **Harald Jarl**, d. 13. Nov. 1042.[7]

3) **Knud** (med **Gunhild**)[8] f. 995. Konge i England (1014); i Danmark (1018); i Norge 1030. Død d. 12. Novbr. 1035.

4) **Harald** (med Gunhild) f. 996. Konge i Danmark efter Svend 1014. Død i Slutningen af 1018.

5) **Estrid** [9] f. 997. Gift 1) 1018 eller 1019 med **Ulf Jarl**, kaldet Sprakaleg ɔ: den Hurtige (som **Knud den Store** lod dræbe i Roeskilde Domkirke d. 29. Sept. 1027[10]; og 2) 1031 med Hertug **Robert** af Normandie, som forskød hende 1032. Med **Ulf** havde hun 3 Sønner: **Svend** (som blev Konge), **Biørn** og **Asbiørn** [11].

6) En Datter, født 998, gift med Hertug **Godwin** [12].

7) **Ingrid** (med en Frille), Stammoder til den den norske **Inge Baardsen** (d. 1217) og til **Margrethe**, som var gift med **Hakon Hakonsen**.

---

[1]) Om hans Fødsel af en Trælqvinde s. Dahlmann, Gesch. v. Dännem. I. 86. Encom. Emmæ (S. R. D. II. 474) siger udtrykkelig: a *nobilissimis* duxit originem. *Dithmar. Merseb.* VII. ed. Leibnitzii. I. p. 409, mener, at **Svend** var af Had bleven givet Navn af **Træl**. Hans Navn har maaskee snarest givet Anledning til det sildigere Rygte, ligesom med *Servius* Tullius i Rom. Om hans Tilnavn (af þjuga, en Tyve, hvoraf endnu Høtyve) s. Petersens Danm. Hist. 2, 241. S. R. D. II, 156 (*furcata barba*). Dahlmann har villet udtrykke det paa Tydsk ved "**Gabelbart**".

[2]) Efter engelske Beretninger, af Tarmvrid og hastigen. Efter Vilh. af Malmesb. (Saviles Udg.) p. 71 dræbt (af **St. Edmund**). En udførlig Beretning om hans Død, s. Encom. Emmæ. S. R. D. II. 477 sq. Knytl. Saga c. 6. Oluf Trygv. Saga c. 265. — Suhms D. Hist. III. 414 Suhm om **Svend Tveskiægs** Dødsaar. Vid. S. Skr. VIII. S. 101-120.

³) *Dithmar* (Wagners Udg.) p. 222-234. Chron. Erici, S. R. D. I. 159. Encom. Emmæ i S. R. D. II. 477 og 480; samt Langebeks not. p. ibid. 480.

⁴) Suhm III. 305. Dahlmann I. 100 antager, at Kong **Svend** først ægtede **Gunhild** af Polen omtr. Aar 1000. **Knud** skulde da ved Faderens Død kun have været 13 Aar. Islænderne henføre hans Fødsel til 998. cf. Suhm III. 290.

⁵) Om **Gunhild** jvf. *Dithm. Merseb.* lib. VII. ed. Leibnitzii I. p. 409. (Han kalder hendes Fader **Miseco**.) Jvf. Langebeks not. k til Encom. Emmæ. S. R. D. II. 479. Grams not. a til Meursius. p. 173. Suhm III. 443 mener, at hun er død kort efter **Knuds** Tog til England. Jfr. Petersens Danm. Hist. 2, 211.

⁶) Suhm III. 518. 660.

⁷) Angaaende Tiden for **Harald Jarls** Drab, s. Wedekinds Noten. S. 55 sq. Not. XXXII. Jvf. Suhm IV. 83.

⁸) At **Knud** var **Gunhilds**, ikke **Sigrids** Søn, beviser Suhm (III. 744) deraf, at han kaldte sin egen Datter **Gunhild**. At han var **Svends** ældre eller førstefødte Søn, siges udtrykkeligt i en af de ældste Kilder. ("*Cnutone*, filio suo *majore*". Encom. Emmæ. S. R. D. II. p. 475. *Primogenitum* kaldes han p. 476.)

⁹) Efter Knytl. Saga var hun Datter af **Sigrid Storraade**. **Estrid** findes ogsaa under Navnet **Margrethe**, hvilket hun maaskee (Suhm III. 502) har faaet ved at lade sig indskrive i et geistligt Søsterskab. Hun var maaskee 1017 forlovet med **Emmas** Broder, Hertug **Richard** d. 2den. cf. Ad. Brem. II. 37. Saxo. Lib. 10, p. 193. 200. ed. Steph. De normanniske Krøniker tie herom. Lappenberg (Gesch. v. Engl. I. 479) antager hellere: Robert le Diable. (Jvf. Suhm III. 501. 695.)

¹⁰) Snorre. Folioudg. II. 275 sq. Saxo, ed. Müller. I. 524, har derimod urigtigen: i Julen.

¹¹) Om **Biørn** og **Asbiørn** vid. Ad. Brem. III. 14. Lappenberg I. 500 sqq. — Suhm IV. 393. 404. Lappenberg II. 87.

¹²) Suhm III. 518.

IV. Harald,

Svend Tveskiægs yngre Søn [1], efter Faderens Død Konge i Danmark 1014. Regierede henved 5 Aar. Døde i Slutningen af 1018 [2].

---

[1]) Jvf. Langebek, Scr. R. D. II. 476. Not. o.

[2]) Suhm III. 500. 514 sq. (Saxo forbigaaer Harald ganske.) Jvf. Chron. Erici. Scr. R. D. I. 159 ("fuit effeminatus & totus libidini deditus": gientages af Petr. Olai, ib. I. 117.) og Langebeks Not. c; Chron. Dan. 936-1317, ib. II. 169 (Haraldus ad tempus regnat); Chron Dan. 980-1286, ib. II. 434 (inutilis filius Suenonis); Encom. Emmæ, ib. II. 478. 79. *Meursii* H. Dan. p. 174. 75 og Grams Note a.

V. Knud (den Store)[1],

Svend Tveskiægs ældre Søn, født 995. Konge i England 1014 (Enekonge efter **Edmunds** Død d. 30. November 1016[2]; kronet i London i Begyndelsen af 1017[3].) Konge i Danmark, efter Broderen **Haralds** Død 1018; i Norge efter **Oluf d. Helliges** Fald i Slaget ved Stiklestad d. 31. Aug. (hans Fest er forlagt til 29. Julius) 1030[4]. Giorde sin Romerreise 1026–27. Døde i Shaftesbury efter langvarig Svaghed[5] d. 12. Nov. 1035[6], omtrent 40 Aar gammel; begraven hos de gamle angelsachsiske Konger i St. Peders Klosterkirke i Winchester[7]. Regierede i England 21 Aar, i Danmark 17, og i Norge 5 Aar.

Dronninger.

1) **Alfifa**[8] eller **Algiva** (Ælgive), Jarl **Uthreds** Enke, en Datter af Greve **Ælfhelm**, Aar 1016.

2) **Emma**[9], Kong **Ethelreds** Enke, en Datter af Hertug **Richard** af Normandiet, ægtede **Knud** Aar 1017, sildst i Julius. Hun var født 982 (over 12 Aar ældre end **Knud**), døde den 6. Marts 1052 i Winchester; begraven sammesteds i St. Martins Kirke.

Børn.

A. med **Algiva**:

1) **Svend**[10], født 1016. Statholder i Norge 1030. Fordreven 1035. Død 1036.

2) **Harald Harefod**[11], født 1017. Underkonge over en Deel af Skotland før Faderens Død.[12]

Konge i England efter Faderen, 1035. Død pludselig i Oxford d. 17. Marts 1040[13].

B. med **Emma**:

3) **Hardeknud**, født 1017. Konge i Danmark tilligemed Faderen 1027. Enekonge i Danm. efter Faderen 1035. Konge i England 1040. Døde 1042.

4) **Gunhild**. Forlovet d. 18. Mai 1035 i Bamberg med den tydske Keiser **Conrad** d. 2dens Søn, **Henrik** den 3die. Brylluppet stod d. 29. Jun. 1036 i Nimwegen[14]. Død i Øvre-Italien d. 18. Juli 1038. Begraven i Lintburg eller Limburg (imellem Speier og Worms)[15]. (Hun havde en Datter **Beatrix**, der døde som Abbedisse i Gandesheim[16]).

---

1) I **Valdemarernes** Tid kaldte de Danske ham Gamle Knut ↄ: den Ældre, i Modsætning til Sønnen **Hardeknud** (S. R. D. III. 140. not. e. Jvf. Anon. Roskild. S. R. D. I. 377. Chron. Erici. I. 159.) Suhm III. 755. Om Saxo, der eengang i **Svend Estridsens** Hist. (Ed. Müller. p. 548) benævner ham Canutus maior, herved forstaaer den **Store**, eller den **Ældre**, kan være uvist. Islænderne kalde ham den **Rige** (*Knut riki*) ↄ: den Mægtige. Necrol. Island. Norv. S. R. D. II, 517. ibid. 426. "*Knútr* hinn *riki* eda Knútr *gamli*." Knytl. S. c. 17. I Daaben skal han have faaet Navnet **Lambert** ell. **Lambricht** (Lambertus). Jvf. S. R. D. II, 426. Ad. Brem. II, 36. Suhm **III**, 756. — Om hans Personlighed og udvortes Skikkelse, s. Knytl. S. c. 20. Suhm III. 757-758.

2) Suhm D. H. III, 747 og 753.

3) Lappenberg Gesch. v. Engl. **I**, 462.

4) Samlinger til det norske Folks Sprog og Hist. I, 452 sqq. II, 157 sqq.

5) Efter Knytl. Saga c. 18 begyndte Sygdommen med Guulsot, og han var svag den hele foregaaende Sommer.

6) Suhm D. H. III. 747-753, hvor alle Beviserne for dette Aar udførligen ere samlede. Jvf. S. R. D. II, 517-18. 434. Flere gode engelske Krøniker, som paa førsteciterede Sted i S. R. D. anføres, have alle d. 12. Novbr. (Hvitfeldt I, 74 ogsaa d. 12 Novbr. 1035.) Islænderne (Snorre, Knytl. Saga, Annal. Island. Vet.) derimod den 13. Novbr., og nogle Englændere 1036 (hvilket Aar Suhm tilforn havde antaget, f. Ex. i hans Afhandl. om Sv. Tveskiægs Dødsaar. Vid. S. Skr. 8. D. S. 108). *Turner*, Hist., of the Anglos. III. p. 301, oplyser derimod ogsaa af et gammelt Diplom, at Dødsdagen var 12. Nov. 1035. jvf. Lappenberg Gesch. von Engl. I. 481.

7) S. R. D. II, 495. Om Knuds Grav, der med de gamle sachsiske Kongegrave blev ødelagt 1642, under Opstanden mod Carl d. 1ste, ved en af Parlamentets Generaler, f. *J. Rays* Itinerary 1662. (Select Remains of J. R.) Lond. 1760. p. 308. og Suhm III, 751 sqq.

8) Algiva kaldes af Englænderne ogsaa Alvina, Albina og Ælgiva. see Suhm III, 455. Not. og 491. S. R. D. II, 490. Maaskee hun kun var Knuds Frille (Suhm III, 490). Hun var med Svend i Norge fra 1030 til 1035. Suhm, D. H. IV, 76, mener, at Algiva, der endnu var i Live ved Hardeknuds Død (see Anm. til Hardeknud), er bleven dræbt af de Norske, og at hun er den samme som Elena Regina, der i Necrol. Lund. S. R. D. III, 465 siges at være død d. 31. Decbr. [At Knud den St. skulde have havt en Datter med Algiva ved Navn Marina, der ægtede Udo, den slaviske Fyrste Gotskalks Fader, er et nyere Sagn (hos Nic. Mar. Thurius, d. 1525) der allerede forkastes af Suhm, III, 785, ligesom af nyere kritiske Historieskrivere. f. Werlauff, i Histor. Tidsskr. III. S. 5. Not. 1.]

9) Encom. Emmæ. S. R. D. II, 490. not. h. og 495. not. c. Suhm III, 492. Hos Angelsaxerne ogsaa Ælfgifva (Ælgiva), ligesom Knuds første Gemalinde, og derfor forvexlet saa ofte med hende. Francke, genealog. Taf. zur skandin. Gesch. Tab. D. Suhm IV, 130. 220.

10) S. R. D. II, 169. Suhm III, 456.

[11]) Om et i England opfundet Sagn, at begge Sønnerne, **Svend** og **Harald**, vare underskudte Børn, s. Lappenberg Gesch. v. Engl. I, 482-83. Suhm, IV, 3. Dahlmann Gesch. v. Dännem. I, 113. — Francke Geneal. Taf. zur skand. Gesch., Tab. D. jvf. S. R. D. II, 169. "Haraldum *spurium* — Suenonem *spurium*" — "A Concubina geniti erant", Ad. Brem. II, 54. Men saadanne havde i de Tider lige Rettigheder med de ægtefødte. "Qui, ut mos est barbaris, æquam tunc inter liberos Knut sortiti sunt partem hæreditatis": Ad. Brem. l. c.

[12]) Knytlinga S. c. 17. (Jvf. Suhm III, 746).

[13]) Alle gode engelske Krøniker have 1040. Kun den sachsiske Krønike 1039. **Hardeknud** lod hans Liig optage og kaste i Themsen. En Fisker begrov det paa de Danskes Kirkegaard, der var indviet til **St. Clemens**, i Londons vestlige Forstad. Derfra forflyttedes det siden til St. Clemens Kirke.

[14]) Jvf. den samtidige Wippo's Chron. Conr. Salici. Struve Scr. Rer. Germ. 1726. III, 480. Hun benævnes **Kunigunde** af Tydskerne (et Navn, som hun fik i Salvingen; jvf. Chron. Hildesheim. *Duchesne* Scr. Franc. III 524; Suhm IV, 15 mener efter Keiser **Henrik** d. 2dens dalevende Enke). Jvf. ogsaa Stenzels Gesch. Deutschl. unt. d. Fränk. Kaisern. 2. Bd. Tabell. Hendes Forlovelse med **Henrik** d. 3die blev rimeligviis besluttet, da **Knud** den Store var i Rom og nærværende ved Keiser Conrad II. Kroning 26 Mart. 1027. I et Ms. fra 14 Aarh. (Consuetudinarium Abb. St. Edmunds Bury. Harl. Ms. 3977) nævnes hun "*pulcherrima feminarum* — de qua celebris fama usque ad presens habeatur". *Ellis* Introduct. II. 138.

[15]) *Pistorii* Script. Germ. I. 1138. En fabelagtig Beretning angiver hende (paa Grund af en urigtig Inscription i St. Donati Kirke i Brügge), at være død der d. 21. Aug. 1042, "post acceptam gravissimam a marito injuriam". S. *Ellis* Introd. to Doomsdaybook II, 137; men især *Beltz* observations on the Coffin-Plate and History of *Gunhilda*, Sister of the Saxon King, Harold II. Archæol. Brit. XXV. p. 401—10, hvor den hele Forvirring er oplyst. Den første, som har udbragt Vildfarelsen er J. Meyer, Commentar. Rer. Flandricar. Antw. 1561. Fol. p. 209. Siden er den gientaget af Pontanus (Hist. Dan. 1631. p. 157) og Andre. Hun er nemlig bleven forvexlet med **Gunhild**, Datter af Hertug Godwin og Gyda (Ulf Jarls Søster) og Søster til Kong **Harald** Godwinsen. Denne **Gunild** d. ugift i et Kloster i Brügge, d. 18. Jul. 1038. (s. *Beltz* Archæol. l. c. p. 398. Jvf. Lappenberg Gesch. v. Engl. I, 482. Anm. Orig. Guelph. IV, 315. Suhm IV, 23 og 127.)

[16]) S. L'art de vérifier les dates. Par. 1784. Fol. II. p. 16. Suhm IV, 23.

VI. Hardeknud[1],

Søn af **Knud den Store**, født 1017 i Danmark[2]. Konge i Danmark 1035, i England 1040 (d. 30. Mai[3]). Død af Slagflod d. 8 Junius (Tirsdag) 1042[4] omtr. 25 Aar gammel. Begraven i Winchester[5]. Regierede 7 Aar i Danmark og 2 Aar i England[6].

---

1) Om Navnet **Hardeknud** (hos Isl. Haurda-Knut) jvf. Svend Aagesen, S. R. D. I, 55 og Langebeks Not. p. Grams Meurs. p. 132. Suhm IV, 55. — Sv. Aagesen, S. R. D. I, 56, forbigaaer **Hardeknud**, og vil, at **Knud d. St.** indsatte sin Søstersøn **Svend** til Konge: "Defuncto Kanuto rege, nepos ejus *Sueno*, ab avunculo antea inauguratus, regni gubernacula suscepit". (see under **Sv. Estridsen.**)

2) Langebek l. c. not. p.

3) Enten den Dag, da de Engelske udvalgte ham, eller da han i Brügge modtog Kronen. Suhm IV, 53.

4) I Lambeth, i Nærheden af London, ved **Tove hiin Prudes** Bryllup, netop som han med Bægeret i Haanden drak Brudeparrets Skaal. (Han var i øvrigt meget syglig. Suhm IV, 52. Vita Guilielmi Ducis p. 179.) Hans Dødsdag var d. 8. Junius, som Langebek har beviist, S. R. D. II, 505. not. x, til Necrol. Island. Norv. vet., der har d. 13. Febr. Morkinskinna og **Magnus d. Godes** Saga i Flatøebogen have begge det digtede Sagn, at **Hardeknud** døde i Danmark, forgivet af **Algiva** ved en Feiltagelse i Stedet for **Magnus d. Gode**, der var i Besøg hos ham. (Jvf. Suhm IV, 54.) Suhm (IV, 68 og 77 Not. 15) mener, at den engelske *Hockeday* (Høitidsdag?), som holdtes om Sommeren paa en **Tirsdag**, paa hvilken Dag **Hardeknud** døde, kan være indstiftet til Erindring om Englands Befrielse fra det danske Herredømme. Dette har han efter Rossus p. 105, der kalder den Hoxtuisday og er af samme Mening. Spelmann (Glosf. p. 294. v. *Hocday*) antager at den baade er indstiftet til Erindring om Blodbadet 1002, og om Englands Befrielse fra de Danske.

5) I det nye Kloster hos hans Fader. 1662 d. 15 Juli var hans Liigsteen endnu at see i Winchester (s. under **Knud den Store**).

6) De engelske Historieskrivere, der om hans Regieringstid ere enige med Saxo og Islænderne, Snorre og Knytlinga S., ansætte denne Tid i England med større Bestemthed, nemlig til to Aar mindre end 10 Dage.

VII. Magnus den Gode,

Søn af **Oluf d. Hellige**, født 1023 (?). Konge i Norge 1035, i Danmark 1042 (Julius)[1]. Død $^{24}/_{25}$ Octbr. 1047[2], omtr. 24 Aar gammel; begraven i Christ-Kirken i Trondhiem[3]. Regierede 12 Aar i Norge og 5 Aar i Danmark.

Man har ingen Efterretning om, at **Magnus** var gift. Dog efterlod han sig en Datter ved Navn **Ragnhild**, hvis Moder maaskee var **Margrethe**, en Datter af Lehnsmanden **Thrandur** i Vigen.

---

[1]) Ifølge Forliget ved Gøtha-Elven med **Hardeknud** 1036. Nogle Krøniker (Chr. Erici, S. R. D. I, 160; Annal. Esrom. ibid. 237; og fl.) lade **Svend Estridsen** strax giøre ham Thronen stridig, og optage saaledes ikke **Magnus** i de danske Kongers Række. (Jvf. ogsaa Anon. Roskild. S. R. D. I. 377.)

[2]) Om **Magnus**' Død ere Beretningerne meget forskiellige. **Snorre**, Harald Haardr. Saga c. 28. 29, fortæller, at han blev syg og døde i Sudathorp (Suderup ved Liimfiorden i Jylland. Suhm). Knytlinga S. c. 22 ligeledes: at han døde af Sygdom i Jylland. Saxo, lib. X (p. 545. ed. Müller.), at han ved at forfølge **Svend**, styrtede med Hesten ved Alsted (Alexstadia) i Siælland, og stødte sig paa en spids Pul af et Træ. (Dette vil Suhm IV, 150 sqq. henføre til Slaget paa Laurentii Aften, d. 9. Aug. 1046, som **Magnus** vandt over **Svend Estridsen**, og antager da paa en tvungen Maade, for at kunne forene Saxos Beretning med de islandske, at Faldet blev Aarsagen til hans

næste Aar paafølgende Død, der enten skeete ombord paa et Skib ved Sudathorp i Jylland, eller, som han hellere antager, i Øresund.) Nogle engelske Kilder omtale, at et Slag gik umiddelbart forud for Kongens Død; iblandt disse den sachsiske Krønike hos Lye, der har Aaret 1048, forbi den altid er et Aar bag efter i sine Angivelser. Andre engelske Annaler berette, at han faldt over Bord og druknede, da han vilde giøre et Tog til England; Chron. Erici (S. R. D. I, 160), at han druknede i Øresund, da han vilde springe over fra et Skib til et andet. Den samme Beretning har Petrus Olai optaget. (ib. I. 118.) Hamsfort (S. R. D. I, p. 38) lader Magnus falde af Hesten ved Halmstad (formodentlig kun en Feiltagelse for Alexstadia). ("In navibus obiit" har baade den gamle Aarbog S. R. D. I, p. 17, og Adam fra Bremen II, c. 12.) Roger af Hoveden (Ed. Francof. p. 440) har Slaget under Aaret 1047, hvortil ogsaa nordiske Annaler henføre Kongens Død. (Jvf. den chronolog. Tavle i Foliondg. af Snorre, III. p. XXXVII.) Dahlmann, I. 127, forkaster ganske de islandske Beretninger.

[3]) Dertil flyttedes han fra den nærliggende, siden med Domkirkens Chor forenede St. Clemens Kirke, bygget under Oluf den Hellige, hvor Magnus først var begravet, som Snorre beretter. Schønings Beskrivelse over Trondhiems Domkirke, S. 35. Suhm IV, 174 fg. Jvf. Snorre, Harald Haardr. S. c. 29.

VIII. Svend Estridsen[1],

Søn af **Ulf Jarl** og Dattersøn af **Svend Tveskiæg**, Stamfader til den følgende danske Kongeslægt indtil Kong **Oluf** og **Margrethe**, født 1019. Jarl i Danmark 1042, og antager samme Aar Kongenavn. Konge 1047. (Valgt om Vinteren paa Viborg Ting.) Død, 57 Aar gammel, Natten imellem den 28. og 29.[2] April 1074 eller 1076[3] i Sudatorp[4] (Soderup i Sønderjylland, Riisherred). Begravet først i Ringsted (d. 11. Mai); et Par Aar derefter forflyttet til Roeskilde i St. Lucii Kirke[5]. Regierede i 29 Aar.

Dronninger.

1) **Gunhild**, en Datter af den norske Svend Jarl, Hakon Hlade-Jarls Søn, og Enke efter den svenske Kong Anund, 1052 eller 1053. Død 1054[6].

2) **Gyda** eller **Juta**, Gunhilds Stivdatter, 1054. Skilt ved hende 1055[7].

Af hans mange **Friller** kiendes kun een ved Navn **Thora**, og en anden, der maaskee siden ægtede **Carl Bonde** af Halland[8].

Børn.

A. Sønner[9]:

1) **Svend**, født omtr. 1053; rimeligviis død som Barn. (Kong Svends eneste ægtefødte Søn.)

---

2) **Knud Magnus** (med Thora) født omtr. 1038. Døde ung, omtrent 1051.[10]

3) **Harald Hein**, født omtr. 1040.[11] Konge 1076. Død 1080.
4) **Knud den Hellige**, født 1052.[11 b] Konge 1080. Dræbt 1086.
5) **Oluf Hunger**, født (efter Suhms Mening IV. 464) 1052. Konge 1086. Død 1095.
6) **Erik Eiegod**, født omtr. 1056. Konge 1095. Død 1103.
7) **Thorgils**, født omtr. 1057. Død i Rusland, hvorfra hans Moder nedstammede[12].
8) **Svend**, født omtr. 1058. Død paa sin Reise til Viborg Ting for at hyldes 1104[13]. Fader til Henrik Skatelar († 1134)[14].
9) **Sigurd**, født 1059. Faldt i Krigen mod Venderne[15].
10) **Benedict**, dræbt i St. Albani Kirke d. 10. Juli 1086.
11) **Biørn** (der af Knud d. Hellige skal have været indsat til Hertug i Slesvig) blev dræbt 1100 paa Tinget.[16]
12) **Guttorm** (hos Saxo S. 208 Gorm)[17].
13) **Eymund** (hos Saxo l. c. Omund).
14) **Ulf** eller **Ubbo** (med Sunniva, en Datter af Hakon Iversen Jarl).
15) **Niels**, født 1063. Konge 1104. Dræbt 1134.

B. Døttre:

1) **Sigrid**, (rimeligviis den ældste af Svend Estridsens Børn) født omtr. 1040. Gift (omtr. 1058) med Gotskalk, Fyrste i Venden (Princeps Slavorum), der havde tient under Kong Knud d. Store, (dræbt 1066)[18].

Deres Søn var den **Henrik** af Venden, der 1105 og 1106 krigede med Kong **Niels** om sin Mødrene=Arv, og som omkom d. 19. Febr. 1125 [19].

2) **Ingrid** født 1050. Gift med den norske Konge **Oluf Kyrre** 1067 [20].

3) **Ragnhild** (gift med en Normand **Svend**).

4) **Helena** eller **Gunhild** [21], født 1054.

5) **Bothilde** [22].

---

[1]) Af Folket kaldet "Kongernes Fader" (Regum pater) for hans mange Børns Skyld. Sv. Aag. S. R. D. I, 56. "Senex" S. R. D. I, 14. De Svenske og Norske kalde ham sædvanligen **Ulfsøn**; de Danske efter Moderen, fordi han fra hendes Side var nærmest til Thronen. I Sverrige var det i øvrigt Skik, ogsaa at opkalde efter Moderen; en Skik, der først ophørte under **Carl** d. 9de. Suhm, IV, 49. I Diplomer og paa Mynter kaldes han **Magnus**. S. R. D. I, 425. **III**, 332. not. k. (Maaskee antog han dette Tilnavn af Erkiendtlighed, da **Magnus** d. **Gode** indsatte ham til Statholder. Hans Søn **Knud** skrev sig: **Knud Magnussen**. "Cnuto *Magni* Regis filius". 1085. **Thorkelin** Dipl. I, 1.)

[2]) Knytl. Saga l. 25 har d. 29. April.

[3]) Historieskr. og Annalisterne afverle imellem 1074 og 1076. **Suhm** antager 1076. **Langebek** 1074. De vigtigste Beviser, **Suhm** (IV, 440. Not. a. 447. Not. a. 453 fg. Not. b. og 457. Not. a) anfører for 1076 ere: 1) **Knud Svendsens** Tog til England. Han og Jarl **Hakon** kom først hiem fra Toget mod Høsten 1075, og efter deres Hiemkomst jog **Svend Hakon** i Landflygtighed. 2) Kong **Svends** Udrustninger mod Sachserne til Keiser **Henrik** d. 4des Understøttelse 1075; og 3) Pave **Gregor** d. 7des Breve til Kong **S. E.** af 25. Jan. og 17. April 1075. Hos **Langebek** S. R. D. **III**, 339. not. l. opregnes udførligen de Kilder, der have 1076. Iblandt disse især Knytl. Saga c. 25, der siger, at **Svend** havde været Konge i 29 Aar, siden **Magnus** døde: "han døde 10 Aar efter **Haraldernes** Fald". De

mange og gamle Kilder, der have 1074 ere især følgende: Ælnothi Vita Canuti Sancti S. R. D. III, 339. (Jvf. Langebek Not. l. til dette Sted. Suhm IV, 461. antager 1074 for en Skrivfeil.) Hamsfort S. R. D. I, 38 (som lægger til, at Kong Svend døde af Feber). Petr. Olai Chron. ibid. 119. Chron. Erici ib. 160. Petr. Olai Annal. ib. 174. Annal. Esrom. ib. 239. Hamsfort Chron. sec. ib. 270. Anon. Nestved. Chr. ib. 369. Anon. Roskild. Chr. ib. 378. Chron. ab 827 ad 1171. ib. 425. Annal. Lund. S. R. D. II, 174. Petri Olai Excerpt. ex hist. d. ib. 209. Chron. 980-1286 ib. 434 Chron. Siæll. ib. 606. Chron. 1074-1219. III, 260. Lib. dat. Roskild. III. 266. Necrol. Lund. III. 432.

4) Langebek i S. R. D. III, 337. not. d.

5) Suhm IV, 467.

6) Ægtede Svend Estridsen omtrent i hendes 40de Aar. Suhm IV, 217. Hun sagdes at være forgivet af Kongens Frille Thora. Suhm IV, 236. (Ad. Brem. l. 3, c. 12. Schol. 53. 58. tillægger uden Anledning Juta denne Dødsmaade.)

7) See den genealog. Tavle hos Langebek i S. R. D. III, 336. — Efter Skilsmissen levede hun et fromt Liv paa sine Godser i Vester-Gothland, og opnaaede en høi Alder.

8) Saxo lib. XI. p. 207. 208. S. R. D. I, 56. Suhm IV, 244. — At en af Svend Estridsens Friller ægtede Carl Bonde vil Suhm (IV, 292) bevise deraf, at Kong Niels havde en Halvbroder ved Navn Carl. Jvf. V, 238, hvor han nævner denne som en Broder til Niels, og siger, at han kaldes saaledes i et Gavebrev A. 1121.

9) S. R. D. 3, 335 not. a. — Knytl. Saga c. 23 og Wilh. af Malmesbury, ed. Savile S. 60 tillægge ham 14 Sønner.

10) Suhm. IV, 205. Han døde paa en Reise til Rom, hvor han af Paven skulde indvies til Konge. Schol. til Ad. Brem. kalder ham Magnus; Knytl. S. c. 23 derimod Knud. Bartholin antager feilagtig, at han først døde 1074 (Suhm IV, 432).

11) Suhm. IV. 392. Not. a).

11 b) Suhm. IV, 206 og 392 fg. Not. a).

[12]) S. R. D. III, 336. (Han drog øster paa til Garderige, hvor han havde anseelig Mødrene-Slægt, blev der opfødt og kom ikke mere tilbage til Danmark. Knytl. S. c. 23.) Suhm. IV, 465. V, 2.

[13]) Den bekiendte danske Prinds Svend, der i det første Korstog blev overfaldet og dræbt i en Skov i Nærheden af Nicæa, 1097, antager Langebek (S. R. D. III, 631 sqq.) for en Søn af denne Svend. Suhm V, 39 sqq.

[14]) Gift med Ingrid, Datter af den svenske Jarl Rognvald. Deres Søn var Kronprætendenten Buris, fængslet 1167. (see under Valdemar I.)

[15]) Knytl. Saga c. 23.

[16]) Saxo p. 225. Th. Gheysmer S. R. D. II, 362. Suhm V, 58. 62. — Indsat til Hertug, da Knud d. Hellige afsatte og fængslede sin Broder Oluf. Han skal have anlagt Rendsborg.

[17]) Suhm IV, 761-762. Langebek (ifølge Suhm IV, 631) antager, at han var den samme som Ogerus, der omtr. 1083 var Canonicus i St. Lamberti Kirke i Lüttich.

[18]) Saxo, ed. Müller. I. p. 557. 618. Suhm IV, 259. jvf. S. 342 og V, 57. — Ad. Brem. Hist. eccl. III. 21. IV. 12 taler kun om en dansk Kongedatter, uden at nævne hende. Historien tier om hende efter Gotskalks Drab. (Suhm l. c. mener, at hun tog til Danmark og V, 131, at hun har ægtet Thorgaut, Ulf Galicefarers Søn, og ved ham blev Moder til Bothilde, Erik Eiegods Dronning.) Hun nævnes ikke i Knytl. Saga c. 23, hvor Kong Svends Sønner og Døttre opregnes. Jvf. Werlauff, i Histor. Tidsskr. III. S. 5.

[19]) Suhm V, 286.

[20]) Knytl. Saga c. 23.

[21]) Hende tillægges et til vor Tid bevaret Elfenbeens-Crucifix. (Suhm IV. 466, hvor det er aftegnet.) Af Navnet Gunhild slutter Suhm l. c., at hun har været en ægte Datter af Dronning Gunhild.

[22]) Suhm. V, (653) i Tillæget til 4de Tome.

IX. Harald Hein[1],

Søn af **Svend Estridsen**, født omtr. 1040. Konge 1076[2]. Død d. 17. April 1080[3], 40 Aar gammel; begravet i Dalby[4] i Skaane. Regierede i 4 Aar.

Dronning.

Margrethe, Datter af Asbiørn Jarl[5].

---

[1]) Om dette Tilnavn, s. Sv. Aagesen, S. R. D. I. 56 og Langebeks not. z til Stedet: "Hein, i det gamle nordiske Sprog **en blød Steen**." Saxo, ed. Müller, p. 573 not. 1. (Snorre Sturl. T. II p. 190.) At den danske Almue "belønnede hans Godmodighed og Mildhed med at kalde ham til Spot **Harald Hein**" læses i Knytl. Saga c. 28.

[2]) Suhm D. H. IV, 587. Maaskee sidst i 1076 eller først i 1077.

[3]) Hans Dødsaar anføres af Annalisterne i Forhold til det Aar, de lade **Svend Estridsen** døe. Alle Islænderne, bl. a. Fragmentet om de danske Konger i S. R. D. II. 428, og Snorre i Oluf Kyrres Saga, ligesom vore gode og ældre Aarbøger, tillægge ham en Regiering af fire Aar. (Jvf. Noten a) hos Suhm IV, 601. og S. 594.) Kun Saxo (p. 214 ed. Steph.) har ved en Feil to Aar. De afgiørende Beviser for Aaret 1080 findes hos Langebek i Anmærkningerne til Stedet om K. Harald, i Ælnoths Hist. S. Canuti. S. R. D. III. 341, not. f. Den 17. April have Necrol. Lund. S. R. D. III, 443. og Lib. dat. Lund. ib. 506.

[4]) At han er begravet i Dalby kan efter den bestemte Fortælling hos Ælnoth ikke betvivles, og bestyrkes tillige af Annalerne. Jvf. bl. a. Hamsfort S. R. D. I, 38. Petr. Olai

Chron. ibid. 119. — Hamsfort Chron. sec. ibid. 270. Hvitfeldt. I. 90. 143, Rhyzelius Monasteriol. Sviogoth. p. 336-337, og Dalin Sv. Hist. II. 42, 149, lade, men uden Grund, baade Harald Hein og Harald Skræng blive begravede i Dalby. Messenius Scondia. II. 12, XII. 106. anfører det ligeledes om Harald Skræng. (Jvf. Lagerbring Sv. Hist. II. 201.) [Om Gravmindet paa Kirkegaarden, som tillægges Harald, see Suhm IV, 600, hvor en Aftegning findes. Ligeledes i Åkermans Beskrifn. öfver Hellestads Pastorat. Lund 1828. S. 140. Jvf. Brunius, i Historisk Tidsskrift I. 158-159.]

5) Hendes Dødsdag var d. 9. Mai; Dødsaaret er uvist. Suhm IV, 600. Lib. dat. Roskild. S. R. D. III, 266. — Om en Formodning af Langebek, at Harald Hein skulde havt en Datter med Margrethe, som var gift med Skialm Hvide, og altsaa Moder til Asker Ryg, s. Suhms Tillæg og Rettelser i 5te Tome til D. Hist. V, p. 126.

X. Knud (den IV^de)[1] den Hellige,

Søn af **Svend Estridsen,** født 1052. Konge 1080[2]. Dræbt i St. Albani Kirke i Odense d. 10. Julii (Fredag) 1086[3]. Efter Mordet begravet i St. Albani Kirke; derefter (1095) nedlagt i en Steenkiste og hensat i en Crypta i den nye Kirke, der siden fik Navn efter ham; den 19. April 1101, efter Canonisationen, optaget og høitideligen skriinlagt[4]. Regierede i 6 Aar, og blev 34 Aar gammel.

Dronning.

Ethla, Ethela, (Adela)[5], Datter af Grev Robert den Første af Flandern, 1083[6].

Børn[7].

1) **Carl den Danske**, Greve af Flandern, født 1084. Regierede i Flandern fra 1119 til 1127. Dræbt i Donatians-Kirken i Brügge d. 2. Marts (Onsdag) 1127. Siden canoniseret[8].
2) **Cæcilia**, født 1085[9], gift med **Erik Jarl** i Gotland, efter 1131 Statholder over Falster[10].
3) **Inger**, født 1086[11], gift med **Folke Jarl** i Sverrige, Stamfader til Folkungerne[12].

---

[1]) Paa hvad Grund han kaldes den **Fierde**, er ikke tydeligt. Vel benævnes han i et Diplom af 1085: Cnuto quartus Magni regis filius; men uden Tvivl forstaaes herved, at han har været **Svend Estridsens** fierde Søn efter Alderen; saaledes at **Gunhilds** Søn Svend har været den ældste; **Thoras** Søn, som døde paa Reisen til Rom, den anden, og **Harald Hein** den

tredie. — Suhm derimod IV, 647 tæller af de foregaaende Konger Hardeknud, Sigurd Snogøies Søn, for den første, Knud d. Store og Hardeknud som den anden og tredie Knud.

²) Valgt i Mellemtiden fra 21. Mai 1080 til 21. Mai 1081; see Suhm IV, 602, i Anmærkningen.

³) Necrol. Lund. S. R. D. III, 443. Chron. Erici S. R. D. I, 160. S. R. D. III, 341. not. f. Knytl. Saga c. 63 har Løverdagen d. 10. Juli. Jvf. Suhm IV, 703.

⁴) Helgenskrinet blev 1582 fundet ved Nedbrydelsen af et Capel i dettes Alter, og Skrinet, som da var heelt og uskadt, meentes at være bortrøvet og forsvundet. (Jvf. Bircherod, i Westphalens Mon. Cimbr. IV, p. 1439.) Om Bircherods Undersøgelse 1696 og om Opdagelsen af Kongens Reliquier i Kirkens østlige Muur, Syd for Alteret, 1833, see Nord. Tidsskrift for Oldkyndighed, II. Bd. S. 201-220. S. 363-68; og Tab. II. (jvf. Mumme om St. Knuds Kirke. 1844. S. 258 —263.)

⁵) Wlnoth. S. R. D. III, 344. not. b. (Ethela). Geneal. Reg. D. II. 162. (Adela). Det er uvist, om der ved Dronning Adhelendis i Necrol. Lundens. menes Ethela, eller Svend Grathes Gemalinde Adelheid. — Knytl. Saga giør hende urigtigt til Balduin af Flanderns Datter. At hun først blev gift med Knud 1083, synes rimeligt efter Suhm IV, 630.

⁶) Saxo, ed. Müller. I. 574. Suhm. IV. 630. Efter Knuds Død forlod hun med sin unge Søn Danmark. (Geneal. Reg. D. S. R. D. II, 162.) 1090 blev hun gift med Hertug Roger af Apulien. Suhm IV, 755. Hendes Dødsaar er ubekiendt. Dog er hun udentvivl død førend Roger, 1112. Suhm V, 160. 192.

⁷) Chron. Skibyense. S. R. D. II, 556. Saxo, ed. Steph. p. 221. Knytl. Saga c. 30. S. R. D. III, 276. Tab. genealog.

⁸) Om denne Fyrstes Levnet, i Særd. de ældre Biographier af Gualter og Galbert, s. S. R. D. IV, 68 sqq. Nyere: Hist. du Regne de *Charles le Bon*, precedée d'un resumée de l'hist. de Flandres, par *J. O. Delpierre* & *J. Perneel.* Bruxelles

1831. 8. — Om Carl Danske, Greve af Flandern, af C. F. Wegener. Kbhvn. 1839. (Jvf. Hist. Tidsskrift I. S. 520-540.)

⁹) Suhm IV, 671.

¹⁰) Da Knud Lavard blev dræbt (1131) boede hun og Erik i en Gaard ved Harrested Skov. Langebek S. R. D. IV, 244. not. z. Saxo, ed. Müller. I. 638. — Erik kaldes af Saxo ed. Müller. I. p. 592, "Gothorum præfectus" og p. 638, "Falstriæ præfecturæ vir". Deres Datter Edel (eller Adela) var Bedstemoder til K. Erik den Hellige i Sverrige. — Om deres Slægt see Suhm V, 126. 130. 374. Jvf. Anm. i Tillæg og Rettelser til V, 126. Langebek (S. R. D. III, 630) antager, at Inge, Absalons Moder, kan have været en Datter af Erik og Cæcilia, da Saxo (p. 349) kalder Absalon en Frænde af hendes Brødre Carl og Knud. (I Chron. Siæll. S. R. D. II, 611 giøres hun til Knud Lavards Søster. see Langebek Note v til samme Sted.)

¹¹) Chron. Skibyense. S. R. D. II, 556. "*Ingrid*, junior filia".

¹²) Th. Gheysmer, Comp. S. R. D. II, 360. Suhm V, 127.

XI. Oluf Hunger,[1]

Svend Estridsens Søn, født 1052. Konge 1086. Død d. 18 Aug. 1095[2]; 43 Aar gammel. Regierede i 9 Aar.

Dronning.

Ingrid (Inger), Datter af Harald Haardraade, Kong Oluf Kyrres Søster, født 1050. Ægtede Oluf 1087[3].

Børn.

En meget usikker Hypothese har antaget, at **Eilif** eller **Oluf**, Kong Niels's Statholder i Slesvig, kan have været en Søn af **Oluf Hunger**.

---

[1]) Series Run. altera. S. R. D. I, 33. Chron. Erici ibid. 160. Petri Olai Chron. ibid. I, 119. (Hunger.) Chron. Siælland. ibid. II, 606. *(Fames.)* Saxo, ed. Müller. I. 599. Sv. Aag. S. R. D. I, 58. *(Famelicus.)* Dette Tilnavn af en stor Hungersnød (der efter Sagnet skulde have varet 7, 9 eller 10 Aar). Saxo, l. c. Hamsfort, S. R. D. I, 38. Ælnoth, ibid. III, 375. not. q. Jvf. Suhm IV, 731.

[2]) Dødsaaret og Dødsdagen (Necrol. Lund. S. R. D. III, 454. Lib. dat. Lund. ibid. 542. S. R. D. II, 361. I, 119) har Langebek Tom. III, 372. 378 not. b til Ælnoth c. 32 beviist at være de ovenanførte.

[3]) *Ingiridi*: Knytl. Saga c. 69. *Ingigerda*: Snorre, Ol. Kyrres Saga. c. 5. ed. in Fol. III. 183. Suhm IV, 737. Hun ægtede efter Kong Olufs Død den svenske Kong Philip. Suhm, V, 778.

XII. Erik Eiegod[1],

Svend Estridsens Søn, født 1056 i Slangerup[2]; Konge 1095[3]; giorde (i Anledning af et Drab) en Pilegrimsreise med sin Dronning til det hell. Land, og døde af en Febersygdom[4], 47 Aar gammel, i Baffa paa Cypern, den 10. Jul. 1103[5]. Regierede i 8 Aar[6].

Dronning.

Bodild[7], Datter af Svend **Estridsens** Hird-Jarl **Thorgut** eller **Thrund**, med Tilnavn **Fagrskinna**[8]. Hun døde (ikke længe efter Kongen) paa Oliebierget ved Jerusalem, og blev begravet i St. Mariakirken i Josaphats Dal, 1103[9].

Børn.

a. Med Dronning **Bodild**:

1) **Knud Lavard**, født d. 12. Marts (St. Gregorii Dag) 1091 i Roeskilde.[10] Hertug i Jylland 1115[11]. Gift 1118 med **Ingeborg** (som Saxo kalder en Søsterdatter af Kong **Niels's** Dronning **Margrethe**), en Datter af den russiske Fyrste **Mistislaw** og Kong **Inges** Datter **Christina**, født omtr. 1100[12]. Obotriternes Konge 1129[13]. Dræbt i Haraldsted (Harrested) Skov i Siælland, Onsdagen den 7. Jan. 1131, i sit 40de Aar[14]; begravet i Ringsted i St. Benedicts Kirke[15]; canoniseret af Pave **Alexander** III. og skriinlagt d. 25. Jun. 1170.

Knud Lavards og Ingeborgs Børn:

1) **Christine**, f. 1119; begravet i Sorøe Kloster. (Suhm VIII, 521.) Gift 1) med Kong **Magnus** d. **Blinde** i Norge 1133; men forskudt samme Aar; 2) maaskee med **Stig** (Sønnesøn af **Skialm Hvide**)[16].

2) **Margrethe**, f. 1120 eller 1121; gift 1141 med **Stig Hvitaleder** af Skaane[17]. (Deres Børn vare: **Niels** og **Christine**, gift med **Carl Sverkersøn**.)

3) **Cathrine**, f. omtrent 1125; gift med **Prizlaw**, Fyrste af Venden.[18] Hun havde to Sønner: **Knud**,[19] der fik Lolland i Forlening af sin Morbroder, K. **Valdemar** den Iste, og **Valdemar**[20].

4) **Valdemar**, f. d. 15. Jan. 1131. Enekonge 1157. Død 1182.

Endvidere nævnes som **Knud Lavards** Børn: 1) **Jutta**, f. omtrent 1130 (Suhms D. Hist. V. 381. 386), som dog Suhm, der meget vakler i sin Mening om hende, andensteds (f. Ex. V. 401) hellere vil have anseet for den Datter af **Knud** V., som var gift med Hertug **Bernhard** af Saxen, af det Anhaltske Huus (s. nedenfor, under **Knud** V). 2) **Ida** (f. omtr. 1110?), maaskee en uægte Datter af Hertug **Knud**; g. med **Wratislaw** af Pommern. (Suhm V. 302. 379. 386). 3) **Magnus**, maaskee en uægte Søn. (Necrol. Lund. S. R. D. III. 453.) Han blev dræbt samme Dag som **Knud** V.

b. Uægte Børn:

2) **Harald Kesia**, f. 1080; g. med **Ragnhild**, en Datter af **K. Magnus Barfod** i Norge (f. 1093, død 1135); Rigsforstander 1103; halshugget i en Opstand 1135, efter Befaling af hans Broder **Erik Emun**, i Byen Skibet i Jylland (Thyrild Herred); begravet paa Skibet Kirkegaard[21].

Hans Børn: 1) **Magnus**, f. omtr. 1109; faldt i Slaget ved Fodevig d. 4. Jul. 1134. (Suhm. V. 438). 2) **Oluf**, f. omtr. 1110 (var Fader til **Harald Skræng**) tiltager sig omtr. 1139 Kongenavn paa Arne Ting i Skaane; sat i Band af Paven 1140, for at have dræbt Biskop Ricco i Roskilde d. 18. Oct. 1139; omkom 1141 i Slaget ved Tiutaa i Skaane. 3) **Knud**, f. omtr. 1111[22]. 4) **Harald**, f. omtr. 1112. 5) **Erik**, druknet i Slien af **Erik Emun** 1134. 6) **Biørn Jernside**, f. 1100 ell. 1104, omtales i Slaget ved Onsild 1132; gift med **Cathrine**, Datter af **K. Inge** i Sverrige, Søster til **K. Niels's** Dronning **Margrethe**[23]; og endnu 6 andre Sønner, hvis Navne opregnes (S. R. D. I, 384), og som **Erik Emun** alle lod halshugge i August 1135.

3) **Erik Emun**, f. omtr. 1087 (1090, efter Suhm V. 100); Konge 1134; dræbt d. 18. Sept. 1137.

4) **Vendt**, eller **Venedict**, ellers ubekiendt; død d. 1. Mai. (Aaret uvist.)[24]

5) **Ragnhild**, gift med **Hagen Ubbesøn** (efter Suhm), **Svend Estridsens** Sønnesøn[25].

Deres Søn var Erik Lam, f. omtr. 1101; Konge 1137; død 1147.

---

[1]) "Quo evenit, ut non solum ex morum, sed etiam temporum placidissimo usu *Boni* cognomen acciperet". Saxo, ed. Müller. l. XII. p. 601. Knytl. Saga c. 71. Langfedga-Tal. S. R. D. I. 12. Om Aarsagerne til dette Tilnavn s. Chron. Erici. S. R. D. I. 160. (Jvf. S. R. D. II. 170.) Worms Series Run. altera (S. R. D. I. 34) giver ham derimod Tilnavnet *Argothe*, *Arsæle* o: under hvem gode Aar eller Tider indtræffe.

[2]) Saxo, ed. Müller, I. pag. 612. Langebek S. R. D. III. 506. not. i.

[3]) Ælnoth, Hist. S. Canuti. S. R. D. III. 387. not. p.

[4]) "Febri implicatus". Saxo, L. XII. ed. Müller. I. p. 613.

[5]) Jvf. Knytl. Saga c. 81. Chron. Siæll. (S. R. D. II. 606) er den eneste, som lader ham døe paa Rhodus; men flere Skribenter, saasom Helmold. I. c. 49. Albert. Stad. p. 266. Sv. Aagesen, S. R. D. I. 58. Geneal. Reg. Dan. S. R. D. II. 159. Cornerus. p. 486. 634 lade Kongen døe paa Hjemreisen fra Jerusalem. Hamsfort (S. R. D. I. 39) beretter urigtigt om hans Begravelse i Famagusta. — Dødsdagen (VI. Id. Jul.) findes i Ann. Esrom. S. R. D. I. 239. Chron. Siæll. II. 606. Necrol. Lund. III. 430. 451. Lib. dat. Lund. IV. 533.

[6]) Om Eriks Dødsaar og Regieringstid ere Beretningerne forskiellige. Følgende gamle Kilder lade ham regiere i 8 Aar: Langfedgatal. S. R. D. I. 12. Anon. Roskild. I. 379. Nomina Reg. Dan. I. 425. Fragmenta duo Island. II. 429. Ann. Isl. Reg. III. 47 sq. Necrol. Lund. III. 432. (Jvf. Langebeks not. u.). Knytl. S. c. 81. (Jvf. Suhms D. H. V. 110. not. b). Hamsfort Chron. sec. S. R. D. I. 270, siger, at Eriks Regieringstid angives til 9, 8 og 7 Aar.

[7]) Jvf. Saxo, ed. Müller. I. p. 597. not. 2. Anon. Hist. S. Canuti. S. R. D. IV. 231. not. d. Suhm D. Hist. IV. 723. V. 57. 131. Lagerbring sv. Hist. II. S. 71. —

Abbed Wilhelm kalder Bodild "ex nobilissima Danorum prosapia orta." Ep. l. II. 23. (S. R. D. II. 159.) Dronningens Fødselsaar angives forskielligt: 1070, 1075, 1076 (s. Suhm D. H. V. 57. 131. IV. 723). — Knytl. S. (c. 75, 78) har en vildfarende Efterretning om Dronning Bodild, som den gjør til en Halvsøster paa Mødrene Side af en Keiser Henrik (IV. eller V?) og saaledes til en Stivdatter af Henrik III. eller IV.; men kalder hendes virkelige Fader Thorgaut, en dansk Mand. (Jvf. herom særdeles Gram in Meurs. p. 230. Langebek S. R. D. IV. 231. not. d.)

8) Han havde, i første Ægteskab, omtrent 1060, havt en Datter af den vendiske Fyrste Gotskalk. (Gram in Meurs. not. b. 2. col. 229. 230.)

9) S. Rer. Dan. IV. 257. Hamsfort Chron. sec. ib. I. 270. K. von Raumer Palæstina. 2te Aufl. S. 300. 303.

10) Lavard: efter det Angelsaxiske *Hlaford* (Lord) ɔ: Herre. Deraf hos Saxo, l. XIII. p. 237, ed. Steph. "*Herum* me mei, non regem appellant." Om hans Fødselsdag: Rob. Elgens. vita S. Canuti Ducis. S. R. D. IV. 258.

11) S. R. D. I. 161. 369. (Chron. Erici, og Chronologia Nestvedensis) cf. IV. 258. not. e.

12) Om Ingeborgs Fader Mstislaw (født 1076, Storfyrste i Nowogrod, eller Holmgard fra 1095—1117; † 14. Apr. 1132) og om hendes Slægtskab, s. i Særdeleshed Wedekinds Noten I. Bd. Nr. XXXI. § 17. 18. a. pag 22. 25. 54, og den tilføiede Stamtavle. Hun var vist nok en Søsterdatter af Dronn. Margrethe; men hendes Moder Christina var ikke gift med den russiske Fyrste Wladimir (Wolodor's Søn), men med Mstislaw; og det er saaledes ikke efter Bedstefaderen, at K. Valdemar I. blev opkaldt; men efter hans Moders Bedstefader Wladimir II. (Wedekind p. 34—36.) — Ingeborg levede, efter Suhm, endnu 1137. D. Hist. V. 530.

13) Helmold. l. I. c. 52. Suhm. V. 348. 49.

14) S. R. Dan. II. 610. not. n. IV. 260. Jvf. Langebek Not. b til Tab. Ringstad. S. R. D. IV. 278. (Om Stedet i Skoven, hvor en Kilde endnu vises, Suhm D. Hist. V. 382. Molbech Ungdomsvandr. 1811. S. 346.)

[15]) Hans Grav blev aabnet 1513 i Jul. Maaned. Suhm D. H. V. 384.

[16]) Jvf. Suhm D. Hist. V. 385. 574. 580.

[17]) Denne Stig Hvitaleder stiftede under Erik Lam Abbediet Essenbek i Aarhuus Stift. (Pontoppidan d. Atl. IV. 280. 320. Suhm D. Hist. V. 573. 585. Daugaard om d. Klostere. S. 406.)

[18]) Jvf. især Werlauffs Oplysninger om Prislaw: Hist. Tidsskr. III. S. 11. — Disse 3 Børn af Knud Lavard (Christine, Margrethe og Cathrine) forekomme ogsaa i et Gavebrev af Erik Lam til St. Knuds Kirke i Odense (7. Dec. 1141). Thorkelin Diplomatar. I. 246. Suhm. V. 679.

[19]) Han skal have anlagt Nyborg Slot, eller maaskee rettere en Borg paa det saakaldte Knuds-Hoved (omtr. 1170. Gram in Meurs. 323. Suhm D. Hist. VII. 353.) Denne Hertug Knud klostergav sig i St. Knuds Kloster i Odense, hvilket han skienkede sine Godser paa Als, og valgte sit Gravsted i Klosterkirken (Gavebrev 20. Nov. 1183. Suhm. VIII. 37. 38.) Kort efter døde han af Tæring. (Jvf. Werlauff ovenanf. St.)

[20]) Han døde i Paris (1184?) og blev begravet i St. Genovevas Kloster. (Suhm. VIII. 59.)

[21]) Anonymus Roskild. S. R. D. I. 384.

[22]) Jvf. S. R. D. I. 383. 84. 85. (Anon. Roskild.) III. 460. (Necrol. Lund.) Knytl. S. c. 106.

[23]) Knytl. S. cap. 83.

[24]) Necrol. Lund. S. R. D. IV. 445. Suhm V. 99.

[25]) Suhms D. Hist. V. 63 og 530. Efter Dahlmann (Dän. Gesch. I. 250) var Hagen derimod en Normand. Dahlmann antager, at Suhms Angivelse saameget mere er urigtig, da Ægteskabet, ifølge denne, maatte have været langt indenfor de forbudne Grader. Ogsaa Saxo's Ord tale derimod: *Ericum* superioris *Erici* (boni) ex filia nepotem — *maternumque genus* ex Regibus duceret." l. XIV. p. 250. Ed. Steph. (Jvf. ogsaa Knytl. S. cap. 78. Langebek til Svend Aagesen S. R. D. I. 59. not. n. IV. 239. not. b.)

XIII. Niels[1],

Svend Estridsens Søn, født 1063. Konge 1104. Dræbt i et Opløb af Knudsbrødre i Slesvig, d. 25 Junius 1134[2]. Begravet i Slesvig. Blev noget over 70 Aar gammel; regierede i 30 Aar.

Dronninger.

1) 1105. **Margrethe**, kaldet **Fridkulla**, Datter af den svenske Kong **Inge** og Enke efter **Magnus Barfod**; død d. 4. Novbr. 1130[3] (af Vatersot); begravet i Roeskilde Domkirke.

2) 1131. **Ulvilde** eller **Ulfhilde** fra Norge, Datter af **Hakon**, Sønnesøn af **Harek** paa Thiøtøe[4].

Børn.

(Med **Margrethe**.)

1) **Ingo**, f. 1106[5]. Omkom ved ulykkelig Hændelse 1120 eller 1121.

2) **Magnus**, f. 1107[6], blev Konge over Vestgotherne i Sverrige; faldt d. 4. Junius, (2den Pintsedag) 1134 i Slaget ved Fodvig[7], 27 Aar gammel; gift 1128[8] med **Richiza** eller **Richsa** (Suentoslava), (en Datter af Hertug **Boleslaw** III. i Polen), født 12. April 1106[9]; Enke efter **Magnus** 1134[10].

Børn:

1) **Knud** (V), f. henved 1128 eller 29. (Efter Suhm. V. 303. Anderledes VI. 6.) Kronprætendent og Konge. Dræbt i Roeskilde 9 Aug. 1157.

2) **Niels** (maaskee en Søn af Bisskop Eskilds Datter [11]).

3) **Inger** (**Ingertha**), uægte født, gift med **Ubbe** **Jarl**, [12]) som **Erik Emun** 1133 lod hænge i Lolland.[13]

---

[1]) Skrev sig: Dei Gratia Rex. I et Gavebrev til St. Knuds Kirke i Odense. Thorkelin Dipl. Arn. Magn. I, 2. Af sin Alder benævnes han med Tilnavn: **Den Gamle**, og Grandævus. (Svend Aag. S. R. D. I, 58.)

[2]) Necrol. Lundens. III. 450. Chron. Erici S. R. D. I, 161. Suhm antog det for uvist, om han blev begravet i Slesvigs Domkirke, eller i Breklum, i hvis Kirke et Billede af en Konge er blevet antaget (af S. Abildgaard) for Nicolaus R. D. (V. 448, 459.) At dette Sidste grunder sig paa en Misforstaaelse, s. Antiquar. Annaler, III. 1. S. 105.

[3]) Necrol. Lundens. og Lib. daticus Lundens. S. R. D. III. 462. 567. Dahlmann. I. 224. (Efter Langebek, paa eet Sted, S. R. D. IV. 251, not. o, den 8. Mai 1130. Men jvf. III. 462. not. k.) (Anonym. Nestvedens. S. R. D. I, 369 ansætter hendes Dødsaar urigtigt til 1117.) Jvf. Langebek S. R. D. IV, 251. not. o, hvor Beviset for 1130 findes; og Lib. dat. Roskild. III. 256. not. g. — Om hendes Begravelse i Roeskilde, s. Behrmann Grundrids af Roeskilde Domkirkes Beskr. 1832. S. 78. Om hendes personlige Charakteer, Anon. Hist. S. Canuti. S. R. D. IV. pag. 257.

[4]) Hun forlod **Niels** og ægtede Kong **Sverker** i Sverrige 1132; ifald hun overhovedet virkelig har været gift med K. **Niels**. Jvf. Langebeks not. o. S. R. D. IV. p. 251 og **Ulfhildes** Stamtavle pag. 252. Suhm V, 363. 449. (**Sverkers** og **Ulfhildes** Datter var muligen **Sophie** (?), som ægtede **Knud** V.)

[5]) Suhm V, 157, 237. Han blev traadt ihiel af en Hest. Saxo l. XIII. p. 230. Ed. Steph.

[6]) **Magnus** gives Tilnavnet "Malignus". Anon. Hist. Scti Canuti S. R. D. IV, 246. Ogsaa "den Stærke" (fordi

han havde stor Legemsstyrke, og var et Hoved høiere end de fleste Fornemme i Landet). Knytl. Saga c. 89. Snorre. Sig. Jorsalaf. S. c. 27. III. Pag. 269. Suhm V, 304.

[7]) Necrol. Lund. S. R. D. III, 448. Begraven i Wreta Kloster i Østergøthland. Suhm V, 449-450 (Not.). Saxo XIII. 246. 247.

[8]) Efter Wedekinds Noten. XXXI. (2. Th.) p. 43. § 21 b. (Paa Riberhuus eller i Ribe. Saxo, ed. Steph. p. 235.) Efter Suhm 1127. (D. Hist. V. 213. 297.) Efter Dahlmann (Dän. Gesch. I. 223. not.) først 1130, forbi Magnus, da han ægtede Richiza, var Konge over Vestgotherne (Saxo. p. 235), hvilket han først blev efterat den Stenkilske Slægt paa Sværdsiden var uddød (1129). s. Geijer Sverriges Hist. I. p. 154. 155.

[9]) Wedekind l. c. p. 8. og § 21. a. p. 42 (efter Dlugos's Ann. p. 360 ad Ann. 1106.) Han beviser tillige at Richsa og Suentoslava var een Person, da Hertug Boleslaw ingen anden Datter havde.

[10]) Knytl. Saga c. 89. Siden blev hun gift med Wladimir, Wolodors Søn, Fyrste i Halicz (1142-52; efter Wedekind anf. Sted p. 43.) Tredie Gang, da hun efter Wladimirs Død var kommen tilbage til Danmark, med den svenske Kong Sverker. (1153. Wedekind.) Suhm har tildeels andre Aarstal. (D. Hist. V. 297. 465. 608. 609.)

[11]) Suhm V. 304. S. R. D. IV, 244. not. y. Jvf. III, 445.

[12]) Efter Suhm, en Søn af Esbern eller Asbiørn Jarl, Sv. Estridsens Broder. Diplom fra 1117. Thorkelin, Diplom. Arn. Magn. I. 3. Suhm V, 219. (Jvf. VIII. 190. 257. 258.)

[13]) Suhm D. H. V, 422.

XIV. Erik Emun[1],

en Søn af **Erik Eiegod**, født omtr. 1087[2]; Konge 1134; dræbt af Sorte-Plog paa Urnehoved-Ting den 18. Septbr. 1137[3]; begravet i Ribe Domkirke[4]. Regierede fra den Tid, han tog Kongenavn, i 7 Aar; efter **Niels's** Død paa 4de Aar[5]; blev omtr. 50 Aar gammel.

Dronning.

Malfred[6], Datter af den russiske Storfyrst **Mstislaw**, og Søster til **Ingeborg**, **Knud Lavards** Gemalinde; første Gang gift (1110) med den norske Kong Sigurd (Jorsalafar), som døde 26. Marts 1130; anden Gang (1132) med **Erik Emun**[7].

Søn.

(Med Frillen **Chunna**.[8])

Svend (Grathe), født omtr. 1125. Konge 1147. Dræbt 1157.

---

1) *Eymuni* (Snorre Sturl. og Knytl. Saga c. 99). "*Emun*, hoc est memorabilis" (Helmold I. 51 og en anden tydsk Krønike hos Leibnitz. jfr. Suhm V. 525.) Svend Aagesen forklarer Tilnavnet ved "æterna dignus memoria"; men benævner ham ogsaa "den Grumme" (crudelis), cap. VII. *Emun*, *Eymun*, af *ey*, bestandig og *mund*, mindes (Langebek S. R. D. I. 61. not. v.) Dahlmann Gesch. v. Dänem. I, 245 mener, at Spottere have forandret Navnet til Emunnr (af munnr, Mund), forderved at tilkiendegive hans Lyst til at prale. (Jvf. Hvitfeldt.) Necrol. Lund. S. R. D. III, 422 kalder ham i Ordenen "den Anden"; hans Efterfølger "den Tredie". Ligeledes Anonym. Roskild. S. R. D. I, 385. Man regner da

ikke de hedenske Konger af dette Navn; men tæller fra **Erik Eiegod.**

2) Suhm D. Hist. V. 522.

3) Dødsdagen anføres i Necrol. Lund. S. R. D. III, 457, og Lib. dat. Lundens. III. 552. Knytl. Saga c. 103. Stedet angive Nogle ved Hvidbinge i Nærheden af Ribe. S. R. D. I, 385. Hvitf. I, 102. Jvf. Suhm. V, 513.

4) Efter Terpager i Muren paa den venstre Side af den nordlige Indgang. Ripæ Cimbr. p. 324. (Graven meentes at have været halv inde i Kirken, halv udenfor.) Suhm V. 518. 519. P. T. Hansen (Program om Ribe Domkirke. 1831. S. 20) antager, at Kongens formeentlige Grav, der 1830 blev aabnet, ikke har været **Erik Emuns**; og at denne snarere maa søges paa den modsatte Side af den nordre Indgang.

5) Suhm V, 520, hvor Undersøgelsen om hans Regjeringstid udførlig er behandlet.

6) Om hende s. de af Langebek anførte Steder. S. R. D. IV, 250. not. g.

7) Jvf. Wedekinds Noten. XXXI. (2. Th.) p. 49. § 23. Følgende Stamtavle kan (ifølge Wedekinds genealogiske Undersøgelser) oplyse **Malfreds**, hendes Søster **Ingeborgs** og deres Frændes, den russiske **Sophies** (**Valdemar I.** Dronnings) Slægtskab:

Inge Stenkilsen, K. i Sverrige.

Margrethe g. m. K. **Niels**. — **Christina**....**Mistislaw** (Wladimir II. Søn), Storfyrste i Novgorod.

Boleslaw III. (af Polen) — **Malfred**. **Ingeborg**....**Knud Lavard**.

Magnus. **Richsa** (anden G.). **Wladimir** (Wolodors Søn) (der nedstammede fra Mistislaws Forfædre.

Knud V. **Sophia**..................**Valdemar I.**

Kong **Inges** tredie Datter var **Catharine**, gift med den danske Prinds **Biørn Jernside** (jvf. S. 31.)

8) Albericus Mon. p. 320. Formodentlig intet Døbenavn, men en latinsk Udtale af *Kona*, *Qvenna* (snarere end af Hion, som Suhm meente. VI. 5.)

XV. Erik Lam[1] (Hagensen),

Dattersøn af **Erik Eiegod**, (en Søn af **Hagen**[2] (**Ubbesøn**) og Erik Eiegods Datter **Ragnhild**), født i Fyen omtrent 1101; vælges til Konge i December 1137[3]; død i Odense[4] d. 27. Aug.[5] 1147; begravet i St. Knuds Kirke; regierede 10 Aar.

Dronning.

Lutgard eller **Luiccarda**[6], en Datter af **Rudolph** d. 1ste, Markgreve i Soltwedel og Greve i Ditmarsken; gift med **Erik Lam** 1144.

Søn.

Magnus (med en Frille), forekommer i Diplomer fra 1138, 1140, 1148 og 1152[7] og levede til 1190[8].

---

[1]) *Eirikr Lamb.* Knytl. Saga c. 78. Der tilføies c. 104: "Eirikr Lamb ... hann var kalladr Eirikr hinn *spaki*". — "Ericus, cognomine *Spak*". Helmold I. 67. "Ericus, quem ob suavissimos mores *Agnum* cognominabant". Sv. Aagesen. S. R. D. I. 62. "Ericus, Haquini filius, cui *ex patientia* cognomen obvenit". Saxo ed. Müller. I. p. 665. (Stephanius har foran cognomen tilsat *Agni.*) Baade Saxo og Knytl. Saga tillægge ham desuagtet stor personlig Tapperhed; men den første tilføier, "at det var den eneste Gave, han havde faaet af Naturen, da han hverken havde Forstand eller Veltalenhed". Saxo udmærker i øvrigt ogsaa **Erik Lam** ved at kalde ham *junior* og *posterior*. (Ed. Müller 717. 735.)

[2]) S. under **Erik Eiegod**, 5. S. 31.

[3]) Efter Saxo, p. 666 og Knytl. Saga c. 104, som Formynder for den unge **Valdemar Knudsen**; efter Helmold (lib. I.

c. 67) "til Forsvar for Riget og Kongeslægten" (nemlig de tre Prindser: Svend, Knud og Valdemar).

[4]) Hvor han forttilforn havde ladet sig indvie til Munk blandt Knudsbrødrene, efterat have nedlagt Kronen. (Saxo ed. Müller. I. p. 672. Knytl. Saga c. 106. Anon. Rosk. S. R. D. I. 386.)

[5]) Necrol. Lundens. S. R. D. III. 433. Lib. datic. Lund. ibid. 545. Suhm V. 642. 643. (Om Aaret s. S. R. D. I. 386. not. m. og Suhm V, 642.)

[6]) "Af høi Byrd, men mere anseelig ved hendes Slægtskab, end berømt for Kydskhed." Saxo ed. Müller I. 671. Hendes Fader døde 1124. Hun var Søster til Erkebiskop Hartvig i Bremen og til Rudolph II., Greve i Ditmarsken og Stade. Om hendes Slægtskab see Suhm V, 603. Hun havde først været gift med den sachsiske Pfalzgreve Frederik af Sommerseburg, fra hvem hun formedelst for nært Slægtskab blev skilt. — Efter Eriks Død giftede hun sig tredie Gang med den sachsiske Greve Hermann V. af Winzenburg (Hildesheim), og blev dræbt (frugtsommelig) tilligemed ham d. 29. Jan. 1152 paa Winzenburg. (Jvf. Suhm. VI. 645. 47.)

[7]) "*Magnus*, Regis filius", 1138. Thorkelin, Diplom. I. pag. 7. 11. 12. "*Magnus*, posterioris Erici ex pellice filius". Saxo ed. Müller. I. p. 735.

[8]) Hamsfort Scr. R. D. I. 282. Han var uden Tvivl den Magnus, som under Valdemar I. deeltog i Sammensværgelser imod Kongen, der benaadede ham (1157. 1177). Langebek handler udførligt om hans Slægtskab i sin Anm. (f.) til Krøniken fra 1095-1194. S. R. D. III. 630 (hvor han urigtig kaldes Magnus Olufsson).

XVI. Svend (Eriksen) Grathe[1],

en Søn af **Erik Emun**, født omtr. 1125. Konge 1147; kronet 1152 ved den tydske Keisers Hof i Merseburg; dræbt i en Mose, paa Flugten efter Slaget paa Grathe-Hede[2], d. 23. Octbr. (St. Severini Dag) 1157,[3] omtr. 32 Aar gammel; Konge i 10 Aar.

Dronning.

Edele, Adela eller **Adelheid**, en Datter af den saxiske Markgreve **Conrad** af Meissen og Lausitz; ægtede **Svend** 1152.[4]

Børn.

1) En Søn **Erik** (?), født 1153.[5]

2) **Luccardis** eller **Liutgard**, født 1154.[6] Gift (efter 1176) med den baierske Greve **Berthold** II. af Andechs, Markgreve af Istrien, med hvem hun havde to Børn. Døde 1188.

---

[1]) Kaldes ogsaa **Peter**. (Dahlmann Gesch. v. Dänem. I, 275.) Werlauff (Nord. Tidsskr. IV. 172) mener, at han har antaget dette Navn ved sin Kroning i Tydskland, efter flere byzantinske Keiseres Skik. Suhm VI, 119 antager, at han fik det ved sit første Ophold i Tydskland, ved at indgaae i et eller andet Broderskab. — Tilnavnet **Grathe** eller **Grade** (efter Grathe- eller Graa-Hede) findes ikke brugt førend i det 16de Aarh. (Suhm VI, 288). Islænderne give ham Tilnavnet: **den Sviende** ("Svein svidandi") S. R. D. III. p. 58. Torfæi Hist. Norv. III. 549. Suhm VI, 127 (fordi han var haard og streng imod Folket.) **Svend Grathe** var (efter Saxo og

Albericus Mon,) ældre end Knud og Valdemar. (Suhm VI. 5.)

²) Graa-Hede i Torning Sogn. Hedens Navn i ældre Tider var Grathe- eller Grade-Hede. (*Gradar-heidi.* Ann. Isl. S. R. D. III. 58. Knytlinga S. c. 117.) "Campus qui *Grathæ hethæ* dicitur", S. R. D. I. 163. "Swen victus in *Grathæ heeth*, fugit in *Grathæmosæ* & ibi interfectus est", I. 241 (Ann. Esrom.). jvf. I. 386 (Anon. Roesk.). "In campo *Grathe*hethæ". II. 171. "Occiditur in *Grathæmossæ*". (Annal. 1020—1323.) II. 523. m. fl. Jvf. Eriks Krøn. Ny D. Mag. V. 183.

³) Dødsdagen s. Necrol. Lundens. S. R. D. III. 461. og Lib. dat. Lund. ibid. 563. — Aaret 1157. s. S. R. D. II. 166. 171. 615. m. fl. (samme Efteraar, som Kongemordet i Roeskilde skeete: Saxo og Knytlinga.) Jvf. Suhm VI. 270. — 1156 have Ann. Isl. Reg. S. R. D. I. 58. Ann. Minor. Visb. I. 252. 1158: Ann. Esrom. I. 241. Anon. Nestv. I, 369. — Om Svends Gravsted ere Beretningerne ikke ganske sikkre eller overeensstemmende. At han blev jordet uden al kongelig Hæder ("nullis funeris impensis honoratum — corpus ignobili sepulturæ mandatum") er Saxos Vidnesbyrd (ed. Steph. p. 280.) Efter Anon. Roeskild. (S. R. D. I. 386) blev han begravet i en lille Landsby-Kirke, eller et Capel ("in ecclesia villulæ". "In *capella Grathæ* sepelitur." Chron. Erici.) I den danske saakaldte Eriks Krønike benævnes det "Grathæ Kirke". Nyere Sagn ville derimod, at han først blev jordet paa Stedet, hvor han blev ihielslaaet (imellem to eenlige Gaarde, Graagaard og Ravnholt i Toruing S.); og at man siden her opførte et Capel af Graasteen, hvoraf Levninger endnu i det 18de Aarhundrede skulle have været synlige. (D. Atl. IV. 487.) Jvf. Molbech D. Hist. II. S. 295. 298. Efter et andet nyere Sagn', optegnet af H. Gerner, skulde hans Liig siden være ført til Viborg, og begravet i et lidet Capel (St. Kields) paa Nordsiden af Domkirken. (S. R. D. IV. 435 og Langebeks Anm. f.)

4) Suhm VI. 128. Hun giftede sig siden med **Albert**, Greve af Ballenstedt, en Søn af Markgrev **Albert** (Ursus.) App. Chron. Montis sereni. Menken. Scr. R. G. II. 309. Schoettgens Leben Conrads d. Großen. 1745. 8. S. 89.

5) Suhm VI. 287. Han maa være død i en spæd Alder, førend 1157; thi da erklærede **Svend** selv, "at han var uden Sønner".

6) Hun var opkaldt efter **Adelheids** Moder (Datter af en svabisk Greve, **Albert** af Ravenstein. Schoettgen l. c. S. 85) og blev opfostret hos **Thorbiørn** i Nærheden af Roeskilde. Hun var Grev Bertholds anden Hustru, og blev skilt fra ham for Utroskab ("propter notam adulterii.") *Mencken.* Scr. Rer. Saxon. T. II. 309. L. A. Gebhardi geneal. Gesch. der Reichsstände. III. 481.

XVII. Knud (Magnusen) den 5te,

en Søn af **Magnus Nielssen**, Gothernes Konge født omtr. 1128 eller 1129 (ovenf. S. 35). I Successionsstriden først hyldet 1147 i Septbr. i Viborg; 1152 Lehnskonge under **Svend Grathe**; lader sig 1154 med **Valdemar** atter hylde paa Viborg Thing. 1157 det danske Riges Deling imellem tre Konger (i Odense). **Knud** dræbes i Roeskilde Gd. 9. Aug. (St. Laurentii Aften) 1157;[1] var Konge omtr. 10 Aar; blev 28—29 Aar gammel.

Dronning.

En Datter af den svenske Kong **Sverker**; ægtede **Knud Magnussen** 1156 [2]).

Børn.

(Sønnerne uægte.)

1) **Niels**, død 1180 [3]; blev 1260 canoniseret [4].
2) **Valdemar**, født 1157 [5]; Biskop i Slesvig 1178; Erkebiskop i Bremen 1192; fanges og fængsles først paa Norborg, siden paa Søeborg Slot 1194; løsladt 1206; døer 1236 i Klosteret Lockum i det Hannoverske [6].

---

3) **Jutha**, en (maaskee efter **Knuds** Død) ægtefødt Datter tillægges ham af Suhm, ifølge den (usikkre) Formodning, at hun kan være den **Judith** eller **Jutta**, som var gift med den saxiske Hertug **Bernhard** af det Anhaltske (Ascaniske) Huus, Søn af **Albert** (Ursus), og levede endnu 1198 og 1201.[7]

4) **Hildegard**, gift med **Jermar**, Fyrste i Rygen, antages (af Gram) at have været **Knud** V. Datter.[8]

[1]) Chron. Roskild. S. R. D. I. 386. Necrol. Lund. S. R. D. III. 453, og fl. (see Suhm VI, 252.)

[2]) Saxo ed. Müller I. 703. Knytl. S. c. 111. Hendes Navn er ubekiendt; maaskee Sophia, som Langebek har meent (Suhm. VI. 223). S. ovenfor S. 36 Not. 4.

[3]) S. R. D. I. p. 163. II. 171. III. 306. 629. Begravet i Aarhuus paa St. Olai Kirkegaard. (Jvf. om denne **Niels**, som var en uægte Søn, hvis Moder var fra Haderslev, Legenden i S. R. D. V. 264—310. Suhm D. Hist. VI. 254. Hertels Indl. til Domkirkens Beskrivelse. II. 2. Hefte. S. I—XXXVII.

[4]) S. R. D. VI. 390—93. Hertel anf. St. S. XX. XXI.

[5]) Uden Tvivl heller ikke ægtefødt. Moderen figes at have været norsk. Han er rimeligviis født efter Faderens Død, og efter Moderens Udsagn i Roeskilde.

[6]) S. R. D. I. 167. Suhm. IX. S. 659. Staphorst Hamb. Kirchengesch. I. 640. 41. Weidemann Gesch. des Klosters Loccum. Goett. 1822. 4. p. 13.

[7]) Suhm VI. 223. 256. VIII. 41; og særdeles V. 401. (Not. 47). Alle tydske Forfattere giøre derimod Hertug **Bernhards** (f. omtr. 1140, † 1211) Ægtefælle **Juditta** eller **Jutta**, til **Knud Lavards** Datter (f. ovenf. S. 30), med hvem Hertug **Bernhard** havde to Sønner, **Albrecht** og **Henrik**, og to Døttre. Suhm (V. 386 og 401) har fremhævet nogle chronologiske Vanskeligheder herved. (Jvf. bl. a. Bothos platt. Krön. af Brunsvig. Leibnitz Scriptt. Brunsv. III. p. 353. Beckmann Hist. von Anhalt. III. p. 396. V. p. 40. Lenz das Haus Anhalt. 1757. Fol. p. 147. 48. Michaelis u. Hamburger Gesch. der fürstl. Häuser in Teutschland. III. S. 501—502. Bertram u. Krause Gesch. des Hauses Anhalt. 1780. I. S. 559—63.) — **Jutta** levede i Julen 1198; (Suhm. VIII. 496) og 1201. (Lenz. l. c. p. 147.)

[8]) Gram in Meurs. col. 312. (jvf. Micrælii Altes Pommerl. 2. Buch, p. 255, og Stamtavlen ved 3. Buch). Suhm. VIII. 41.

XVIII. Valdemar den 1ste (den Store)[1],

Knud Lavards Søn, født d. 14 Jan. 1131; Hertug i Jylland 1150; hyldet som Konge i Viborg 1154; Konge over hele Danmark 1157; kronet i Roeskilde af Erkeb. **Eskild** i Slutningen af Aaret; regierede som Enekonge i 25 Aar. Død, efter en kort Sygdom, (Onsdagen) d. 12. Mai 1182[2] i Vordingborg; 51 Aar og henved 4 Maaneder gammel; begravet i Ringsted i St. Maria eller St. Benedicti Klosterkirke.

Dronning.

Sophie,[3] en Datter af den russiske Fyrste **Wladimir** i Hallicz [og af **Richiza** (**Richza**), Datter af Hertug **Boleslav** III. i Polen][4], født omtrent 1140 eller 1141,[5] gift i Viborg 1157; død 1198 d. 5. Mai; begravet i Ringsted paa høire Side af K. **Valdemar**.

Børn.

(Med en Frille **Tove**[6])

Christoffer, f. omtr. 1150. Hertug i Sønder-Jylland[7]; bekiendt i Krigene mod Venderne. Død den 11. April 1173. Begravet i Ringsted Kirke[8].

(Med Dronningen:)

A. Sønner:

1) **Knud**, født 1163[9]. Konge 1182. Død d. 12. Novbr. 1202.

2) **Valdemar**, f. den 29. Mai 1170; Hertug i Slesvig 1188; Konge 1202; død d. 27. Marts 1241.

B. Døttre[10]:

3) **Sophie**[11], f. 1159. Gift i Sverrig 1181 med Siegfried, Greve af Orlamünde, en Sønnesøn af Markgreve Albrecht (Ursus) af Brandenborg.

4) **Margrethe**, f. 1160, og

5) **Marie**, eller **Magdalene**, Nonner i Marie-Kloster i Roeskilde 1188[12].

6) **Richiza**, f. 1174; gift med den svenske Konge Erik Knudsen 1210. Richiza døde d. 8. Mai 1220[13]; begravet i Ringsted[14].

7) **Ingeborg**, f. 1175; gift med Kong Philip II. August af Frankrige d. 14. Aug. 1193 i Amiens. Død i Corbeil d. 29. Jul. 1236[15])

8) **Helena**[16], f. 1176; gift 1200 eller 1202[17] med Vilhelm (den Tykke, eller Longospatha) Hertug af Lüneborg, Henrik Løves yngste Søn († 1212).

---

[1]) Saaledes først kaldet i det 16de Aarhundrede, som det synes af Magnus Matthiæ, i hans Series Reg. Dan. Ms. (Suhm. VII. 665.) Samtidige og Ældre give ham Tilnavnet *gloriosus*. S. R. Dan. I. 242 (Ann. Esrom.), I. 369 (Anon. Nestved.), I. 386 (Anon. Roeskild.), II. 161 (Wilhelm Abb.); jvf. III. 515 (Lib. dat. Lund. "*gloriosissimus*").

[2]) S. R. D. Liber. dat. Lund. III. 515. Chron. Erici, I. 164. Annal. Esrom. I. 242. Necrolog. St. Mich. Lüneburg. Mencken. Scr. Rer. Germ. III. 113. m. fl. Suhm VII. 662.

164. Hans Sygdom synes at have været en hidsig Feber. (Saxo l. XV. ed. Müller. I. 955. 956. jvf. Th. Bartholin de Med. Danor. domestica. p. 419—21.) Om den almindelige Landesorg ved hans Død: Saxo. l. c. p. 957. "Ok var miök harmdaudi alþýda um alla Danmörk." Knytl. S. c. 127. Samtidige og gamle Aarbøger, som charakterisere Valdemar og hans Regiering, anføres hos Suhm VII. 668. 669. (Jvf. Molbech Danm. Hist. II. 421-24.)

[3]) Hun var berømt for sin Skiønhed. "Cuius eximiæ pulchritudinis formam omni venustatis artificio natura elaboravit." Sv. Aagesen (der selv oftere havde seet hende). S R. D. I. 63. Efter hendes Forlovelse 1153 blev hun opfostret hos en Fru Bodild i Danmark. Hun ægtede 1186, fire Aar efter Valdemars Død, (rimeligviis i hendes 45de eller 46de Aar) Landgr. Ludvig af Thüringen, der Aaret efter sendte hende tilbage ("sine honore"). Om hendes Dødsdag og Aaret, s. Suhm VIII. 426, 427. (S. R. D. III. 512 IV. 40.) Hos Suhm, VIII. 60 ansættes hendes Giftermaal med Ludvig til 1184.

[4]) Wedekinds Noten zu einigen Geschichtschreibern des Mittelalters. II. (5 Heft.) p. 8. (jvf. Stamtavlen ovenfor S. 39.) Suhm, VII. 242.

[5]) Suhm, V. 575. VI, 150.

[6]) *Tófa*. Knytl. S. c. 109. 127. Hendes Navn ("*Toue* peregrina") findes utvivl (ved 3 Marts) i Necrol. St. Mich. Luneb., hvor ligeledes Valdemar I., Hertug Christoffers og Dronn. Sophias Navne ere indtegnede. (Wedekind Noten. II. Bd. p 402.)

[7]) "Dux Jutiæ" (Chron. Siæll. S. R. D. II. 619). "Regulus Cimbrorum" (Hamsfort. S. R. Dan. I. 279). Jvf. Suhm, VIII. 418—421.

[8]) Paa høire Side af Valdemar og Sophie. — Hans Dødsaar 1173 findes i de ældste og bedste Krøniker (f. Ex. Chron. Siæll. og mange flere. Suhm, VII. 418. Not. a.) I et Gavebrev af 21 Octbr. 1194 (Thorkelin Dipl. I, p. 67) findes en Underskrift af en "*Christophorus* Frater Kanuti regis," som bringer en betydelig Forvirring ind i de genealogiske Forhold, da Hertug Christopher var død for flere Aar siden. Navnet staaer

foran **Valdemars** (den Andens). See nærmere herom hos **Suhm**, VIII. 324.

⁹) Chron. Erici og Chron. Siæll. S. R. Dan. I 163. II. 616. **Suhm**, VII. 135. har 1162 Hans Fødsel har rimeligviis været enten i Slutningen af 1162 eller i Begynd. af 1163. Han blev døbt af Biskop **Absalon**. Den svenske Jarl **Guttorm** stod Fadder til ham.

¹⁰) **Suhm** ansætter paa Stamtavlen T. VII. p 3. (jvf. p. 710) deres Fødsel i en anden, vilkaarlig Orden, som ikke svarer til de antagne Fødselsaar, og som her ikke er fulgt.

¹¹) Kaldes ogsaa **Inger**. Deres Søn var **Albert af Orlamunde**, der 1204 blev Statholder i Nordalbingien.

¹²) **Gram** in Meurs. p. 338, f. og 356; d. Et Brev til dem af Abbed **Vilhelm**. S. R. D. VI. 23 sq.

¹³) Er rimeligen den samme Prindsesse, der 1181 blev forlovet med Frederik Barbarossas Søn, **Frederik**, Hertug af Schwaben, skiøndt denne af vore Historieskrivere kaldes **Christine**. 1182 sendtes hun til Tydskland. Han slog siden op med hende 1186, da hun sendtes tilbage til Danmark. **Hamsfort**, S. R. Dan. I, 282. **Suhm** VIII. 148. Om hendes Børn med **Erik**, see **Suhm** IX. 283.

¹⁴) Ved venstre Side af **Knud** VI. (Tab. Ringstad. S. R. D. IV. 280.

¹⁵) Dagen efter Vielsen forlod **Philip** hende; hun bragtes til Abbediet St. Maur ved Vincennes; siden til Nonneklostret Belrepaire i Arras; og **Philip** indgik 1196 et nyt Ægteskab. D 7. Sept. 1200 maatte han atter erkiende **Ingeborg** for sin retmæssige Ægtefælle; men hun førtes til Estampes, hvor hun holdtes i streng Forvaring. 1212 lod han hende komme tilbage til sit Hof, og beholdt hende der til sin Død d. 14. Jul 1223. (Om hendes **Navn** hos forskiellige Forfattere [f. Ex. **Isbergis** og **Ysambor** i **Philips** Testamente], jvf. **Suhm**, VIII. 801. 542)

¹⁶) Jvf. **Hübners** gen. Tab. I. 151. 185. Hun benævnes ogsaa **Alix**. — Bryllupet holdtes i Hamburg (**Albert af Stade** ad a. 1202. **Suhm**, VIII 632.) — Fra **Helenas** Søn **Otto** (Puer) (født 1204) nedstammer det brunsvigske og lüneborgske Huus, og saaledes det regierende engelske Kongehuus. Efter 1233 har man ingen Efterretning om **Helena**. Af S. R. D. V. 384 veed man, at hun er død d. 23 Oct., uvist hvad Aar

¹⁷) **Pfeffinger** Hist. d. Braunschw. Lüneb. Häuser I. S. 100.

XX. Knud den 6te[1],

en Søn af **Valdemar d. 1ste**, født 1163; fik Kongenavn 1164; hyldet i sit 8de Aar paa Landstinget i Ringsted, og kronet af Erkeb. **Eskild** d. 25 Junii 1170, i Klosterkirken[2]; Konge 1182; antager først Titel af de Danskes og Slavernes (Vendernes) Konge[3]; død, 40 Aar gammel, (Tirsdagen) d. 12 Novbr. 1202[4]; begraven i Ringsted i Choret af Vor Frue Klosterkirke, Østen for hans Faders og Moders Gravsted.[5] Regierede i 20 Aar og 6 Maaneder[6].

Dronning.[7]

Gertrude, *Henrik Løves* ældre Datter, gift med **Knud** 1177. Hun døde d. 1. Juli 1196, og blev begravet i Byen Væ i Skaane.[8]

Med sin Dronning havde **Knud** ingen Børn.[9]

---

1) I et af hans Diplomer kaldes han den Fierde; i andre den Femte. Thorkelin Diplomat. I. 55. 56. Suhm, VIII. 33. 37. 647.

2) Suhm, VII, 324.

3) Imellem 1187 og 1193. (jvf. Thorkelin Dipl. I. p. 58. 285. Dahlmann Gesch. I. 333. Not. 1). Det ældste Diplom i denne Henseende er af 1194. Suhm, VIII. 111. 125. 326. S. R. Dan. V. 241 og 242. Paa den Ringstedske Tavle i S. R. D. IV, 279: "Rex Danorum ac Slavorum, Pomeranorum ac totius Holtzatiæ, sed & Dux Estonie." (Om Uvisheden af den sidste Titel, s. Langebeks Not. p. S. R. D. l. c. I de Sorøiske Annaler 1202—1347) benævnes han: "Kanutus Rex Danorum, Sclauorumque ac tocius Holsacie". S. R. Dan. V. 456.

[4]) Lib. dat. Lund. S. R. D. III, 568. IV. 61. Chron. Erici ibid. I, 164. Ann. Soran. ibid. V, 456.

[5]) Om hans Død og forskiellige Angivelser af hans Dødsmaade, Suhm VIII, 614. Efter Hamsfort (S. R. D. I. 40) døde han i Byen Slesvig. Han var svagelig og giorde allerede 1197 ell. 1198 sit Testamente (Suhm VIII. 399). Om hans Gravsted VIII. 646. Hans Epitaphium, S. R. Dan. V, 421.

[6]) Efter Hamsfort, S. R. Dan. I, 181, 20 Aar, 7 Maaneder og 3 Dage.

[7]) Knud var i sin spæde Alder (1164) bleven trolovet med en (yngre) Datter af Henrik Løve, hvis Navn er ubekiendt (jvf. Suhm VII. 157). Efter hendes Død blev han trolovet med Gertrude 1167. (Suhm VIII. 238—39; men jvf. især Velschows Note i Müllers Saxo, I. p. 816. 817.) Hun var 1166 bleven forlovet eller gift med Hertug Frederik af Rothenburg, en Søn af Keiser Conrad III.; men han døde Aaret efter. Forlovelsen med Knud blev paa ny sluttet 1171. (Suhm VIII. 376.) Samme Aar kom hun til Danmark (jvf. Knytl. S. c. 125), men Knud var endnu for ung; og Bryllupper holdtes først 1177 i Lund. (Suhm, VII. 482. Not. a.)

[8]) S. R. Dan. I. 164 (Chron. Erici.) 180. 369. Suhm antager (efter Hvitfeldt) Aaret 1197; men jvf. A. Kall's Anm. til D. Hist. VIII. 369 og 397. Dødsdagen angiver Lib. dat. Lund. S. R. D. III. 530. IV. 49. Hun lod bygge et St. Gertrud helliget Capel i Byen Vox, som hun synes at have yndet; og i Byens meget gamle Kirke saae man endnu i Slutn. af det 16. Aarh. hendes Liigsteen. (Hvitfeldt I. 163.)

[9]) Knud havde en Frille, hvis Navn ikke vides. Paa sit Yderste skienkede han hende "Smaheng" (Sminge) og "Wole" i Tvilum Sogn i Jylland. (Klosterfrun. af Cara Insula. S. R. D. V, 246. Jvf. p 236. not. c.) Med hende havde han rimeligviis en Datter (Iliane?).

XX. Valdemar II, Seier[1],

en Søn af **Valdemar** I., født d. 29. Mai 1170; slaaet til Ridder af Kong **Knud** i Roeskilde, d. 26. Dec. 1187[2] (eller 1188); Hertug i Sønderjylland 1188; hyldet som Konge 1202; kronet og salvet af Erkebisk. **Andreas** i Lund d. 25 Dec.[3]; skrev sig[4]: "de Danskes og Slavernes (Vendernes) Konge, Hertug til Jylland, Herre til Nordalbingien"; fangen Natten imellem d. 6. og 7. Mai 1223 paa Lyø; løsladt efter halvtredie Aars Fængsel d. 21. Dec. 1225; regierede i 39 Aar, og døde Skiærtorsdag, 28 Marts[5] 1241[6] i Vordingborg, 71 Aar gammel; begravet i Ringsted imellem begge sine

Dronninger.[7]

1) **Margrethe** (Dagmar)[8], en Datter af den Bøhmiske Konge **Primislaw** (Przemysl Ottokar, død 1230) og **Adela**, Datter af **Otto den Rige**, Markgreve i Meissen. Hun er rimeligviis f. omtr. 1186; gift 1205; død d. 24. Mai 1212 i Ribe[9]; begravet i Ringsted Klosterkirke, paa venstre Side af **Valdemar**.

2) **Berengaria** (**Berngierd**, **Beengierd**), Datter af K. **Sancho** I. af Portugal, og Søster til Grev **Ferdinand** af Flandern; gift i Efteraaret 1214[10]; døde (i Barselseng)[11] d. 27. Marts 1221[12] (eller 1220); begravet i Ringsted Kirke paa høire Side af **Valdemar**.

Børn.

(Med Margrethe.)

1) **Valdemar**,[13] f. 1209; først kaaret til Faderens Efterfølger paa Samsø, og Valget stadfæstet paa et Danehof i Viborg 1215; høitideligen kronet i Slesvig St. Hansdag 1218, i sit 9de Aar. (I Fangenskab med Faderen, fra 7 Mai 1223 til Paaske 1226.) Gift 1229 (den 24. Jun.) i Ribe med **Eleonore** af Portugal, eneste Datter af **Alphons** II. og **Urraca** af Castilien, og Broderdatter til Dronning **Berengaria** (f. 1211, død 1231).[14] Saaret ved et Vaadeskud paa Jagten, paa Refsnæs ved Kallundborg, døde han d. 28. Nov. 1231;[15] begravet i Ringsted Kirke, paa den østre Side, Norden for sine Forældre.[16]

(Med Berengaria)

2) **Erik**, f. 1216; udnævnt til Hertug af Jylland 1218;[17] Konge 1241; myrdet 10. Aug. 1250.

3) **Sophie** (rimeligviis f. omtrent 1217), gift[18] (1232?) med Markgreve **Johan** af Brandenborg, døde i Barselseng d. 3 Nov. 1248 i Flensborg[19], tilligemed sin nyfødte Søn; begravet i Graabrødrenes Kirke i Flensborg.[20]

4) **Abel**, født 1218; Hertug i Sønderjylland 1232; Konge 1250; ihielslaaet 1252.

5) **Christoffer**, f. 1219, "Herre til Lolland og Falster";[21] Konge 1252; død 1259.

Slegfredsønner.

1) **Niels**: blev 1216 (eller 1218) Greve af Halland;[22] gift 1218 med **Ida** af Schwerin,[23] en Datter af Grev **Gunzelin** II. Død omtrent 1219.[24]

2) **Knud** (formodentlig med **Esbern Snares** tredie Hustru og efterladte Enke, **Helena**, Hertug **Guttorms** Datter)[25], Hertug af Lolland (omtr. 1222) og af Reval (omtr. 1227 ell. 1230); efter Revals Affald Hertug i Blefing (1232). Siden, under **Christoffer** I. forlehnet med Lolland[26]. Gift[27] 1) med **Hedevig** af Brandenborg († 1238). 2) med **Ingerd** (eller **Margrethe**), Datter af Hertug **Svantopolk** af Pommern. **Knud** døde 15. Oct. 1260[28], og blev begravet i Ringsted-Kirke, paa venstre Haand, Norden for hans Halvbroder **Valdemar** og **Eleonore**.[29]

---

[1]) Dette Tilnavn gives ham allerede i gamle Viser. (Nyerups Udg. II. S. 102. 105.) Hos Hamsfort (S. R. D. I. 40. 284) "*Victor*"; og hos Silbigere "*victoriosus*", Suhm. IX. 820. "W. *secundus*" i et usikkert Diplom, 1257. Thorkelin, Dipl. I. p. 127.

[2]) Suhm. VIII. 153. S. R. D. III. 261. Flere andre Krøniker have 1188.

[3]) Formodentlig samme Aar, som hans Hylding foregik. Jvf. Arnold fra Lybeck, VI. 5. 3. Petr. Olai (S. R. D. I. 180) sætter Kroningen til 1203. "Sein Neujahr ist Weihnachten": Dahlmann I. 355. Not. 3.

[4]) Fra 1204, og maaskee allerede fra 1203: "Dei gratia Danorum Sclauorumque rex, Dux Jutiæ, Dominus Nordalbingiae". (Thorkelin Dipl. I. 80. 83. 286. jvf. Regesta Dipl. Dan. Nr. 511. 512. 529. 530. 542. 543. 556.)

[5]) Annalerne variere imellem d. 27de og 28de. Maaskee, mener Suhm, er han død Natten imellem disse Dage. (Suhm D. H. IX. 719, og om Dødsaaret det her anførte Brev af Gram til Lachmann.)

[6]) At han ikke før i dette Aar lod den jydske Lov udgaae, har Larsen beviist: Ørsted jurid. Tidsskr. XIII. 2. S. 231.

[7]) Først var **Valdemar** 1202 trolovet med Pfalzgreve **Henriks** (**Henrik Løves** ældste Søns) Datter **Marie**. (Urigtigen hos Hvitfeldt **Ingeborg**.) Jvf. Gram in Meurs. p. 371. Schmidt til Orig. Guelph. III. 173. Hun døde rimeligviis 1204 (Suhm. VIII. 633. IX. 56).

[8]) Hendes Tilnavn, skiøndt forskielligt skrevet (**Dagmor** hos Hvitfeldt), er snarere af dansk Oprindelse, end Fordreielse af et bøhmisk Navn (Suhm D. H. IX. 208); da hendes Døbenavn var **Margrethe**. "*Margareta* wor hænnæ rætæ nafn, *Dagmar* heet hun for hennæ vænheet." Eriks Krøn. Ny D. Mag. V. p. 186. (jvf. Gebhardi geneal. Gesch. der Reichsstände. III. 64. Suhm. IX. 70, og A. Kall's Anm.). *Dagmor*, Morgenrøde, Gram in Meurs. p. 374. *Dagmey*, Dagmø. Navnet **Margrethe** kunde iøvrigt ogsaa foranledige Tilnavnet. — "*Margareta*, quæ propter præcipuam formæ pulchritudinem dicta fuit *Daghmar*:" Chron. Er. S. R. D. I. 165. II. 172. — "Margareta, er Daner kalladu *Dagmey*." Ann. Isl. S. R. D. III. 74. "*Dagmar* Dana Drottning." ib. p. 78, m. fl. Jvf. Langebek, i S. R. D. IV. p. 280. Not. u.

[9]) Om hendes Dødsaar. S. R. D. I. 243. II. 433. 624. 385. 172. 263. o. fl. Kun Tab. Ringstad. (S. R. D. IV. 280) og et Par andre yngre Annaler (I. 370. V. 456) have 1213. — Til de ældste Kilder, hvor hun nævnes, hører Suppl. Chron. Montis Ser. Mencken. Script. Germ. II. 309. Chron. Slav. i Lindenbrog's Scriptt. p. 209. jvf. Tylichius i Schannats Collect. Vet. Mon. ad Germ. S. II. p. 78. — I ældre bøhmiske Krøniker og Historier findes hun knap navngiven. Endog den nyeste og bedste bøhm. Historieskriver (F. Palacky Gesch. v. Böhmen. 1839. II. 1 Abth. S. 60) siger om Faderen, i An-

ledning af hans Giftermaal med Adela: "Die Kinder dieser Ehe sind uns weder der Zahl, noch den Namen nach bekannt."

[10]) Chron. Er. S. R. D. I. 165 (hvor hun ogsaa nævnes Beengierd) cf. I. 172. 254. 285. II. 433. IV. 227. (jvf. Suhm IX. 238.) Hendes Navn er i Danmark maaskee først blevet omgiort til Berngierd .(P. Syv, Ordspr. I. 209, Nyerup i sin Udg. af Kæmpev. II. S. 95. 98. 354, har antaget denne Skrivemaade), og siden til Beengierd. Hun er bleven navnkundig ved sin Skiønhed ("virgo insigni venustate & nitore," S. R. D. I, 285. "valde pudica & morata": Herm. Corner; jvf. Suhm IX. 239) og ved det onde Rygte for Haardhed, hun har faaet ved den ovenfor anf. Folkevise. Hvorledes Valdemar er kommen til dette Giftermaal, kan intet Spor oplyse; hvis ikke en Anledning muеligen kunde søges deri, at hendes Broder Ferdinand (Søn af K. Sancho I.) ved Giftermaal med Grevinde Johanna af Flandern, Datter af Grev Balduin (der faldt 1205 i Constantinopel), 1211 kom til Flandern, og derfra maaskee i en eller anden Berøring med Danmark. — Mærkeligt er, at ældre portugisiske Krøniker og Historieskrivere ere ganske uvidende om hendes Ægteskab, og lade Sanchos 5te Datter *Berenguella* (Berengaria) døe ugift i sin Ungdom og begraves i Klostret S. Cruz i Coimbra hos Faderen. Saaledes *Duarte Nunez* (Censuræ in libellum de reg. Portug. orig. &c.) Olisipp. 1684. 4: "*Berengaria*, quam a pueritia regina Tarasia soror in monasterio Lorvaniensi educavit, cælebs vixit & in coenobio St. Crucis sepulta jacet". De vera reg. Portug. geneal. fol. 7. b.) Ligesaa i denne Forf.s "Chronica dos Reys de Portug. reformada", Fol. Lisb. 1600. f. 58; og i "Quarta parte da Monarchia Lusitana"; por *Ant. Brandão.* Fol. Lisb. 1632. f. 33. b. — I "Hist. general da casa Real Portugueza", af *Ant. Caetan.* de *Sousa*: Lisb. 1735 fol. T. I. p. 125—130, beretter Forf. det samme efter de ældre portugisiske Historikere; men optager efter Krantz, Pontanus, Reusner's Op. genealog., Hübner og andre Kilder (hvoriblandt Chron. Erici), Beretningen om Berengarias Giftermaal med Valdemar, m. m.

[11]) S. R. D. II. 625. not. l. Gruber Orig. Livon. p. 148. Suhm IX. 382.

[12]) Annales Esrom. S. R. D. I. 244. S. R. D. I. 166. II. 167. Suhm IX. 381, hvor de øvrige anføres, som have A. 1220. (II. 172 har 1222.) Dagen findes angiven i Lib. dat. Lund. S. R. D. III. 500, og paa den Ringstedske Tavle. IV. 280. At hun blev dræbt ved et Pileskud (Hamsfort S. R. D. I. 285), er en Fabel, der skriver sig fra en Folkevise.

[13]) Ann. Esrom., S. R. D. I. 243, give ham Tilnavnet **den Gode** (W. bonus). "Homo bonus & mansuctus" ib. II., 634. Hans Mildhed og Venlighed mod Alle roser den samtidige Lib. dat. Lund. III, 572. Endeel Annalister og Krøniker kalde ham, som udvalgt og kronet Konge, den **Tredie**; Isl. Aarbøger derimod **den Unge**, og hans Fader **den Gamle**. (Waldemarus *junior*. Siæll. Krøn. S. R. D. II. 629.) Næsten alle Krøniker have 1209 som hans Fødselsaar; Hvitfeldt derimod 1210. (Jvf. Suhm IX. 151.)

[14]) *Roderici* Archiep. Toletani de reb. Hispan. (1243.) Lib. VII. c. 5. ("mortua sine prole".) vid. Hispania illustrata. 1603. Fol. II. p. 115. *De Sousa* Hist. geneal. da Casa R. de Port. I. p. 143—151. — S. R. D. I. 122. 166. II. 173. 260. 386. 629. III. 310. Suhm IX. 581—83. Bisp **Gunner** af Viborg sendtes til Portugal for at begiere hende. (S. R. D. V. 578.) Hun døde d. 13. Mai 1231 i Barselseng ("cito post eum in partu". II. 173); Suhm tilføier, IX. 606, "med en Søn, som ogsaa døde"; og hun blev begravet i Ringsted Kirke paa høire Side af sin Mand.

[15]) S. R. D. I. 40. 287. II. 261. "Casu percussus in pede". Chron. Siæll. II. 634. IV. 280. (Tab. Ringstad. "per militem de *balista* casu percussus in pede".) Ved *balista* menes her vel ikke andet, end en Arbørst eller Laasbue.

[16]) Efter Suhms Hypothese (jvf. IX. 607. X. 17. 579) skulde **Valdemar** med **Eleonore** have havt en Datter, **Sophie**, f. 1230, som da maatte være den **Sophie**, som Nogle udgive for **Erik Plogpennings** Datter, og som ægtede den meklen-

borgske Hertug Henrik Burvin III. af Rostock (omtr. 1251. Westphalen Mon. III. 1511). Dette strider i det mindste mod den gamle og samtidige Erkebisk. Roderichs Ord: at hun døde barnløs. (s. ovens. Not. 14). Jvf. P. W. Becker diss. de *Sophia*, Henrici Burwini III. domini Rostochiensis, uxore. Hafn. 1830. Fors. antager Suhms Gisning; ligesom ogsaa Werlauff. Histor. Tidsskr. III. S. 17.

[17]) S. R. D. III. 264. s. nedenfor.

[18]) Suhm X. 106. jvf. Buchholz Brandenburg. Gesch. II. 180. 81.

[19]) Paa en Reise, for at stifte Forlig imellem sine Brødre, Erik og Abel. Suhm X. 106.

[20]) Da Klostret 1579 blev nedbrudt, lod Frederik II. hendes Liig, med Sønnens, optage og begrave i St. Nicolai Kirke i Flensborg for Alteret (D. Atl. VII. 369. Suhm X. 106.) Om denne Sophies Børn (4 Sønner og 2 Døttre), s. Suhm X. 587.

[21]) "*Dominus* Falstriæ ac Lalandiae". Dipl. af 1245. Regesta Dipl. I. No. 855. Ligeledes i den Restv. Gavebog. S. R. D. IV. 384. "*Domicellus*" hos P. Olai, ib. V. 498. "Greve" (Comes) i *Alberici* Chron. ed. Leibnitz. p. 577.

[22]) Suhm IX. 272—74. (Jvf. S. R. D. I. 165. II. 172. 285. III. 264; den sidste er samtidig og har 1218). — Efter Suhms Hypothese kan Moderen maaskee have været en Søster til Grev Niels, der 1214 giorde en Pilegrimsreise til Jerusalem (IX. 246. 273).

[23]) S. R. Dan: III. 264. Jvf. Suhm IX. 308. Werlauff i Hist. Tidsskr. III. 16. Nogle (f. Ex. Petr. Olai, S. R. D. II. 258) have Aaret 1217. — En Søn af Grev Niels og Ida var Niels II., Greve af Halland, f. 1219, † 1251. (s. Suhm XI. 691.) Denne havde igien to Sønner, Niels († 1271) og Jacob af Halland († 1309), der var en af Erik Glippings Mordere. Grev Jacob havde endelig to Sønner, Niels og Valdemar, som, i Følge islandske Annaler, henrettedes 1314. (Suhm XI. 743.)

[24]) Suhm IX. 343.

[25]) I Følge Petr. Olai (S. R. D. I. 181) skal Knud være f. 1211. Om hans Moder og Herkomst, s. Suhm IX. 193—195. X. 137. Molbechs Erik Plogpennings Hist. S. 85. (Helena blev begr. i Wreta Kloster i Sverrige.)

[26]) Christoffer tog nemlig Bleking fra ham. (Hvitfeldt I. 242.)

[27]) Efter Suhm, X. 102. 248.

[28]) S. R. D. I. 185. 290. Hvitfeldt I. 260.

[29]) Suhm. X. 414. Knud efterlod sig to Sønner; 1) Swantopolk, f. omtr. 1230, død 1310 i Sverrige, henved 80 Aar gammel. (Suhm X. 248.) 2) Erik, som blev Drost 1283 (S. R. D. I. 372); Hertug i Sønder-Halland 1284 (Suhm X. 878.); døde 1304. (Hvitfeldt. I. S. 322. S. R. D. I. 189. VI. 222); begravet i Ringsted Kirke, ved Siden af sin Fader. (S. R. D. I. 185. IV. 280.)

XXI. Erik (Valdemarsen) Plogpenning[1],

en Søn af **Valdemar Seier**, født 1216[2]; udnævnt til Hertug af Sønder-Jylland 1218[3]; kronet og salvet til Konge i sit 16de Aar, Pintsedag d. 30. Mai 1232, i Lund af Erkeb. **Uffo**; Konge 1241; myrdet 34 Aar gammel, d. 10 Aug. (en Tirsdag, St. Laurentii Dag eller Natten imellem d. 10de og 11te) 1250[4]; begr. i Ringsted Klosterkirke. Regierede i 9 Aar.[5]

Dronning.

Jutta eller **Judith**, en Datter af den saxiske Hertug **Albert I.** af det askaniske Huus og **Helena** (Datter af Hertug **Otto** Puer af Brunsvig, Enke efter Landgr. **Hermann** af Thüringen[6]); ægtede (omtrent i sit 16de Aar) den unge Kong **Erik** d. 17. Nov. 1239.[7]

Börn.

1) **Christoffer** og
2) **Knud** døde i deres Barndom.[8]
3) **Sophie**, gift 1260[9] med Kong **Valdemar Birgersen** i Sverrige. Død d. 17. Oct. 1286[10] (omtr. 46 eller 47 Aar gammel.)
4) **Ingeborg**, gift[11] d. 11. Septbr. 1261[12] med den norske K. **Magnus Hagensen**, Moder til Kongerne **Erik Præstehader** og **Hagen V.** — Død 1287.[13]
5) **Jutta**, født 1246, klostergav sig i Roeskilde[14]; forlod Klostret 1272; drog til Sverrige og fik

en uægte Søn (**Erik**) med sin Svoger **Valdemar**.[15] Døde 1284.[16]

6) **Agnes**, født 1249, gik i sit 14de Aar (1263) i Kloster, som Nonne af Augustinerordenen i Roeskilde[17], hvor hun selv stiftede et Kloster 1264. Forlod det (tilligemed Søsteren **Jutta**) 1272.[18]

Sophie eller **Margrethe**[19], gift med den meklenborgske Hertug, **Henrik Burvin** III. af Rostok.

---

[1]) Tilnavnet blev mueligen alt i Kongens Levetid tillagt ham; maaskee paa Grund af den Skat, han paa Herredagen i Roeskilde (om Foraaret 1249) paalagde hele Riget af hver Plov. "*Aratraleff*". Ann. Esrom. I. 245, (Molbech, Erik Plogpenn. Hist. S. 61. Not. 93). I Krønikerne benævnes han *Sanctus*, "**Sancte Erik**", "*Eirikr hin helgi*" (S. R. D. I. 34. 254. III. 89. 98. 103. V. 422.) — Hamsfort og Petr. Olai (S. R. D. I. 123. 288) kalde ham den Siette.

[2]) Efter alle gamle Annalers overeensstemmende Angivelse. S. bl. a. Ann. Isl. Reg. Scr. Rer. Dan. III. 80. og de her af Langebek anførte Steder. Ligeledes den samtidige Krøn. III. 264. jvf. Suhm. IX. 272.

[3]) S. R. D. III. 264. Suhm IX, 307. Molbech, Erik Plogp. S. 8. Chron. Erici (S. R. D. I. 391; jvf. V. 528) og Hvitfeldt have 1216.

[4]) Alle vore gamle Krøniker have (ligesom Hvitfeldt I. 224: "St. Laurentii Aften, 5. Id. Aug.") "in *nocte St. Laurentii*", eller "*vigilia St. Laurentii*" ɔ: d. 9. August. (f. Molbech, Erik Plogp. S. 93. XIV.) Mordet kan være skeet tidligt paa Morgenstunden; skiøndt det ogsaa hedder i den gamle Gravskrift, S. R. D. V. 421: "sub *sacræ* tempore *noctis*." Kongens Mord skeete ved Halshugning, som dog ikke ganske skilte Hovedet fra Kroppen (jvf. Suhm. X. 148. Molbech, Erik

Plogp. S. 74) og Liget blev, med Hielmen bunden til den høire Arm og Lænker om Benene, nedsænket i Slien. Dog blev det Dagen efter (S. R. D. I. 24; "efter nogle Uger", II. 631) draget op ved Fiskere i deres Garn, og først jordet af Dominicanerne i deres Kirke udenfor Slesvig. Efter Nogle (f. Ex. *Albertus Stad.* p. 221. S. R. D. I. 209. II. 631. Chron. Dan. 1214—52 V. 499) lod Abel det herfra bringe til Nonnernes nye Kirke sammesteds, hvorefter Bispoppen igien lod det flytte til St. Peders Kirke; (S. R. D. I. 24, en udførlig og næsten samtidig Beretning om K. Eriks Mord; jvf. S. R. D. V. 499, ligeledes samtidig). Syv Aar derefter lod Christoffer I. det med Magt borttage, og førte det til Ringsted (S. R. D. I, 290. IV. 281. VII, 223. jvf. Suhm. X. 328), hvor det (efter Bartholin, paa St. Ægidii Dag, d. 1. Septbr.) 1257 med kongelig Pragt blev jordet i Klosterkirkens Chor. Biskop Lave Urne lod endelig Kong Eriks Been paa ny optage (1520) og indmure i en Pille i Ringsted Kirkes Chor, Suhm. X. 150. (Molbech Erik Plogp. S. 77.) Et af Kongens Armbeen, tilligemed hans Lænker, blev tilbage i Slesvig, og fremvistes der længe som Reliquier (Suhm. X. 149 og 150. D. Atl. VII. 595). Om Kongens Mordere, jvf. Suhm. X. 143. 147.

5) Om hans Udvortes (Skiønhed og Mildhed tillægges ham) f. bl. a. S. R. D. II. 634. "Homo pulcherrimus & mitissimus miles, omnibus supra modum amabilis."

6) Saaledes i A. B. Michaelis og Hamberger Gesch. der Chur- und Fürstl. Häuser in Teutschl. 4. III, S. 503.

7) St. Dionysii Dag (Albert af Stade ad a. 1239; jvf. Suhm IX. 695. X. 423.) De vare beslægtede i fierde Led og fik derfor pavelig Dispensation. (Slægtregistret hos Suhm IX. 695.) Jutta giftede sig efter Eriks Død med en tydsk Borggreve af Rosenberg og Magdeburg, Burchard VIII., og blev ved ham Moder til Sophia, der ægtede Hertug Erik af Langeland, en Sønnesøn af Abel (s. Stamtavlen nedenf. under K. Abel.) Gram in Meurs. p. 469. a. Orig. Guelph. III. præf. p. 87. Suhm. X. 153.

8) Hvitfeldt, I. 225.

9) Efter den svenske Krøn. i S. R. D. IV. 594. Suhm, X. 412. 453, vil antage A. 1262, efter S. R. D. V. 530; men

Stedet kan ligesaa vel forstaaes om 1260. **Sophia** og **Valdemar** vare beslægtede i 3die Led; men fik pavelig Dispensation. Bryllupet stod i Jønkiøping. S. R. D. IV. 594. Not. c. (Jvf. **Valdemar** II. Not. 12.) 1260 kom hun til Danmark og besøgte sin Faders Grav i Ringsted. (Ann. Esrom. I. 247.)

[10]) Chron. Siælland. S. R. D. II. 635.

[11]) Giftermaalet blev først bestemt, da K. **Hagen** og **Christoffer** I. sluttede Forliget i Kiøbenhavn 1257. (Hvitfeldt, I. 247; jvf. Suhm X, 412.)

[12]) Bryllupet holdtes med stor Pragt i Bergen. Suhm, X. 435—77.

[13]) S. R. D. II. 196.

[14]) I St. Agnetes Kloster, 1256, efter Petr. Olai (S. R. D. I, 186), men rettere 1265 (Hvitfeldt, I. 265) eller 1266. S. R. D. IV. 25. 1265 var hun 19 Aar, og saaledes f. 1246. (jvf. Suhm X. 294. 543.)

[15]) Sv. St. Rimchrön. Scr. Rer. Suec. I. 2. S. 11. 12. Lagerbring Sv. R. Hist. II. 525. 526. Hun blev sat i Band 1273. (jvf. Suhm, X. 690. 691.)

[16]) Chron. Siæll. S. R. D. II. 634. ("Domicella *Jutta*".) Suhm, X. 886. Hvitfeldt, I. 282, henfører urigtigt hendes Dødsaar til 1280.

[17]) Indvielsen skete i Dominicanernes Kirke, Suhm, X. 469. 515. 516. S. R. D. IV, 25 (har A. 1264). — 1265 blev hun Priorinde i det af hende stiftede St. Agnetes Kloster. (Suhm X. 543.)

[18]) Suhm X. 671. 672. I Sorøe Kl. Gavebog hedder det "fordi Nonnerne vare alt for strenge imod hende". S. R. D. IV. 508.

[19]) Krantzii Vandalia l. VII. c. 3. Andre (deriblandt hendes egen Søn, Hertug **Valdemar**, i et Diplom af 1268. Westphalen. Mon. III. 1511) tillægge hende Navnet **Sophie**. Det er tvivlsomt, om hun var ægtefødt og Datter af Dronningen (Suhm. X. 142).

XXII. Abel,

en Søn af **Valdemar II.**, født 1218 (maaskee d. 2. Jan.[1]) 1232 Hertug i Sønder-Jylland; Konge 1250; kronet, tilligemed sin Dronning, d. 1ste Novbr. (Alle Helgens Dag) s. A. i Roeskilde af Erkebiskop **Uffo**[2]; omkom, 32 Aar gammel, paa et Tog mod Strandfriserne d. 30. Jun. 1252[3]; begravet i St. Petri Domkirke i Slesvig.[4] Regierede i to Aar, mindre end to Maaneder.

Dronning.

Mechtild (Mathilde), en Datter af den holstenske Grev Adolf den IV. og af **Hedvig**, Grevinde af Lippe. Abel ægtede hende (imod sin Faders Villie)[5] d. 25. April 1237.[6] Ni Aar efter hans Død ægtede hun (1261) **Birger** Jarl af Sverrige; og døde 1288.[7])

Børn.

1) **Valdemar**, født omtr. 1238; bestemt til Abels Efterfølger paa Rigsdagen i Rendsborg 1251 (i Midfasten, 18. til 24. Febr.)[8]; Hertug i Sønder-Jylland 1254[9]; død 1257.[10]

2) **Sophie**, født 1240 eller 1241. Ægtede 1258 **Bernhard** I., Fyrste af Anhalt-Bernburg[11].

3) **Erik** I., Hertug i Sønder-Jylland 1260[12]; gift 1261[13] med **Margrethe**[14], Datter af **Jaromar II.**, Fyrste af Rygen; død d. 27. Mai (11. April) 1272.[15]

4) **Abel**, der fødtes efter Faderens Død 1252; død d. 2. April (Paaskedag) 1279 i Svineborg (ɔ: Svendborg); og begraven i Minoriterkirken sammest.[16]

Følgende Stamtavle giver Udsigt over Kong Abels Efterkommere:

Abel, Konge i Danm. .... Mechtild, Grevinde af Holsteen.
† 1252.

Erik I., Hertug af S. Jylland .... Margrethe af Rygen.
† 1272.

Valdemar IV., Hert. af S. Jylland, † 1312. — Erik Langbeen, Hert. af Langeland. † 1310.

Erik II., Hert. af S. Jylland .... Agnes af Holsten.
† 1325. (Grev Geert V. Søster.)

Valdemar V. .... Richizza af Lauenborg. Hert. af S. Jylland † 1346. — Helvig, g. 1340 med Valdemar Atterdag.

Henrik, Hertug af Slesvig, † 1375. Med ham uddøde K. Abels mandlige Afkom.

---

1) Suhm IX. 313. (Dagen formoder Suhm deraf, at den i Calenderen har Helgennavnet Abel; og man ikke let kan tænke sig anden Grund til, at Valdemar gav sin Søn et saa usædvanligt Navn.)

2) Albert. Stad. ad a. 1250. S. R. D. I. 245. (Ann. Esrom.) II. 173. (I Roeskilde: Hvitfeldt. I. 226.)

3) Dagen i Følge de Lundske Gavebøger (S. R. D. III. 530. IV, 48.) — Hvitfeldt I. 232. Suhm X. 209 flg. En Hiulmand, Wessel Hummer fra Pelvorm, kløvede Kongens Hoved med en Stridsøxe, paa Milderdam ved Stapelholm. (Jvf. Michelsens Nordfriesland, S. 74—81. Han følger Chron. Eiderstad. vulgare. Dahlmann I. 408. Hvitfeldt I. 232 kalder Manden Henner.)

4) Abels Legeme laae længe ubegravet, inden det førtes til Domkirken i Slesvig. (Petr. Olai. S. R. D. II, 263. Hvitfeldt I. 233). Om Sagnet, at hans Liig, for Spøgeries Skyld

blev optaget af Graven, og nedsænket i en Sump (eller begravet i en Skov), jvf. Mencken. Script. p. 597; Pontoppidan Ann. I. 547. D. Atl. VII. 672, og fl. A. Suhm X. 211. 212.

5) "Quod pater moleste tulit, timens per hoc futurum schisma inter fratres, quod & evenit." Chron. Er. S. R. D. I. 167. (jvf. I. 287. III. 310.)

6) Efter Alb. Stadensis. Andre have d. 26. Mai (Suhm IX. 671.) og nogle Krøniker Aaret 1236. (S. R. D. II. 173. 437); hvilket, efter Suhm, er urigtigt. Brylluppet stod enten i Holsten (Meibom, Scr. Rer. Germ. l. 512) eller i Byen Slesvig (Hvitfeldt. I. 200.) Efter Abels Død gav hun sig i Kloster i Odense, hvor hun lovede at ville leve i Enkestand; men forlod det, efter Overtalelse af Erkeb. Jacob Erlandsen, 1261. S. R. D. III. 103. V, 610. Hvitfeldt. I. 242. 254. Suhm X. 430.

7) Efter den 18. Aug., da hun levede i Eismar Kloster. (Lagerbring Sv. R. Hist. II. 878.) Hendes Død har Chron. Erici, S. R. D. I. 170.

8) Petr. Olai, S. R. D. II. 263. Hvitfeldt, I. 229.

9) Forlehnet dermed i Colding, St. Hans Dag 1254 (Suhm X. 257. Hvitfeldt, I. 241—242. S. R. D. I. 124. 168. II. 174. 388. III. 312.

10) Efter den 8. Julius. Suhm X. 328.

11) Brylluppet stod i Henneberg paa St. Blasii Dag, d. 3. Febr. — Hun levede endnu 1284.

12) S. R. D. I. 168. 290. III. 312. V. 614. Hvitf. I. 260; men ifølge S. R. D. I. 211 (Annal. Albiani) 1259.

13) Carstens. Vid. Selsk. Skr. VI. 232.

14) Danske Vid. Selsk. Skr. VI, 217—232. — Hun døde ligeledes 1272 i Barselseng. Chron. Er. S. R. D. I, 169. Hvitfeldt, I. 274.

15) I det prægtige Psalterium i det Kgl. Bibl. (Cod. Thott. Fol. Nr. 143), som det er sandsynligt, at Hertuginde Mechtild har eiet, findes i Calendariet ved VI. Kal. Jun. ɔ: 27. Mai, med samtidig Haand: Anno dni M. cc. lxxii. Obiit illustris Dux jucie *Ericus* filius Abel regis. Denne Angivelse synes fuldkommen paalidelig; og herefter

skulde det saaledes ikke være denne Hertug Erik, der, efter de Lundske Necrologier, er død den 11. April (Aaret ikke angivet) som Munk eller Lægbroder i St. Knuds Kloster i Odense. ("III. Idus Aprilis obiit Dompnus *Ericus* Dux Slesvicensis, Monachus & *conversus* Sancti Kanuti in Othense." Necrol. Lund. S. R. D. III. 442 (og Langebeks not. h, hvor han dog anfører Omstændigheder, som kunde tale for, at det var denne Hertug Erik I., som her er meent.) Lib. Dat. Lund. ib. p. 505. Aaret 1272, som Hertug Eriks Dødsaar, har S. R. D. I. 169. 187. 255. II. 527. — Hertuginde Margrethe døde ligeledes 1272. Deres Sønner: 1) Valdemar, gift med en Datter (hendes Navn ubekiendt) af Hertug Johan af Saxen, 1287: S. R. D. I. 170; III. 314; og anden Gang (1306) med Anastasia, Datter af Nicolaus d. I., Greve af Wittenberg, (Suhm XI, 523); Hertug i Sønderjylland 1283; død i Marts 1312. 2) Erik Langbeen, Hertug af Langeland 1295 (Suhm XI, 204); gift 1295 med Sophia ("matertera regis Norvegiæ." S. R. D. II, 175. III. 121. Hvitf. I. 305. *Torfæi* Hist. Norv. IV. 390.); død d. 13. Mai 1310. At derimod denne Sophia (saaledes forverlet med Erik Plogpennings Datter af samme Navn) var en Datter af denne Konges Enke Jutta med hendes anden Ægtefælle, Markgreve Burchard (s. under Erik), har A. Høyer med næsten fuldkommen Sikkerhed beviist. (Disquisitio de *Sophia Langelandica*; efter hans Udg. af Anon. Contin. Ann. Alberti Stadensis. 1720. 4. p. 107.) jvf. Suhm XI. 199. 228.

[16]) S. R. D. I, 170. 247. II, 265. 632. IV, 229. Hvitf. I. 281. Han efterlod en Datter Margrethe, som døde 1281 i det meklenborgske Kloster Zarrenthien (Suhm X, 825. Hvitf. I. 236. 307.)

XXIII. Christoffer den Første,

Valdemar Seiers tredie Søn, f. omtrent 1219[1]; Herre (Greve) til Lolland og Falster 1232; Konge 1252; kronet, tilligemed sin Dronning, d. 25. Dec s. A. af den slesvigske Bisskop **Eskild**[2] i St. Laurentii Kirke i Lund; død, efter et meget udbredt Rygte, af Gift, omtrent 40 Aar gammel, d. 29. Mai 1259[3] i Ribe; begravet sammestieds i St. Marie Kirke[4]; regierede paa syvende Aar.

Dronning.

Margrethe (Sambiria)[5], en Datter af den pommerske Hertug Sambir. Hun holdt Bryllup med K. Christoffer paa Femern 1248[6]; blev 1259, efter Kongens Død, Regentinde og Formynderske for sin Søn **Erik**; fangen tilligemed denne efter Slaget paa Lo-Hede, 28. Jul. 1261; frigivet 1262; giorde en Reise til Rom (hvorfra hun kom hiem 1270);[7] døde i Rostock 1282[8]; og blev begravet i Klosterkirken i Dobberan.[9]

Børn.[10]

1) **Erik (Glipping)**, født i Lolland (1247—1249); hyldet som Faderens Efterfølger 1253; Konge 1259; myrdet 1286.

2) **Valdemar**, som ikke længe overlevede Faderen, og døde d. 21. Decbr. (men Aaret er uvist); begravet i Ringsted.[11]

3) **Mechtild (Mathilde)**, der 1271 ægtede Markgreve **Albrecht** III. af Brandenborg (som døde 1300).[12]

4) **Niels**, som døde i sin Barndom og før Faderen; blev begravet i Ringsted.

[Agnes.[13]]
[Ingeborg.[14]]

---

[1]) Jvf. Suhm D. Hist. X. 379.

[2]) Petr. Olai. Hvitfeldt, I. 235. Suhm. X. 223. (Jvf. iøvrigt den samtidige Annalist. S. R. D. I. 25.)

[3]) Efter Necrologium Ripense (som det troeligste, da Kongen døde i Ribe) S. R. Dan. V. 550. Hamsfort, i S. R. D. I. 290. — Efter Hvitfeldt, I. 257, indtraf Dødsfaldet ved et Giæstebud. Som den, der havde iværksat Mordet, nævnedes **Arnfast**, Abbed i Ry Kloster, der siden (1260) blev valgt til Biskop i Aarhuus, men kunde ei komme i Besiddelse af Bispestolen. (Jvf. S. R. D. V. 272. 611. E. G. Winther Diss. de *Arnfasto*, regis Christophori interfectore. Hafn. 1776. 8. Suhm X. 405. — Om Kongens Død ved Gift, s. S. R. D. I. 25. "Aiunt eum veneno vitam finiisse." II. 631 (Chron. Siælland.), "Ripis peremptus est." IV. 229, "Veneno interiit." V. 457. 611. m. fl. silbigere. Andre nævne kun, at Kongen døde i Ribe. II. 174. 264. (P. Olai.) II. 388 (Th. Gheysmer.) II. 438. 526. (Jvf. Gram, Not. in Meurs. 432. not. e. J. Kierulffs Program "om **Christoffer** I. Dødsmaade", overs. med Anm. af G. L. Baden, Minerva. 1802. II. S. 326 —334.)

[4]) Midt i Choret under en hvid Steen, som alt i Hvitfeldts Tid var afslidt. (Hvitf. I. 257. *Terpager*, Ripæ Cimbr. 205. 324. Danske Atlas, V. 626. Suhm. X. 382).

[5]) Af Almuen kaldet: "Sorte Grethe", forbi hun var mørkladen af Ansigt; og "Sprengheſt", forbi hun godt kunde

tumle en Hest. (S. R. D. I, 25. II, 644. Hvitf. I. 235.) Hun var født omtr. 1230 (Suhm X, 455). Hun nævnes undertiden Mæretha (en i Middelalderen, især i Sverrige, ikke ualmindelig blødere Form eller Forkortning af Margrethe.)

[6]) S. R. D. I. 25. II. 634. Hvitfeldt. I. 235. Brylluppet holdtes efterat Erik Plogpenning havde frataget Holstenerne Femern, som han gav sin Broder Christoffer til Lehn (Suhm. X. 104).

[7]) Om denne Dronningens Reise, hvis Tid og Omstændigheder ere meget uvisse, men Reisen selv bekræftet ved et originalt Diplom, s. bl. a. Franks Meklenburg. B. V. S. 44. Suhm X. S. 651. Schrøder Papist. Meklenb. S. 720—723.

[8]) Den 22. Jul. var hun endnu i Nykiøbing paa Falster, hvor hun, som Enke, meget opholdt sig. (Suhm, X. 846.) Hendes Dødsaar 1282 have de allerfleste Annaler (S. R. D. I. 188. 293. 372. II. 632. III. 314. IV. 229. VII. 224) og Hvitfeldt. I. 284. Ribes Necrolog. (V. 544) har hendes Død ved den 26de Marts, som altsaa vel maatte være 1283. Jvf. Suhm, X. 847, og de Islandske Annaler, S. R. D. II. 195 (hvor maaskee dog menes en anden Margrethe).

[9]) *Crantzii* Vandalia. L. VII. c. 36. Kirchberg, i Westphalens Monum. T. IV, col. 837.

[10]) En gammel Annalist har udtrykkelig bemærket, at Kong Christoffer allene har holdt sig til sin Dronning. Deres Børn opregner Suhm X. 383. 384.

[11]) Efter den Ringstedske Tavle (S. R. D. IV. 280) ved Fødderne af Hertug Knud (Valdemar II Sejrfredsøn) og dennes Søn Erik (Langbeen), Hertug i Sønder-Halland. Den sidste i det mindste († 1304) levede længe efter K. Christoffer I.

[12]) Suhm antager, at Mechtild (opkaldt efter Abels Dronning) kan være født omtrent 1251. (D. Hist. X. 627.) Hun blev trolovet med Albrecht 1269 (S. R. D. II. 634. Hvitfeldt, I. 273); men Brylluppet holdtes først 1271 (P. Olai. S. R. D. I. 187, som Hvitfeldt følger. Jvf. Buchholtz Gesch. der Mark Brandenburg. II. 252. Suhm X. 660.) Den siællandske Krønikes Fortsættelse har ved Aaret 1369: "duxit

Mechtildam" (S. R. D. II, 634); og synes her at mene Brylluppet. Om deres Børn s. Suhm. X. 660.

[13]) En Datter af dette Navn, der skal have været gift med Grev Johan II. af Holsten (Kiel) tillægges Christoffer I. (Suhm. X. 864.) Det er en usikker Gisning, der ikke grunder sig paa andet end et Diplom af Erik Glipping 1283 (Lambecii orig. Hamb. L. II. 231), hvor han kalder Greven *generum* dilectum og hans Gemalinde *sororem* nostram dilectissimam — Talemaader, som man ikke altid kan bygge paa. Johan II. Gemalinde siges at have været en Grevinde af Wunstorp. At hun kaldes Agnes synes kun at være grundet paa en Feiltagelse af Cypræus. (Christiani Schlesw. Holst. Gesch. III. 113 not. e.)

[14]) Hvitfeldt nævner, I. 292, "Frøken Ingeborg, Kong Erik Glippings Søster", og at der 1286 var berammet Giftermaal imellem hende og Hertug Erik Magnusson i Norge, "naar hun kom til hendes myndige Aar." Suhm har forbigaaet Ingeborg i Opregnelsen af Christoffers Børn (X. 384); og viser paa et andet Sted (X. 930), at en saadan Prindsesse neppe har været til.

XXIV. Erik Glipping[1],

Søn af **Christoffer d. 1ste**, født 1248 eller 1249; hyldet som Thronfølger ved Danehoffet i Nyborg i April 1253; Konge 1259; kronet første Juledag i Viborg s. A.[2]; myrdet St. Cæcilie Nat d. 22. Novbr. (Fredag) 1286 i en Lade i Landsbyen **Finderup**[3], paa hvilket Sted der siden opførtes et Capel; begravet i Viborg Domkirke (som han havde skienket Den Læssøe) ovenover Kraftkirken bag Alteret[4].

Dronning.

Agnes, en Datter af den brandenborgske Markgreve Johan d. 1ste og Hedevig (den pommerske Hert. Barnim den Førstes Datter), født 1258. Hun ægtede Kong **Erik** d. 11. Novbr. 1273;[5] giftede sig anden Gang med Grev **Gerhard II.** af Holsten 1293;[6] døde d. 29. Sept. 1304; og blev begravet i Ringsted.[7]

Börn.

1) **Erik**, født 1274; Konge 1286; død 1319.

2) **Christoffer**, født 1276; Konge 1320; død 1333.

3) **Valdemar**; død i Rostock 1304[8] (maaskee i Marts Maaned[9]); begravet, efter sin Bestemmelse, i Sorøe Kirkes Chor.

4) **Rixa (Rigitze)**, Stammoder for det Oldenborgske Kongehuus, forlovet i sit fierde Aar med Nicolai (Nycles), Herre af Werle; opdra-

get i Klosteret Dobberan; gift 1293.[10] Hun skal være død før d. 27. Octbr. 1308.[11]

5. **Margrethe**, der ægtede den svenske Kong Birger 1298[12] i Stokholm. Døde d. 2. Marts 1341[13] i Danmark (hvor hun var optagen som Søster i St. Peders Kloster i Næstved)[14] og blev begravet i Ringsted hos sin Mand.[15]

6) **Catharine** og

7) **Elisabeth** døde begge i en ung Alder, før Faderen, og bleve begravne 1283 i Choret i Minoriternes Klosterkirke i Odense.[16]

---

[1]) I nogle Lov-Codices (Kof. Anchers Lovhist. II. 486) og hos Petr. Olai (S. R. D. I. 124) kaldes han **Erik Mærethsøn** (efter sin Moder.) Oprindelsen til Navnet **Glipping** (**Glepping**) er uvis; efter den almindelige Forklaring, forbi han glippede med Øinene, eller (**Klipping**) forbi han klippede Mynten; efter hans Sindelag (**glepsker**, A. S. Vedel); efter Hvitfeldt (I. 258), forbi han glippede ɔ: ikke holdt hvad han lovede. (Jvf. Suhm, X. 941. I sildigere Kilder: Ericus *sextus*. (f. Ex. i Hist. ord. fratr. Minor. in Dania. 1232—1535. S. R. Dan. V. 515.)

[2]) Maaskee af Bisskop Niels (Suhm X, 397). Carstens i Vidensk. S. Skr. VI. p. 225, Not. 15. Terpager, Ripæ Cimbr. p. 205.

[3]) Finderup i Nørrelyngherred. (*Findorp*. S. R. D. II. 174. "villa *Findetorp* — in horreo quodam." S. R. D. I. 392. En nyere Annal.) De fleste Ældre [f. Ex. Chron. Erici, I. 170; Chron. ad A. 1317: S. R. D. II. 174. Ann. Esrom. I. 248; Chron. S. R. D. V. 531] have: "occisus est in *lecto suo*." (Jvf. II. 635.) Efter Ann. Visb. S. R. D. I. 256, var **Palle Litle**, Marsk Stigs Svigerfader, den, som først lagde Haand paa Kongen. Om Antallet af hans Saar (56) s. S. R. D. I. 125, 170, 294. II. 174. 265; (eller 70:) S. R. D. I. 188.

392. En af de ældste Annaler, som netop slutter ved 1286, har: "56 dødelige Saar, hvoraf kun eet nedenfor Brystet." V. 615. Derfor ogsaa: "truculentissime jugulatus — in sempiternum opprobrium Danorum," V. 531. Hans Mordere, eller en Deel af dem, vare hans egne Hofmænd. "A *Suis, quos maxime dilexerat*, occisus est." Chron. Er. I. 170. "Turpissime *a suis* occisus est." II. 438; jvf. p. 527. "A *familiaribus* suis & *amicis*." Strahl. Ann. III. 314. Morderne nævnes (9 i Tallet med deres Medskyldige) i Erik Menveds Klageskrift (S. R. D. VI. 315); men her er Palle Litle ikke nævnt. Jvf. V. 531. Tolv Sammensvorne opgiver Suhm som de fornemste. X. 933—36.

[4]) I en hvælvet, en Alen over Jorden ophøiet Grav, hvor han var lagt i en Egekiste, med sit Sværd og Hostien i en Sølvæske. (C. Erichsens Viborgs Beskr. S. 13.) Graven blev aabnet 10 Mai 1708, da man endnu i Kongens Hierneskal saae firkantede Huller efter Stridshamre (Testrups Krigsarmatur, S. 56. Pontoppidan Ann. I. 550); og den blev ganske ødelagt ved Kirkens Brand 1726. (Danske Atlas IV, 614—15. Krog Efterr. om Viborg By, S. 202). Der holdtes i Kraftkirken "Vaadesang" (Viglier; Vaagesang?) over Erik Glipping, endog længe efter Reformationen, og lige til 1630. (Pontopp. Annal. I. 757.)

[5]) 1264 bestemtes Giftermaalet som Vilkaar for Eriks Frigivelse af Fangenskabet efter Slaget paa Lohede. Suhm, X. 519 S. R. D. II. 388 (Th. Gheysmer, som her kalder hende "Virginem pulcherrimam".— Brylluppet stod i Slesvig (S. R D. I. 255. 371. II. 264. 527. 632. IV. 229. V. 531. Hvitfeldt, I. 275. Suhm. X, 685.)

[6]) S. R. Dan. I. 189 (Petr. Olai.) II. 175. Paa et andet Sted derimod, I. 125, lader P. Olai hende urigtigen ægte Grev Johan af Wagrien; hvori Hvitfeldt, I. 304, har fulgt ham. Jvf. Christiani Gesch. v. Schleswig und Holstein. III. p. 66. 69—71.

[7]) S. R. D. IV. 281. Næsten alle Annaler stemme overeens om Aaret 1304. Enkelte Nyere (f. Ex. Hamsfort og Hvitfeldt) have 1300 og 1303. Suhm XI. 464.

[8]) S. R. D. II. 175. IV. 505. 529.

[9]) Suhm, XI. 460; fordi der siges, at han døde "existens in *Parlamento Rostocensi.*" (S. R. D. IV. 542. I øvrigt findes paa dette Sted den Feil, at denne **Valdemar** giøres til en Søn af **Christoffer** II., hvilket ikke er bemærket.)

[10]) Jvf. Kirchberg hos Westphal. T. IV. col. 827, cap. 171. **Nicolai** af Werle fik med hende betydeligt Gods i Danmark, som det synes Falster og Møen. (Werlauff om Dron. **Sophie** af Meklenborg. Histor. Tidsskr. II. 18.) I sit Sigill førte hun de danske tre Løver, og kaldte sig: "Domina Slaviæ & filia regis Daciæ". (Suhm XI. 446.) Deres Datter **Sophie** blev (omtr. 1315) gift med Grev **Geert** den Store, af hvis Sønnesøn, Grev **Geert** VI., Kong **Christian** I. var en Dattersøn. (Beviset for dette Ægteskab er ført i en Afhandl. af A. G. Carstens: s. Vidensk. S. Skr. VIII. 317—28. Heinze: Histor. Abh. V. 131—134. Jvf. Suhm, XI. 523.) Hun var først bleven trolovet, ved Fredsslutningen til Helsingborg, 17. Jul. 1310 med Hertug **Erik** af Sverrige, der Aaret efter hævede Forlovelsen, og derover maatte forpligte sig til at betale 6000 Mark Sølvskat til den danske Konge (1313). Hvitfeldt, I. 364. 365. Suhm XI. 651. 697.

[11]) Rudloffs Meklenburgs Gesch. II. 629.

[12]) Dette Giftermaal bestemtes allerede 1284. (Lagerbring Sv. R. Hist. II. 613 fg. 623. Suhm, X. 767. 860. 896.) 1288 kom hun til Sverrige for at opdrages. (Suhm, XI. 32. 36. Ericus Olai, l. 3. p. 144.)

[13]) Tab. Ringstad. (VI. Non. Mart.) S. R. D. IV. 281.

[14]) "*Margaretha* Regina Sueciæ, quæ fuit soror nostra." Cal. Nestved. S. R. D. IV. 297.

[15]) Begge Sønden for **Erik Menveds** Dronning **Ingeborg**. (Suhm XIII. 42.)

[16]) Dette Kloster havde Kongen selv stiftet eller begavet, og havde der udvalgt sit Gravsted foran Høialteret; "ubi iam pridem filias suas domicellas *Katherinam & Elsabe* defunctas A. D. 1283 tradi fecerat sepulturæ." S. R. D. V. 516. Suhm, X. 873. (Om to Døttre, **Sophie** og **Ingeborg**, som urigtigen tillægges **Erik Glipping**, s. Carstens, i Vid. S. Skr. VIII. S. 335, og Stamtavlen til S. 366.)

XXV. Erik Menved[1],

Søn af **Erik Glipping**, født (Mikkelsdag) den 29 Septbr. 1274[2]); fik Kongenavn og blev hyldet paa Danehof i Nyborg 1276[3]; Konge ved Faderens Død 1286; kronet d. 25. Decbr. 1287 i Lund af Erkebiskop **Johan Dros**[4]; regierede 33 Aar; døde, 45 Aar gammel, d. 13. Novbr. 1319 i Roeskilde; blev begravet i Ringsted Klosterkirke, ved Fødderne af **Erik Plogpenning**. Den opmurede Grav, med en Mindetavle af Metal, og Indskrift over ham og hans Dronning, findes her endnu[5].

Dronning.

Ingeborg,[6] en Datter af den svenske Konge **Magnus Ladelaas** (f. omtr. 1279), ægtede Kong **Erik** i Begyndelsen af Jun. Maaned 1296[7]; døde (som det synes i St. Claræ Kloster i Roeskilde) omtrent 40 Aar gammel, efter 23 Aars Ægteskab, 3 Maaneder før Kongen, den 15. August 1319;[8] begravet i Ringsted Klosterkirke (s. ovenfor).

Börn.

Alle de Børn, Dronningen bragte til Verden, døde i deres tidlige Barndom, eller vare ikke fuldbaarne. En Søn, **Valdemar**, døde 1302.[2] Den sidste Søn, f. 1318, brød, fire Maaneder gammel, sin Hals ved at falde af Vognen (Hvitf.), eller ved at denne væltede; da Dronningen, paa en Reise fra Abrahamstrup (Jægerspriis) til Holbek, havde

Barnet hos sig. Denne for Riget ulykkelige Hændelse tilskrives (s. Petr. Olai), at Kongen enten i Fortørnelse indsatte Dronning Ingeborg i St. Claræ Kloster i Roeskilde[10], eller, hvad rimeligere er, at hun "satte sig selv den Poenitentse, at indgaae i Klostret." (Hvitfeldt. I. 410.) Dronningen skal i Alt have født 14 Sønner, hvoraf de to første vare Tvillinger; og af hvilke de 11 ikke kom fuldbaarne eller levende til Verden; og tre bortreves ved hastig og tidlig Død.[11] Tvillingerne, som vare døbte **Erik** og **Magnus**, begroves i Esrom Kloster. (Suhm. XI. 839.)

---

[1]) Om Tilnavnet **Menved**, s. Joh. Ihre's Afhandl. "Om danska konungen, Eric Ericsons Tilnamn *Menved*." Sv. Vitterhets Ac. Handl. III. 1780, S. 129–41. Suhm D Hist. XI. S. 3 og 819. Det skrives i gamle Kilder ogsaa *Menueet*, *Mænwet*, *Menwid*, *Menewet*, (S. R. Dan. I. 170) *Mennewet*, *Menwetæ*, o. s. v og udledes enten deraf, at Kongen brugte at sværge "ved (hellige) Mænd" (Hvitf. I. 298. Gram ad Meurs. p. 449, not. a; Ihre l. c. ligesom man endnu siger: hille Mænd! ja saa Mænd!); eller det betyder "Mænds Vid", og har Hensyn til hans Klogskab. (Langebek.) Allerede i den gamle Lundske Gavebog (altsaa samtidigen) nævnes han "Ericus Erici, dictus *Menueet*." S. R. D. III. 569; ogsaa i den nyere: "dictus *Mennewet*." S. R. D. IV. 61. (jvf. Langebeks Not. t) Petrus Olai giver ham det usædvanlige Tilnavn: Ericus *pius* (S. R. Dan. I. p. 125).

[2]) S. R. D. II. 264. 527. 635. V. 531. Hvitfeldt I. 275.

[3]) Ann. Esrom. S. R. Dan. I. 247. Hvitfeldt I. 278: ("Paa St. Dionysii Dag" ɔ: enten d. 8. April, eller den 9. October.) Der tilføies: at kun Marsk Stig ikke vilde hylde den spæde Kongesøn.

[4]) S. R. D. I. 170 (jvf. Hamsfort. I. 294.) III. 315. Nogle have Aaret 1288; men Suhm (XI. 20) har vilst den større Rimelighed af 1287, hvilket ogsaa Hamsfort antager.

[5]) S. R. D. I. 125. 127 (P. Olai). II. 391 (Th. Gheysmer). IV. 281. (Tab. Ringstad.). Hvitfeldt. I. 410. Suhm, XI. 847. Petersen om St. Bendts Kirke i Ringsted, S. 52—54. Werlauffs Beskr. over Gravmindet (med et Kobberstik af S. Abildgaards Tegning.) Antiquar. Ann. III. S. 1—18. — De ældre Historier, som berømme Erik Menved, opregner Suhm, XI. 847 og flg. (Jvf. især Hvitfeldt. I. 410.)

[6]) Contin. *Alb. Stadensis*, p. 23. S. R. D. I. 249. 295 (Hamsfort). 372. III. 315. IV. 230. 595. V. 626. Brylluppet holdtes i Helsingborg, II. 175. Ingeborg var allerede bleven trolovet 1288, paa samme Tid som Erik Glippings Datter Margrethe kom til Sverrige for at opdrages. Lagerbr. II. 625. Stor Berømmelse over hende læses hos Ericus Olai, lib. III. p. 79, (Ed. 1654) og i den svenske Riimkrøn. (Hadorphs Udg. 8vo. I. 53, hvor hun kaldes "Drotning och *Danabot*": "Hon bättrade hwart thet maal hon hörde . . . . Hon styrkethe gärna rätt och skäl.") Hendes gode Navn og Rygte er ogsaa gaaet over i en dansk Folkevise. (S. P. Syvs Udg. af K. V. II. 37.)

[7]) Suhm, XI. 222, efter Messenii Scondia, II. 71. Aaret 1296 findes hos alle Ældre (f. Ex. S. R. D. I. 249. 295. 372. 635. II. 175. III. 315. IV. 230. V. 626. og fl.) Kun Contin. Alb. Stad. p. 23 har 1297.

[8]) "In die assumptionis b. Mariæ Virginis": efter Gravskriften paa Monumentet (s. ovenfor). Hvitfeldt. I. S. 409. 410. Den Ringstedske Tavle (S. R. D. IV. 281) har derimod den 5. April. (Jvf. Suhm. XI. 839.)

[9]) S. R. D. I. 189. II. 175. VI. 222. Suhm, XI. 774.

[10]) Petr. Olai. S. R. D. I. 128; jvf. Contin. Alb. Stad. p. 85, hvor en anden Aarsag angives. — P. Olai har

en vidtløftig Fortælling om Dronningens Indmuring eller Indslutning i Klostret ("fecit illam includi in quodam muro in monasterio S. Claræ"), og at hun skulde have forudsagt, at baade hun selv, Kongen og Bisskop Oluf i Roeskilde skulde døe inden et Aar var omme; hvilket indtraf. (Jvf. Suhm. X. 828.)

[11]) Lunds Bispekrønike af Erkebisk. Nicolaus, S. R. D. VI. 627, og Hvitfeldt. l. c. Efter P. Olai (S. R. D. VI. 128) havde Dronningen kun født 8 Sønner. Rimeligere er det i ethvert Tilfælde, at nogle af hendes Børn have været Døttre.

XVI. Christoffer II,

Erik Glippings Søn, født d. 29. Sept. 1276;[1] Hertug af Ehstland, (1303)[2] siden (1307) af Sønder-Halland og Samsø[3]; blev Forræder mod sin Broder **Erik Menved**, og mod Riget[4], og maatte længe leve landflygtig og i Usselhed i Tydskland og Sverrige[5]; Konge efter Broderen, efterat have udstedt den første Haandfæstning 1320, St. Paulsdag (d. 25. Jan.); kronet 1324, tilligemed sin Søn **Erik** i Vordingborg af Erkebiskop Esger[6]; afsat ved et Adelsparti[7], som valgte Hertug **Valdemar** af Slesvig til Konge d. 7. Jun. 1326. — **Christoffer,** som (i Slutn. af Jun.) flygtede til Meklenborg, vendte tilbage i Jul. eller Aug. 1329[8], og var Konge til sin Død, d. 15. Jul. 1333 (eller 1332)[9], paa Nykiøbing Slot paa Falster. Han blev 57 Aar gammel; regierede paa 14de (13de) Aar; blev begravet i Sorøe Klosterkirke (d. 7. Aug.[10])

Dronning.

Euphemia, Datter af Hertug **Bugislaw** IV. af Pommern og **Margrethe**, som var den Rygenske Fyrste, **Wizlaw** d. **Tredies** Datter[11]. **Euphemia** var allerede 1307, maaskee tidligere[12], gift med **Christoffer**; døde d. 26. Jul. 1330[13], og er begravet i Sorøe Klosterkirke tilligemed K. **Christoffer**.

Börn.

1) **Erik**, valgt til Faderens Efterfølger 1321[14], og kronet 1324; fangen paa Taarnborg Slot

ved Korsør, 1326, og ført til Haderslev, (S. R. D. VI. 522); ægtede **Elisabeth** af Holsteen, Grev **Geerts** Søster 1330 [15], som han allerede forskød 1331, efter den paa ny udbrudte Uenighed med Holsteen. **Erik** døde 1332 i Kiel[16] (maaskee i Januar); hans Liig førtes først til Lolland, hvor det hensattes i Halsted Kirke, og derfra til Sorøe.

2) **Otto**, blev fangen i Slaget paa Tap-Hede den 7. Oct. 1334, og holdtes derefter fængslet paa Segeberg Slot af de holsteenske Grever **Henrik** og **Claus** indtil April 1341 [17]; skiøndt hans Frigivelse allerede var betinget 1340. Indtraadte i den tydske Orden 1347, og frasagde sig al Arveret til det danske Rige.[18]

3) **Valdemar**, født 1320 (1316?); Konge 1340; død 1375.

4) **Margrethe**, trolovet eller gift 1324 med (den 13aarige) Markgreve **Ludvig** af Brandenborg, en Søn af Keiser Ludvig af Baiern. Bryllupet holdtes i Vordingborg. (Hvitfeldt. I. 425.) **Margrethe** levede endnu d. 20. Mai 1341; og menes at være død i dette Aar[19]. Hende tillægges som Datter **Beatrix**, der 1356 blev gift eller trolovet med (den otteaarige) Prinds **Erik Magnussen** af Sverrige.[20]

5) **Helvig**, begravet i Sorøe Klosterkirke.

6) **Agnes**, død i en stor Pest 1312; ligeledes begravet i Sorøe Kirke [21].

Modkonge.

Valdemar, Hertug af Sønderjylland, Søn af Hertug **Erik** († d. 12. Marts 1325.) Han var født omtr. 1315; kom under den holsteenske Gr. Geerts Værgemaal, og forbandt sig 1326 med et oprørsk Adelsparti i Danmark, som indkaldte Grev Geert, og d. 7. Jun. s. A. hyldede Valdemar i Viborg. Han maatte frasige sig Riget og Kongedømmet i Februar 1330; døde 1364 [22].

---

[1]) Ann. Esrom. S. R. D. I. 247. Chron. ab a. 1020—1323: S. R. D. II. 527. (Suhm X. 730.)

[2]) S. R. D. II. 175. (I. 189. 296. P. Olai og Hamsfort.) Jvf. Suhm XI. 442 og 525.

[3]) Forlehningen (som var arvelig) skeete i Foraaret 1307; men Lehnsbrevet og Gienbrevet ere begge uden Datum. (Suhm XI. 551—554.) Jvf. **Christoffers** Brev af 31. Mai 1307; og et af Carstens aftrykt Diplom af 1315. (Vid. Selsk. Skr. VII. 176. 177).

[4]) Strid imellem Kongen og hans Broder allerede 1297 (jvf. Suhm. XI. 263). **Christoffer**, nylig forlehnet med Halland, sluttede 6. Mai 1307 et hemmeligt Oprørsforbund imod **Erik Menved** med de svenske Hertuger **Erik** og **Valdemar**; mistede 1308 Halland, som Forræder mod Kongen og Riget, og flyede til Sverrige; var 1310 forliigt med sin Broder, og nævnes atter som Hertug i Halland (jvf. Suhm, XI. 650. 651. 661); blev 1311 slaaet til Ridder af K. **Erik**; men faldt 1316 paa ny fra Kongen, og gav sig i Forbund med dennes Fiende, Markgreve **Valdemar** af Brandenborg; overfaldt Fyen og indtog Svendborg 1316, men maatte opgive det og flye til Stralsund, s. A. (jvf. Suhm XI. 777); blev 1317, i Freden med Brandenborg, taget til Naade, men vilde ikke forlige sig med Kong **Erik**; sluttede 1318 nyt Forbund imod K. **Birger** og **Erik**

Menved med de svenske Hertuger, og deeltog i deres Indfald i Skaane 1318. Efter Forliget imellem Danmark og Sverrige, begav han sig igien til Pommern (hvor Hertug Wratislaw i Wolgast var hans Svoger). Ved Erik Menveds Død var Christoffer i Stralsund, hvor han i et Diplom af 16. Dec. 1319 kalder sig "*Danorum dux.*" (Sartorius Gesch. des Hanseat. Bundes von Lappenberg. II. 301).

5) "Ab eodem fratre, pro sua perfidia & malitia, diu expulsus a regno, in Slavia apud *socerum eius* (ɔ: suum) *Wartzlaum Ducem* & apud alios principes *in magna mendicitate degebat.*" Cont. Alb. Stad. a. 1319. p. 85. 86. (Jvf. Nicolai Chron. Episc. Lund. S. R. D. 627. 28. "Dux vero *quater* ejectus est de regno, & octo pueri regum (deriblandt Hertugen og hans tre Sønner) *cum eo mendicabant.*")

6) Krøniken, som slutter med 1325, S. R. D. IV. 285, har d. 15. Aug. 1324; den samtidige Contin. Chron. Alberti Stad. p. 95. og den gode Krønike, der slutter m. 1357, S. R. D. VI. 522, have ligeledes dette Aar. Yngre Krøniker (jvf. Suhm, XII. 57.) og Hvitfeldt, I. 418, derimod 1322 (Pintsedag, d. 3. Jun.) Suhm foretrækker med Grund 1324 (XII. 57. 84. 85).

7) Hovedmændene for dette: Drosten Lauritz Jonsøn, Marsken Ludvig Albrechtsen, Greve af Gleichen; og Knud Porse, Hertug af Halland. Disse opsagde K. Christoffer Troskab (i Foraaret 1326; jvf. Suhm XII. 117. 118. Hvitfeldt I. 429) og tilligemed flere Adelige og endeel Almue, valgte den 12aarige Hertug Valdemar, under Grev Geerts Formynderskab, til Konge i Viborg.

8) Suhm. XII. 180. (Den 21. Septbr. var Christoffer med sit Raad i Kiøbenhavn. Suhm. XII. 182. 83. Hans Forliig med Grev Johan af Holsten sluttedes d. 12. Nov. 1329.)

9) Om Christoffers Dødsaar hersker Uovereensstemmelse og Uvished. Suhm antager 1333, efter "alle gamle Krøniker, som herom ere enige," XII. 238. Jvf. S. R. D. VI. p. 253. 524 (Cont. Chron. Siæll.) *Hermann. Corner.* Chron. i *Eccard* Corp. Hist. med. ævi. II. p. 1041. *A. Krantz.* Dan. l. VII.

c 31. Hvitfeldt I. 455. (Diplomet, aftrykt hos Gram, Vid. S. Skr. IV. 201 synes ogsaa at bestyrke dette Aar; ligesom nogle af Prinds Otto d. 6te Oct. 1333 udstedte Diplomer. Regesta Dan. I. 2099—2101.) Efter den gamle Lybeckske Krøn. (i Ms. paa det Kgl Bibl.), som derimod har 1332, søger Jahn at forsvare dette Aars Rigtighed (Skand. Lit. S. Skr. XXII. S. 418—425). Er Kongens Fængsling i Sarkiøbing, kort før hans Død, virkelig foregaaet 1332 (S. R. D. VI. 532), og har hans Regiering kun varet 12 Aar (A. Krantz; Westphalen, Mon. I, 1806. Hvitfeldt. I. 459), da maatte vel A. 1332 snarest antages som det rette Dødsaar. Den danske Riimkrøn. har urigtigen 1331 (Molbechs Udg. S. 228). Den er fulgt af P. Olai, S. R. D. I. 130, og en anden lat. Annalist. VI. 225. — Heller ikke Christoffers Dødsdag er fuldkommen vis. Hvitfeldt har den 15de, Hamsfort den 14. Jul. (S. R. D. I. 302). P. Olai angiver hans Begravelse i Sorøe til St. Donati Dag, den 7. Aug. I Necrolog. Lund. (S. R. D. III. 539. IV. 52.) er hans Aartid eller anniversarium ansat til d. 2. Aug. Var maaskee dette hans Dødsdag? Men da kunde han neppe allerede være begravet i Sorøe d. 7. Aug.

[10]) Om Levningerne af hans Monument, ("som hans Søn Valdemar lod giøre" Suhm. XII. 206) med en Afbildning, s. Carstens i Vid. Selsk. Skr. VII. 171—74. (1758.) Efter den Tid ere de anbragte paa en ny Sarkophag af Sandsteen, opsat bag Alteret i Sorøe Kirkes Chor.

[11]) Dette hendes Slægtskab er først bragt for Lyset og beviist af A. G. Carstens, Vid. S. Skr. VII. 169—184, jvf. Suhm. XI. 558. (De tidligere urigtige og uovereensstemmende Angivelser meddeler han S. 169—171.) Dronningen var opkaldt efter sin Moster Euphemia, gift med den norske K. Hagen; og en tredie Euphemia var den danske Dronnings Søskendebarn (Datter af den Rügenske Fyrst Wizlaw IV.), der var trolovet til Magnus Birgersen i Sverrige.

[12]) Sønnerne i det mindste vare uden Tvivl alle fødte inden Christoffer blev Konge; formodentlig ogsaa Døttrene. (Jvf. det ovens. Nr. 5 anførte Sted. S. R. D. VI. 627.) Om deres

Følge i Alder, s. Gram i Vid. S. Skr. IV. S. 4. 5. (Valdemar, den yngste. P. Olai. S. R. D. I. 133.)

[13]) Hamsfort. S. R. D. I. 301. Hvitfeldt. I. 452 (jvf. Suhm. XII. 206).

[14]) S. R. D. II. 528. (Jvf. det af Suhm, XII. 44 anførte Diplom af 16. Aug. 1321.)

[15]) Jvf. A. G. Carstens' ypperlige kritiske Oplysning om Elisabeth. Vid. S. Skr. VII. 527—553. Hun kan være født omtr. A. 1300, og havde først været gift m. Hertug Johan II af Lauenborg (til Mølln). Efter Christoffers og Eriks Brev, Ribe d. 25. Febr. 1330, havde hun allerede paa den Tid ægtet Erik. (Hvitfeldt, I. 451. 52. Christiani, Gesch. Schlesw. Holst. II. 410.) Anledningen til hendes Giftermaal med Erik Christoffersen, og de historiske Kilder, som berette det, s. Carstens, S. 547—551.

[16]) "Af Følgerne af det haarde Fald, som han havde giort paa Flugten efter Slaget paa Lo-Hede, 30. Nov. 1331." Carstens. l. c. S. 553. Suhm. XII 227. (Jvf. Kirchberg, hos Westphalen, IV. 824.) At Erik ikke kan være død 1331, som det siges i Fortſ. af Siæll. Krøn. S. R. D. VI. 523, i Tab. Sorana. IV. 542, o. fl. St.) sees af Fredsslutningen i Kiel 10. Jan. 1332. (Carstens l. c. S. 553.)

[17]) Gram, i Vid. S. Skr. IV. S. 13. Suhm. XIII. 28. (Jvf. om Dagen og Stedet, hvor han blev fangen: Heinze, Valdemar III. p. 5.)

[18]) Hamsfort, i S. R. D. 306. Suhm. XIII. 172. 173. Det var tildeels ved den Anledning, at K. Valdemar endelig afstod Esthland til den tydske Orden for 19,000 Mark Sølv (24. Jun. 1347). Jvf. Suhm. XIII. 105. 106. 160. 176.

[19]) Suhm. XIII. S. 30. Jvf. Buchholz, Brandenburg. Gesch. II. 403, hvor han henfører hendes Død til Aarene 1339—1341 (Suhm, XII. 300, lader hende urigtigt døe 1337). Markgr. Ludvig blev 1342 anden Gang gift med Margrethe ("Maultasche") af Tyrol (Buchholz, Brand. Gesch. II. 405.)

[20]) Gram i Vid. S. Skr. IV. 55. Lagerbrings Sv. Hist. III. 377. 378. (Jvf. Westphalen, Mon. I. 1396.) Suhm XIII. 323. Efter tydske Historikere (f. Buchholtz, Brandenb. Gesch. II. 456) skulde Markgreve Ludvig ingen Børn have havt med Margrethe af Danmark, hvilket Suhm selv gientager, XII. 240. (Beatrix døde 1359. Suhm XIII. 384—87.) Suhm tillægger iøvrigt urigtigen (XIII. 30) Margrethe en Datter Elisabeth, gift med Hertug Rudolph af Østerrige, rimeligviis ved en Misforstaaelse af Buchholtz's Formodning l. c. II. 456 fg.

[21]) Petr. Olai og Hamsfort i S. R. D. I. 190. 297. Jfr. S. R. D. IV. 542.

[22]) Christiani, II. 445. Suhm, XII. 202. 203.

XXVII. Valdemar (III[1]) Christoffersen, med Tilnavn Atterdag.[2]

Christoffer den Andens tredie Søn, født før 1320 (efter Grams Mening 1316);[3] blev oplært ved Keiser **Ludvig** af Baierns Hof (fra 1328 eller 1335)[4]; erkiendt i Tydskland for Konge allerede 1338; indkaldt til Danmark 1340, kom i Mai til Lübeck, ved Pindsetid (d. 4. Jun.) til Slesvig, og blev hyldet i Viborg d. 24. Jun.; reiste (1345) til Ehstland, og siden til det hellige Land,[5] hvor han d. 22. Jul. (St. Mariæ Magdal. Dag) ved Christi Grav blev slaaet til Ridder af Hertug Erik af Saxen-Lauenborg; reiste atter 1363 (i October) og 1364[6] til Pommern, videre til Polen, Bøhmen, Tydskland og Frankrige; forlod Danmark, efterat have betroet Regieringen til Marsken **Henning Podebusk** og Raadet, d. 6. April 1368[7]; kom tilbage 1372[8]; død paa Gurre Slot (i Nordsiælland) d. 24. Octbr. 1375[9], efter 35 Aars Regiering; begravet i Sorøe Kirke.[10]

Dronning.

Helvig (**Heilveg, Hedevig**[11]), Datter af Hertug **Erik** af Slesvig, Søster til Hertug **Valdemar**; forlovet d. 28. Mai 1340 med Kong **Valdemar**; holdt Bryllup med ham paa Sønderborg Slot i Junii Maaned (imellem d. 4. og 23. Jun.); levede i god Forstaaelse og frugtbart Ægteskab med Valdemar i 13 Aar; men, som det synes, efter 1353, og indtil

hendes Død, tyve Aar derefter, i Unaade hos Kongen, og i frivillig eller tvungen Affondring[12]. Hendes Dødstid er uvis. Hun døde før Valdemar, formodentlig 1374, og enten paa Søborg Slot, eller i Esrom Kloster, hvor hun som Lægsøster var indtraadt, og uden Tvivl blev begravet[13].

Børn.

1) **Christoffer**, født 1344[14] (eller 1343), Hertug af Lolland, og erklæret for ret Arving til de Danskes og Vendernes ("Slavernes") Rige, 1359[15]; farligt saaret i Hovedet ved et Steenskud[16], da han anførte den danske Flaade mod Hansestædernes, i Søslaget for Kiøbenhavn 1362, d. 8. Jul., hvoraf han faldt af og til i Raseri; døde af Saarets Følger, d. 11. Jun. 1363,[17] og blev begravet med stor Pragt i Roeskilde Domkirke, henimod Chorsdøren.[18]

2) **Margrethe**, (født 1345 eller silvigere) trolovet i sin spæde Alder, d. 8. Mai 1350,[19] ved Underhandling af Hertug **Erik** d. Yngre (af Saxen-Lauenborg), med Hertug **Henrik** af Meklenborg; men døde samme Aar.[20]

3) **Ingeborg**, født d. 1. April (eller 30. Marts) 1347[21]; trolovet 1350 (i den tidligere, afdøde Søsters Sted) med **Henrik** af Meklenborg,[22] og sendt til dette Land for at opdrages; hentet tilbage 1354, uden at dog Forbindelsen blev ophævet; gift, som det synes, 1362,[23] med Hertug **Henrik** († 1383.) **Ingeborg** døde d. 16de Jun. 1370.[24]

4) **Cathrine**, født 1349.[25]

5) **Valdemar**, født 1350.[26]

6) **Margrethe**, født 1353; gift med K. Hakon VI. i Norge 1363; regierende Dronning i Danmark 1387; i Norge 1388; død 1412.

---

[1]) Om han skulde nævnes den **Fierde** eller den **Tredie**, har man altid været i Uvished. Det sidste er i ethvert Tilfælde det sikkerste, da man kun har tre kronede og med fuld Ret regierende danske Konger af dette Navn. Vil man, med Hvitfeldt og Flere, regne **Valdemar den Andens** kronede, men aldrig regierende Søn med i Tallet, da kunde man ogsaa bringe den slesvigske Hertug **Valdemar**, der virkelig af et Parti blev paatvunget Landet som Konge og hyldet, med i Tallet; og **Valdemar Atterdag** maatte da blive den **Femte**. (Jvf. Gram, i Vid. S. Skr. IV. S. 1. 2. Anm. a) At han i nogle gamle Kilder findes nævnt den **Fierde** (S. R. D. III. 272. 564. IV. 542. 551) beviser mindre, end at han (efter Suhm, XIII. 761. 762) paa et Segl til Dombreve kaldes Waldemarus IV. Rex. Men hverken paa hans store Rigssegl, eller paa alle hans øvrige Segl, som haves, finder man denne Benævnelse, saa lidt som i noget fuldstændigt Diplom. Det af Suhm (XIII. 438) anførte, er kun et nyere Udtog paa Svensk. Gram l. c. vil, for at undgaae Uvisheden, kalde ham **Valdemar Christoffersen**; og heri følger Heinze ham. (s. dennes "Diplomat. Gesch. Waldemar des Dritten," S. 25. Not. 44.) Langebek (S. R. D. III. 564, a) vil kalde ham den 4de, efter **Valdemar den Andens** Søn, som den Tredie. Som oftest udmærkes han nu ved sit Tilnavn.

[2]) Dette Tilnavn har man i nyere Tider (ligesom ved flere ældre Konger) paa forskiellig Maade søgt at forklare. Den sædvanlige Mening er, at det er opkommet af et Mundheld, som tillægges **Valdemar Christoffersen**: **Atter Dag**! (Hvitfeldt. I. 546. Jvf. Gram. Vid. S. Skr. I. 302), hvilket Nogle vilde udfylde til: **Morgen er atter Dag**. Ihre (Vitterh. Acad. Handl III. p. 139 sq.) antager **Atterdag** at være **Ottardag** (af *óttaz*, rædes, frygte, *óttar*, rædsom, frygtelig) Rædselsdag ɔ: Dommedag; ligesom den fr. Konge Carl VIII. svor: *par le Jour Dieu*! — Iøvrigt veed man (efter gammel Tradition) at **Valdemar** ogsaa havde faaet Tilnavnet: **den Onde**. (Hvitf. I. 554. "Saasom man og her almindelig kaldte ham Kong

Woldemar den Onde." Jvf. Gram Vid. Selsk. Skr. IV. p. 196.) Forf. af "Historia Dan. Regum ab incerto auctore", udg. af Lindenbrog 1595. 4. p. 42, har oversat det ved "Waldemarum cognomento *Reprobum*.

[3]) Suhm. XII. 246. Jvf. Grams Forbedr. Vid. S. Skr. IV. S. 4 og flg. S. 185.

[4]) Suhm omtaler det ved begge disse Aar. (XII. 165. 260.)

[5]) Tiden for hans Reise til Palæstina er uvis. Contin. Chron. Siæll. S. R. D. VI. 525, beretter Reisen under Aaret 1347: "Rex transivit in Jutiam & post in *Alemanniam*", &c. og det er denne Kilde, som Hvitfeldt har fulgt. Efter Hvitfeldt I. 494 drog han 1346 med sin Broder **Otto** til Preussen; (rettere Esthland) og den Lybekske Krønike (s. Gram, Vid. S. Skr. IV. S. 21) sætter ligeledes denne Reise i 1346. Gram har derimod viist, at Kongen ved Paasketid (27. Mart.) 1345 var i Jylland, og derefter d. 25. Apr. i Reval, hvor han endnu var d. 25. Jun. og ligeledes den 12. Nov. s. A. I denne temmelig korte Mellemtid antager Gram S. 21, at han (over Land) er reist til Palæstina; ligesom den samtidige Erkeb. **Nicolaus** i Lund (Chron. Episc. Lund. S. R. D. VI. 630) ogsaa henlægger **Valdemars** Reise til den hellige Grav til Aaret 1345. (Jvf. Suhm. XIII. S. 118. 147—48. Fremdeles viser Gram (l. c. S. 24. 25) af Diplomer, at **Valdemar** (som d. 16. Apr. 1346 var i Kiøbenhavn) d. 28. Apr. og 13. Mai s. A. atter var i Reval, og igien har været tilbage i Siælland inden d. 25. Mai. 1347 antager Gram (S. 26), at **Valdemar** giorde den hos Hvitf. I. 495 (efter Cont. Chron. Siæll.) omtalte Reise; men til sin Svoger, Markgr. **Ludvig** af Brandenborg, ikke til Jerusalem.

[6]) Suhm, XIII. S. 506. Kongen var den 1. Novbr. 1363 i "**Gripeswold**". Sidst i December 1363 reiste han fra Krakau med Keiser **Carl IV.** til **Prag**, Suhm. l. c. S. 511, (jvf. Gram, l. c. S. 125.) 1364, i Januar, fra Prag til **Cøln**, og herfra til Flandern. D. 26. Febr. 1364 kom han til Paven i **Avignon**, og fik af ham den gylden Rose. (Suhm, l. c. S. 524); herfra, paa Hiemveien, anden Gang til Cøln; (Suhm. l. c. S. 536; beviist af Gram, S. 138; men kun Aaret, uden

nærmere Dag eller Tid.) Derimod antager han som afgiort, at han d. 29. Aug. 1364 var hiemme, i **Vordingborg.** Hans Nærværelse nævnes dog ikke ved det paa denne Dag her udstedte Brev. (Gram. S. 221, Bilag Nr. 22). Om Uvisheden ved Kongens Reise, især Hiemreisen, handler Gram selv S. 135—144.) Om Kongens store Reiselyst (han vilde ogsaa have besøgt K. **Edward** III. i England, og den fangne K. **Johan** af Frankrige, som imidlertid døde 7. Febr. 1364). Suhm, 512. 524. Petrarca nævner ham, og klager over, at han ikke tog Koriet. Suhm, S. 525. jvf. Gram. S. 142.

[7]) (Dagen var Skiærtorsdag.) Jvf. Chron. Archiep. *Nicolai.* S. R. D. VI. 631. Grams Forbedringer. S. 165. Han opholdt sig først i Mark Brandenborg (i Prentzlau); hvor Markgreve **Otto** bemægtigede sig endeel Kongen tilhørende Penge og Gods: s. Gram S. 178); siden i Saxen og Meissen; var 1369 i Baiern (Gram. S. 171.) I Jul. 1369 var han hos Keiser **Carl** i Prag (s. det af Keiseren den 21. Jul. udstedte Brev, Hvitf. I. 548. Gram, l. c. S. 175). Hvor han siden opholdt sig (før og efter Fredstractaten imellem Danmark og Hansestæderne af 27. Oct. 1371), er hidtil ikke oplyst.

[8]) "Efter visse Annalers Sigende," Gram, l. c. S. 179; "men hvad Tid i Aaret er endnu uvist." Den 22. Sept. 1372 var han paa Slottet i Skanør, Suhm, XIII. S. 707.

[9]) S. R. D. I. 41. 135. 192. 313. III. 259. VI. 224. 533. Om hans Alder og Regieringstid s. Suhm, XIII. 751. Om Gurre, hvor han døde: Suhm sst. Histor. Tidsskr. I. S. 467-487.

[10]) Om hans Grav i Sorøe, som den blev undersøgt og aftegnet 1756: Suhm. XIII. 755.

[11]) Hendes Navn findes i ældre Kilder skrevet snart **Heilvig** ("Domina *Heylevigis*": i Diplomet af 1374. Gram. l. c. S. 240. jvf. Suhm. XIII. S. 28, fra Aaret 1341.) S. R. D. III. 273. (1371.); snart **Helvig** (*Helvigis.* S. R. D. VI. 525), som ogsaa Hvitfeldt overalt skriver Navnet.

[12]) Hendes Navn forekommer neppe i Breve efter A. 1350; men efter den Tid (1353) fødte hun endnu sin Datter **Margrethe.** Om hendes Forhold til K. **Valdemar** i sine sidste Aar

(hvorom det hos Hvitfeldt I. S. 554 hedder: "at hun levede mangen ond Dag med ham") haves kun "gammel Tradition", hvilken selv Gram dog ei ganske vil forkaste. (S. 186.) Sagnet om **Tovelille** er ligesaa uhiemlet, som meget andet, der er fortalt om **Valdemar Atterdag**; og Navnet kunde maaskee, ved feilagtig Tradition, være overført til denne Konges Tid, forbi **Valdemar** I. havde en Frille, der hed **Tove**. At man har giort Hr. **Erik Siællandsfar** (gift med Fru **Margrethe Jacobsdatter** af Dreby i Lolland) til en Søn af K. **Valdemar** og **Tovelille**, er ganske uhistorisk. (jvf. Rasmussen i Histor. Tidsskr. I. S. 472.)

[13]) "*Famula nostra*" kaldes hun i det af Abbeden **Peder** og hans Convent i Esrom, d. 28. Oct. 1374, udstedte Diplom om Dronningens Aartid ("anniversarium cum missis & vigiliis"), som skulde holdes den siette Dag i Fasten: (der regnedes fra Aske-Onsdag) "in proxima sexta feria post carnis privium"; foruden en daglig Siælemesse ("in quolibet die unam missam *pro fidelibus defunctis*".) Hun er saaledes, om ikke død i Klostret, dog uden Tvivl der begravet; efter al Rimelighed 1374, (Diplomet hos Gram. Vid. S. Skr. IV. 240) som det Aar, hvori bemeldte Forskrivning af Esrom Kloster er givet; maaskee om Foraaret, siden hendes anniversarium er ansat ved Fastetidens Begyndelse. (Den her angivne Dag var i øvrigt i A. 1374, den 20. Febr., i næste Aar, 1375, d. 12. Marts.) Efter en meddeelt Formening af Hr. Dr. og Professor E. Engelstoft, mangler det ikke Rimelighed: "at naar et Anniversarium er stiftet paa en angivet Dag i Fasten, har dette været Vedkommendes Dødsdag i Dødsaaret, og er neppe nogen Følge af en vilkaarlig Bestemmelse; i det mindste kiender man ingen kirkelig Sædvane, hvorefter en saadan "Aartid" undertiden henlagdes i Fastetiden, uden Hensyn til den almindelig fulgte Regel, at Anniversariet holdtes paa Dødsdagen. Vel har man i hiint Tilfælde fraveget Regelen, ved at giøre Dagen for Anniversariet bevægelig; men dertil kan have været særegne Grunde, hvis Anvendelse ikke blev saa mærkelig, forbi Fastetiden, skiøndt bevægelig, var baade i kirkelig og borgerlig Henseende saa fortrinligen udmærket i Aarets Løb."

[14]) Hvitfeldt I. 490, som Suhm følger, XIII. 109. Gram har paa eet Sted 1343 (Vid. S. Skr. IV. S. 15); paa et andet 1344. (sfr. S. 188.)

[15]) Gram. l. c. S. 108 (diplomatisk beviist). Hvitfeldt, I. S. 530, har urigtigen 1360. (Jvf. Hertug Christoffers mærkelige Bestiermelsesbrev og Privilegier for Geistligheden i Lolland, 5. Jan. 1360; paa Latin hos Hvitfeldt. I. 544. 545.)

[16]) "Christoferus, *ictus bombarda*, quod bellicum tormentum tunc nuper inventum erat, graviter vulneratur." P. Olai, S. R. D. I. 134. (Men dette er, som man seer af et Sted kort tilforn, formodentlig skrevet allerede under Dronn. Margrethe; da P. Olai blot var en Samler.) Jvf. *Crantz*. Vandalia. l. VIII. c. 37. Andre (bl. a. Herm. Corner, i Eccards Corp. Hist. Med. Aev. p. 1103) nævne udtrykkelig, at Hertug Christoffer blev skudt ved en Steen; og Gram vil antage, at dette er skeet af et Slags Kanon, ved Hielp af Krud. (Vid. S. Skr. I. 253.) Jvf. Not. in Meurs. p. 523. Man skiød vist nok endnu over 150 Aar derefter med Steenkugler af alle Slags Kanoner; men Suhms Tvivl (XIII. 464) mod Krudbet er neppe ugrundet. — Det var dette den tappre Anførers Uheld, som forvoldte, at de danske Skibe trak sig tilbage og at Hansestæderne kunde med deres Flaade uhindret seile til Helsingborg, hvor K. Valdemar kort efter hævnede den lidte Skade.

[17]) Efter nogle Ugers Sygdom, hvori han ikke havde Forstandens Brug. ("Han laae nogen Uger forbistret." Hvitfeldt I. 530.)

[18]) Beviset for hans Dødsdag (11. Jun. 1363) haves i den paalideligste Kilde: Liber daticus Roskildensis, S. R. D. III. 272. Andre have d. 13. Jun. og d. 20. Aug. Suhm. XIII. 495. — Stedet i St. Lucii Kirke, hvor han blev jordet, angiver Hvitfeldt. I den Roeskildske Gavebog siges det ikke udtrykkeligt; men der nævnes: at Capellanen ved den hell. Treefoldigheds Alter, "quod est juxta summum altare in choro", skal holde hans Aartid. Iøvrigt benævnes han i denne Kilde "Lalandie & *Hallandie* dux"; vist nok en historisk Feiltagelse,

som uden nogen Bemærkning ved en anden Leilighed er indkommen i Suhms Hist. XIII. 495.

[19]) Ved Tractaten af denne Dag blev indgaaet: at denne Prindsesse **Margrethe**, "naar hun var ti Aar gammel", skulde giftes med og vies til Hertug **Henrik** (siden med Tilnavn Suspensor; en ældre Broder af den svenske Kong **Albrecht**) og hende følge en Medgift af 6000 lødige Mark Sølv, Cølnsk Vægt o. s. v. ("Desse kindere scole wij tusame gheuen unde truhen, de alrede tusamene loued sint, *wen de Juncvrowe teyn jar olt wert.*" s. den platt. Original hos Gram. Vid. S. Skr. IV. 211. (I Oversættelsen hos Hvitfeldt, I. S. 502, er **Ingeborgs** Navn indsat, i Stedet for **Margrethes**.)

[20]) Gram. l. c. S. 77 (hvor ypperlige kritiske og historiske Oplysninger om alle politiske Forhold ved Trolovelses-Tractaterne forekomme.) Jvf. ogsaa Werlauff, i Histor. Tidsskr. II. S. 19.

[21]) S. R. D. VI. 525. (jvf. Suhm XIII. 176.) Hendes Fødselstid er af Vigtighed, til chronologisk Beviis for, at Kongen den 22. Jul. **1346** ikke har været i Jerusalem.

[22]) Heinze, **Waldemar** III. S. 123. Suhm. XIII. 229. 233. (Diplomet hos Gram, l. c. S. 213—214.)

[23]) Han udstedte i det mindste (tilligemed sin Fader og sine Brødre) i Vordingborg d. 4. Jun. 1362 Quittering for 1125 Mark Lüb., som han havde faaet ved **Ingeborg** (hele Medgiften?) (Suhm. XIII. 462.)

[24]) Suhm. XIV. 128. **Ingeborgs** og **Henriks** Søn **Albert** var 1371 bleven bestemt til **Valdemars** Eftermand. Han døde 1387 eller 1388. Suhm. XIV. 202. Hendes Datter **Marie** blev gift m. Hertug **Wartislaw** VII. og var Moder til **Erik af Pommern**, og til **Catharina**, Christoffer af Baierns Moder.

[25]) Gram. S. 183.

[26]) Gram. S. 188.

XXVIII. Oluf Hagensen,

Søn af Norges Konge **Hakon** og Dronning **Margrethe**, født i Oslo 1370[1]; af Jyderne og Skaaningerne antaget til Konge i Beg. af Marts 1376; valgt og hyldet paa Danehof i Slagelse d. 3. Mai s. A.,[2] hvor K. **Hakon** og **Margrethe** lovede, paa **Olufs** Vegne, at han skulde holde Haandfæstningen, der forelagdes ham; Konge i Norge, efter Faderens Død (1. Mai 1380[3]), og blev der kronet (1380 eller 1381[4]); døde pludseligt, i sit 17de Aar, paa Falsterbo Slot, i Jul. eller August 1387[5], efter at have været Konge i Danmark paa 12te Aar; begravet i Sorøe Kirkes Chor[6].

[Femten Aar efter hans Død, i A. 1402, fremstod i Preussen "**den falske Oluf**", der i Sept. s. A. af den tydske Ordensmester blev udleveret i Calmar til Dronning **Margrethe**, og brændt d. 28. Septbr. imellem Skanør og Falsterbo[7].]

---

¹) Suhm D. Hist. XIII 679. Islandske Aarbøger, og et Par latinske Annaler (S. R. Dan. I. 396 og V. 533) henføre hans Fødsel til 1371. Hvitfeldt, I. 557, lader ham fødes 1365, og være paa 11te Aar, da han valgtes til Konge. (I Fortalen til denne Deel, 3die Part af hans Krønike, lader han ham endelig regiere i 15 Aar.)

²) Paa denne Dag blev Haandfæstningen givet. (Hvitf. I. 557. Suhm. XIV. 496—500, hvor den latinske Orginal er aftrykt.) Jvf. (Petr. Olai) S. R. D. I. 135. (Hamsfort.) I. 313. VI. 229.

³) Hvitfeldt, I. 565. (Jvf. S. R. D. I. 260.) Suhm XIV. 82. 83.

[4]) Om Uvisheden af Kroningsaaret (Oluf var i Norge med sin Moder 1380, og blev der næste Aar over) s. Suhm. D. Hist. XIV. 83. 84.

[5]) Om Aaret ere Alle eenstemmige; Maanedsdagen er mere uvis. Annalerne, der slutte med 1523, (S. R. D. VI. 229) og P. Olai (I. 135) have den 3die August. ("die inventionis Stephani.") Den sidste tilføier: "In quo *defecit sanguis regius Danorum* & progenies regalis St. Kanuti Ducis, que a Valdemaro Primo ad hæc tempora Sceptra Danie tenuerat." Den samtidige Krønike, der slutter med 1389 (VI. 534) beretter derimod: at hans Lig d. 4. August (Sønd. før St. Laurent. Dag) blevført til Sorøe; men nævner ikke hans Dødsdag. I dette Tilfælde maatte vel hans Død være indtruffet tidligere, end d. 3. Aug. (Alle opkomne og senere opfundne Sagn og Fabler om Olufs Død anfører Suhm, XIV. 181—83. Gram, Not. in Meurs. 539—42, har allerede affærdiget dem efter Fortieneste.)

[6]) "For ved Skriftestolen," hedder det i en gammel Fortegnelse (efter Suhm, fra 1524) over navnkundige Personer, som ere begravne i Sorøe Kirke. Om Liigstenen, med det norske Vaaben, som endnu er tilovers, men ikke heel, og ligger i Chorsgulvet, og dens Indskrift, s. Suhm, XIV. 184. Et i Stykker slaaet Billede i hvidt Marmor af en ung Mand i Harnisk, der efter Sagnet skal være K. Oluf, og formodentlig var bestemt til et Gravminde over ham, af samme Art som hans Moders, giemmes endnu i Roeskilde Domkirke. (Suhm. ans. Sted.)

[7]) Den falske Oluf var, efter egen Tilstaaelse, født i Eger i Bøhmen, og hans egentlige Navn var Wolff. Hans Moder skal enten have været Kong Olufs Amme, eller i hans Barndom have tient i Dronningens Gaard. Jvf. Gralath, Gesch. Danzig. I. 102. Kotzebue, Preuss. Gesch. III. 47. 48. Detmars Lübeck. Chronik, von Grautoff. II. 463. Voigt Gesch. Preussens VI. 228—30 (hvor flere Skrifter anføres.) Jahns Unionshist. S. 39. 40.

XXIX. Margrethe Valdemarsdatter[1],

født 1353[2] paa Syborghuus[3]; Formynderske for Kong **Oluf** fra 1376 til hans Død 1387; af de skaanske og andre danske Stænder (med Forbigaaelse af **Valdemars** ældre Datters Søn, **Albert** af Meklenborg) valgt og hyldet, d. 10. Aug. 1387, paa Landstinget ved Lund og i Domkirken til regierende Dronning ("fuldmægtig Frue og Husbonde og ganske Danmarks Formynder")[4], d. 21. Aug. paa Siællandsfars Landsting i Ringsted[5], og senere paa Aaret i Fyen[6] og Jylland; den 2. Febr. 1388 i Oslo valgt af det norske Rigsraad, som Kong **Hakons** Hustru og **Olufs** Moder, til Norges Dronning[7]; vandt Sverrige i Slaget ved Falkøping d. 24. Febr. 1389; bragte otte Aar derefter (1397) en Forening i Stand imellem Nordens tre Riger; styrede dem tilligemed hendes ældre Søsters Dattersøn, Hertug **Erik** af Pommern, som Formynderske og Medregentinde, i Norge (fra 1389), i Danmark (fra 1396), i Sverrige (fra 1397).

Margrethe blev 1359 trolovet, og 1363 gift[8] med **Hakon** VI., Norges Konge († i Oslo den 1. Mai 1380[9]). Hun døde d. 28. Oct. 1412 paa et Skib i Havnen ved Flensborg[10]; hendes Liig førtes til Sorøe Klosterkirke, hvorfra Erkebiskoppen (**Peder Kruse**), efter en Herredag i Julii Maaned 1413[11], lod det bortføre uden Abbedens og Conventets Minde, og begrave i

Roeskilde Domkirkes Høichor; hvor K. Erik 1423 lod sin Fostermoder sætte et Gravminde [3], som er bevaret til vore Dage.

Margrethe regierede, fra Valdemar Atterdags Død at regne i 37, fra Kong Olufs Død i 25 Aar; og bragte sin Alder til 59 Aar. Hun var Nordens første og eneste, af Folket hyldede, herskende Dronning.

---

[1]) *"Waldemars Danæ konings Dotter"* kalder hun sig selv, i de aabne Breve til Indbyggerne i Danmarks Landskaber, 1396. (Udv. D. Dipl. ved Molbech og Petersen. I. 55.) For Jylland: 24 Jan. 1396. Suhm XIV. 361—67.

[2]) S. R. Dan. VI. 527. Suhm, XIII. 282 og flg. Biskop Henrik af Roskilde døbte hende. (Jvf. Hvitfeldt. I. 506.)

[3]) Herfor haves intet historisk Beviis, men en sandsynlig Formodning, grundet paa den gamle Tradition: at hendes Moder i endeel af sine sidste Aar, enten i Unaade, eller endog under Bevogtning, maaskee Indspærring, i det mindste ufrivillig Indskrænkning til dette Opholdssted, levede paa Søborghuus i Siælland. Endog den strenge Gram finder det ikke utroligt: "at de (Kongen og Dronningen) udi de sidste tyve Aars Tid have levet fra hinanden, og hun bestandigen er bleven siddende" (ɔ: har opholdt sig, eller maattet opholde sig) "paa Søborg Huus." (V. Selsk. Skr. IV. 186.) Historisk rimelige Anledninger dertil angiver han sammestedes (s. ovenfor S. 92. Anm. 12) under Helvig.) "En fabelagtig, eventyrlig Historie," som man vil giøre gieldende om Valdemar Atterdag og hans Forhold til Dronningen, bliver her, som overalt, en logisk Modsigelse, og kan ingen Forening indgaae med den historiske Sandheds Element. (Jvf. ovenfor S. 92, 93, om Valdemar Atterdag

og Tovelille.) Folkesagn og Eventyr om Margrethes Undfangelse ved at skuffe Kongen, om "Anna af Jylland," som Kongen holdt paa Søborg, m. m. have maaskee deres ældste skriftlige Kilder i Rasmus Glads (*Erasmi Læti*) Res Danicæ, Francof. 1573. 4to. Lib. IV. p. 180, og i Bartholins (utrykte) Annales Eccles. Dan. (A. 1353), som det synes af en anden Kilde, end Rasm. Glads Bog. (Jvf. Suhm. XIII. 283). Ikke allene Holberg (Danm. Hist. 1. Deel, 2. Udg. S. 465) og Müncheberg, de unione Calmar. p. 32 forkaste dette Eventyr; men endog Hvitfeldt nævner det ikke engang. Den skarpe, giennemtrængende, klartsynede Gram behandler det ligefrem som "lumpen Sladder," og kalder en ældre Forfatter, der fortæller det i Historien, en "Fabelhans". (l. c. S. 187).

[4]) Hvitfeldt, I. 573. Suhm, XIV. 189. 190.

[5]) Suhm. XIV. 190. 191. (I Hyldingsbrevet nævnes som deeltagende "Bønder og Bokarle, Kiøbstedmænd og Menigheden af Siælland, Møen, Lolland og flere Danmarks Lande.) Jvf. Paludan-Müller Obss. crit. de. foedere Calmar. p. 7. not. **)

[6]) Den 26. Oct. 1387 i St. Knuds Kirke og paa Landstinget i Odense. ("Bønder, Kiøbstedmænd og Menighed af Fyen, Langeland og Thosland.")

[7]) Suhm, XIV. S. 199. 200. (Jvf. S. 201, 202.)

[8]) Om Trolovelsen i Kiøbenhavn 1359, da Hakon, med sin Fader K. Magnus og Moderen Blanca, aflagde Besøg hos Valdemar Atterdag, Suhm, XIII. 376. — Brylluppet holdtes i Kiøbenhavn d. 9. April 1363; men Margrethe er først kommen til Norge i det tidligste 1366 (Suhm, XIII. 485. 573), til hvilket Aar islandske Annaler henføre hendes Bryllup. Hun var da ikke 16 (Suhm. l. c.), men kun 13 Aar gammel.

[9]) S. R. D. 1. 260. II. 557. Hvitfeldt, I. S. 565. Suhm. XIV. 82.

[10]) "In vigilia Simonis & Iude." *P. Olai*, S. R. Dan. I. 139. Hvitfeldt, I. 643. Efter Hamsfort (S. R. Dan. I. 321.) døde hun af Pest.

[11]) Den 7. Jul. (Non. Jul.), Hvitfeldt, I. 660. Petr. Olai. S. R. Dan. I. 139.

[12]) Efter den latinske Indskrift: d. 17. Marts 1423. (Jvf. Hvitfeldt, I. 695. Behrmanns Beskr. over Roeskilde 1832. S. 78.) Monumentet og Dronningens hvilende Billede af hvidt Marmor er nu restaureret.

XXX. Erik, af Pommern[1],

Søn af Hertug **Wartislaw** VII. og **Marie**, en Datter af **Ingeborg** af Danmark (s. S. 89 og 95, Anm. 24) og Hertug **Henrik** af Meklenborg; saaledes en Søsterdatters Søn af Dronn. **Margrethe**. **Erik** var født 1382[2]; kom i A. 1389 (eller 1393) til Danmark for at opfostres[3], efterat de Norske (1389) havde antaget ham til Konge, under Margrethes Formynderskab[4]. 1396 blev han antaget og hyldet til Konge i Danmark[5]; samme Aar, d. 11. Jun. i Skara valgt til Sverriges Konge, og siden (d. 23. Jul.) hyldet ved Mora-Steen[6]; kronet til Konge over de tre nordiske Riger ved Erkebisperne **Jacob** af Lund og **Henrik** af Upsal, paa Rigsdagen i Calmar, d. 17. Jun. 1397[7]; regierede allene, efter Margrethes Død 1412; giorde 1423 og 1424 en Reise til Keiser Sigismunds Hof, til Polen, og over Venedig til den hellige Grav[8]; begav sig i Foraaret 1437 fra Danmark til Gotland, hvorfra han ikke mere kom tilbage. Det danske Rigsraad opsagde ham Troskab og Lydighed, d. 24. Jun. 1439; det svenske Raad ligeledes d. 29. Sept. **Erik** (der regierede som Konge i 42 Aar, regnet fra hans Kroning 1397) forlod Gotland 1449, drog til Rygenwalde i Pommern, hvor han regierede over sine Arvelande, døde (77 Aar gammel) i Foraaret 1459, og blev begravet i Rygenwaldes Sognekirke[9].

Dronning.

Philippa af Lancaster, en Datter af Kong Henrik IV. i England og Maria de Bohun († 1394, Datter af Humphrey, Greve af Herford, Essex og Northampton [10]). Hun blev trolovet til K. Erik 1402, holdt Bryllup d. 25. Oct. 1406 i Lund [11]; døde d. 6. Jan. 1430, paa et Besøg i Vadstena Kloster [12], hvor hun blev begravet i det af hende selv stiftede St. Annæ Capel.

---

[1]) Sædvanligen benævnes han saaledes i fildigere Historier, for at adskille ham fra de ældre danske Konger af dette Navn; uden at dette kan betragtes som noget egentligt Tilnavn, hvilket ingen Konge siden Valdemar Atterdag har faaet. I Sverrige nævner han Erik den Trettende. Nogle have troet, at han, efter Morfaderen, var døbt Henrik; men at man i Danmark har forandret dette Navn til det her mere bekiendte Erik. (Suhm. XIV. 317.)

[2]) Gram (Not. in Meurs. 543. not. b.) 1382; dog nævner han ingen Kilde. Efter Diar. Wadsten. (s. nedenfor Nr. 6) var han 1396, da han blev valgt i Skara, 14 Aar; hvilket ligeledes sætter hans Fødsel i 1382. Hermed overeensstemmer den samtidige Krønike, der slutter m. 1415: "Adhuc puer XIV annorum, electus est in regem Sveciæ" (S. R. Dan. I. 397) En yngre Annal (af Munken Erik Johansen i Vadstena), der slutter med 1453, tillægger ham 15 Aar, hvorefter han skulde være f. 1381. (S. R. D. II. 553). Hermed stemmer Barthold overeens, som lader ham blive 78 Aar gammel. (Gesch. Pommerns, IV. 1. S. 247.) En endnu yngre Krønike, som slutter med 1523, tillægger Erik 12 Aar, da han af Margrethe blev antaget i Søns Sted; hvilket kunde henføres til 1393, naar han var født 1381 (S. R. D. VI. 232).

[3]) Hvitfeldt, I. S. 587. (1389.) Efter P. Olai Annales, S. R. Dan. I. 192, skal han først være kommen til

Danmark 1393. Det synes dog rimeligere, at Margrethe har taget ham til sig strax, efterat han var bleven hyldet i Norge.

4) Hyldingsbrevet af 1389 (men uden Datum) hos Hvitfeldt, I. 587.

5) Jvf. Dr. Margrethes Brev til Jyderne af 24. Jan. 1396 (Suhm. XIV. 360—67).

6) Valget i Skara beretter det nøiagtige Diarium Wadstenense (Script. Rer. Suec. I. 109), og tillægger ham da en Alder af 14 Aar. (Jvf. Suhm. XIV. 374; og ovenf. Anm. 2.)

7) Hvitfeldt, I. S. 610. Suhm, XIV. 406—409.

8) Den 10. Aug. 1423 (S. R. D. VI. 232. Diar. Wadsten. har 4. Aug. 1423) forlod han Danmark, og seilede til Pommern; sendte sit danske Følge tilbage, og reiste d. 28. Sept. fra Stargard til Keiserhoffet; herfra til Venedig, hvorfra han ukiendt og forklædt (Hvitfeldt, I. 712.) giorde Reisen til Jerusalem; kom d. 3. Febr. 1324 tilbage til Venedig; og var allerede d. 12. Febr. i Krakau med Keiser Sigismund til Dronning Sophias Bryllup. Siden begav han sig til Keiseren i Ofen (i Anledning af Stridighederne om Slesvig), hvor ogsaa de holsteenske Grever Henrik og Adolf mødte; og hvor Keiserens Dom afsagdes d. 28. Jun. Tiden og Reisens Gang findes, saaledes som ovenfor angivet, hos Barthold. Gesch. Pommerns. IV. 1. S. 63. Jvf. Detmars Chron. v. Grautoff, II. S. 36, og Kanzow, Pomm. Chron. II. S. 13. Hvitfeldt, I. 697, 712, stemmer ikke overeens hermed, og lader Erik først 1424 drage til Pommern, herfra til Polen, til Keiseren; og siden fra Ungarn til Jerusalem.

9) Erik arvede, foruden sin egen Deel af Bagpommern, hvilken han som Konge havde beholdt, ved hans Fætter, Bogislaw IX. Død (hvem han vilde havt til sin Efterfølger i Danmark), 1447, ogsaa dennes Land. (J. J. Sell, Gesch. des Herzogth. Pommerns II. 1819. S. 154. 55. F. W. Barthold, Gesch. von Pommern u. Rügen. IV. 1. Bd. 1843. S. 138.) Han boede fra 1449 til sin Død paa det gamle Slot i Rügenwalde; og var der, endnu

i sin høie Alder, hverken rolig (endnu 1450 søgte han hos den tydske Adel Hielp imod Sverrige og Lybek; Voigt Preuss. Gesch. VIII. 215.) eller uden Uheld, Uenighed og Familiestrid. Hans Liig blev først bisat i Klosteret Buckow, siden begravet i Stadskirken i Rügenwalde, i Choret, foran Alteret. (Dähnert Pomm. Biblioth. III. S. 259. Oelrichs gepries. Andenken der pomm. Herzoge S. 8. 19. C. F. Wütstrack Beschr. des Herzogth. Pommerns. 1793. S. 94. 655. 674). Hans Gravhvælving styrtede sammen 1724; man fandt K. Erichs Kiste med en latinsk Indskrift, og hans Been viste, at han havde været af anseelig Høide. 1749 lagdes de i en ny Kiste, og Gravens Sted vides endnu (Barthold l. c. IV. 1. S. 247). Om den Skat, han efter Sagnet skal have efterladt, og hvorvaa Christian I. giorde Paastand efter K. Eriks Død, s. Kantzow pomm. Chronik. II. S. 54. Jvf. Hvitfeldt. II. 895. 96.

[10]) Jvf. *Sandford* geneal. Hist. of the Kings and Queens of England. New Ed. by *Sam. Stebbing*. Lond. 1707. F. p. 266; (p. 276 har han urigtig King *John*, i Stedet for *Erik*). *F.* de *Reden* Tabl. geneal. & hist. de l'Empire Britannique. Hann. 1830. F. tab. VII. Hun var den yngre af Henrik af Lancasters to Døttre; Forlovelsen sluttedes 1402 (*Rymer*, Foedera. Vol. VIII. p. 259. 425.) Men for hendes Ungdoms Skyld blev hun først sendt til Danmark i Aug. 1406. (*Rymer* Foed. VIII. p. 443. 447. Proceedings and ordinances of the privy Council of Engl. ed. by H. *Nicolas*. 1834. I. p. 222. cf. p. 294.) Blandt Følget, der var stort og glimrende, var Richard af York, siden Greve af Cambridge, Søn af Edmund, Hertug af York. For at føre Dronningen til Danmark, udrustede man "decem *Naves* & quatuor *Balingeras*.")

[11]) Hvitfeldt I. 629. "In *curia Lundensi*" (Lundegaard.) Chron. anon. *Ludewig* Rel. mss. No. V. Bryllupsdagen angives her at have været den 26. Oct. ("in crastino Crispini.") *Ericus Olai* har "circa festum omnium sanctorum." (Jvf. Gram in Meurs. col. 553. not. a.)

[12]) Hun afreiste ved Juletid 1429 til Sverrige. (Script. Rer. Suec. I. Sect. 2. p. 64.) Allerede 1415 havde hun ladet sig optage som Klostersøster i Vadstena. (Diar. Vadsten. ibid. I. Pars. 1. p. 134.) Det Ugrundede i Beskyldningen mod K. Erik om den Philippa 1429 tilføiede Mishandling (jvf. Hvitfeldt. I. 644), og at hun, som Følge heraf, gik i Vadstena Kloster, har Jahn tilstrækkelig viist. Unionshist. S. 478—80. (Jvf. Dahlmanns Gesch. von Dänem. III. 137.)

[13]) "Sepulta in Choro S. Anne, quam ipsa fundavit & construi fecit". (Diar. Vazstenense, Scr. Rer. Svec. I Sect. 1. p. 149.) Gram in Meurs. col. 577. not. c.

XXXI. Christoffer III., af Baiern,

en Søn af Pfalzgreven, Hertug **Johan** i Øvre-Pfalz [1], og **Catharina** af Pommern, Kong **Eriks** Søster. [2] **Christoffer** var rimeligviis født 1414 eller 1415; [3] indkaldtes til Danmark ved Rigsraadet (28 Oct. 1438) og blev Rigsforstander; Konge i Danmark, ifølge hans Morbroders Affættelse, efterat han paa Viborg Ting havde givet en edelig Forsikkring og derpaa var bleven hyldet (9. Apr. 1440); [4] Konge i Sverrige 1441; [5] hyldet ved Mora-Steen d. 13de, og kronet i Upsala d. 14. Sept. 1441; [6] i Norge valgtes han først 1442; [7] i Danmark blev han kronet i Ribe, Nytaarsdag 1443 af Erkebispen i Lund, **Hans Laxmand**; [8] døde hastigt, efter kort Sygdom, paa sin Reise til Jønköping, i Helsingborg [9] d. 6. Jan. 1448, [10] i sit 33te eller 34te Aar, efter 8 Aars Regiering; begravet i Roeskilde Domkirke.

Dronning.

Dorothea af Brandenborg, Datter af Markgreven, **Johan** (Alchymista) [11] født 1431 [12]; holdt Bryllup med **K. Christoffer** i Kiøbenhavn d. 29 Aug. 1445; [13] Enke 1448, i sit 17de Aar.

---

[1]) Han var en Sønnesøn af den romerske Konge Ruprecht af Pfalz-Baiern, og døde 1443, fra hvilken Tid **Christoffer** var regierende Hertug og Pfalzgreve i sit Arveland. (Jvf. Zottmayer Geneal. des Königl. Hauses Bayern. 1834. 4. p. 24.)

[2]) Hun blev gift i Ribe d. 15. Aug. 1410 (Hvitfeldt. I. 635.); døde den 4. Martis 1426 (Chron. *Andr. Ratisbonensis.* Eccard. Scr. Rer. Germ. I. p. 2154).

[3]) Dette har Jahn søgt at bevise. Unionshist. S. 483. 84.

[4]) Hvitfeldt. I. 824. För den Tid skrev han sig "Danmarks Riges Forstander."

[5]) K. Christoffers Forsikkringsbrev til Sverriges Stænder er af 26. Apr. 1441 (Hadorph. II. 145). D. 11. Jun. var han i Lødese, og indsatte en Rigsstyrelse, da han ikke kunde blive længere i Sverrige (Hadorph. II. 151). I Begyndelsen af Septbr. blev han (efter Jahn, S. 200) modtagel af Rigets Store udenfor Calmar, og ledsaget til Stockholm.

[6]) Lagerbring, Sv. R. Hist. IV. 358. 359.

[7]) Raadets og Adelens Hyldingsbrev fattes; men Bøndernes Brev, hvori de samtykke i Valget, dat Lødese, d. 1. Jun. 1442, haves: (Trykt hos Jahn. S. 522.) Jahn tilføier, uden at anføre nogen Kilde, at Christoffer blev kronet i Oslo.

[8]) S. R. Dan. I. 142. (P. Olai). Hvitfeldt. I. 830.

[9]) Han udstedte her endnu et Diplom d. 4. Januar (Jahn. S. 201).

[10]) Formodentlig er han død Natten imellem d. 5. og 6. Jan., da nogle gamle Kilder have den førstnævnte Dag, andre d. 6. Jan. (Lagerbring. IV. 399.)

[11]) Jvf. Buchholz. Geschichte Brandenburgs III. 76.

[12]) Rosenhane Svearikes Konunga-Längd. 1787. S. 35. (Jvf. Königsfeldts Geneal. Tabeller over den Oldenborgske Stamme. Tab. 2. not. 12.)

[13]) Søndagen efter Bartholomei Dag. (Saaledes efter et Bryllupsbrev af Kongen selv: hos Hvitfeldt, I. 837. Efter et sammest. anført latinsk Vers derimod d. 12 Sept. P. Olai og Hamsfort (S. R. D. I. 143. 333. VII. 235) have den 26de Sept. som Kongens Bryllupsdag; hvilken den sidste meget bestemt angiver.

XXXII. Christian d. Første,

en Søn af Grev **Diderik** den Lykkelige af Oldenborg[1] og af **Helvig** (Hedevig) Datter af **Gerhard** VI. Greve af Holsten og Hertug i Slesvig; født 1426[2]; Greve af Oldenborg og Delmenhorst ved Faderens Død 1440; valgt til Konge i Danmark 1448 (gav sin Haandfæstning i Haderslev d. 1. Sept. 1448)[3]; opdraget hos sin Morbroder Hertug **Adolf** i Slesvig; kronet d. 28. Octbr. 1449 i Kiøbenhavn af Erkebiskop **Thue**[4]; antaget til Konge i Norge d. 2. Jul. 1449 i Marstrand (hvor han gav sin Haandfæstning)[5]; kronet i Trondhiem (formodentlig af **Marcellus**, Biskop i Skalholt og Kongens Cantsler), St. Olufs Dag d. 29. Jul. 1450[6]; overlod sin Broder **Gerhard** sin Deel af Oldenborg og Delmenhorst 1454; Konge i Sverrige 1457; hyldet d. 24. Jun. i Stockholm, og kronet i Upsala d. 29. Jun.[7]; valgt efter sin Morbroder Hertug Adolfs Død til Hertug af Slesvig og Greve af Holsteen, i Ribe 1460[8]; giorde en Andagtsreise til Rom 1474, og blev paa denne Reise Hertug af Holsteen ved Keiser **Frederik** III. Lehnsbrev af 14. Febr. 1474[9]; døde 55 Aar gammel, efter 33 Aars Regiering, d. 22. Mai 1481[10] i Kiøbenhavn. Begravet i det af ham selv stiftede Hell. tre Kongers Capel i Roeskilde Domkirke[11].

Dronning.

Dorothea, Enke efter **Christoffer** af Baiern; født 1431; holdt Bryllup med Kong **Christian** (d. 28.

Oct.) 1449 i Kiøbenhavn [12]; døde St. Cathrine Dag (d. 25. Novbr.) 1495 paa Kallundborg Slot [13]. Begravet ved Siden af Christian I. i Roeskilde Domkirke.

Børn.

1) **Oluf**, født (medens Kongen var i Norge) 1450 [14]; døde i sit første Aar 1451; begravet i Roeskilde Domkirke.

2) **Knud**, født 1451; døde s. A. [15].

3) **Hans** født 1455; Konge i Danmark 1481, i Norge 1483, i Sverrige 1497, død 1513.

4) **Margrethe**, født 1456 [16]; gift med Jacob III. af Skotland [17] (Bryllupet holdtes d. 10. Julius 1469 i Edinburg [18]). Margrethe (fra hvem de følgende skotske og engelske Konger af det stuartske Huus stammede) døde 1487 [19].

5) **Frederik** (den 1ste) født 1473. Hertug af Slesvig og Holsteen 1482. Konge 1523. død 1533.

---

1) **Christians** Forfædre, de Oldenborgske Grever, har man ladet nedstamme fra Saxernes navnkundige Hertug **Wittekind** (d. 808) gjennem **Rixa** (Richizza, Richenza), Datter af Grev **Dodo** af Ditmarsken og af **Ida**, der i 10, deels mandlige, deels qvindelige Led stammede fra **Wittekind**. Jvf. G. A. v. Halem Gesch. des Herzogth. Oldenburg, I. S. 155. Königsfeldts Gen. Tabeller. Anmærkn. 1. til Tab. I. **Rixa** var gift med Grev **Elimar** I., som levede i Slutningen af 11. og Beg. af 12. Aarh., og fra hvem Huset Oldenborg nedstammer i lige mandlig Linie. Dennes Søn var Grev **Elimar** II., hvis Søn, den tappre og stridbare Grev **Christian** I., der var en tro Tilhænger af **Henrik Løve**, befæstede og udvidede den gamle Borg (**Oldenburg**) til Værn mod Friserne, og tog først af denne sit Navn. (Comes Christianus de *Aldenburc*, i et Dipl. af 1155. cf. Orig. Guelph.

III. p. 457. Helmold. II. c. 4.) En Søn af Grev Christian I. var Moritz I., som levede endnu 1211, og regierede nogen Tid over Grevskabet i Forening med sin Broder Christian II., der fulgte Keiser Frederik I. paa hans Korstog, og blev myrdet efter sin Hiemkomst 1192, (1196?) ikke uden Mistanke mod Broderen. Efter Mordet regierede hans Sønner Otto II. (der siden kom i Besiddelse af Delmenhorst, hvis stærke Borg han opførte 1247) og Christian III., i hvis Tid de frie Stedinger bleve undertvungne af Oldenborg i Forbund med Erkestiftet Bremen (1234). Christian III. døde 1251; hans Søn var Johan X. (d. før 1272), fra hvem de sildigere Oldenborgske Linier stammede. Otto III., Johan d. Tiendes Søn, døde 1301. Hans Sønner, Johan XI. (som regierede i Oldenborg) og Christian IV., (i Delmenhorst) stiftede to nye Linier. Af Grev Johans sex Sønner var den ældste Conrad I., som tilligemed sin Søn Gerhard, sin Broder Moritz og flere Oldenborgske Grever, faldt i Slaget ved Bleren mod Friserne i Rustringen 1368. Conrad den Førstes tredie Søn, Christian VI. var Fader til Grev Diderik den Lykkelige († 1440), som først var gift med Adelheid af Delmenhorst, med hvem han fik dette Grevskab; anden Gang med den holsteenske Prindsesse Hedevig, og havde med hende tre Sønner: Christian, Moritz (død 1464) og Gerhard, (d. 1499) fra hvilken den siden regierende grevelige oldenborgske Linie (der uddøde 1667 med Grev Anton Günter) nedstammede. — Dette er, i den meget talrige og i flere Linier udbredte Afkom af Otto III. og Conrad I., den nærmeste Slægtfølge i det grevelige Oldenborgske Huus, som i 11 Ætled fører fra Grev Elimar I. til Grev Christian (som regierende Greve i Oldenborg, den Ottende), der opsteg paa de tre nordiske Throner. (Om Christian I Nedstammelse i 5te Led fra Erik Glippings Datter Richitza, s. Carstens Afhandl. "Om K. Christian I. sande og nærmeste Nedstammelse af de forrige danske Kongers Blod;" i Vid. Selsk. Skr. VIII. 329—404. Rigizes Datter Sophie var gift med Gr. Geert (den Store) af Holsten; dennes Sønnesøns, Gr. Geert VI. Datter Helvig, var Christian I. Moder. Jvf. Werlauff, i Hist. Tidsskr. III. S. 21. 22.)

[2]) Hamelmann Oldenb. Chron. p. 198. Schlegel. Gesch. d. Könige v. Dänemark aus d. Oldenb. Stamm., I. 21. Christiani, Slesv. Holst. unter d. Old. Hauße, I. S. 20. Nogle have A. 1425. (s. Königsfeldt. Not. 1 til Tab. 2.)

[3]) Hvitfeldt, II. 844. (St. Ægidii Dag). Schlegel, Gesch. der Oldenb. K. I. S. 22.

[4]) Hvitfeldt, II. S. 848.

[5]) Hvitfeldt, II. 845. Schlegel, I. 24.

[6]) Hvitfeldt, II. 853. (Jvf. Werlauff i Skand. Lit. Selsk. Skr. 1818. S. 24.)

[7]) Hvitfeldt, II. 867. 868.

[8]) Schlegel, I. 35.

[9]) Ved Besøget hos Keiseren i Rothenburg ved Tauber. Jvf. Hvitfeldt, II. 941. Lackmann, Einl. zur Schlesv. Holst. Gesch. I. p. 73. Schlegel, I. 43. Den 8. Jan. havde Christian tiltraadt Reisen fra Segeberg. Den 13. Jan. var han endnu i Lauenburg. D. 8. Febr. kom han til Rothenburg; d. 24. til Insbruck; d. 11. Marts til Brescia; d. 13. til Milano; d. 6. April holdt han sit Indtog i Rom, som han igien forlod d. 27de. Den 3. Jun. kom han paa Tilbagereisen til Keiseren i Augsburg; d. 24. Aug. var Kongen tilbage i Holsteen; hvorfra han atter d. 29. Oct. reiste til Rhinen, for at handle med Hertug Carl af Burgund.

[10]) Petri Olai Chron. S. R. D. I. 146. Hvitfeldt, II. 960–961. See Königsfeldt Not. 11. til Tab. 2, hvor Kilder anføres, der have d. 21de Mai. Christiani Slesvig-Holsteens Hist. V. 83. not. 71 vil have 1482.

[11]) Hvitfeldt. II. S. 960. Schlegel I. 48. Behrmanns Grundrids af Roeskilde S. 96. Man har længe været uvis om Stedet i Capellet, hvor Kongens Grav befinder sig (endskiøndt denne efter K. Frederik II. Befaling blev aabnet 1584;) s. Hist. Tidsskr. IV. S. 669, hvor der L. 22 skal læses 1584). I A. 1844 er Christian I. Gravhvælving, ved Siden af en anden og kortere, funden under Capellets Gulv, ligesom man ogsaa fandt det i K. Frederik II. Brev af 26. Mai 1584 omtalte Sværd paa Kisten, hvilken endnu ei er undersøgt eller aabnet.

[12]) Paa samme Tid som K. Christians Kroning (d. 28. Oct. 1449) stod hans Bryllup med Dorothea. Hvitfeldt, II. S. 848. Hun var da 18 Aar, eller i det 19de. Schlegel, I. 25.

[13]) Hvitfeldt, II. S. 1011. Kallundborg Lehn, tilligemed Samsøe, havde hun ved sit Giftermaal med Christian I. faaet til Livgedinge (Schlegel. I. S. 62).

[14]) Hamelmann, p. 199, har Søndagen før Michaelis (d. 27. Sept.). 17 Dage efter Prindsens Fødsel kom Kongen til Kiøbenhavn. (Jvf. Indledningen til *Mich. Beheim's* "Buch von den Wienern." Wien 1843. p. XLI.)

[15]) Schlegel, I. 25. Kønigsfeldt, Not. 15. til Tab. II.

[16]) Lackmann, Einleit. I. 96. Hvitfeldt, II. 876, har derimod d. 23. Jun. 1457. Efter *Pinkerton*, Hist. of Scotl. I. p. 267, var hun 1469, da hun blev gift, kun 13 Aar.

[17]) Anledningen til dette Giftermaal var Kong Christians (allerede 1457-60 begyndte) Fordringer paa den tilbagestaaende betydelige Sum af Skatten for Hebriderne. Underhandlingerne om Giftermaalet begyndte ved et prægtigt Gesandtskab fra Kongen af Skotland til Danmark 1468 (28 Jul.) Hvitfeldt, II. 913. (Jvf. *Torfæi* Orcades, p. 184—86.) Men Sagen havde været længe tilforn indledet ved fransk Underhandling paa et Møde i Bourges, og en Forening derom afsluttet (8. Oct. 1460. s. Hvitfeldt. II. 889-91). Ægteskabstractaten med Skotland sluttedes i Kiøbenhavn, 8. Sept. 1468 (*I. Pinkerton* Hist. of Scotland 1797. 4. I. p. 265). Jvf. *P. Fraser Tytlers* History of Scotland. Vol. IV. (1841.) p. 184—189. Om den store Yndest, Dronning Margrethe ved sin Skiønhed og sine ypperlige Egenskaber vandt i Skotland, sst. p. 267. 324. (Jvf. *Buchanan* Hist. Scotiæ, l. XII. §55; og hendes Charakteristik af *Patrick Abercromby* (Martial Atchievements of the Scots Nation. II. 407; anf. af Gram Vid. S. Skr. V. S. 37.) Om Lord Boyd, Greve af Arran, Kongens Svoger, som var Formand for det Gesandtskab, der 1469 afhentede Dronningen, og hans uheldige Skiebne, der nødte ham til at flygte til Danmark med sin Hustru, saasnart Margrethe var landet i Skotland, s. *Buchanan*, l. c. XII. §. 30. *Pinkerton.* l. c. p. 268. *Tytler* l. c. p. 191.

[18]) Lackmann, l. c. Jul. Maaned 1469. *Pinkerton.*

[19]) Jvf. Beviserne hos *Pinkerton*, l. c. I. 324.

XXXIII. Hans,

Christian den Førstes Søn, født (i Aalborg?) den 5. Jun. 1455[1], valgt til Faderens Efterfølger af det Danske Rigsraad 1456, af de Svenske og Norske i Jan. 1458 i Skara[2]; Konge i Danmark 1481 (hyldet ved Herredagen i Kallundborg d. 5. Mai 1482[3]); hyldet, for sig og sin umyndige Broder **Frederik**, som Hertug af Slesvig og Holsteen, 12. Decbr. 1482[4]; antaget til Norges Konge 1483 d. 13de Januar, i Halmstad[5], hvor han udstedte sin Haandfæstning for Danmark og Norge (dat. d. 2. Febr. 1483); valgt og antaget til Sverriges Konge af Rigsraadets Fuldmægtige i Calmar, 8 Sept. 1483[6]; kronet i Kiøbenhavn ved Erkebiskop **Jens Brostrup**, d. 18. Mai[7], og i Trondhiem af Erkebiskop **Gaute**[8] d. 20. Jul. 1483; betvang Sverrige med Vaabenmagt 1497, og blev hyldet og kronet i Stockholm d. 26. Nov. s. A.[9]; døde i Aalborg d. 20. Febr. 1513,[10] i sit 58de Aar, efter 32 Aars Regiering; begravet foran Alteret i Graabrødre Klosterkirke i Odense[11], i hvis nordre Chorvæg hans Liigsteen (nu i St. Knuds Kirke) forhen var indmuret[12].

Dronning.

Christine, Datter af Churfyrst **Ernst** af Saxen og **Elisabeth** af Baiern; født d. 24. Dec. 1461 i Torgau[13]; trolovet med Hertug **Hans** 1477[14]; holdt Bryllup i Kiøbenhavn 6. Sept. 1478,[15] og blev kronet tilligemed ham i Kiøbenhavn 1483; i Upsala

d. 4. Febr. 1499[16]; i A. 1500 var hun to Gange i Sverrige, og er enten bleven der (fra Oct.), eller har fulgt Kongen dertil paa hans Reise til Stockholm i Jan. 1501[17], hvorefter hun blev paa Stockholms Slot, og udholdt en haard Beleiring fra Oct. 1501 til d. 6. Mai 1502, da hun, tvungen ved Hungersnød, maatte overgive det. Dronning **Christine** blev paa en ærelos Maade holdt tilbage af **Sten Sture**, og sad i Fangenskab i Vadstena indtil Oct. 1503,[18] da hun vendte tilbage til Danmark; hun giorde, i Anledning af hendes Befrielse, en Reise til Wilsnack i Mark Brandenborg 1504[19]; døde d. 8 Nov. 1521 (uden Tvivl i Odense) i sit 60de Aar[20]; og blev begravet, ved Siden af K. Hans, i Graabrødre Kirke i Odense.

Børn.

1) **Christian**, f. 1481. Konge i Danmark 1513; i Sverrige 1520; død 1559.

2) **Ernst** og

3) **Hans**, døde begge unge[21].

4) **Elisabeth**, f. 1485[22]; ægtede Churfyrsten af Brandenborg **Joachim** I. i Stendal, d. 10. Apr. 1502[23]; efterat have, fordi hun gik over til Luthers Lære, maattet leve en Tid, adskilt fra Churfyrsten, i Saxen, kom hun efter hans Død 1535, tilbage til Brandenborg, og døde i Spandau d. 11. Jun. 1555[24].

5) **Frants**, f. d. 15. Jul. 1497 i Kiøbenhavn[25], d. sammesteds 1. Apr. 1511[26]; begravet imellem sine Forældre i Graabrødre Kirke i Odense. (s. ovenfor.)

[1]) Hvitfeldt. II. 860. (Torsdagen før Barnabæ Dag.) Hans Fødested er (efter Resen, Tillægget t. Christ. II. Love) uvist. Efter Chron. Skib. S. R. Dan. II. 564, var han født i samme By, hvor han døde: Aalborg. (Jvf. Werlauff, Monum. over K. Hans og Dronn. Christine. 1827. p. 3.) Schlegel, I. S. 51 har: den 8. Jun. Han blev opkaldt efter sin Morfader Johannes (Alchymista); [Hvitf. har urigtigen "efter Margreff Hans, Dronning Dorotheas Moderfader"] men kaldtes fra Ungdommen af "Junker Hans", og skrev sig som Konge altid Hans. Kun de Svenske benævne ham Johan II.

[2]) Lagerbring. Sv. R. Hist. (Fragm. af V. D. S. 21.) Jahns Unionshist. S. 268.

[3]) Hvitfeldt. II 962. ("Der tog han atter Hyldingseed af menige Rigens Stænder.")

[4]) Christiani, Gesch. Schl. u. Holst. unter d. Oldenb. Kön. I. 130. Hvitfeldt III. 963.

[5]) Hvitfeldt. II. 965. "Den 20de Dag Jule" (ɔ: i Julen, eller efter Juledag, ɔ: den 13de Januar) 1483." Haandfæstningen (S. 973) er dateret: "Halmstad, in festo purificationis glor. Virg. Mariæ" ɔ: 2. Febr.

[6]) Efter Hvitfeldt. II. 976-979. jvf. S. 973. (Schlegel, I. S. 57 har den 7de Sept.)

[7]) Hvitfeldt, II. 974. Lackmann, l. c. I. 113. 117.

[8]) Hvitfeldt, II. 976. (jvf. om Dagen: Werlauff om de Norske Kongers Salving og Kroning. S. 38. Anm.)

[9]) Hvitfeldt, II. 1019.

[10]) Petr. Olai, S. R. Dan. I. p. 148. Hvitf. II. 1099. *Meursius*. col. 729. Derimod har Hvitf. II. 1090: "Den 21. Febr. St. Peders Aften." Efter et Brev af Christian II., givet St. Peders Dag, to Dage efter Faderens Død: "Dominica Reminiscere ath Aften"; som var d. 20de Febr. (Behrmann Christ. II. Hist. II. S. 35) — Efter Beretningen hos Hvitfeldt (II. S. 1099) var Kongen styrtet med Hesten i Vandet, da han paa Reisen fra Ribe vilde ride over et Vadested i Skiern Aa ("Tarum Kær"), og befandt sig ilde efter Følgerne af dette Fald. Dog kom han til Aalborg, d. 24. Jan., men blev syg og sengelliggende otte Dage derefter. Det gamle Steenhuus paa

Torvet i Aalborg, hvori han døde, er endnu til. (s. D. Atlas. V. 174. Molbech i Nord. Tidsskrift f. Hist. III. 114.) Dagen for Kongens Begravelse er ikke bekiendt; men Hvitfeldt beretter, at "hans Søn ilede flux med hans Begravelse." S. 1099.

[11]) Om K. Hanses Grav i Graabrødre Kirke, s. "Monument over K. Hans og Dronning Christina, i St. Knuds Kirke i Odense, beskrevet af C. C. Werlauff." Kbh. 1827. 4. Om Gravens Aabning 1805 (efter en maadelig og mangelfuld Indberetning og Beskrivelse) S. 5—7. Om Kongens Hierneskal, og de tre Skrammer eller Huller, som fandtes i samme, S. 8. Allerede 1623 vidste man af denne Omstændighed. (Jvf. Suhms Saml. I. 1. S. 85.) Graven har altsaa tidligere været aabnet; og man har engang i det 17de Aarh. her villet begaae Gravran. (s. Bircherod i Dän. Bibl. IV. 414.)

[12]) Ved Graabrødre Kirkes Nedbrydelse 1805, bleve Levningerne af de her jordede Konge-Liig optagne og nedlagte i en Blykiste med 4 Afdelinger: (jvf. derimod Molbech: Fragmenter af en Dagb. paa en Reise i Danm. 1813. S. 135); 12 Aar derefter i 4 særskilte Kister, som d. 11. Sept. 1817 nedsattes i en muret Hvælving i St. Knuds Kirke, under K. Hanses hidflyttede Mindesteen. (Jvf. Molbechs Nord. Tidsskr. 1827. I. S. 637-639.)

[13]) At dette var hendes Fødselsaar (som ogsaa P. Olai har, S. R. D. I. p. 195) er beviist af Lingen, kleine teutsche Schr. I. 202, og Møllmann; hvorimod en samtidig Forf. (*G. Spalatinus*) lader hende fødes 1462. (Werlauff. l. c. S. 4.) Königsfeldt, Tab. 2. not. 28. Ligeledes: Annales Torgau. "1462, in vigilia S. Michaelis." *Mencken* Scr. Rer. Germ. II. 582.

[14]) Hvitfeldt. II. 955. Inden denne Trolovelse, havde der 1472 været handlet om Giftermaal for Hertug Hans med Ludvig XI. Datter Johanne (Hvitfeldt, II. 937. 38); og efter Rosenhane (Svea-Rikes Konunga-Längd. p. 38) 1476 med Maria, K. Edward IV. og Elisabeth Woodwille's Datter, som døde inden Ægteskabet kunde blive afsluttet. Om dette sidste forekommer intet hos Hvitfeldt.

[15]) Hvitfeldt. II. 956. Hun afhentedes i Warnemünde af Erkebisk. Jens Brostrup (som forrettede Vielsen) og Rigs-

marsken Claus Rønnow; til Kiøbenhavn blev hun ledsaget af hendes Farbroder Hert. Albrecht af Sachsen, Bisp i Merseburg, med 800 Heste og 42 Vogne. K. Christian I. red hende i Møde med 500, og Hertug Hans med 700 Heste. (Hvitfeldt l. c. Schlegel. I. 51. 53.)

[16]) Hvitfeldt. II. S. 1024.

[17]) Jvf. Molbechs histor. Efterr. om Dronn. Christina. Nord. Tidsskr. I. S. 433 og flg.

[18]) Molbech. l. c. S. 436. 437.

[19]) Om denne Dronningens Reise til Wilsnack, sammest. S. 438. Jvf. S. 562.

[20]) Hvitfeldt. II. 1174. (Jvf. p. 1099 og Werlauff. l. c. p. 4. not. q.)

[21]) Grams Not. til Meursius. col. 731 (efter tydske Kilder). Jvf. Lackmann, I. 207. Hamelmann, Oldenb. Chron. p. 218 (hvor den ene Søn kaldes Jakob).

[22]) Jvf. det i Molbech's Nord. Tidsskrift I. 431 aftrykte Brev af K. Hans. (Aaret stemmer overeens med den Alder af 70 Aar, som tillægges hende i *N. Leuthingeri* Comm. de March. Brandenburg. L. IX. § 8.) Hvitfeldt. II. 979, har 1483.

[23]) Christiani (l. c. I. 217), som ogsaa Kønigsfeldt følger, antager dette Aar, efter Hvitfeldt, I. 1240. Dagen har Cypræus, Søndagen Misericordia, som 1502 var den 10de April (1501: den 25de Apr.) Derimod har Hvitfeldt paa to andre Steder, S. 1029 og 1040, og det i K. Hanses Historie, hvor han egentlig beretter om Elisabeths Giftermaal: 1501 ("om Høsten"). Elisabeth blev fulgt til Brandenborg af af sin Farbroder, Hertug Frederik, der selv ægtede Churfyrste Joachims Datter. Jvf. om Churfyrstinde Elisabeth, hendes Giftermaal, Levnet, m. m. Buchholz, Gesch. Brandenb. III. 301—4. 331. 32.

[24]) Hvitf. II. 1092. "Af Alder og Skrøbelighed." (Hun var 70 Aar gammel.) Jvf. Molbech om Dr. Christina, Nord. Tidsskr. I. S. 431, og de her om Elisabeths Overgang til Luthers Lære m. m. anf. Skrifter. *Allen* de rebus Christ. II. exsulis. p. 28.

[25]) Hvitfeldt. II. 1019. (Jvf. Nord. Tidsskr. I. S. 432.)

[26]) Scr. R. D VII. 239. Hvitfeldt. II. 1061.

XXXIV. Christian II.,

Søn af Kong **Hans** og **Christina** af Saxen, født d. 2. Jul. 1481 paa Nyborg Slot[1]; antaget af det Danske Rigsraad 1487, d. 22. Sept. (St. Mauritz Dag) af det norske, 25. Jul. 1489; hyldet af de danske Stænder 1497, og erkiendt af de Svenske 1499 som Thronfølger[2]; sendt 1502 af Faderen til Norge, hvor han blev som Rigsforstander til 1510[3]; **Konge i Danmark og Norge og Hertug til Slesvig og Holsten 1513**[4]; kronet i **Kiøbenhavn** d. 11. Jun. 1514, og samme Sommer i **Oslo**[5]; erobrede Sverrige 1520; blev hyldet og gav sin Forsikring d. 1. Nov. s. A. i Stockholm[6]; kronet i Storkirken af Erkebiskop **Gust. Trolle** d. 4. Nov.; forlod Danmark med Dronning og Børn d. 13. Apr. 1523[7], og landede d. 1ste Mai ved Vere paa Zeeland; levede landflygtig i Nederlandene og Tydskland indtil Nov. 1531, da han giorde et Indfald i Norge[8]; seilede fra Oslo med given Leide, d. 9. Jul. 1532, til Kiøbenhavn[9], og ankom paa Rheden d. 25. Jul., hvorfra han som Fange førtes til Sønderborg Slot paa Als[10], og sad der indmuret i haardt Fængsel til 1546;[11] i mildere Fængsel med større Frihed indtil Begyndelsen af A. 1550, da han førtes til Kallundborg Slot[12], hvor han døde, 77 Aar, 6 Maaneder og 23 Dage gammel, d. 25. Jan. 1559,[13] og blev begravet hos hans Forældre i Graabrødre Kirke i Odense. Regierede i Danmark og Norge 10 Aar; var landflygtig, uden Rige, i 9 Aar; levede i Fangenskab 27 Aar.

Dronning.

Isabella, (Elisabeth), Datter af Erkehertug **Philip** den Smukke af Østerrige (Konge af Castilien) og **Johanna** af Castilien; Søster til Keiser **Carl den Femte**; født i Brüssel d. 18. Jul. 1501;[14] opdraget af hendes Faster Erkehertuginde **Margrethe**;[15] trolovet til den danske Konge 1514 (Ægteskabstractaten sluttedes d. 29. Apr. i Linz);[16] viet ved Procuration i Brüssel d. 11. Jun. 1514; afhentet ved den trondhiemske Erkebiskop **Erik Valkendorf** og **Henrik Giøe**, ankom hun til Helsingør omtrent d. 5. Aug. 1515;[17] holdt sit Indtog d. 10de, blev kronet og holdt Bryllup i Kiøbenhavn d. 12te Aug.;[18] fulgte Kongen paa hans Flugt af Landet 1523; døde paa Slottet Zwynarde ved Gent d. 19. Jan. 1526, i sit 25de Aar;[19] begravet d. 5. Febr. i St. Petri Kirke i Gent.[20]

Børn.

1) **Hans**, født d. 21. Febr. 1518 i Kiøbenhavn;[21] fulgte med Faderen i hans Landsflygtighed, og døde i Regensburg 1532.[22]

2) **Maximilian** og **Philip**: Tvillingbrødre, fødte 1519 (d. 4. Jul), døde i en spæd Alder, formodentlig samme Aar; jordede i Graabrødrenes Kirke i Kiøbenhavn.[23]

3) **Dorothea**, født d. 10. Nov. 1520;[24] ægtede 1534[25] Churfyrsten af Pfalz, **Frederik II.** (f. 1483, død barnløs d. 26. Febr. 1556); hun døde den 20. Sept. 1580.[26]

4) **Christine**, født 1521; gift 1) med **Franz II. Sforza**, Hertug af Mailand, (f. 1493; død d.

24. Oct. 1535); 2) i Brüssel d. 10. Jul. 1541 med Hertug **Frantz** af Lothringen (f. 1517; død d. 12 Jun. 1545). — **Christine** af Danmark (undertiden kaldet "af Lothringen"), fra hvem det lothringsk-østerrigske Huus nedstammer, levede siden 45 Aar i Enkestand, berømt for sin Skiønhed og udmærkede Evner; hun drog 1578 fra Lothringen til Italien, og levede siden mest i sit Enkesæde i Tortona, hvor hun døde d. 10. Dec. 1590 [27].

---

1) Petr. Olai. S. R. Dan. I. 148. Hvitfeldt. II. 1093. Hamelmann, Oldenb. Chron. fol. 218. Gram Not. in Meurs. col. 660 (som meddeler Beviset for den rigtige Fødselsdag.) Schlegels Gesch. I. 84.

2) Hvitfeldt, II. S. 992. 999. 1014. 1094. Hadorphs Udg. af Sv. Riimkrøn. II. 367.

3) Hvitfeldt, II. 1045. 1095. Behrmann, Christ. II. Historie. 1815. I. S. 71.

4) Hvitfeldt. II. S. 1100. Schlegel. I. S. 88. Behrmann I. S. 91. (Hans Haandfæstning udstedtes den 22. Jul. 1513. Aftrykt efter Orig. hos Behrmann. II. S. 37—53.)

5) Hvitfeldt. II. 1102. Lackmann, Schlesw. Holst. Gesch. I. 219. Behrmann. I. S. 93. (Hos Svaning, Hist. Christ. II. p. 75 urigtigen d. 29. Mai.) Kroningen i Norge (formodentlig i Julius) beretter Hvitfeldt. S. 1103.

6) Hvitfeldt. II. S. 1154. (Jvf. Hadorph. Sv. Riimkr. II. 444—450. Rosenhane Sv. Kon. Längd. p. 45. Schlegel, Old. K. Hist. I. 101. Christiani. I. 299.)

7) Den jydske Adels Opsigelsesbrev af 20. Jan. 1523 modtog Kongen i Veile faa Dage derefter, ved **Mogens Munk**. Fra Veile reiste han tilbage til Colding, og herfra til Fyen. I de første Dage af Febr. var han i Middelfart, og begav sig fra Odense til Ringsted og Kiøbenhavn. (Hvitfeldt. II. 1206.) Om hans Affeiling fra Kiøbenhavn og Dagen, den **13**de **April**,

f. Eldahl, Christ. II. Arkiv. I. S. 393. Reimer Kochs Krønike (Haandskr.) og videre Beviis hos Allen: De rebus Christiani II. exsulis commentatio. Pars I. Hafn. 1844. p. 7. 8. Kønigsfeldt, Tab. 11. not. 39, har efter de sædvanlige Kilder d. 14. April.)

[8]) Den 26. Oct. løb Kongen ud fra Memmelink i Holland med 25 Skibe, hvoraf 10 forgik ved Storm; og kom med de øvrige i Havn ved Hæsnæs den 5. Novbr. (Hvitfeldt. II. 1351.) Den 24. Novbr. udstedte han fra Oslo sit første Brev til Frederik I., trykt i Behrmanns Christian II. Fængselshist. S. 93—96.

[9]) Behrmann, anf. St. S. 11. Den 21. Jul. var Kong Christian endnu i Marstrand, hvorfra han skrev sit 4de Brev til Frederik I.

[10]) "Syvende Dag efter Ankomsten paa Rheden." Behrmann l. c. S. 17.

[11]) 1546 den 14. Jul. udstedtes paa Sønderborg Slot Brevene om Forliig imellem Christian II. og den regierende Konge Christian III. (Jvf. Behrmann. l. c. S. 68 og 152.) Siden blev han paa Sønderborg Slot indtil 1550.

[12]) Hvitfeldt (II. 1544) og efter ham Andre (Schlegel, Gesch. der Oldenb. Könige, I. 132. Kønigsfeldt. Tab. II, not. 41.) lade ham d. 17. Febr. 1549 drybe op fra Sønderborg. Men at Christian II. endnu d. 31. Dec. 1549 var paa Sønderborg, viser hans Brev, aftrykt hos Behrmann. l. c. S. 180. Jvf. S. 85, hvor han dog ikke angiver nogen bestemt Dag for Christians Sammenkomst med Christian III. og dennes Broder Hertug Johan paa Hagenskov Slot, eller for hans Ankomst til Kallundborg.

[13]) Dødsdagen d. 25. Januar antager Werlauff, anf. St. S. 4. Not. 5 (efter *Magn. Mathiæ* Series. Gram Not. in Meurs. col. 788. Krags Christian III. Hist. I. S. 406). Ligeledes Kønigsfeldt. Tab. II. not. 42. (Andre have d. 20, 22, 24 Jul., hvilken sidste Dag, "St. Povels Aften", efter Hvitfeldt II. 1544, i Almindelighed anføres; f. Ex. hos Behrmann, Chr. II. Fængselshist. S. 89.)

[14]) Schlegel: ("Urkunden von der Vermählung K. Christian II. mit Elisabeth von Oestreich und Burgund") Samml. zur Dän. Gesch. II. 4. S. 60. 68.

[15]) Blandt hendes Lærere var Adrian fra Utrecht, siden, som Pave, Hadrian VI.; maaskee ogsaa Lud. Vives. Jvf. E. H. Kalkar: ("Isabella von Oestreich, eine histor. Skizze, mit Urkunden") Schlesw. Holst. Lauenburg. Archiv f. Staats- und Kirchensch. V. 1843. S 447. 48.

[16]) Christian II. vilde først have begieret til Ægte Isabellas tre Aar ældre, ved Skiønhed udmærkede Søster Leonore; men hun var allerede lovet til Kong Johan III. i Portugal. (s. *Altmeyer* Isabelle d'Autriche & Christiern II. Brux. 1842. p. 6.)

[17]) Paa denne Dag (Søndagen efter St. Olufs Dag, d. 29. Jul., som 1515 indfaldt en Søndag) er Erik Valkendorfs Beretning om Ankomsten skrevet. (D. Mag II. S. 27—30.) Samme Dag kom Prindsessen i Land, svag af Søsyge, "Længsel og Sorg" Valkendorfs Brev, af 6. Aug. sammest. S. 30. 31. Følgende Fredag, d. 10. Aug. skeete Indtoget; Kroningen d. 12te. Jvf. Beretningen af et Dienvidne, aftrykt hos Werlauff "om danske Kongers Kroning og Salving." Molbechs Nord. Tidskr. IV. 180—182.)

[18]) Petr. Olai, Scr. R. Dan. I. p. 196. Hvitfeldt. II. 1107. Schlegel, Gesch. der Oldenb. Kön. I. 91.

[19]) Der tvistedes, om hun døde i den catholske eller lutherske Tro. Jvf. Gram i Vid. S. Skr. V. S. 4—6. Kalkar, anf. St. S. 486. (Notarial-Beretningen af Præsten Thomas Blankaert, ved Sognekirken Zwynarde, om Dronningens Død og Begravelse: i *Willems* Belgisch Museum II, 2. p. 224—30. (Eftertrykt hos Kalkar, l. c. p. 509—19.) Christian II. Brev til Luther om hendes Død, af 28. Jan. (aftrykt efter *Mencken*, Scr. Rer. Germ. II. 652, hos Kalkar. S. 509 – 12.) Efter alle rimelige Grunde har Isabella, siden hun (i Slutn. af Marts 1524) i Nürnberg skriftede for Ad. Osiander og nød Nadverens Sacramente under den dobbelte Form, holdt fast ved

Luthers Lære. Jvf. Allen, l. c. pag. 52. 53. Hun var i Tydskland fra Marts til Mai, da hun, efter Kongens Anmodning, vendte tilbage til Nederlandene. Siden var hun igien i Novbr. 1524 i Berlin; i Beg. af 1525 reiste hun syg med Kongen tilbage til Brabant; begge toge fra den 2. Febr. deres faste Ophold i Lier, en liden Stad ikke langt fra Mecheln, hvor Isabellas Svaghed bestandig tiltog, og hvor man d. 2. Mai skilte hende fra hendes Børn. Den 5. Dec. kom hun, allerede dødssyg, med Christian til Zwynarde, hvor hun døde.

[20]) Om hendes Monument i denne Kirke og dets Skiebne, s. *Willems*, l. c. p. 235. Kalkar. S. 488. 89. *Altmeyer*, anf. St. p. 35.

[21]) Petr. Olai S. R. Dan. I. p. 196. Andre (f. Ex. *Svaning:* Christ. II. p. 164, og Hvitfeldt, II. 1132) have d. 22. Febr. Lackmann, I. 337 antager Aaret 1517. Jvf. Kønigsfeldt. Tab. II. not. 47.

[22]) Hamelmann, Oldenb. Chron. S. 233. Hvitfeldt. II. 1392.

[23]) Petr. Olai, S. Rer. Dan. I. p. 196 beretter deres Tvillingfødsel, og efter ham Hvitfeldt. II. 1140. Efter Svaning, p. 97 var derimod Maximilian f. 1519 og Philip 1520, hvilket dog Dorotheas Fødselsaar gjør mindre rimeligt.

[24]) Svaning p. 98. Lackmann. I. S. 337.

[25]) Hvitfeldt. II. 1428. Jvf. Gram, i Vid. S. Skr. V. S. 18 (hvor Hvitfeldts og Andres Feil rettes). Kønigsfeldt. Tab. II. Not. 54.

[26]) Lackmann. I. S. 337. 508.

[27]) Gram "om Christine af Danmark, K. Christian II. Datter, Hertuginde af Mailand og af Lothringen." Vid. S. Skr. V. S. 120. (I denne Afhandling er med Forf.s sædvanlige Lærdom og Kritik Alt, hvad til den Tid var bekiendt om denne mærkværdige Fyrstinde, benyttet. Af udenlandske Efterretninger om Christine fortiener bl. a. Brantomes, der i høi Grad berømmer hende, Opmærksomhed.)

XXXV. Frederik den Første,

Søn af **Christian I.** og **Dorothea** af Brandenborg, født d. 3. Sept. 1471;[1] efter sin Faders Død, (1482) tilligemed K. **Hans**, Hertug i Slesvig og Holsteen under sin Moders Formynderskab, og blev opdraget hos hende i Kallundborg; sendtes 1483 til Cøln for at studere, og erholdt et Canonicat i dette Stift, men forlod Cøln og kom tilbage 1485;[2] den ham tilfaldne Deel af Hertugdømmerne tog han i Besiddelse d. 5. Jan. 1490;[3] valgt til Konge af en Deel af den danske Adel i Januar 1523;[4] hyldet, imod at give en Haandfæstning, i Viborg d. 26. Marts;[5] kronet i Kiøbenhavn, af den svenske Erkebiskop **Gustav Trolle**, d. 7. Aug. 1524;[6] døde, 62 Aar gammel, Skiærtorsdag d. 10. Apr. 1533 paa Gottorp Slot;[7] begravet i Slesvigs Domkirke;[8] regierede som Konge i 10 Aar.

Ægtefæller.

1) Hertuginde **Anna**, Datter af Churfyrste **Johan** af Brandenborg og **Margrethe** af Saxen, født d. 27 Aug. 1487;[9] ægtede i sit 15de Aar Hertug Frederik, d. 10. April 1502 i Stendal[10], og blev Stammoder for det efterfølgende Oldenborgske Kongehuus; død i sit 27de Aar d. 3. Mai 1514;[11] begravet i Bordesholms Klosterkirke.

2) Dronning **Sophia**, Datter af Hertug **Bogislav X.** af Pommern og **Anna** af Polen, født 1498,[12] ægtede i sit 20de Aar Kong **Frederik I.** i Kiel d. 9 Oct. 1518;[13] kronet d. 13. Aug. 1525 i Kiøbenhavn

(under Rigsdagen)[14]; død i sit 70de Aar d. 18. Mai 1568 i Kiel,[15] og bisat i hendes Ægteherres Grav i Slesvig.

Börn.

A. Med Hertuginde Anna:

1) **Christian** (III.), født 1503; Hertug af Slesvig og Holsten 1533; Konge 1534; død 1559.

2) **Dorothea**, født 1504;[16] forlovet 1525, gift 1526, med Markgreve Albrecht af Brandenborg, den første Hertug af Preussen (f. 1490; d. 1568)[17]; hun døde d. 13. Apr. 1547.[18]

B) Med Dronning Sophia.

3) **Hans**, (**Johan** den Ældre) født 1521;[19] Hertug af Slesvig og Holsten efter Landenes Deling 1544; fik en Deel af Ditmarsken ved Erobringen 1559; døde ugift i Haderslev, hans sædvanlige Opholdssted, d. 2. Oct. 1580;[20] begravet i Slesvigs Domkirke, d 14 Febr. 1581.

4) **Elisabeth**, født. d. 14. Oct. 1524;[21] opdraget i sin Ungdom ved Halvbroderen Christian III. og hans Dronnings Hof;[22] gift 1) med Hertug Magnus af Meklenborg, Biskop af Schwerin[23] (født 1509; død 1550) i Kiel d. 26 Aug. 1543. 2) Med Hertug Ulrich af Meklenborg, Biskop af Schwerin, en Fætter til Hertug Magnus (f. 1528; d. 1603.) Brylluppet holdtes i Kiøbenhavn d. 16. Febr. 1556[24]. Hertuginde Elisabeth døde paa hendes Fødselsdag 14. Oct. 1586 paa Giedsør Gaard paa Falster;[25] begravet i Güstrows Domkirke.

5) **Adolph**, født d. 25. Jan. 1526 i Flensborg[26]; Hertug af Slesvig og Holsten (1544), og Stamfader til de holsten-gottorpske Linier; Bisp i Slesvig 1546; gift i Dec. 1564 paa Gottorp, med **Christina**, Datter af Landgreve Philip den Høimodige af Hessen[27]; død d. 1. Oct. 1586 paa Gottorp Slot; begravet i Slesvigs Domkirke.

6) **Anna**, (f. 1527?) døde ganske ung af Pest, i Flensborg, 1535; begravet i Slesvigs Domkirke.

7) **Dorothea**, født 1528[28]; gift 1573 i sit 45de Aar med Hertug **Christoffer** af Meklenborg, Biskop af Ratzeburg (f. 1537, d. 1592.)[29] Dorothea døde allerede d. 11. Nov. 1575; begravet d. 8. Dec. i Güstrow, hvor hendes Søster **Elisabeth** lod opreise et Monument over hende.[30]

8) **Frederik**, født 1529[31]; Bisp i Slesvig og i Hildesheim 1551[32]; død d. 27. Oct. 1556 i Kiel[33]; begravet i Slesvigs Domkirke.

---

[1]) (Tirsdag før Vor Frues Fødselsdag.) Hvitfeldt. II. 1237. Christiani, I. S. 119. Lackmann S. 105 nævner de forskiellige, meer eller mindre urigtige Angivelser af Frederik I. Fødselsaar. Jvf. Christiani, II. 48. Anm. 81; og Königsfeldt, Tab. 2, not. 74. Han blev opkaldt efter sin Moders Farfader, Churfyrsten Frederik I. af Brandenborg.

[2]) Hvitfeldt. I. 979. 1239. Schlegels Gesch. der Oldenb. Kön. I. 134.

[3]) Paa denne Dag udstedtes et Brev om Delingen, saaledes som den i Hertug Frederiks umyndige Alder var afgiort imellem K. Hans og hans Moder; en Forening og et Forbund imellem begge Brødre sluttedes 11. Aug. 1490. (Hvitfeldt. I. 1239. Schlegel. I. S. 135.)

4) Den 29. Jan. 1523 bragte Mogens Munk ham i Husum den jydske Adels Tilbud om Kronen. (Schlegel, I. 141. 145.) D. 5. Aug. 1523 tilbød det Norske Raad i Bergen ham Kronen. (Hvitf. II. 1267.)

5) Hvitfeldt. II. 1251. 1252.

6) Hvitfeldt. II. 1268. (Om Aarsagerne til den Synderlighed, at Frederik I. lod sig krone af den fordrevne svenske Erkebiskop, som endog var en ivrig Tilhænger af Christian II., s. Werlauff, Nord. Tidsskr. IV. S. 203.) I Norge blev han ikke kronet, skiøndt det flere Gange var bestemt, og kom aldrig til dette Rige; kaldte sig ogsaa altid kun: "udvalgt Konge til Norge." Jvf. Schlegel. I. 153.

7) Om Dødsdagen s. Christiani. II. S. 48. not. 81. Skiærtorsdag, som Hvitfeldt, der ellers S. 1393, har d. 3. Apr., nævner, indfalder derimod d. 10de.) Jvf. Pontoppidan, Marm. Dan. II. p. 2. Gram, Meurs. col. 806. S. R. D. I. 41. (Königsfeldt. t. 2 not. 77.)

8) Hans Monument af italiensk Marmor (som skal være af Caprara i Milano) beskrives i J. Schrøders Gesch. und Beschr. der Stadt Schlesw. 1827 S. 83.

9) Hübners geneal. Tab. Tab. 177. Voigtel Tab. 123.

10) Jvf. Kønigsfeldt. Tab. II. not. 79. Brylluppet holdtes med stor Pragt; Medgiften var 15,000 rh. Gylden. Frederik I. var den sidste danske Konge, der fik pavelig Dispensation til sit Ægteskab, da han var beslægtet med Anna i tredie Led. (Pontoppidan Ann. II. 717.)

11) Hvitfeldt. II. S. 1103. 1393. Lackmann. I. S. 219. Et Gravmonument af Metal over denne Dronning, med hendes og Kongens Billeder i Legemsstørrelse, findes i Bordesholms Kirke. (Christiani. I. 267. II. 49.)

12) Kønigsfeldt. Tab. 2. not 81, efter Hübner Tab. 199.

13) Chytræi Saxonia. a. 1518. Lackmann I. 233. Christiani. I. 292.

[14]) Chron. Skibyense. S. R. D. II. 580. Grams Meurs., col. 800. (Jvf. Werlauff, i Molbechs nord. Tidsskr. IV. 205.)

[15]) Lackmann, I. S. 585. 593. Olearii holst. Chronik. Stamt. ved S. 14. Hun rostes for hendes ualmindelige Skiønhed og store Fromhed. (Schlegel I, S. 138. "Regis venustissima conjux." Chron. Skib. l. c.)

[16]) Hvitfeldt, II. 1393. *Cypræi* Ann. Episc. Slesvic. p. 427.

[17]) Hvitfeldt, II. 1290. (jvf. S. 1287. Brudeskatten var, ligesom Dr. Annas, 15,000 rh. Gylden. Hertug Albrecht, der 1533 havde rustet sig til Hielp for Christian II., giorde nu Affald paa al Arveret.)

[18]) Buchholz, Gesch. Brandenburgs. III. S. 218. 19.

[19]) Lackmann, I. 346. Christiani, II. S. 50.

[20]) Han havde 1559 villet ægte hans f. A. afdøde Broders, K. Christian III. Enke Dorothea; men opgav det, da Melanchton (20. Aug. 1559) og andre Theologer yttrede sig derimod. Lackmann. I. S. 660. Om Begravelsen S. 661.

[21]) Christiani II. 150.

[22]) Jvf. *Joh. Caselius* de laudibus Elizabethæ Cimbricae. Rostock. 1586. 4. Werlauff, i Histor. Tidsskr. III. p. 25—27.

[23]) Han var den første Biskop i dette Stift, som giftede sig. (*Beehr* Rer. Meklenburg. lib. V. p. 743.) Ogsaa denne Prindsesses Medgift var 15,000 Guldgylden.

[24]) Hvitfeldt, II. 1552. Krags Christ. III. Hist. I. 385. (Jvf. Ryge P. Oxes Levnet. p. 94. 96.)

[25]) Paa Hiemreisen fra et Besøg i Danmark hos hendes Datter Dronning Sophia, som, tilligemed K. Frederik II., fulgte Elisabeth og Hertug Ulrik til Gedsør, hvor Hertuginden blev syg og døde efter 14 Dages Forløb. Hendes Liig blev fort efter overført til Güstrow, og blev begravet d. 23. Nov. i

Domkirken, hvor et Monument over hende findes. (s. Werlauff, i Histor. Tidsskr. III. S. 28. 29.)

[26]) Lackmann, I. S. 346. 347. not. 9, hvor Aaret og Fødselsdagen bevises.

[27]) K. Erik XIV. af Sverrige havde ogsaa friet til hende. Bryllupsdagen (i Decbr.) angives forskielligt. (Christiani. I. S. 402. not. 99.) Hun døde d. 13. Mai 1604. (Lackmann. II. S. 213 og 219.)

[28]) Lackmann. I. 339.

[29]) Jvf. Werlauff, histor. Tidsskr. III. 25. Anm. 2. Hendes Medgift var 18,000 Guldgylden, foruden 9,000 Daler i Udstyr.

[30]) Hamelmann, Oldenb. Chron. S. 421. Lackmann, I. 339. (Hvitfeldt II. S. 1349 har d. 2. Nov.) Pontoppidan, Gesta & vest. Dan. III. 273.

[31]) Hvitfeldt, II. 1393. Lackmann, I. 346.

[32]) Jvf. Kønigsfeldt, Tab. 2. not. 115.

[33]) Hvitfeldts Bispekrønike S. 14. Kønigsfeldt, not. 114 til Tab. 2.

XXXVI. Christian den Tredie[1],

en Søn af **Frederik** I. og **Anna** af Brandenborg, født paa Gottorp d. 12. Aug. 1503[2]; Hertug af Slesvig og Holsten, og hyldet i Kiel, d. 8. Jun. 1533[3]; valgt af den jydske Adel til Konge, i Byen Rye, i Tyrsting Herred, d. 4. Jul. 1534; af den fyenske Adel i Hellesø Kirke ved Odense d. 9. Jul.[4]; kom i Besiddelse af hele Riget efter Kiøbenhavns Overgivelse den 29. Jul. 1536; indførte den lutherske Reformation paa Rigsdagen i Kiøbenhavn 30. Oct. s. A.; kronet paa sin Fødselsdag d. 12. Aug. 1537 i Vor Frue Kirke i Kiøbenhavn af den pommerske Dr. Joh. **Bugenhagen**, Professor i Wittenberg[5]; deelte Hertugdømmerne med sine Halvbrødre Hans og Adolf 1544; død i sit 56de Aar efter $24\frac{1}{2}$ Aars Regiering, paa Koldinghuus d. 1. Jan. 1559[6]; bisat d. 3. Februar i St. Knuds Kirke i Odense[7]; 1579 flyttedes Liget til Roeskilde[8], hvor **Frederik** II. reiste ham et Gravminde i **Christian** I. Capel[9].

Dronning.

Dorothea, en Datter af Hertug **Magnus** af Saxen-Lauenborg og **Catharina** af Brunsvig, født 1511[10]; ægtede 1525 i sit 15de Aar i Lauenburg Hertug **Christian**[11]; kronet med Kongen d. 12. Aug. 1537; død paa Sønderborg Slot d. 7. Oct. 1571[12]; begravet i Roeskilde Domkirke.

Börn.

1) **Anna**, født d. 22. Nov. 1532[13], ægtede i Torgau d. 7. Oct. 1548[14] Hertug **August**, siden

Churfyrste af Saxen, (f. 1526, død d. 11. Febr. 1586) og blev ved ham Moder til 15 Børn; døde 1. Oct. 1585; begravet i Freiberg.

2) **Frederik**, født 1534; Konge 1559; død 1588.

3) **Magnus**, født i Kiøbenhavn 1540 [15]; Biskop af Øsel, Curland og Reval 1560 [16]; udnævnt til Konge i Liefland af Czaren **Iwan Wasiljewicz**, 1570; gift d. 12. Apr. 1573 i Novogrod med **Maria**, en Sønnesøns Datter af Czaren **Ivan I.** [17]; af Czaren berøvet sine Besiddelser i Liefland 1577 i Sept., og levede siden kummerligt i Pilten i Curland, hvor han døde d. 12. Marts 1583 [18]; hans Liig blev ført til Danmark, og begravet i Roskilde Domkirke.

4) **Hans** (**Johan** den Yngre), født d. 25. Marts 1545 paa Koldinghuus [19]; Hertug til Slesvig og Holsten og Stamfader til de sønderborgske Linier; fik ved Arvedelingen 27. Jan. 1564 Slottene Sønderborg, Norborg og Pløen, samt Klosteret Arensböck med Tilliggende, hvortil endnu kom Glücksborg m. m. 1582 (efter Hert. **Johan** den Ældres Død); gift: a) d. 19. Sept. 1568 paa Koldinghuus med **Elisabeth**, Datter af Hertug Ernst af Brunsvig-Grubenhagen; † d. 11. (eller 12.) Febr. 1556. b) d. 14. Febr. 1588 paa Sønderborg, med **Agnes Hedvig**, Datter af **Joachim Ernst** af Anhalt, Enke efter Churfyrst **August** af Saxen. — Hertug **Hans** døde 9. Oct. 1622 paa Glücksborg [20]; begravet i Sønderborg Slotskirke.

5) **Dorothea**, født 29. Jun. 1546 [21] paa Koldinghuus; gift d. 12. Oct. 1561 i Celle, med

Vilhelm, Hertug af Brunsvig-Lüneburg (f. 1535, † 1592); død d. 6. Jan. 1617[22].

---

[1]) Schlegel, Oldenb. Kön. I. 229, har bemærket, at han var den første danske Konge, der føiede Tallet til sit Navn; formodentlig fordi Christian II. endnu levede ved hans Regieringstiltrædelse.

[2]) Hvitfeldt, I. 1495 (efter Angivelsen af hans Alder, da han 1537 blev kronet); Lackmann I. S. 343, som Schlegel og Christiani følge. Hamelmann, Oldenb. Chronik S. 238, 343, og flere efter ham, have den 13. Aug. Gebhardi giør ham et heelt Aar yngre. (s. Kønigsfeldt, tab. 2. n. 85.)

[3]) Lackmann, I. 348.

[4]) Jvf. Hvitfeldt, I. 1424. Schlegel, I. 194. (Kongen modtog dog først de jydske Stænders Hylding i Horsens d. 18. Aug. Christiani. II. 96.)

[5]) Hvitfeldt, I. S. 1495. Krag, Christian III. Hist. ved Sandvig. S. 172. (Histor. Beretning om Christian III. Kroning af Werlauff, i de af Münter udg. "Actstykker om Christ. III. og Dr. Dorotheas Kroning." Kbh. 1831. Fol. p. XXIII—XXXII.)

[6]) Hvitfeldt, I. S. 1554. Schlegel, I. 227. Efter en i nogen Tid tiltagende Svaghed, blev han d. 23. Dec. sengeliggende af en Byld, som med stor Smerte var brudt op i det høire Been. Jvf. Krag og Stephan. Hist. af K. Christian III. ved Sandvig. S. 397—400. (Det her anførte Haandskrift tillægger Kongen 12 Aars Sygelighed, efter Hvitfeldt, II. 1555, særdeles af den gyldne Aare.)

[7]) Krag og Stephanius ved Sandvig. S. 400.

[8]) Krag l. c. Resens Frederik II. Krøn. S. 315 har derimod 1578, som det Aar, da Ligets Flytning "uden stor verdslig Pragt" foregik. Christian III. havde selv begieret at hvile i dette Capel (sst. S. 4.).

[9]) Det var allerede bestilt i Nederlandene 1569, og skulde koste omtrent 3000 Daler. (Histor. Tidsskr. IV. 669; jvf. Ny D. Mag. IV. 669.)

[10]) Hübners Tab. 153. (Kønigsfeldt.)

[11]) Hun tillægges udmærket Skiønhed (Schlegel. I. 181); og Billedet, man har af denne Dronning i ældre Aar, er ikke uden Spor deraf. Dog var Giftermaalet imod Frederik I. Villie. (Hvitfeldt, II. 1287. Christiani, II. 18.)

[12]) Lackmann, I. 601. Schlegel, I. 230. (S. 265 urigtigt: i Kolding.) Dorotheas Livgedinge var fra 1548: Koldinghuus, Randers-Gaard med Thorup, Østrup m. m., Aaekiær Gaard, og Stæderne Randers og Kolding (Hvitfeldt. II. 1542).

[13]) Lackmann, I. 494, Anm. Christiani, II. 290. Not. 318. (Andre, f. Ex. Gebhardi og Hübner: den 25. Nov.)

[14]) Efter Ny D. Mag. I. 365. (Hvitfeldt, II. 1542, Christiani, II. 290, og Andre have den 12. Oct. jvf. Kønigsfeldt, Tab. II. not. 118.) Dronning Dorothea, Christian III. Søster, Frøken Dorothea, og Brudens Farbroder, Hertug Hans, fulgte hende til Czaren. Følget brugte 513 Heste, foruden 138 Heste for 23 Rustvogne.

[15]) Fødselsdagen er uvis. Krag (ved Sandvig, S. 224) har d. 7. Sept. Andre have den 14., 23., 26. August. Jvf. Kønigsfeldt, Tab. II. not. 129.

[16]) Han fik de to første Bispedømmer ved Afstaaelse af Joh. von Münchhausen; og var allerede i Foraaret 1559 paa Øsel for at besee Landet; (Resen, Fred. II. S. 5.) tog siden sin Residents i Arensburg; men kom allerede 1561 tilbage til Danmark (jvf. Christiani II. 372. Schlegel I. 240.)

[17]) Kønigsfeldt, Tab. II. Hun deelte Magnus' Skiebne, og levede med ham i Uilten til hans Død 1583; lod sig da overtale af Czaren Boris Godunow til at vende tilbage til Rusland, og blev der indsat i Kloster. En Datter, Maria, som hun havde med Magnus, var født 1580; † 1588.

[18]) Efter G. F. Müller, Samml. zur Ruff. Gesch. V. 1. 1760. S. 34. Schlegel S. 279. (Resen, Fred. II. Krøn. S. 337, har 18. Mai 1583.)

[19]) Hvitfeldt, II. 1538. Marm. Danica. II. 26. Lackmann, I. 500.

[20]) Lackmann, II. S. 549. Marm. Dan. II. p. 26. (Nogle angive d. 9. Nov. som hans Dødsdag.) Jvf. om Hertug Hans og hans Giftermaal m. m., Königsfeldt, Tab. IV. not. 3—10.

[21]) Hvitfeldt, II. 1540. (Ham følger Königsfeldt, Tab. II. not. 138.) Helvader og Lackmann, I. S. 494, have d. 9. Jun.

[22]) Königsfeldt, Tab. II. not. 140; (efter Hübner. Tab. 191.)

XXXVII. Frederik den Anden,

en Søn af **Christian** III. og **Dorothea** af Lauenburg, født d. 1. Jul. 1534 [1] i Haderslev; hyldet som Thronfølger i Viborg, Odense, Ringsted og Lund 1542 [2], i Oslo 1548; tilbragte, efter Faderens Villie, Aarene 1554 til 1559 paa Malmøhuus [3]; var 1557, og til Foraaret 1558 i Tydskland, hos sin Svoger Churfyrst **August** af Saxen og fl. St. [4]; kom d. 7. Jan., 1559, nogle Dage efter **Christian** III. Død, til Kolding, og tiltraadte i sit 25de Aar Regieringen over Danmark, Norge og Hertugdømmene; bekrigede og indtog i Jun. Maaned s. A., i Forening med sine Farbrødre, Landet Ditmarsken (fra Underkastelsen, d. 15. Jun. 1559, en Deel af Holsten); underskrev sin Haandfæstning d. 12. Aug., og blev kronet i Vor Frue Kirke i Kiøbenhavn af Bisskoppen i Lund, *Nic. Palladius*', d. 20. Aug. s. A. [5]; døde efter nogle Maaneders Svagelighed [6], i sit 54de Aar paa Antvorskov Slot, Skiærtorsdag den 4. April 1588, efter 29 Aars Regiering; høitideligt begravet den 5. Aug. i Roskilde Domkirke i Christian I. Capel, hvor et Monument over denne Konge, liigt **Christian** den Tredies, blev opreist efter **Christian** IV. Befaling [6 b].

Dronning.

Sophia, en Datter af Hertug **Ulrik** af Meklenborg og K. **Frederik** I. Datter **Elisabeth**, (S. 126) født i Wismar d. 4. Sept. 1557 [7]; trolovet med **Frederik** II. (som da var i sit 37te Aar, Bruden i sit 15de)

i Sommeren 1571; holdt Bryllup paa Kiøbenhavns Slot, d. 20. Jul. 1572[8]; kronet i Vor Frue Kirke d. 21. Jul. af Siællands Biskop Dr. Poul Madsen; levede efter Kongens Død i 43 Aar paa Nykiøbing Slot paa Falster, hvor hun døde d. 4. Oct. 1631, i sit 75de Aar[9]; begravet i Roskilde Domkirke.

Børn.

1) **Elisabeth**, født d. 25. Aug 1573 paa Koldinghuus[10]; gift d. 19. Apr. 1590 paa Kronborg med Hertug Henrik Julius af Brunsvig-Wolffenbüttel (f. 1564; † 20. Jul. 1613); døde i Brunsvig d. 29. Jul. 1626[11].

2) **Anna**, født d. 12. Decbr. 1574[12] paa Skanderborg; ægtede Jacob VI. Konge af Skotland (siden efter Rigernes Forening: Jacob I.)[13] den 24. Nov. 1589, paa Aggershuus Slot, hvor Vielsen skeete ved Jacobs Hofcapellan, Dav. Lyndsay[14]; Dronning i Storbritanien og Irland 1603, døde d. 2. Marts 1619 i Hampton-Court[15]; begravet i Westminster (13. Mai 1619.)

3) **Christian**, født 1577 paa Frederiksborg; Konge 1588 (under Formynderskab fra 1588—1596); død d. 28. Febr. 1648.

4) **Ulrik**, født d. 30. Decbr. 1578 paa Koldinghuus; Biskop af Slesvig 1602[16], og af Schwerin 1603[17]; døde ugift i Bützow d. 27 Marts 1624[18]; begravet i Roskilde Domkirke. (1642.)

5) **Augusta**, født d. 8 Apr. 1580 paa Koldinghuus[19]; gift i Kiøbenhavn d. 30. Aug. 1596 med Johan Adolph af Holsten Gottorp (f. 1575;

† 1616)[20]; døde paa Husum Slot d. 5. Febr. 1639.

7) **Hedvig**, født d. 5. Aug. 1581 paa Frederiksborg[21]; gift d. 10. Sept. 1602[22] i Dresden med Churfyrsten **Christian** II. af Saxen (f. 1583; † 1611); levede 30 Aar som Enke, og døde 26. Nov. 1641 paa Lichtenburg[23]; begravet i Freiberg (Jun. 1642).

7) **Hans**, født d. 26. Jul 1583 i Haderslev[25]; reiste til Rusland og blev forlovet med **Axinia**, Datter af Czaren **Boris Gudenow**, 1601[26]; døde i Moskwa d. 28. Oct. 1602; hans Liig blev, efterat være d. 24. Nov. 1602 begravet i den tydske Kirke i en Forstad ved Moskwa, 1637 ført til Danmark[27], og bisat i Roskilde Domkirke.

---

[1]) Resen, Fred. II. Krønike, i Fort. Schlegel, I. 232. Formodentlig Natten imellem 30. Jun. og 1. Jul., da snart den ene, snart den anden af disse Dage anføres. Cypræus, Hamelmann og Lackmann f. Ex. have 30. Jun. (jvf. Kønigsfeldt, tab. 1. not. 120.) Hans Fødsel indtraf netop da den jydske Adel tilbød hans Fader Thronen, efter **Frederik** I. Død, og dens Sendebud vare Faddere ved Prindsens Daab. (Krag ved Sandvig, I. S. 70). Allerede i den Kiøbenhavnske Reces af 30. Oct. 1536 blev han erklæret for Thronfølger. (Krag, I. 159.)

[2]) Hvitfeldt, II. 1526. Schlegel, I. 232.

[3]) Krag, I. S. 373. Ikke efter Prindsens Ønske, og uden Tvivl efter Raad af Cantsleren **Joh. Friis**. (Jvf. Histor. Tidsskr. V. 424.) Prindsen havde havt to Lærere, begge danske, **Christoffer Michelsen**, der blev Kannik i Roskilde, og Historikeren **Joh. Svaning**, der var hos ham i 13 Aar indtil 1553. Dog lærte han kun lidet (som han selv i ældre Aar ofte klagede over), skrev helst, men med Møie og slet Dansk; læste

Bibelen flere Gange paa Tydsk, og lod trykke to Samlinger af tydske Bibelsprog. Om hans Opdragelse s. bl. a. hans tydske Hofpræst C. Knopfs Liigpræd. (1588) Fol. B. 2.

[4]) Resens Fred. II. Krøn. Fort. fol. d.

[5]) Den siællandske Biskop, P. Palladius, blev ved Sygelighed hindret fra at forrette Kroningen. (Resens Fred. II. S. 29.) R. Reravii Fred. II. Kronings og Bryllupshist. Kbh. 1568.

[6]) Kongens egentlige Sygdom begyndte d. 12. Febr., Dagen efterat han fra Haderslev var kommen til sin Broder Hertug Hans paa Sønderborg, som den 14. Febr. holdt Bryllup med Enke-Churfyrstinden af Saxen, Agnes Hedvig; men "han havde et Aar tilforn ikke været ved sin rette og fulde Helbred og Styrke." Resen. S. 353. Da han følte sig syg, paaskyndte han, saameget han kunde, sin Hiemreise fra Haderslev til Siælland, kom d. 3. Marts til Odense, gik den 6. Marts fra Nyborg over til Korsør, og kom om Aftenen til Antvorskov, hvor Sygdommen, "en idelig og hidsig Febris og tør Hoste" tiltog, saa at "ham omsider forgik al Lyst og Begierlighed til Mad og Øl.". Endnu paa sin Dødsdag (han døde Kl. halv fem om Efterm.) lod han holde Gudstieneste for sig i Salen, og sang "med høi og klar Stemme med de Andre for og efter Prædiken." (Resen. S. 355.) Om hans Charakteer og Levemaade, sst. S. 356-57. "Han brugte undertiden ikke allene Nødtørftighedens, men ogsaa Glædens Bæger" — hedder det her; men ogsaa S. 356: "ikke som nogen uforskammet og usandfærdig haver skrevet, det han ved Drik og anden Overflødighed skulde selv have foraarsaget sin Sygdom." Dette har tydeligt Hensyn til A. S. Vedels Liigpræd. (fol. C. 4) og til den tydske Hofpræst Cph. Knopfs Leichpredigt (fol. E. 4). Jvf. Histor. Tidsskr. III. S. 72-74. Om Kongens Sygdom og Død sst. S. 75-78.

[6 b]) Resens Fred. II. Krøn. 363 fgg.

[7]) Rudlof, Mecklenb. Gesch. II. 91. Hun var opkaldt efter sin Mormoder, Frederik I. Dronning Sophia, der selv holdt hende over Daaben.

[8]) Hendes Medgift var 30,000 Daler, foruden Udstyret. (s. Ny D. Mag. IV. 270-76). Hendes Indkomster som Dronning til Haandpenge vare først 1000 gode Dalere af Helsingørs Told;

1575 forhøiedes de til 2000, og 1584 til 3000 Dalere. Om Indkomsterne af hendes saakaldte Livgedinge (Krongodset i Lolland og Falster) som beregnedes til 18,500 Rdl. aarlig, foruden 4—5000 Rdl. i uvis Indtægt, s. P. Oxes Levnet ved Ryge. S. 262.

⁹) Hun blev anseet for den i privat Formue rigeste Dronning i sin Tid; og ved hendes Død vurderedes hendes Efterladenskab til 2,825,000 Specie Rdl.; af forarbeidet Guld allene efterlod hun 288 Pund, og 1936 Pd. Sølv, foruden en betydelig Deel, som forlods var bestemt for to af hendes Døttre; i Juveler for 134,000 Rdl. og i rede Penge 128,000 Rdlr." Om Dronning Sophia, hendes Levnet, Charakteer, Huusholdning og Formue, s. bl. a. J. H. Schlegel, i Samml. zur dän. Gesch. II. 4. S. 131—172. E. C. Werlauff, Sophia af Meklenborg, Dronn. til Danm. og Norge o. s. v. Hist. Tidsskr. III. S. 30—80.

[10]) Resen, Frederik II. S. 272. (Hun blev først døbt to Maaneder sildigere, d. 25. Oct. Hist. Tidsskr. III. S. 49.)

[11]) Resen, Fort. fol. D. 2. Schlegel, II. S. 124. (Jvf. Königsfeldt, Tab. II. not. 143, efter den ved Hertuginde Elisabeths Død prægede Medaille. Hübner har urigtigt: 1625.)

[12]) Hamelmann Oldenb. Chron. S. 414. Cypræus, Lackmann, A. Bedels Chronologie, efter hans Liigpræd. over Frederik II. og fl. (Königsfeldt, not. 146.) Resen, S. 278.

[13]) Hun blev først begieret til Kongens Brud ved Sendebud fra Skotland (Grev Vilh. Stuart) 1588. Jvf. Holberg. D. Hist. II. 88.) Et nyt Gesandtskab affendtes 1589, og d. 20. Aug. skeete Vielsen til Lord Keith, i Kong Jacobs Sted. Den 1ste Sept. afseilede Dronning Anna til Skotland, med en Flaade paa 14 Skibe; Storm og Uveir nødte dem til at søge ind i Norge, hvor Dronningen steg i Land i Oslo. (Chr. IV. Hist. v. Slange og Schlegel. I. 100.) K. Jacob tog meget hemmeligt den Beslutning at møde sin Brud i Norge, afseilede fra Leith, (ledsaget af hans Cantsler Maitland, og Hof-Capellanen Dav. Lyndsay, bekiendt som Digter) og steg i Land ved Oslo den 19. Nov. Slange, I. S. 29. (Jvf. *I. H. Jesse* Mem. of the Court of Engl. I. p. 20—24.) Fra Kiøbenhavn, hvortil Kongen og Dronningen i Beg. af næste A. begave sig, seilede de i Mai til Skotland (hvor Ankomsten var d. 20. Mai. sst. S. 24: men efter Tytler Hist. of Scotl. IX. p. 33, den 1. Mai.)

[14]) *Tytler*, Hist. of Scotl. Vol. IX. (1843) p. 32—334. Han har d. 23. Nov. som Bryllupsdagen; (og i Stedet for Oslo har han Upsal.) Om Kong Jacobs Giftermaal haves en egen Samling: "Papers relative to the Mariage of James VI." published for the Bannatyne-Club, by Mr. *Gibson-Ctaig*. 4.

[15]) Efter den almindelige Beretning af Vattersot. Hun havde lidt af langvarig Svaghed. I et Brev fra Jacob I. til Christian IV. (skrevet paa Dødsdagen) hedder det: "In ipsa morte ea eluxit sanctimonia, ea pietas, quæ nobis aliquod mortis solamen attulit. Nempe in *longa hac tabe*, quæ vires eius penitus attriuit, divina bonitas animum iam paraverat ad meliorem vitam .... acri judicio ac sensibus vegetis ad extremum usque halitum a Deo donata." Hendes Ægteskab med K. Jacob var i øvrigt ikke af de heldigste. I sin Charakteer var hun det modsatte af Kongen: "udmærket ved alle de mandslige Egenskaber, som han reent manglede." Hun tillægges Ærgierrighed, Dristighed, Lyst til Intriger og til at deeltage i Tidens politiske og religiøse Bevægelser i Skotland; men mere Snildhed, end fortrinlig Aandsevne. "Despising her timorous and pedantic husband, and yet vainly endeavouring to govern him and his councils, she failed in her objects from want of capacity." (*Jesse*, l. c. pag. 127.) Iøvrigt gialdt dette kun om Dr. Anna i Skotland; efterat hun var bleven Dronning i de forenede Riger, kunde hun mindre end før vinde nogen Indflydelse over Kongen, som hun oversaae, og mod hvem hendes Forhold ikke sielden skal have været meer end koldt og ligegyldigt; stundom neppe anstændigt. Nogle ville beskylde hende for, at hun bibragte sin ældste Søn, den rigt begavede og meget lovende Prinds Henrik af Wales, den ringe Agtelse, han viste Faderen. (*Carte* Hist. of Engl. II. 748.) Efterat Jacob I. havde besteget Englands Throne, skal han, paa Hofbesøg og Hoffester nær, have levet meget fiernet fra Dronningen. Efterretningerne om Forholdet mellem K. Jacob og Dr. Anna ere dog ikke altid paalidelige. (Jvf. Tytler. l. c. IX. p. 326. 327.) Man har i England (formodentlig dog uden Grund) antaget, at Anna, i det mindste for en Tid, var hengiven til Catholicismen og til det pavelige og spanske Parti. (*Birchs* Life of Prince Henry. p. 45. *Hor. Walpole*,

Roy. and Noble Authors. Works, III. 273.) Jvf. ogsaa Werlauff i Hist. Tidsskr. III. S. 60—61, og der anf. Skrifter.

[16. 17]) Schlegel Gesch. II. 25. Bispedømmet Schwerin var allerede bestemt ham 1590; ved Hielp af sin Morfader, Hertug Ulrik kom han 1603 i Besiddelse deraf. Han opholdt sig afverlende i Schwerin og i Slesvig, og fik ikke det sidste Bispedømme paa Livstid før 1618. (Lackmann II. 186.) Han rostes for sit gode Hoved, Sprogfærdighed, m. m. og blev omhyggeligt opdraget, i nogen Tid tilligemed sin Broder Christian. D. 28. Decbr. 1584 fik han Mester Povel Pedersen til egen Lærer; 1587 sendtes han til Straßburg. (Jvf. Ny D. Mag. IV. 162. flg. Werlauff i Hist. Tidsskr. III. 59.)

[18]) Slange, Christian IV. Hist. S. 504.

[19]) Resen, Frederik II. S. 319.

[20]) Slange, Christ. IV. Hist. S. 100. Lackmann, II. 120. Hendes Bryllup holdtes Dagen efter Broderens Kroning. Hun skal have udmærket sig ved stor Simpelhed i Klæder, ved Reiselyst og en endnu strengere Oeconomie, end den, hvorfor hendes Moder var bekiendt. (Jvf. de af Werlauff. l. c. S. 60, Anm. 2 anførte Skrifter.)

[21]) Resen, Frederik II. S. 330. Lackmann, I. 698.

[22]) Cypræus, p. 432. Lackmann, I. 699. Forskiellige Dage hos Andre anfører Königsfeldt, Tab. II. Anm. 175.

[23]) Slange, S. 1100. Hübner Tab. 86, og 157. Lackmann, I. 699 derimod anfører d. 5. Nov.

[24]) Resen, S. 339. Hamelmann, Old. Chron. S. 414.

[25. 26]) En Ægteskabscontract blev opsat d. 20. Decb. 1601. (Xinia havde først været bestemt for den svenske Prinds Gustav, Erik XIV. Søn.) D. 1. Aug. 1602 afseilede Hertug Hans fra Danmark til Narwa, og holdt d. 10. Sept. sit Indtog i Moskwa; d. 28. Sept. foregik Trolovelsen; d. 15. Oct. faldt han i en hidsig Feber, hvoraf han døde d. 28 de s. M. Slange, Christ. IV. ved Schlegel, I. S. 302. 312—315, og de af Schlegel, Anm. 223 anf. Skrifter.) Schlegel, Oldenb. Gesch. II. S. 23—25.

[27]) Slange, Chr. IV. S. 861. Schlegel, Old. Gesch. II. 23. (Efter Marm. Dan. I. p. 6 bragtes Liget 1642 til Roskilde.)

XXXVIII. Christian den Fierde,

en Søn af **Frederik den Anden** og **Sophia** af Meklenborg, født den 12. Apr. 1577 paa Frederiksborg Slot [1]; opfostret i sin første Barndom (1577—1579) hos sin Morfader [2]; siden omhyggeligt opdraget, for en Deel i Sorø, og paa Skanderborg Slot [3]; antaget som Thronfølger i Danmark paa Herredagen i Odense, 24. Apr. 1580, og for Norge i Oslo, 25. Jan. 1582; hyldet paa de sædvanlige Steder i Danmark i Jun. og Jul. Maaned 1584; Konge, og Hertug til Slesvig og Holsten (under Formynderskab) fra 4. Apr. 1588; tiltraadte selv Regieringen i Hertugdømmene 1593, i Danmark i Begyndelsen af A. 1596 [4]; underskrev sin Haandfæstning d. 7. Aug. [5], og kronedes af Bisskoppen i Siælland, Dr. **P. Winstrup**, i Vor Frue Kirke i Kiøbenhavn, d. 29 Aug. 1596 [6]; seilede med sin Flaade til Vardøhuus, omkring Nordcap og til den Laplandske Grændse i Apr.—Jul. 1599 [7], og to Gange til England i Aarene 1606 og 1614; valgtes til Kredsoberst i den nedersaxiske Kreds og deeltog i Trediveaarskrigen 1625—1629; førtes sidste Gang fra Frederiksborg Slot til Rosenborg den 21. Febr. og døde d. 28. Febr. 1648 om Efterm Kl. 5 [8], i sit 71de Aar, efter 60 Aars Regiering; begravet den 18. Nov. 1648 i Roskilde Domkirke.[9]

Dronning.

Anna Catharina, Datter af Churfyrsten **Joachim Frederik** af Brandenborg og **Cathrina**, Markgreve **Johans** Datter i Cüstrin [10], født d. 26. Jun. 1575 i Wol-

merstad ved Magdeburg [11]; holdt Bryllup med K. Christian IV. paa Haderslev Slot d. 27. Nov. 1597 [12]; kronet d. 11. Jun. 1598; døde paa Kiøbenhavns Slot efter 16 Dages Sygdom, [13] d. 29. Marts 1612; begravet, efter høitidelig Liigfærd i Vor Frue Kirke d. 15. Apr. s. A., i Roskilde Domkirke.

Børn.

1) **Frederik**, født 15. Aug. 1599 paa Frederiksborg Slot, død d. 9. Sept. s. A.; begravet i Roskilde Domkirke [14].

2) **Christian**, ("den udvalgte Prinds," skrev sig som Thronfølger, **den 5te**) født d. 10. Apr. 1603 paa Kiøbenhavns Slot [15]; udvalgt til Thronfølger d. 25. Mai 1608, og hyldet i Kiøbenhavn 14. Marts, i Oslo 15. Jul. 1610 [16]; fulgte sin Fader, 1622, da denne med en Flaade seilede op til Bergen; blev 1625, da Christian IV. begav sig til den tydske Krig, sat til, med tre Raadgivere at forestaae Regieringen [17]); holdt Bryllup i Kiøbenhavn d. 5. Oct. 1634 [18] med **Magdalena Sibylla**, Datter af Churfyrsten **Johan Georg I.** af Saxen og **Magdalena Sibylla** af Brandenborg [19]; levede siden meest paa Nykiøbing Slot paa Falster; døde, paa en Reise til de bøhmiske Bade, paa Slottet Kørbitz ved Dresden, d. 2. Jun. 1647 [20]; hans Liig blev samme Aar bragt til Danmark, og efter høitidelig Liigfærd i Vor Frue Kirke d. 8. Nov. 1644, begravet i Roskilde Domkirke.

3) **Sophia**, født d. 4. Jan. 1605, død d. 7. Sept. samme Aar. [21]

4) **Elisabeth**, født d. 16. Marts 1606 paa Kiøbenhavns Slot; død d. 24. Oct. 1608 paa Skanderborg, og begravet sammesteds d. 1. Dec. s. A.[22]

5) **Frederik**, (III.) født 1609; Konge 1648; død 1670.

6) **Ulrik**, født d. 2. Febr. 1611 paa Kiøbenhavns Slot; gik 1633 i den saxiske Churfyrstes, Johan Georgs Tieneste; skudt ved Snigmorder-Haand ved Schweidnitz i Schlesien, d. 11. Aug. 1633[23]; hans Liigbegængelse holdtes med stor Pragt i Dresden d. 18. Marts 1634; Liget førtes siden til Danmark og bisattes i Roskilde Domkirke.

Med Fru **Kirsten (Christine) Munk**, [Datter af Ludvig Munk, til Nørlund og Lundegaard, og Ellen Marsvin] f. paa Nørlund i Jylland d. 6. Jul. 1598, indgik Christian IV. 1615 et morganatisk Ægteskab, og tillagde hende (1629) Titel af "Grevinde til Slesvig og Holsten"; men forviiste hende 1630 til Boller i Jylland; hvor hun døde d. 19. Apr. 1658, og blev begravet d. 23. Jul. i St. Knuds Kirke i Odense. Med hende havde Kongen følgende Børn:

1) **Anna Catharine**, født 10. Aug. 1618 paa Frederiksborg[24]; forlovet med Rigshofmesteren Franz Ranzau, som druknede i Graven ved Rosenborg d. 5. Novbr. 1631[25]; død d. 20. Aug. 1633 paa Frederiksborg[26]; begravet i Roskilde Domkirke.

2) **Sophia Elisabeth**, f. d. 20. Sept. 1619,[27] paa Skanderborg Slot; gift d. 10. Oct. 1634[28] med Grev Christian Pentz, Amtmand i Flensborg; Enke 1652; blev derefter forlovet med Holger

Wind til Harrested, som forlod hende ved Corfitz Ulfeldts Fald; død 1658 [29]; begravet med Moderen i St. Knuds Kirke i Odense d. 23. Jul. s. A.

3) **Eleonore Christine**, født 8 Jul. 1621 paa Frederiksborg, [30] gift d. 9. Oct. 1636 med **Corfitz Ulfeldt**, Rigshofmester, siden tydsk Rigsgreve og svensk Greve af Sølvitsborg (f. 10. Jul. 1606; † 20. Febr. 1664); fængslet d. 9. Jul. 1663 i Dover, og ført til Kiøbenhavns Slot, hvor hun (d. 8. Aug.) indsattes i "det blaae Taarn;" løsgivet af **Christian** V. (efter Dr. **Sophia Amalias** -Død), strax efter Kongens Afreise til Jylland og Norge, d. 19. Mai 1685; [30. b]), og anviist Opholdssted i Maribo, hvor hun døde 16. Marts 1698; begravet i Maribo Klosterkirke 6. Apr. s. A. [31]

4) **Valdemar Christian**, født 26. Jul. 1622 paa Frederiksborg Slot [32]; forlod Riget efter Ulfeldts Fald, og gik siden i svensk Tieneste under K. Carl Gustav; faldt i Slaget mod Polakkerne ved Lublin 1656.

5) **Elisabeth Augusta**, født 28. Decbr. 1623 paa Kronborg [33]; gift d. 27. Oct. 1639 med **Hans Lindenov** til Ivernæs (Vedelsborg) († i Kiøbenhavns Beleiring 1659); hun levede endnu 1674.

6) **Frederik Christian**, født paa Frederiksborg, d. 26. August 1625; død 17. Jul. 1627 paa Dalum Kloster i Fyen; begravet i Roskilde Domkirke.

7) **Christiane**, født paa Haderslev Slot d. 15. Jul. 1626 [34]; gift d. 6. Nov. 1642 med **Hannibal Sehested** (f. 1609, Rigsskatmester, Statholder i Norge, siden Ambassadeur i Frankrige, af Lud-

vig XIV. ophøiet til fransk Greve, m. m.) blev Enke d. 13. Sept. 1666; døde 1670.

8) **Hedevig**, Tvillingsøster med **Christiane**; gift d. 6. Nov. 1642[35] med **Ebbe Ulfeldt**, (f. 23 Dec. 1616) Befalingsmand paa Øsel og Bornholm; gik efter **Corf. Ulfeldts** Fald i svensk Tieneste som General-Lieutenant, og fegtede i Krigen under **Christian V.** mod sit Fædreland; † 30. Jan 1682); **Hedevig** døde i Christianstad 1679.[36]

9) **Maria Catharine**, f. paa Kiøbenhavns Slot d. 29. Mai 1628; død d. 1. Septbr. s. A. begravet i Roskilde Domkirke.

10) **Dorothea Elisabeth**, født d. 1ste Septbr. 1629[37]; blev opdraget fra 1637 i Hamborg; 1645 sendt til Cølln, hvor hun gik over til den catholske Religion, og skal være død som Nonne i et Carmeliter-Kloster d. 18. Marts 1687.[38]

---

[1]) Resen Frederik II. p. 305. Slange, ved Schlegel I. S. 57—59. Werlauff om Dr. **Sophia**. Hist. Tidskr. III. S. 44—49. (Det utrykte Haandskrift af *Er. Latus* "de nato baptizatoque primo Friderici II. filio *Christiano*," i det Kgl. Bibl. ældre Saml. Nr. 2589. 4to.)

[2]) Resen l. c. p. 308. Werlauff. l. c. S. 51. Ny Danske Mag. IV. 276—79.

[3]) Hans egentlige Lærer, Mester **Hans Mikkelsen**, som først var Rector paa Herlufsholm, siden Slotspræst ved Frederiksborg, blev af Frederik II antaget til Prindsens "Tugtemester" d. 15. Nov. 1582, i hans fierde Aar. Tilligemed **Christians** Broder **Ulrik**, bleve nogle Adelsmænds Sønner opdragne med Prindserne i flere Aar; og en Hielpelærer for disse, **Ludvig Ludvigsen**, antaget 24. Nov. 1583. Til Sorøe kom **Christian** i August 1584. (Instrux for **Johan Svave**, Embedsmand paa Sorøe 1. Aug.

1584.) Hans "Hofmester" (Gouverneur) var Henrik Ramel; og synes det, at Christian og Ulrik begge vare komne til Skanderborg i Nov. 1586 (Ny D. Mag. IV 166.) Om Hans Mikkelsen, der synes at være bleven hos Christian indtil hans Myndighedsaar (eller til 1593) s. Schlegels Overs. af Slange. I. 62. 63. Werlauff l. c. S. 57. 58. Han døde som Forstander for Sorøe Skole 1601.

4) Schlegels Overs. af Slange I. S. 161. 62.

5) Schlegel Gesch. der Oldenburg. Kön. II. S. 14. Overs. af Slange I. 205.

6) Aug. Erich ausführl. u. wahrhaft. Beschr. von Christ. IV. Krönung zu Kopenh. ib. 1597. 4 (m. fl. Skrifter, som Schlegel opregner. Slange I. 214.)

7) Jvf. Anm. til "K. Christ. IV. egenhændige Breve, o. s. v. udg. af C. Molbech." I. S. 2; og de her anførte Beskrivelser.

8) Om Kongens Sygdom og Død, s. bl. a. Hofpræsten Dr. Laur. Jacobsens Dagbog (Kbh. 1779) S. 23—29. Sammes Liigpræd. over K. Christ IV. Kbh. 1649. fol. F. 4. G.

9) Dr. Laur. Jacobsens Dagbog S. 35. Under det af Christian IV. opførte nye Gravcapel (jvf. Marm. Dan. I. p. 7. Thuras Vitruv. Dan. II. p. 138. Tab. 83.) bestemt til at Sarkophager og Monumenter der kunde opreises, ere Kongens og Dronningens Liig bisatte i den mellemste Gravhvælving. (Behrmanns Beskr. af Roeskilde. S. 86. 87.) Capellet, som nu (1845) prydes med Fresco-Malerier, skal derefter modtage denne Konges og Frederik III. tilligemed deres Dronningers Levninger, og et Monument (af Thorvaldsen) over Christian IV.

10) Jvf. Hübners Tab. 178. Buchholtz Brandenburg. Geschichte. III. 535.

11) Liigpræd. over Dr. Anna Cathrina. af H. P. Resen. Kbh. 1612. 4. fol. E. (Hendes Kroningsdag ansætter han til d. 12. Jun. 1598. Slange, S. 136, har d. 11. Jun.) Efter Resens Beretning, fulgte hun Christian IV. to Gange til Norge.

12) S. den over Brylluppet prægede Medaille. (Danske Myntværk. Christian IV. Tab. III. Nr. 1. 2.) Lackmann II. S. 181. Nogle have urigtigt: d. 20. Novbr.

[13]) D. 13. Marts blev hun angrebet af "en farlig Kolde-syge." (Resens Liigpr.)

[14]) *I. A. Cypræus* Ann. Ep. Slesv. p. 431. (Jvf. Slange Chr. IV. S. 151. Marm. Dan. I. pag. 8.)

[15]) Laur. Jacobsens Liigpræd. over den udv. Pr. Christian V Kbh. (1649.) Slange. S. 187. (Jvf. Schlegels Overs. I. 333.) Marm. Dan. I. p. 9. (*Cypræus* har derimod d. 16. April.)

[16]) Om Prindsens Ungdomslærere og Opdragelse, s. bl. a. Laur. Jacobsens Liigprædiken. Nyerup Charakterist. af K. Christian IV. Kbh. 1816. S. 82. Hans egentlige Lærer og Opdrager ("Tugtemester") var Mag. Niels Jørgensen, som allerede er kommen til ham inden hans Udvælgelse til Thronfølger 1608, og i Begyndelsen opholdt sig med ham paa "Hørsholm." (L. Jacobsens Liigpr.) N. Jørgensen kalder Casp. Er. Brochmand i sin Liigtale "Regiae Scholæ Soranæ plusculos annos Rector;" og siger at Prindsen, begavet med ypperligt Nemme og "utrolig Hukommelse" under hans Veiledning i faa Aar lærte det tydske, franske og latinske Sprog, samt Mathematik og Historie; ligesom han til andre Timer blev øvet i Tegning, Dands, Fegtning og Ridekonst. Han nævner derimod intet udtrykkeligt om, at Prindsen skulde have opholdt sig med denne sin Lærer ved Sorøe Skole. (*C. E. Brochmand* Orat. in ob. princ. Christiani V. Hafn. 1649. 4.) N. Jørgensen blev hos Prindsen til 1617, da han fik et Canonicat i Lund. Derpaa var den anførte Prof. (siden Biskop) Jesper Brochmand Prindsens Lærer indtil 1620. (Jvf. K. Christian IV. egenh. Breve I. S. 37. 66.)

[17]) Nyerup. anf. St. S. 82. 83.

[18]) Om dette navnkundige, med her forhen useet Pragt. feirede Bryllup, s. bl. a. Slange, S. 778—786. Nyerup, l. c. S. 83—111; af andre Kilder især: G. Holst Triumphus nuptialis Danicus, ꝛc. Kopenh. 1635. 4. og *C. Ogier:* Ephemerides s. Iter Danicum, &c. Paris. 1656. 8. p. 78—93.

[19]) Hun blev senere (1652) anden Gang gift med Hertug Fredrik Vilhelm af Saxen-Altenburg, og døde d. 6. Jan. 1668.

[20]) Jacobsens Ligpr. over Prinds Christian V. Slange. S. 1445. Winkelmann. S. 365. Indskriften paa Kisten har derimod d. 7. Jun. (Marm. Dan. I. p. 9.) Prindsen var endeel Aar svgelig, og for meget hengiven til stærk Drik. (s. de hos Nyerup. S. 144, 145 anførte Skrifter.)

[21]) Marm. Dan. I. p. 54. Slange. S. 217. (Jvf. Kønigsfeldt. Tab II. not 189.)

[22]) Christian IV. egen Optegnelse. Skrivcal. 1608. d. 24. Oct. Schlegels Samml. II. 3 S. 80. jvf. S. 88.

[23]) Marm. Dan. I. p 8. Slange. S. 276. 770. (Jvf. Lackmann. IV. 327, 330.) Danske Mag. 3. Række. II. S. 277—81.

[24]) Christian IV. Skrivcalender. 1618.

[25]) Jvf. Worms Lex. III. S. 319. (Hans Død var forudsaat af Nic. Helvaderus.)

[26]) Marm. Dan. I. p. 9. D. Mag. IV. 130.

[27]) Christian IV. Skrivcalender, 1619.

[28]) Slange Christ. IV. S. 785. Schlegel Samml. II. 2 St. S. 40

[29]) Holberg (Danm. Hist. II S. 885) har urigtigen Begravelsesdagen som hendes Fødselsdag.

[30]) Christian IV. Skrivcal. 1621. (Schlegel Samml. II. 1. S. 61)

[30 b]) Maanedlige Relationer, for Mai. 1685. Jvf. Udv. af Bircherods Dagb. S. 234.

[31]) Slange, S. 838. Holberg, D. Hist. III. 592. Hoffmann. II. 336.

[32]) Kongens egen Optegnelse (Skrivcal. for A. 1635.)

[33]) Efter en Optegnelse foran i Christian IV. Skrivcal. 1635.

[34]) Efter samme Optegnelse. (Hos Schlegel, Old. Kön. II. S. 52. kaldes hun urigtigt Sophia.)

[35]) Paa een Dag med sin Tvillingsøster. Hofmann. III. S. 58. Slange S. 1140.

[36]) Slange. S. 1140.

[37]) Efter Kongens egen Optegnelse. (Jvf. Hoffmann. II. S. 322).

[38]) Holberg. II. 886. (hvor han ogsaa har hendes Dødsdag) Hoffmann, II. 322. Kongen vilde, nogen Tid efterat hun var født, ikke erkiende hende; og blev dette en Hovedaarsag til Christine Munks Separation og Forviisning. Datteren blev i sin tidligste Barndom opfostret hos Mormoderen Ellen Marsvin.

XXXIX. Frederik den Tredie,

en Søn af **Christian IV.** og **Anne Catharine** af Brandenborg, født d. 18. Marts 1609 paa Haderslev Huus;[1] blev Coadjutor til Erkestiftet Bremen (1621) og Bispedømmet Verden (1622), og succederede i disse Stifter, 1623 i Verden, 1634 i Bremen;[2] oplært (fra 1622 til 1629 af **Hans Burchardt**[3]) i Skanderborg og paa Sorøe Academie; reiste udenlands[4] med sin Broder Hertug **Ulrik** 1629—30; valgt efter sin Faders Død 1648 til Konge af Danmark og Norge og Hertug af Slesvig og Holsten;[5] kronet i Vor Frue Kirke i Kiøbenhavn d. 23. Nov. s. A. af Bisp **Jesper Brochmand**;[6] hyldet som Arvekonge d. 18. October 1660 paa Kiøbenhavns Slotsplads; fik Enevoldsmagten overdraget af Stænderne d. 10. Januar 1661;[7] udstedte og underskrev Kongeloven, d. 14. Nov. 1665;[8] arvede, efter Grev **Anton Günthers** Død 1667 Grevskaberne Oldenborg og Delmenhorst, i Forening med Hertug **Chr. Albrecht** af Gottorp;[9] døde efter kort Sygdom, 61 Aar gammel, og efter 22 Aars Regiering, i Kiøbenhavn, d. 9. (19.) Febr. 1670;[10] begravet i Roskilde Domkirke d. 4. Mai s. A.[11]

Dronning.

Sophia Amalia, en Datter af **Georg**, Hertug af Brunsvig-Lüneborg, (K. **Christian III.** Dattersøn) og af **Anna Eleonora** af Hessen-Darmstadt; født d. 24. Marts 1628;[12] ægtede K. **Frederik III.** d. 18. Oct. 1643

i Glückstadt[13]; kronet d. 24. Nov. 1648; død d. 20. Febr. 1685 (paa Nykiøbing Slot)[14]; begravet i Roskilde Domkirke d. 27. Marts s. Aar[15].

Børn.

1) **Christian**, født 1646; Konge d. 9. (19.) Febr. 1670; død 1699.

2) **Anne Sophie**, født d. 1. Sept. 1647;[16] ægtede Churprinds, siden Churfyrste Johan Georg III. af Sachsen (f. 1647) i Kiøbenhavn d. 9. Oct. 1666;[17] blev Enke d. 12. Sept. 1691; døde paa Slottet Lichtenburg i Sachsen d. 1. Jul 1717.[18]

3) **Frederike Amalie**, f. d. 11. Apr. 1649[19]; ægtede Hertug Christian Albrecht af Holsten-Gottorp, (f. 1641) i Glückstadt d. 24. Oct. 1667;[20] Enke d. 27. Decbr. 1694; død i Kiel d. 30. Oct. 1704;[21] begravet i Slesvigs Domkirke.

4) **Vilhelmine Ernestine**, f. d. 20. Jun. 1650; gift d. 20. Sept. 1671 i Heidelberg med Carl, Churprinds (siden Churfyrste) af Pfaltz (f. 1651)[22]; døde d. 23. Apr. 1706 hos hendes Søster paa Lichtenburg i Sachsen.[23]

5) **Frederik**, f. d. 11. Oct. 1651 i Kiøbenhavn; død 14. Marts 1652; begravet i Roskilde Domkirke.

6) **Jørgen (Georg)**, født d. 21. Apr. 1653;[24] reiste udenlands med sin Lærer og Confessionarius[25] i A. 1669 og 1670; var i Jul. Maaned 1669 ved det engelske Hof;[26] ankom til London 19. Jul. 1683,[27] og holdt Bryllup med Prindsesse (siden Dronning) Anna i St. James Pallads den 28.

Jul. s. A.; efter K. Vilhelms og Maries Thronbestigelse (for hvis Skyld han havde opgivet sin Svigerfaders Sag,) blev han (Marts 1689) Hertug af Cumberland, med Rang over alle engelske Pairs[28]; efter Dronning Annas Thronbestigelse 1702 Stor-Admiral af England, og fik Titel af Generalissimus over al Dronningens Krigsmagt til Lands og Vands; 1687 besøgte han sin Bro- i Danmark[29]; efter flere Aars tiltagende Svagelighed døde han i sit 55. Aar, efter 26 Aars kiærligt Ægteskab[30], d. 28. Oct. (8. Nov.) 1708, i Kensington; begravet i Westminster Abbedie. Af de 19 tildeels dødfødte Børn, som Dronning Anna ved ham blev Moder til, opnaaede kun een Søn, William, Hertug af Gloucester (f. 24. Jul. 1689; død 28. Jul. 1700) en Alder af 11 Aar.

7) **Ulrike Eleonore**, født d. 11. Sept. 1656[31]; trolovet eller tilsagt Kong Carl XI. af Sverrige (ved dennes Ambass. Gr. N. Brahe) d. 7. Jun. 1675;[32] men Forbindelsen blev forhalet ved den paafølgende Krig, indtil den 1680 sluttede Ægteskabs-Tractat d. 13. Apr. s. A. blev udverlet i Kiøbenhavn,[33] og Prindsessen d. 4. Mai 1680 overført fra Cronborg til Helsingborg, og d. 6. Mai afhentet af Carl XI. selv til Herregaarden Skotterup ved Halmstad, hvor Vielsen (ved Hofpræsten H. Spegel) foregik.[34] Ulrike Eleonore døde, elsket og savnet af Kongen[35] og Folket, paa Carlberg Slot d. 26. Jul. 1696, og blev begravet i Ridderholmens Kirke, den 28. (eller 30.) Novbr.

8) **Dorothea Juliane**, født 1657; død 15. Mai 1658; begravet i Roskilde Domkirke.

[1]) Danske Med. og Mynter. Fred. IV. Tab. XXIV. Nr. 4. Marm. Dan. I. p. 10. Slange Christ. IV. Hist. S. 252.

[2]) Schlegels Overs. af Slange II. S. 178—180. Christian IV. egenhændige Breve. I. S. 98. 115. Hertug Frederiks Bestiddelse af disse Stifter var altid urolig, og giordes ham under Trediveaarskrigen stridig af Sverrige, til hvem begge maatte afstaaes i den westphalske Fred 1648.

[3]) Worms Lex. I. 198. Han var født i Kiöbenh. 1597; blev her Sognepræst til Vor Frue Kirke 1629; Biskop i Ribe 1634; d. 1643.

[4]) Ledsaget af en tydsk Hofmester, Georg Schult, en Adelsmand fra Bremen. (Nyerup om Fred. III. S. 2.)

[5]) Om Valget og Valgforhandlingerne s. Historisk Tidsskr. III. S. 382—85. (efter Archivdocumenter.) Valgacten udstedtes d. 4. Mai; og Kongen underskrev sin Haandfæstning d. 8. Mai. (Jvf. Dr. Laur. Jacobsens Dagbog. udg. 1779 S. 31.) At Haandfæstningen ikke kan være underskrevet d. 8. Marts, som Holberg har III. S. 30, (og efter ham Kønigsfeldt) er tydeligt nok, da Adelens Conferentse med Raadet først begyndte d. 18. Apr.

[6]) J. Brochmann Beskriv. over K. Friderich III. Kroning. Kbh. 1650. 4.

[7]) Nye Saml. t. den danske Hist. I. 253. o. flg., hvor Acten (med den hele geistlige Stands Underskrifter er aftrykt. Spittler Gesch. der dän. Revolution 1660. S. 238—46. 252. 53. Jvf. Fortalen til Udg. af Kongeloven 1709.) Haandfæstningens Cassation var allerede ved et Udvalg af de samlede Stænder besluttet og foreslaaet, den 14. Oct. 1660. (Nye Saml. I. S. 248.)

[8]) Spittler, l. c. p. 265. (jvf. Nye Saml. I. 274.)

[9]) Winkelmann Oldenb. Chron. S. 547.

[10]) Om Aftenen Kl. 11. (Udv. af Bisk. J. Bircherods Dagbøger. S. 127.) D. 6. Febr. om Aftenen begyndte han først at føle sig syg. (cfr. Th. Bartholin Acta Med. I. p. 70.)

[11]) Bircherods Dagb. S. 130.

[12]) Marm. Dan. I. p. 11.

[13]) Slange Chr. IV. Hist. S. 1158. Holberg III. S. 24.

[14]) Efter Begrav. Medaillerne (f. Chr. V. Tageregister, S. 181. Efter Maanedl. Relationer, Febr. 1676: d. 19. Febr. "af langvarig Trangbrystigheds Lidelse," i Kongens Nærværelse, paa Nykiøbing Slot. (Jvf. ogsaa Riegels Smaa histor. Skr. I. 328.) Andre: d. 20. Febr. Marm. Dan. p. 11. "om Efterm. Kl. 4 paa sit Slot Amalienborg i Kiøbenhavn." (Bircherods Dagb. S. 232.)

[15]) Sørgehøitiden holdtes (ligesom ved Frederik III., og som Skikken efter den Tid altid har været) Dagen tilforn, d. 26. Marts (5. April) "i Slotskirken paa Amalienborg", og Liget udførtes af Staden Kl. 11 om Aftenen. (Bircherod anf. St.)

[16]) D. Med. og Mynter. Fred. IV. Tab. 35. No. 2.

[17]) Winkelmann, l. c. p. 538. Hübners Tab. 157. 168. Brylluppet holdtes "uden nogen Pomp og i stor Stilhed." Bircherod. S. 108.

[18]) Böttiger Gesch. Sachsens. II. p. 179. 260. Høier Friedrich des IV. Leben. Gedr. 1829. I. S. 354: "Eine Fürstin von ungemeine Tugend, und eine rechte Mutter des Landes."

[19]) Marm. Dan. II. p. 11.

[20]) Lackmann Schlesw. Holst. Gesch. VI. p. 534. Christiani, IV. S. 199. Bircherods Dagb. S. 115: "Foruden nogen synderlig Pomp."

[21]) Høiers Friedrich IV. I. S. 89.

[22]) Forlovelsen skeete paa Amalienborg d. 24. Jun. (4. Jul.) 1671; "dog i al Stilhed" (Bircherod. S. 134.) D. 25. Aug. tog Prindsessen Afsked fra hendes Moder og Søster, som fulgte hende til Altona. (sst. p. 136.) Om Brylluppet s. Christian V. Tageregister S. 61.

[23]) Høier, Friedr. IV. I. S. 130. Hübner. Tab. 139. (f. Königsfeldt, Tab. II. hvor Stedet nævnes.)

[24]) Efter Medaillerne, staaede i England og Danmark over Prindsens Død; (D. Med. og Mynt. Fred. III. Tab. 12.) og flere engelske Kilder. Andre have urigtigen 1653. (f. Königsfeldt, Tab. II. not. 248.)

[25]) Mag. Christen Lodberg fra Thye (reiste udenlands 1652—57, og siden atter med Jens Rosenkrantz; blev 1663 Prof. Historiar. v. Sorøe Academie; fra 1665 Prinds Jørgens

Lærer. Man har i Haandskr. en Journal over Prindsens Reise. (jvf. Lærde Efterr. 1767. Nr. 38.)

[26]) Han kom over til London fra Paris, og blev d. 21 Jul. modtaget af Carl II. og hans Dronning. *Kennet's* complete History of Engl. III. p. 296. D 4. Apr. kom han tilbage til Kiøbenhavn. (Bircherod l. c. S. 129.)

[27]) Evelyn saae ham anden Gang d. 25. "He had the Danish countenance, blonde, of few words, spake French but ill; seemed somewhat heavy, but reported to be valiant." *Evelyns* Diary. Vol. I. p. 524. I et andet engelsk Skrift fra senere Aar hedder det om Prindsen: (Memoirs of *Spring Macky*) "He is very fat, loves news, his bottle and his wife"; og hos Jesse: "The prince was not only fond of wine, but was also a *dram-drinker*." Ja, Rygtet gik endog, at det skulde være efter ham, at Dr. Anna havde optaget den fordærvelige Vane.

[28]) I øvrigt viste K. Vilhelm ved enhver Leilighed fornærmelig Kulde og Tilsidesættelse imod Prinds Jørgen, og vilde, under Krigen i Irland 1690, hvor Prindsen fegtede med i Slaget ved Boyne, ikke tilstede ham at kiøre med i Kongens Vogn. (Conduct of the Duchess of Marlborough. Lond. 1742.)

[29]) Han kom d. 22. Jun. (2. Jul.) til Glückstadt; d. 28. Jun. til Frederiksborg; tog Afsked med Kongen d. 3. Aug. og reiste over Holsteen tilbage til London, hvor han ankom d. 15. Aug. (Bircherod. l. c. S. 212. 213.)

[30]) Dronning Anna bar stor Kierlighed til sin Ægtefælle, og pleiede ham i hans Svaghed og Sygdom med den ømmeste Omhu. Burnet, som beretter dette, tilføier om Prindsen: "His temper was mild and gentle; he was free from all vice; he meddled little in business, even after the Queens accession to the throne."

[31]) Rosenhane, Sv. Rikes Konungal. p. 74.

[32]) J. Birchérods Dagb. S. 160. Christ. V. Tageregister p. 71.

[33]) Christ. V. Tage-Register S. 143. 144.

[34]) Carl XI. Dagbok. (Lønboms Histor. Upplysn. II. p. 86.) utg. af *C. G. Nordin*. (Hernösand. 1808.) p. 64.

[35]) S. Kongens egne Ord, i hans Dagbog. Nordins Udg. p. 291. (I Lønboms hist. Uppl. II. p. 101 tilføies: "Hennes Maj. var hafvandhe när hun afleedh."

XL. Christian den Femte,

en Søn af **Frederik III.** og **Sophia Amalia** af Brunsvig-Lüneborg, født d. 15. April 1646 i Flensborg;[1] hyldet som Thronfølger paa Kiøbenhavns Slotsplads, d. 12. Jul. 1655, og i Norge d. 21. Jul. 1656;[2] reiste udenlands som Kronprinds i sit 16. og 17. Aar (d. 20 Mai) 1662, og kom tilbage til Kiøbenhavn d. 16. Aug. 1663;[3] blev Konge ved Faderens Død d. 9. Febr. 1670; kronet og salvet i Frederiksborg Slotskirke d. 7. Jun. 1671 af Biskop H. Wandal;[4] kom i Besiddelse af hele Landet Oldenborg og Delmenhorst, ved Forlig med Hert. af Holsteen-Pløen 1671;[4b] døde efter langvarig Svaghed,[5] d. 25. Aug. 1699, i sit 54de Aar, efter 29 Aars Regiering, paa Kiøbenhavns Slot[6]; begravet i Roskilde Domkirke den 3. Novbr. s. A.

Dronning.

Charlotte Amalia, Datter af Landgreve **Vilhelm VI.** af Hessen-Cassel, og **Hedvig Sophie** af Brandenborg; født d. 27. Apr. 1650;[7] ægtede Kronprinds Christian d. 25. Jun. 1667 paa Nykiøbing Slot;[8] død paa Charlottenborg Slot (hvor hun som Enkedronning mest boede) d. 27. Martii 1714;[9] begravet i Roskilde Domkirke.

Børn.

1) **Frederik**, født 1671; Konge 1699; død 1730.

2) **Christian Vilhelm**, født 21 Nov. 1672; død 15 Jan. 1673; begravet i Roskilde Domkirke[10].

3) **Christian**, født d. 25. Marts 1675;[11] reiste udenlands d. 20. Mai 1695;[12] døde, paa Veien til Italien, af Smaakopper i Ulm, d. 27. Jun. 1695[13]; begravet i Roskilde Domkirke d. 11. Sept. s. A.

4) **Sophia Hedvig**, født d. 28. Aug. 1677;[14] død ugift paa Charlottenborg Slot d. 13. Marts 1735;[15] begravet i Roskilde Domkirke.

5) **Christiane Charlotte**, født d. 18. Jan. 1679; død d. 14. Aug. 1689; begravet i Roskilde Domkirke.[16]

6) **Carl**, født d. 26. Oct. 1680;[17] reiste udenlands i sit 16de Aar (1695—99)[18] med Greve **Carl Ahlefeldt** som Hofmester; valgt til Coadjutor i Stiftet Lübek 1701, og til Bisköp 1705, men kom ikke i Besiddelse af Stiftet; døde ugift paa Vemmetofte, hvor han tilbragte endeel af sine sidste Leveaar i langvarig Svagelighed, d. 8. Jul. 1729;[19] begravet i Roskilde Domkirke d. 28. Jul.

7) **Vilhelm**, født d. 21. Febr. 1687; død af Meslinger d. 23. Nov. 1705, paa Kiøbenhavns Slot;[20] begravet i Roskilde Domkirke.

---

[1]) Christian V. Tage-Register. (1701.) p. 1. Danske Med. og Mynter, Christian V. Tab. 57. Nr. 1. (Winkelmann, Oldenb. Chron. S. 386, og Flere, have urigtigen d. 18. April.)

[2]) Christian V. Tageregister p. 3. 4. (D. 15. Aug. 1661 modtog han, paa sin Faders Vegne, Arvehyldingen i Christiania. sammest. p. 9.)

[3]) Christ. V. Tagereg. S. 9. 41. Hans Hofmester og Ledsager paa Reisen var Christoffer Parsberg, (Jvf. Riegels Christ. V. Historie S. 11—15.) af hvem en Journal over

Reisen haves i Manuskr. Tidligere var **Ove Skade** hans Hofmester (Tageregister. p. 1. 2); Mag. **Hieron. Weile** og Livmedicus Dr. **Poul Moth** nævnes som hans Lærere. Riegels S. 6. (Jvf. S. 20. Anm.)

4) Kong Christian V. Salvingsact (paa Latin og Dansk), udg. af Biskop H. Bandal. Kbh. 1671.

4b) Halems Gesch. Oldenburgs. III. S. 21—26.

5) Den begyndte egentlig i Januar 1695 med Podagra, som holdt ved i flere Maaneder. Fra Januar 1698 blev Kongen betydeligt svagere i Gang og Bevægelse. Han havde en Tid lang ikke mere kunnet taale at ride; og blev nu baaret i Portechaise, naar han forlod Slottet, og i Haven kiørt i en Rullestol. Dog vedblev han til sin sidste Levetid at kiøre til sine Parforce-Jagter, som han ikke vilde undvære. (Jvf. Riegels, S. 507. 511. 512.) 1698, d. 19. Oct. blev han i Dyrehaven ved Jægersborg (Tageregist. S. 358) omkastet og to Gange slaaet over Hoften og Benet af en til Døde jaget Hiort, som Kongen selv vilde give det sidste Stød, efter hvilken Tid han næsten ikke mere kunde gaae; hans Affældighed tiltog betydeligt, uden at han dog synderligt forandrede sin sædvanlige Leveskik. 1699 d. 15de August kiørte han sidste Gang fra Jægersborg til Kiøbenhavns Slot; var d. 18de sidste Gang i Statsraadet, og havde d. 19de August endnu nogle af sine Ministre hos sig. Om Aftenen begyndte Kongens sidste Svaghed med en vedvarende Diarrhoe, der medførte de sidste Livskræfters Udtømmelse. (Beretningen hos Riegels. p. 517—519, at Christian V. døde af et apoplectisk Anfald med "Følesløshed og Sovesyge" er urigtig. Kongen havde sin Bevidsthed og Talens Brug næsten til det yderste. Hans jævnlige Søvn i de sidste Døgn, han levede, var en Følge af Afkræftelsen.) Jvf. "Christian V. Sygdoms- og Døds-Historie" ved C. Molbech. Nyt hist. Tidsskr. II. S. 622—644.

6) Nye Tidender (Kiøbenhavns Mercurius.) 1699. August.

7) Winkelmann. Oldenb. Chron. S. 538. Hübner.

8) Christ. V. Tage-Register S. 42. 43. ("I Forældrenes Nærværelse; uden mindste Pomp." Riegels, S. 18.)

[9]) Danske Med. og Mynter: Frederik IV. Tab. 20. Nr. 2. (Jvf. Kiøbenh. Postrytter. Marts 1714, som har d. 28. Marts Kl. 6¾ om Aftenen.)

[10]) Extraord. maanedlige Relationer. Nov. 1672. Jan. 1673. p. 9. Marm. Dan. I. p. 12.

[11]) Extraord. maanedl. Relat. Marts 1675. p. 258.

[12]) Christ. V. Tage=Register. S. 320.

[13]) Tageregister. S. 320. Maanedl. Relationer. Jul. 1695. Danske Mag. III. S. 313.

[14]) Maanedl. Relationer. Aug. 1677. p. 580. Christian V. Tageregister S. 115.

[15]) Extraordinaire Relationer. Marts. 1735. Danske Med. og Mynter Christian VI. Tab. 3. Nr. 4.

[16]) Extraord. maanedlige Relationer. Jan. 1679. Aug. 1680. D. Med. og Mynter: Christian V. Tab. 26. Nr. 4.

[17]) Extraord. Relationer. Jan. 1679. p. 773. Oct. 1680. p. 85.

[18]) Joh. Ge. Holstein blev 1793 Prinds Carls Hofmester, og reiste med ham fra 7. Aug. 1694 til 8. Jun. 1695, da Gr. Ahlefeldt kom til ham i Aachen. Jvf. Moller: das Geschlecht von Ahlefelt, 1771. Fol. p. 441. 479. Riegels, S. 509. Bircherods Dagbøger. S. 307.

[19]) Extraord. Relationer. Jul. 1729. Høier, Friedr. IV. Leben. II. S. 232.

[20]) Maanedl. Relationer. Februar 1687. Kiøbenhavns Postrytter. Nov. 1705. Høier I. S. 130.

XLI. Frederik den Fierde,

en Søn af K. Christian V. og Charlotte Amalia af Hessen, født d. 11. Oct. paa Kiøbenhavns Slot, og samme Dag døbt af Hofpræsten Mag. H. Leth[1]; reiste udenlands i Italien (indtil Rom) som Kronprinds (8. Jan. 1692—14. Apr. 1693)[2]; Konge ved Faderens Død d. 25. Aug. 1699; kronet og salvet af Biskop **Bornemann** paa Frederiksborg d. 25. April 1700, reiste anden Gang til Italien (indtil Florenz) 1708 og 1709[3]; erobrede den med Sverrige forbundne Hertug af Holsten-Gottorps Andeel af Hertugdømmet Slesvig 1713, og fik efter Freden med Sverrige 1720 Frankriges og Englands Guarantie for den souveraine Besiddelse af hele Hertugdømmet[4]; døde, efter nogle Aars Svagelighed, paa Hiemreisen fra Gottorp, d. 12. Oct. 1730, paa Odense Slot[5], 59 Aar gammel, efter 31 Aars Regiering; begravet i Roskilde Domkirke d. 16. Decbr. s. A.[6].

Dronninger.

1) **Lovise**, en Datter af Hertug **Gustav Adolf** af Meklenborg-Güstrow og **Magdalene Sibylle** af Holsten-Gottorp; født d. 28. August 1667[7]; ægtede Kronprinds **Frederik** d. 5. Decbr. 1695 i Kiøbenhavn[8]; kronet med Kongen d. 15. Apr. 1700; død d. 15. Marts 1721[9]; begravet i Roskilde Domkirke, d. 2. Apr. (ikke d. 30. Marts.)

2) **Anna Sophia**, Datter af Storcantsleren Grev **Conrad Reventlau**, og **Sophia Amalia** v. **Hahn**;

født d. 16. Apr. 1693; blev d. 26. Jul. 1712 tillagt Titel af Fyrstinde af Slesvig, og samme Aften hemmelig viet til **Frederik** IV.,[10] hvis Dronning levede 9 Aar derefter; d. 4. Apr. 1721 (to Dage efter Dronning **Lovises** Begravelse) blev hun offentlig viet til K. **Frederik** IV. af Hofpræsten **Th. Claussen** paa Kiøbenhavns Slot; af Kongen erklæret for Dronning og kronet paa Frederiksberg Slot i Ministrenes Nærværelse d. 30. Mai s. A.[11]; forviist af **Christian** VI. d. 11. Nov. 1730 til Clausholm[12]; hvor hun døde d. 7. Jan. 1743; begravet i Roskilde Domkirke hos hendes Børn.[13]

Börn.

a) Med Dronning **Lovise**:

1) **Christian**, født d. 28. Jun. 1697; død 1. Oct. 1698[14] begravet i Roskilde Domkirke.

2) **Christian**, (VI.), født 1699; Konge 1730; død 1746.

3) **Frederik Carl**, født 23. Oct. 1701; død 7. Jan. 1702; begravet i Roskilde.[15]

4) **Georg**, født 6. Jan. 1704; død 4. Marts 1704; begravet i Roskilde.[16]

5) **Charlotte Amalia**, født 6. Oct. 1706[17]; død 28. Oct. 1782; begravet i Roskilde Domkirke den 18. Novbr. s. A.[18]

b) Med Dronning **Anna Sophia**:

1) **Christiane Amalia**, født 23. Oct. 1723; død 7 Jan. 1724.[19]

2) **Frederik Christian**, født 1. Jun. 1726 paa Frederiksberg; død 15. Mai 1727.[20]

3) **Carl**, født 16. Febr. 1728; død 10. Dec. 1729[21]; begravet, tilligemed hans to Brødre, i det gamle St. Sigfrids Capel i Roskilde Domkirke.[22]

---

[1]) Bircherods Dagb. S. 137. Danske Med. og Mynter Frederik IV. Tab. 34. Nr. 2. (I den Anledning udnævnte Christian V. d. 12. Oct. de første 19 Riddere af Dannebrog.) Hans Overhofmester fra det 7de Aar var Rigsmarskal v. Korbitz, en Saxer; hans Hofmester Just. Raad (siden Geheimeraad) Mich. Wibe (jvf. Høier, I. S. 4, Riegels, S. 7. 13—15); hans Lærer, fra 1684, Christ. Cassius, en Holsteener (fra 1668 Prof. i Veltalenhed ved Lunds Universitet og 1671 svensk General-Auditeur; men gik over til Christian V. under Krigen. Høier kalder ham "ein geschickter junger Mensch").

[2]) Høier, l. S. 6. Hans Følge bestod af 15 Personer, (næsten alle tydske), hvoriblandt Over-Kammerer Hans v. Ahlefelt, som fra 1690, da Wibe døde, var Kronprindsens Overhofmester. (Riegels, S. 15.)

[3]) Hans Følge paa denne Reise bestod af 28 Personer, foruden disses Tienerskab, 36 Personer, og Kongens 4 Pager og 8 Laquaier (76), samt Staldfolk til 9 Rideheste og 2 Spænd Kiøreheste. Riegels I. S. 135. 136. Frederik IV. reiste fra Kiøbenh. 30 Oct. 1708; kom tilbage til Oldeslohe d. 19. Aug. 1709, og d. 27. til Frederiksborg. (Busæus, Fred. IV. Dagregister S, 82. Høier l. S. 160—164.)

[4]) 3. Jun. og 26. Jul. 1720. Dumont, Corps Diplom. IV, P. II. p. 32. 33.

[5]) Hans Svagelighed begyndte efter 1728 og var Anledning til at Kongen 1729 reiste med Anna Sophia til Badene i Aachen, men uden Nytte. Om hans sidste Svaghed, som endte med Vattersot, og forøgedes ved to uheldige Fald i A. 1729, s. Høier, II. S. 234—38.

[6]) Danske Med. og Mynt. Fred. IV. Tab. 3. Nr. 4.

[7]) Extraordinair Relationer, Marts 1721. p. 36.

[8]) Danske Mag. III. S. 313. Til Kronprindsens Brud var først udseet den brandenburgske Prindsesse **Elisabeth Sophia**, som ikke, efter **Christian** V. Forlangende, vilde gaae over fra den reformerte Tro til den lutherske; og siden den svenske Prindsesse **Hedvig Sophia**. (Høier, I. S. 7.) Prindsen valgte selv paa en Reise **Lovise** af Meklenborg. Udrustningen af den Flaade, som afhentede Bruden i Meklenborg, (hun steg i Land ved Gyldenlund, d. 1. Dec. og holdt sit Indtog fra Jægersborg d. 5. Dec.) og Bryllupet, som feiredes med største Pragt, kostede 400,000 Rdlr. (Udv. af Bircherods Dagb. S. 311. Høier, l. S. 8.)

[9]) Høier II. S. 41. Extraord. Rel. 1721. Marts. p. 36. Liigprocessionen i Byen varede fra Kl. 11 til 1 om Aftenen.)

[10]) Af den i Hast til Hofpræst udnævnte Conrector i Flensborg **Th. Claussen**. Kongen bortførte **Anna Sophia** fra Moderen paa Clausholm d. 26. Jun. efter Taffelet. Riegels, II. S. 59. o. flg. Torm's Antegnelser. Suhms Nye Saml. II. S. 12.) J. Møller, "Dronn. **Anna Sophias** Liv og Levnet." Skand. Lit. S. Skr. 23. Bd. S. 98—103.

[11]) Kongen paasatte hende selv Kronen; hun førte indtil den Tid kun Titel af Hertuginde. (Høier, II. S. 42.) Extraord. Relat. 1721. April p. 51, og om Kroningen Mai, S. 73; hvor der tydeligt staaer **Frederiksberg**, skiøndt Hoffet d. 1. Mai flyttede til Frederiksborg.) Danske Med. og Mynt. tab. 24. Nr. 3. D. 16. Jul. holdt hun med sædvanlig Pragt sit Indtog i Kiøbenhavn.

[12]) Jvf. J. Møller i Skand. Lit. S. Skr. 23. Bd. S. 150—175. Hun fik en aarlig Pension af 25,000 Rdlr. og 100,000 Rdlr. engang for alle; hvorimod alle hendes øvrige Midler og Eiendomme bleve inddragne.

[13]) J. Møller, anf. St. S. 191—194.

[14]) Extraord. Relat. 1721. Marts. p. 38. Høier, Friedr. IV l. S. 9.

[15. 16]) Extraord. Relat. anf. Sted. Nye Tidende (Kiøbenh. Mercurius.) Oct. 1701. Kiøbenh. Postrytter. Jan. 1702. Jan. 1704. Marts 1704. Høier, l. S. 77.

[17]) Nye Tidender, Oct. 1706. Danske Med. og Mynt. Christ. VI. Tab. 15. Nr. 1.

[18]) Berlings Tidende. 1782. Nr. 86. Om hendes Begravelse, sst. Nr. 91.

[19. 20. 21]) Efter Extraord. Relationer for A. 1723. 24. 26. 27. 28. og 29.

[22]) Capellet var siden blevet Trolle-Familiens Gravsted, men hiemfaldt til Domkirken 1742; og blev af Christian VI. kiøbt 1743 for 500 Rdlr. til Gravcapel for Dronn. Anna Sophia og hendes Børn. (Behrmann, Beskr. over Roskilde. 1832. S. 95.)

XLII. Christian den Sjette,

en Søn af K. Frederik IV. og Lovise af Meklenborg, født d. 30. Nov. 1699 [1]; Konge ved Faderens Død d. 12. Oct. 1730; kronet og salvet af Bisskop C. W. Worm paa Frederiksborg d. 6. Jun. 1731 [2]; døde efter nogen Tids tiltagende Svaghed paa Hirschholm (Horsholm) Slot, d. 6. Aug. 1746, [3] i sit 47de Aar, efter 16 Aars Regiering; begravet i Roskilde Domkirke d. 4. Oct. s. A.

Dronning.

Sophie Magdalene, en Datter af Markgreven Christian Henrik af Brandenburg-Culmbach (d. 1708) og Sophie Christiane, Grevinde af Wolffstein; født d. 28. Nov. 1700 [4]; ægtede Kronprinds Christian d. 7. Aug. 1721 paa Slottet ved Pretsch i Sachsen [5]; kronet med Kongen d. 6. Jun. 1731; død d. 27. Mai 1770; begravet i Roskilde Domkirke 14. Jun. s. A. [6]

Børn.

1) **Frederik,** født 1723; Konge 1746; død 1766.

2) **Lovise,** født d. 19. Jun. 1724; død d. 20 Dec. s. A. begravet i Roskilde.

3) **Lovise,** født d. 19. Oct. 1726 [7]; gift d. 1. Oct. 1749 [8] med Ernst Frederik Carl, Hertug af Sachsen-Hildburghausen (f. 1727, † 1780); død d. 8. Aug. 1756. [9]

[1]) Danske Med. og Mynt. Christian VI. Tab. 1. Nr. 1. D. Mag. III. S. 315. Hans Overhofmester fra 1706 var Statsministeren Joh. Ge. Holstein; (fra 1714 Geh. Raad Walter) hans Lærer J. V. Schrøder. (jvf. Riegels Christ. VI. S. 13—15.) 1719 var han med sin Fader i Norge.

[2]) K. Christian VI. og Dronn. Sophia Magdalenas Salvingsact, udg. af Bisstop C. Worm. Kbh. 1732. Fol.

[3]) Han led af Asthma, og tilsidst af Brystvattersot. (Riegels Smaa hist. Skr. III. S. 317.) D. 3. Jul. var han endnu tilstede ved den nyfødte Prindsesse Sophia Magdalenes Daab: og arbeidede i Regieringssager i sit Cabinet indtil faa Dage før sin Død, der var saa hastig og uventet, at Kronprindsen, som man om Natten i stor Hast sendte Bud til, og den gamle Hofpræst Bluhme, som Kongen selv forlangte hentet, og flere Gange paa sit Yderste spurgte efter, begge kom for silbigt til Hirschholm. (Langfeldt Anecd. til Fred. V. Hist. Suhms nye Saml. III. S. 15. Zwerg's Sjæll. Cleresie. 1. S. 806.)

[4]) Riegels Christian VI. S. 30. Anm.

[5]) Extraord. Relat. 1721. Kronprindsen reiste d. 3. Jun. 1721 fra Kiøbenh.; og kom d. 16. Jul. til Pretsch (et par Miil fra Torgau), hvor Sophia Magdalene opholdt sig hos hendes Slægtning, Dronningen af Polen, som fra 1718 havde opfostret hende. (Om Prindsens Ophold i Saxen, og Brylluppet m. m. s. Riegels S. 30—35.)

[6]) Kiøbenhavnske (Berlings) Tidender. Nr. 43. 48.

[7]) Extraord. Relat. 1726. Oct. p. 79. 80.

[8]) Nye Stats-Tidender. 1749. October. Kiøbenh. Post-Tidender. Nr. 79.

[9]) Suppl. Taf. zu Hübners Tab. II. Lief. Tab. 26.

XLIII. Frederik den Femte,

en Søn af K. **Christian den Sjette** og **Sophia Magdalene** af Culmbach, født d. 31. Marts 1723,[1] Konge ved Faderens Død d. 6. Aug. 1746; kronet og salvet paa Frederiksborg d. 4. Sept. 1747 af Bisskop P. Hersleb,[2] død paa Christiansborg d. 14. Jan. 1766 om Morgenen Kl. halv 10; i sit 43de Aar, efter 20 Aars Regiering[3]; begravet i Roskilde Domkirke d. 19. Marts s. A.

Dronninger.

Lovise, en Datter af **Georg II.**, Konge af Storbrittanien og Irland, Churfyrste i Hannover, og **Caroline**, af Brandenburg-Anspach; født i London, d. 18 Decbr. 1724; ægtede Kronprinds **Frederik** d. 11. Decbr. 1743[4]; kronet med Kongen d. 4. Sept. 1747. Død almindelig elsket d. 19. Dec. 1751, paa Christiansborg[5]; om Morg. Kl. 4 efterat have fyldt sit 27de Aar; begravet i Roskilde Domkirke d. 26. Jan. 1752.

2) **Juliane Marie**, en Datter af Hertug **Ferdinand Albert** af Brunsvig-Wolfenbüttel, og **Antonette** af Blankenburg; født d. 4. Sept. 1729; ægtede **K. Frederik** d. 8. Jul. 1752[6] paa Frederiksborg Slot, hvor hendes Kroning skeete samme Dag; død d. 10. Oct. 1796 paa Fredensborg; begravet i Roskilde 12. Nov. s. A.[7]

Børn.

a) Med Dronning **Lovise**:

1) **Christian**, født d. 7. Jul. 1745; død paa Frederiksborg, d. 3. Jun. 1747[8]; begravet i Roskilde 7. Jun.

2) **Sophie Magdalene**, født d. 3. Jul. 1746[9] ægtede K. Gustav III. af Sverrige, (f. d. 24. Jan. 1746) i Stockholm d. 4. Novbr. 1766[10]; Enke d. 29. Marts 1792; døde d. 21. Aug. 1813.

3) **Vilhelmine Caroline**, født d. 10. Jul. 1747[11]; ægtede Vilhelm I., Landgreve og siden Churfyrste af Hessen-Cassel, d. 1. Sept. 1764[12]; døde d. 20. Jan. 1820.

4) **Christian**, født 1749; Konge 1766; død 1808.

5) **Lovise**, født d. 30. Jan. 1750[13]; ægtede d. 30. Aug. 1766 Landgreven Carl af Hessen-Cassel (siden dansk General-Feltmarskal og Statholder i Hertugdømmerne f. 19. Dec. 1744; † 17. Aug. 1836); død paa Gottorp Slot d. 12. Jan. 1831[14]; begravet i Slesvigs Domkirke.

b) Med **Juliane Marie**:

Frederik, Arveprinds til Danmark og Norge, født d. 11. Oct. 1753[15]; Coadjutor til Stiftet Lybek, 1756, hvorpaa han resignerede 1773; erholdt Forsæde i det d. 13. Febr. 1772 oprettede Statsraad, og deeltog i Statssagerne[16]; ægtede d. 21. Oct. 1774 Sophie Frederikke,[17] Datter af Prinds Ludvig af Meklenborg-Schwerin (f. 24. Aug. 1758); Enkemand d. 29. Oct. 1794; død d. 7. Dec. 1805 paa Amalienborg,[18] begravet i Roskilde Domkirke d. 4. Jan. 1806.

---

1) Extraord. Relationer. 1723. Marts. (Han siges dog at være f. om Morgenen d. 1. April, hvilket man forandrede i Angivelsen.)

2) K. Frederik V. Salvings-Act, af P. Hersleb. Kbh. 1749.

3) Han havde i et Aars Tid skrantet meget, og især været svag siden han paa Jagten brækkede et Been. Dog reiste han endnu i Efteraaret 1765 sidste Gang til Bregentved (S. L. Baden,

Frederik V. Aarbog (S. 315), som han hvert Aar, siden han blev Konge, havde besøgt.

[4]) Om hendes Reise gjennem Tydskland til Danmark (hun kom allerede d. 17. Nov. til Altona, hvor Kronprindsen modtog hende, og hvor hun sendte hele sit engelske Følge tilbage, uden en eneste Undtagelse), hendes udvortes Skikkelse og Charakteer, s. Langfeldts Optegnelser: Nye Saml. III. S. 29.

[5]) Kbh. danske Posttid. 1751. Nr. 102. Hun døde i Fødsels-smerter (eller, som der siges, uforløst) ved en dødfødt Søn. (Jvf. G. Treskows "Sørge-Tanker." 1. Saml. af Sørge-Vers m. m. i Anledning af Dr. Lovises Død. Kbh. 1752. S. 16. 17. Denne Bog udgiør 4 Afdelinger: det største Antal af lignende Vers og Gravskrifter over nogen Person af Kongehuset, eller Andre, som i Danmark er udkommet i Trykken.)

[6]) Allerede i Begyndelsen af Aaret taltes der om det nye Giftermaal. Baron Dehn i Conseilet var den, som sendtes til Brunsvig, for at underhandle derom. Vielsen ved Procuration skeete i Salzdahl d. 26. Jun. D. 6. Jul. ankom den nye Dronning til Jægerspriis, hvor Frederik V. første Gang saa hende d. 7de. Copulations-Acten d. 8. Jul. forrettede den gamle Bluhme, som d. 26. Jan. havde holdt Liigtalen over Dronning Lovise. "Ved alle disse Ceremonier var megen Magnificence og kongelig Pragt; men iblandt menig Mand var det stille; thi det kom dem saa hastigt efter Sorgen for Dronning Lovise." Langfeldt (1752.) anf. St. S. 34. Danske Posttidende 1752. Nr. 55. 56. 61.

[7]) Berlingske Tidende 1796. Nr. 83. 89. Adresse Cont. Efterr. 1796. Nr. 281. 294.

[8]) Extraord. Relationer. 1745. Jul. p. 55. 56. 1747. p. 43.

[9]) Extraord. Relationer. 1746. Jul. p. 52.

[10]) Trolovelsen var allerede skeet 1751 (Rosenhane Sveriges Konunga-Längd. p. 82); men blev først declareret d. 3. Apr. 1766. (Adr. Cont. Efterr. 1756 Nr. 50.) Vielsen ved Procuration foregik paa Christiansborg d. 1. Oct. 1766. Adr. Cont. Efterr. 1766. Nr. 148.)

[11]) Extraord. Relat. 1747. Jul. p. 54.

[12]) Kiøbenhavnske Tidender. 1764. Nr. 71. 72.

[13]) Extraord. Relationer. 1750. Jan. Kiøbenh. Tidender. 1766. Nr 70.

[14]) Danske Statstid. 1831. Nr. 10.

[15]) Kiøbenh. Danske Posttid. 1753. Nr. 82.

[16]) Jvf. Høst Gesch. Christian VII. I. 151.

[17]) Hun kom paa Orlogsskibet Danebrog til Kiøbenh. Rhed, om Aftenen d. 20. Oct. 1774; Indtoget til Vands skeete d. 21., om Efterm. og Vielsen foregik samme Dag. Adr. Cont. Efterr. 1774. Nr. 166. 167. 168.

[18]) Berlingske Tidender 1805. Nr. 98. 1806. Nr. 2.

XLIV. Christian den Syvende,

en Søn af K. **Frederik** V. og **Lovise** af England; født i Kiøbenhavn d. 29. Jan. 1749,[1] Konge ved Faderens Død d. 14. Jan. 1766; kronet og salvet i Christiansborg Slotskirke, d. 1. Mai 1767 af Bisskop L. Harboe; reiste giennem Tydskland til Frankrige og England 1768[2], afstod Grevskaberne Oldenborg og Delmenhorst til Storfyrsten **Paul Petrowicz** imod den Gottorpske Deel af Hertugdømmet Holsten d. 1. Jun. 1773; overgav Kronprinds **Frederik** umiddelbar Deel i Regieringen i Apr. 1784; døde i Rendsborg d. 13. Marts 1808,[3] og blev der bisat; Liget overført til Siælland og bisat i Roskilde Domkirke d. 16. Jul. 1814.[4]

Dronning.

Caroline Mathilde, Datter af Prindsen af Wales, Georg II. Søn, Frederik Ludvig (f. 1707; † 1751) og Augusta af Saxen Gotha; født efter Faderens Død d. 22. Jul. 1751[5]; kom til Danmark, og steg i Land d. 18. Oct. 1766 i Altona[6]; ægtede K. Christian VII. d. 8. Nov. 1766[7] paa Christiansborg Slot; kronet med Kongen d. 1. Mai 1767; ført til Kronborg Slot med hendes Datter, Natten imellem d. 17. og 18. Jan. 1772[8], og der holdt i Forvaring; separeret fra Kongen ved en Commissions Dom d. 6. Apr. s. A.[9]; døde paa Slottet i Celle efter otte Dages Sygdom, i sit 24de Aar, om Natten d. 10. Mai 1775,[10] og blev d. 13. Mai begravet i Stadskirken.

Börn.

1) **Frederik**, født 1768; Konge 1808; død 1839.

2) **Lovise Augusta**, født d. 7. Jul. 1771 paa Hirschholms Slot[11]; ægtede d. 27. Mai 1786[12] Frederik Christian, Hertug af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenborg (f. 28. Sept. 1765[13]; † 14. Jun. 1814); døde paa Augustenborg d. 13. Jan. 1843.

---

1) Nye Statstidender 1749. Jan. p. 3.

2) Jvf. Stats-Journal. Kbh. 1700. S. 81—100. J. H. Schlegels Samml. zur dän. Gesch. I. 1. S. 1—22. (D. 6. Mai 1768 forlod han Kiøbenh. og holdt der, efter Hiemkomsten sit Indtog 14. Jan. 1769, med Dronningen som ventede ham i Korsør.)

3) Adr. Cont. Efterr. 1808 Nr. 108.

4) Statstidende. 1814. Nr. 61.

5) Supplem. Taf. zu Hübner. II. Lief. Tab. 26. *Reden* Tabl. gen. & hist. de l'Emp. Brit. Tab. XI. har d. 21. Jul.

6) Adr. Cont. Efterr. 1766 Nr. 159. 160. 161. (D. 3. Nov. blev hun af Kongen modtaget i Roskilde, og ledsaget til Frederiksberg. Sammest. Nr. 164.)

7) Vielsen forrettede Biskop Harboe. (Adr. Cont. Efterr. 1766. Nr. 167, hvor Ceremonierne og Indtoget fra Frederiksberg udførligt beskrives.)

8) "Mod Middag behagede det Kongen, med sin Broder Arveprindsen, at kiøre igiennem Staden, næsten baaren paa sine Undersaatters Skuldre. Samme Dag reiste Dronning Caroline Mathilde med Prindsesse Lovise Augusta til Kronborg Slot." Adr. Cont. Efterr. 1772. Nr. 14. og Berlings Tid. Nr. 8.

9) J. K. Høst Struensee u. sein Ministerium. II. S. 271.

10) Dronningen gik d. 30. Mai 1772 ombord paa en engelsk Eskadre, som førte hende fra Cronborg til Stade. Hun opholdt sig først paa Jagt-Slottet Gøhrde, og fra d. 20. Oct. paa Slottet i Celle.

11) Adr. Cont. Efterr. 1771. Nr. 109.

12) Paa Christiansborg Slot. Adr. Cont. Efterr. 1786. Nr. 112. Berlingske Tidende 1786. Nr. 44.

13) Supplem. Taf. zu Hübners gen. Taf. II. Lief. Tab. 32. Kiøbenh. (Berlings) Tidende, 1765. Nr. 79, har d. 27. Sept.

XLV. Frederik den Siette,

en Søn af K. **Christian** VII. og **Caroline Mathilde** af England, født paa Christiansborg d. 28. Jan. 1768 [1]; deeltog i Rigets Styrelse fra 14. Apr. 1784,[2] da det Kgl. Cabinet ophævedes; Konge ved sin Faders Død d. 13. Marts 1808; afstod Kongeriget Norge til Kongen af Sverrige Carl XIII. ved Freden i Kiel d. 14. Jan. 1814; afreiste til Congressen i Wien d. 5. Septb. 1814; kom tilbage og holdt sit Indtog i Kiøbenh. d. 1. Jun. 1815; erholdt Hertugdømmet Lauenborg 1815, ved Bytte for den i Kieler Freden til Danmark afstaaede svenske Deel af Pommern; kronet og salvet af Biskop **Münter** paa Frederiksborg d. 31. Jul. 1815 [3]; død paa Amalienborg d. 3. Dec. 1839, om Morg. Kl. 8½,[4] i sit 71de Aar; efter 31 Aars Regiering (55 Aar fra 1784); begravet i Roskilde 16. Jan. 1840.[4. b]

Dronning.

Marie Sophie Frederike, Datter af Landgreve **Carl** af Hessen-Cassel og **Lovise**, Prindsesse af Danmark og Norge; født d. 28. Oct. 1767 [5]; ægtede Kronprinds **Frederik** paa Gottorp Slot d. 31. Jul. 1790 [6]; kronet med K. **Frederik** VI. d. 31. Jul. 1815; Enke 1839.

Børn.

1) **Christian,** født 22. Sept. 1791; død følgende Dag; begravet, ligesom de øvrige K. **Frederik** VI. bortdøde Børn, i Roskilde Domkirke.

2) **Marie Lovise,** født 19. Nov. 1792; død 12. Oct. 1793.

3) **Caroline,** født d. 28. Oct. 1793 [7]; ægteviet d. 1. Aug. 1829 [8] paa Frederiksberg Slot til Prinds

Frederik Ferdinand af Danmark, en Sønnesøn af Kong Frederik V. (f. 22. Nov. 1792.)

4) **Lovise,** født 21. Aug. 1795; død d. 7. Decbr. s. A.

5) **Christian,** født d. 1. Sept. 1797; død d. 7. Sept. s. A.

6) **Lovise Juliane,** født d. 12. Febr. 1802; død d. 23. Febr. s. A.

7) **Frederike Marie,** født d. 3. Jun. 1805; død d. 14. Jul. s. A.

8) **Vilhelmine Marie,** født d. 17. Jan. 1808 i Kiel [9]; ægtede: 1) **Frederik Carl Christian,** Prinds af Danmark, paa Christiansborg, d. 1. Novbr. 1828 [10]; Ægteskabet ophævet ved Separation i Septbr. 1834. 2.) **Carl,** Hertug af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glüksborg (født 30. Sept. 1813) paa Amalienborg, d. 17. Mai 1838 [11].

---

1) Om Aftenen Kl. 10½. Adr. Cont. Efterr. 1768. Nr. 9. (Enkedronning **Juliane Marie** holdt ham over Daaben, d. 29. Jan.)

2) (Indskriften paa Liigpladen.) Jvf. Fogtmanns Rescr. Saml. VI. 2. Bd. S. 744. Eggers Denkwürdigk. A. P. Bernstorfs. S. 162.

3) Danske Statstidende. 1815. Nr. 62.

4) Berlingske Tidende 1839 Nr. 287. Adr. Cont. Efterr. 1839. Nr. 285. (Kongen var d. 2. Dec. endnu, skiøndt næsten halv døende, i Uniform ved Parolen, og lod om Natten læse for sig af sin Kammertiener.)

4. b) Berlingske Tidende. 1840. Nr. 13.

5) Supplem. Taf. til Hübners Gen. Taf. II. Lief. Tab. 26.

6) Adr. Cont. Efterr. Nr. 180. og flg. Indtoget i Kiøbenh. holdtes d. 14. Sept. s. A. og varede fra Kl. 2¾ til Kl. 6. (Adr. Cont. Efterr. 1790. Nr. 213.)

7) Berlings Tidende. 1793. Nr. 86.

8) D. Statstidende. Nr. 122.

9) Dagen 1808 Nr. 14.

10) Adr. Cont. Efterr. 1828. Nr. 259. Statstidenden 1828. Nr. 132.

11) Adr. Cont. Efterr. 1838. Nr. 118. Dagen 1838. Nr. 118.

XLVI. Christian den Ottende,

en Søn af Arveprinds **Frederik**, K. **Frederik den Femtes** Søn, og **Sophia Frederike** af Meklenborg; født d. 18. Septbr. 1786 paa Christiansborg [1]; ægtede d. 21. Jun. 1806 [2] i Schwerin **Charlotte Frederike**, en Datter af Storhertug **Frederik Frantz** af Meklenborg-Schwerin [født 4. Dec. 1784; separeret 1809; død i Rom d. 13. Jul. 1840]; begav sig i Mai 1813 til Norge, for at forestaae dette Riges Styrelse; valgtes af Normændene til deres Konge d. 17. Mai 1814; nedlagde Norges Krone ved en Declaration af 10. Oct. 1814; [3] reiste fra Mai til October 1818 med sin Gemalinde i Tydskland og Schweitz; og atter (fra 21. Mai) 1819 giennem Tydskland til Italien (hvor ogsaa Neapel og Sicilien længe besøgtes); herfra i Jun. 1821 til Schweitz og Frankrige; fra Paris (4. Nov. 1821—8. Mai 1822) til England (15. Aug. 1822) [4]; modtog Præsidium i det Kgl. Konst-Academie d. 20. Apr. 1809; i det Kgl. danske Videnskabernes Selskab (efter Valg) d. 9. Marts 1838; Konge i Danmark og Hertug i Slesvig, Holsten og Lauenborg, ved K. **Frederik den Siettes** Død den 3. Decbr. 1839; kronet og salvet af Biskop Mynster, i Frederiksborg Slotskirke, d. 28. Jun. 1840.

Dronning.

Caroline Amalia, Datter af Hertug **Frederik Christian** af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenborg, og **Lovise Augusta** af Danmark; født paa Augustenborg d. 28. Jun. 1796; ægtede Prinds **Christian Frederik**,

den 22. Mai 1815[5]; kronet med Kongen d. 28. Jun. 1840.

Børn.

(Med Prindsesse Charlotte Frederike.)

1) **Christian Frederik**, født d. 8. Apr. 1807 paa Pløens Slot; død kort efter Fødselen[6].

2) **Frederik Carl Christian**, Kronprinds af Danmark, født paa Amalienborg, d. 6. Oct. 1808[7]; reiste (fra 6. Jun. 1826 til 24. Oct. 1828) til Tydskland, Schweitz, (hvor Opholdet i Genf varede noget over et Aar), Italien og det sydlige Frankrige[8]; bereiste Island i Sommeren 1834; Gouverneur over Fyens Stift fra 9. Dec. 1839; seilede til Skotland, bereiste dette Land, og besøgte Færøerne 1844; ægtede d. 1. Nov. 1828 Prindsesse **Vilhelmine Marie** af Danmark (s. ovenf. S. 174); d. 10 Jun. 1841 Prindsesse **Caroline Charlotte Mariane** af Meklenborg-Strelitz, født d. 10. Jan. 1821.

---

1) Adr. Cont. Efterr. 1786. Nr. 192. Berlings Tidende 1786. Nr. 75. 77.

2) Berlingske Tid. 1806. Nr. 50.

3) Kongeriget Norges overordentl. Storthings Forhandlinger 1814. S. 14.

4) Ankomsten til Odense, "efter en meer end treaarig Fraværelse," var Fredag Aften d. 6. Sept. 1822. ("Dagen" 1822 Nr. 220.)

5) Paa Augustenborg, hvor Vielsen udførtes i Slotscapellet af Hofpræst Germar. (Statstid. 1815. Nr. 42.)

6) Berlings Tidende. 1807. Nr. 31. Dagen 1807. Nr. 61. Supplement-Tafelen zu Hübner, Tab. 26, har derimod d. 13. Apr.

7) Adresse Cont. Efterr. 1808. Nr. 386.

8) Prindsens Ledsagere og Veiledere paa denne Reise vare Kammerherre Greve Conrad Rantzau til Breitenburg, og Major af Generalstaben C. Ewald.

2.

Conspectus

Scriptorum Rerum Danicarum,

Opere a ***Jacobo Langebek*** condito

comprehensorum.

1. Historia Daniae generalis.

11. *Svenopis, Aggonis* filii, compendiosa Regum Daniae Historia, a *Skioldo* ad *Canutum* VI. I. 42—64.

59. *Thomae Gheysmeri* compendium historiae Danicæ [conscriptum A. 1431: Epitome & continuatio Historiæ Saxonis Grammatici, ab initio ad Valdemarum IV.] II. 286—400.

14. *Petri Olai*, Minoritæ Roskildensis, Chronica Regum Danorum, a *Dano* ad obitum *Johannis* Regis. I. 68—148.

16. *Petri Olai*, Minoritæ Roskildensis, Annales rerum Danicarum a Cimbrorum exitu ad Ann. Chr. 1541. I. 171—197.

20. Chronologia rerum Danicarum secunda, auctore *Cornelio Hamsfort*, Cimbro, ab Ann. 687 ad Ann. 1448. I. 266—334.

2. Series, Catalogi & genealogiæ Regum Daniae.

1. Vetustissima Regum Septentrionis series, *Langfedgatal* dicta, a Japheto ad *Haraldum Harfager* Norvegiæ & *Hordaknutum* Daniae Reges. I. 1—6.

2. Genealogia *Regum Anglo-Saxonum*, ab Odino eiusque Majoribus deducta. I. 6—9.

8. Series runica Regum Daniae prima. I. 26—30.

9. Series runica Regum Daniæ altera. I. 31—34.

29. Nomina regum Daniæ ab Ann. 827 usque ad Ann. 1771. I. 424—426.

13. Series Regum Daniae ab Haraldo Klak ad Waldemarum II. I. 66—68.

12. Catalogus Regum Daniæ brevior. I. 64—66.

3. Series triplex Regum Septentrionis, a *Ragnaro Lodbrok* ad *Haquinum* Magni filium Norvegiæ, *Ericum Menved* Daniæ, & *Birgerum* Sueciæ reges. I. 10—13.

10. *Cornelii Hamsfortii* Series Regum Daniae, a *Dano* ad Fridericum II. I. 34—42.

7. Incerti auctoris genealogia regum Daniæ, a *Dan* & *Angul* ad *Christophorum* Imum. I. 20—25.

6. Nomina regum Daniæ, a *Dan* ad *Ericum Glipping*. I. 19.

4. Catalogus Regum Daniæ a *Dan* ad *Waldemarum* IIdum. I. 13. 14.

5. Series ac brevior historia Regum Daniae, a *Dan* & *Lother* ad Waldemarum IIdum. I. 15—18.

51. *S. Vilhelmi* Abbatis genealogia Regum Daniæ. II. 154—163.

52. Genealogia Regum & Principum christianorum in Dania. II. 164. 165.

3. Chronica & Annales danici vetustiores. [Secundum annos exitus cujusque Chronici.]

26. *Anonymi Roskildensis* Chronicon danicum ab anno 826 ad A. 1157. [Scriptor inprimis notabilis, "Saxoni & Svenoni Aggonis non modo coævus, sed ætate superior." L.] I. 373—387. [cf. Lappenberg. Archiv f. Schl. Holst. Gesch. II. p. 194—198.]

95. Breve chronicon danicum ab anno 1095 ad a. 1194. III. 627—631.

21. Annales danici *Bartholiniani*, ab Ann. 777 ad ann. 1200. I. 334—342.

80. Chronicon danicum ab Anno 1070 usque ad ann. 1219. [Auct. coætaneo temp. Valdemari II.] III. 259—265.

145. Chronicon Danicum ab anno 1214 ad ann. 1252. V. 497—500. [*Ludewig* Reliq. Mss. IX. p. 208—212. cf. *Lappenberg* l. c. p. 213.]

53. Chronologia rerum Danicarum & Suecicarum vetus, ab anno 916 ad ann. 1263. II. 166—168.

17. Annales, ab Anonymo circa Albiam, ad annum circa 1265, conscripti [res Holsaticas, & quæ circa Albiam gesta sunt, præcipue tractantes.] *Lindenbrog* Script. 251—261. I. 197—212.

152. Breve Chronicon danicum annor. 1246—1265. V. 570.

158. Anonymi Chronicon danicum annor. 1260—1286. [*Ludewig* Reliqu. Mss. IX. p. 90—92.] V. 614—615.

63. Chronicon danicum ab Anno 980 ad ann. 1286. II. 433—438. [*Ludewig*. l. c. IX. p. 90—92.]

15. Regum & gentis Danorum historia, a Dano usque ad ann. **1288**, vulgo dicta *"Chronicon Erici Regis:"* [primum ed. *E. Lindenbrog.* 1603. 4to.] I. 148—170. [cf. Pertz Archiv. VI. p. 364. sq.]

153. Breve Chronicon danicum, ab ann. 1249 ad a. **1290.** V. 571.

25. *Anonymi Nestvedensis* Chronologia danica ab Ann. 821 ad ann. **1300**. I. 368—372. [cf. Lappenberg. Archiv II. p. 191.]

106. Anonymi Chronicon Danicum, ab Ao. 1130 usque ad A. **1300.** IV. 225—230. [*Ludewig.* IX. p. 150—158.]

72. Incerti auctoris Chronica Danorum, & praecipue *Sialandiæ*, ad Ao. 1028 ad ann. 1282; continuata usque ad a. **1307.** [Vulgo: *Chronicon Siælandicum*, primum ab *Arn. Magnæo* ed. Lips. 1695. 8.] II. 602—606. [vid. infra p. 183 no. 178.]

18. Annales rerum Danicarum *Esromenses*, a N. Chr. ad annum **1307.** I. 212—250. [*Ludewig* Rel. Mss. IX. p. 1—39.]

99. Annales Danici ab Anno 1101, usque ad A. **1313.** IV. 22—26.

54. Incerti Auctoris Chronicon Danorum ab an. 936 ad ann. **1317.** ["Auctor de historia nostra optime meritus." L.] II. 169—176.

124. Incerti scriptoris Sueci Chronicon annor. 1160—**1320.** IV. 588—596.

68. Chronologia rerum memorabilium ab Ao. 1020 usque ad ann. **1323.** II. 520—529.

111. Annales Danici ab anno 1131 ad ann. **1325.** IV. 281—285.

169. Chronicon breve danicum. 1275—**1347.** VI. 253. 254.

142. Annales Danici Sorani. a. **1202—1347.** [Codici Historiar. Philipp. *Justini*, Monasterio Sor. ab *Absalone* donato, inscripti.] V. 456—458.

178. Continuatio Chronici Danorum & præcipue *Sialandiae* ab anno 1308 ad ann. **1357.** VI. 519—531. [Contin. ad. a. **1363** vid. Archiv f. Schl. Holst. Lauenb. Gesch. II. p. 214—226. cf. p. 204—208.]

179. Annales Danici ab anno 1316 ad ann. **1389.** VI. 531—535.

79. Fragmentum Annalium danicorum ab Anno 1073 ad ann. **1409.** III. 258—259.

150. Chronicon Danicum annor. 1241—**1410.** V. 528—534. [*Ludewig* Rel. IX. p. 79—90.]

27. Anonymi veteris rerum Danicarum & Suecicarum chronologia ab ann. 826 ab ann. **1415.** I. 387—398.

144. Chronicon rerum maxime Suecicarum, annor. 1208—**1440.** V. 495—497.

70. *Erici Johannis*, Monachi Vastenensis, Chronologia brevis ab ao. 1040 ad ann. **1450.** II. 552—553.

162. Anonymi Chronicon Danicum annorum 1274—**1497.** [*Ludewig* Reliq. Mss. IX. no. 7.] V. 624—628.

167. Incerti auctoris Chronicon Danicum ab anno 1268 ad ann. **1523.** [*Ludewig* Rel. Mss. IX. no. 5.] VI. 219—247.

19. Annales Fratrum Minorum *Visbyenses*, ab Anno 67 ad Ann. **1525.** I. 251—266. [*Ludewig*. l. c. p. 175—197.]

71. *Chronicon Skibyense* restitutum, sive Annales rerum danicarum ab ao. 1046 usque ad ann. **1534**; continuatum ad ann. 1555. II. 554—602. [*Ludewig*. p. 39—79.]

148. Annales Slesvico-Holsatenses, ann. 1227—**1546.** V. 505—511.

4. Annales Islandici, & ab auctoribus recentioribus collecti, c. aliis collectaneis.

55. Annales Islandorum vetustissimi usque ad Ann. 1317. II. 177—199.

73. Annales Islandorum Regii, a Christo nato ad ann. 1341 ex codice membran. III. 1—139.

86. Breve Chronicon Danicum ab Ann. 841 ad a, 1006. [Plurima ex Ad. Bremensi aliisque vet. auct. excerpta.] II. 17—18.

57. *Petri Olai* Excerpta ex historicis Danorum, a Svenone Tiugskæg ad Ericum Menved. II. 203—265.

161. Excerpta ex Annalibus danicis. 1305—1332. [e Collectaneis *P. Olai.*] V. 624.

85. *Laurentii Stralii* Annales Danici ab anno 1084 ad ann. 1314. [Auctor ævi incerti, qui tamen sec. 16 vixisse, & annales vetustiores exscripsisse videtur.] III. 302—316.

43. Frustillum Annalium Danicorum ab Ao. 873 ad ann. 940; [ex schedulis *Corn. Hamsfortii.*] II. 56. 57.

31. Chronologia rerum septentrionalium *ævi Ansgariani.* [a *Jac. Langebek* elaborata.] I. 496—561.

128. Chronologia rerum septentrionalium, a morte Anscharii usque ad finem Sec. IX. [e Scriptoribus vetustis, opere *Langebeckii* concinnata.] V. 1—231.

126. Annotata chronologica ex variis codicibus in Archivis Suecicis; [exscripta a Jac. Langebeckio in tinere Suecico 1754.] IV. 618—623.

83. *Cornelius Hamsfort* de Familia *Sprakalegum* in Dania; [acc. Auctoris epilogus *de moribus & vivendi consuetudine Danorum* Sec. XVIto.] III. 278—286.

5. Historia Regni Regumque Daniæ certi temporis, usque ad Christianum III.

58. Fragmentum islandicum vetus de regibus Dano-Norvegicis, ab *Ivaro Vidfadme* ad *Haraldum Blaatand.* II. 266—286.

62. Fragmenta duo Islandica de regibus Danorum ad seculum usque XIIItium. II. 422—433.

39. Fragmentum vetus Islandicum historico-geographicum de rebus Dano-Norvegicis. [Hist. Danicæ Seculi IX. & X. particulas quasdam continet.] II. 25—37.

28. *Ermoldi Nigelli* narratio metrica de baptismo *Haraldi* [Klak] Danorum regis Ao. 826. I. 388—424.

50. Fragmentum Islandicum historiæ regum Daniae *Haraldi Cærulidentis & Svenonis furcatæ barbæ.* II. 146—153.

74. *Svenonis Aggonis* Historia legum castrensium Regis *Canuti Magni.* III. 139—164.

66. Encomium *Emmae* Reginæ Daniæ & Angliae. II. 472—502.

82. Progenies Regis *Svenonis Estrithii* in Svecia. [ex libro Collectaneor. *Petri Olai.*] III. 275—277.

86. Elogium *Sancti Canuti*, regis & martyris, auctore anonymo coævo. III. 317—322.

88. *Aelnothi* Monachi historia ortus, vitæ & passionis *S. Canuti* regis Daniæ. III. 325—390.

87. Historia martyrizationis *Sancti Canuti* regis, auctore anonymo coævo. III. 322—325.

89. Legendae aliquot de *Sancto Canuto*, Danorum rege & protomartyre. III. 390—422.

96. Infelix *Svenonis* Danici expeditio adversus Turcos, anno 1097. III. 631—635.

101. Anonymus de passione *S. Caroli* Dani, Comitis Flandriæ [filii Canutis Sancti.] IV. 68—77.

102. Vita *S. Caroli*, Comitis & Martyris, auctore *Gualtero* Tarvanensi Canonico. IV. 77—110.

103. Historia vitae & passionis *S. Caroli*, Comitis Flandriae, auctore *Galberto*, Notario. IV. 110—192.

104. Mantissa ex variis auctoribus ad acta *S. Caroli* Dani, Flandriae Comitis. IV. 193—216.

108. Vita *S. Canuti* Ducis, auctore *Roberto*, Elgensi episcopo. IV. 256—261.

107. Historia *Sancti Canuti*, Ducis & Martyris; auctore anonymo. IV. 230—256.

109. Legendae aliquot de *S. Canuto* Duce. IV. 261—267.

140. Epitaphia Waldemari I., Canuti VI. & Erici Sancti, ex charta quadam vetusta. V. 420—422.

165. Diplomata ad Historiam *Ingeburgae* reginae. VI. 80—132.

157. Processus litis inter *Christophorum* I. & Archiepiscopum *Jacobum Erlandi*. V. 582—614.

180. Actio Regis *Erici Menved* in *Esgerum*, Archiepiscopum Lundensem, coram Pontifice Romano instituta a. 1317. VI. 535—545.

174. Actiones adversariæ *Erici* Regis Daniæ & *Johannis Grand*, archiepiscopi Lundensis, coram curia & sede Romana institutæ 1296. VI. 273—372.

181. Processus inter Regem *Christophorum* II. & Episcopum Burglanensem *Tuchonem*. VI. 545—551.

182. Planctus de statu regni Daniae sub rege *Christophori* II. [versibus leoninis compositus.] VI. 551—557.

205. Acta processus inter *Ericum* regem Dacie ab una, & ducem Slesvicensem ac Comites Holsatiae ab altera parte, de *Ducatu Slesvicensi*. 1424. [ex Autographo in Arch. Reg.] VII. 263—399.

206. Attestationes testium in causa *Erici* Regis Daniæ & Ducis Slesvic. &c. productorum a. 1424. [Ex autographo.] VII. 399—426.

207. Processus in curia Romana, in causa arbitralis sententiæ ab *Sigismundo*, regi Romanorum, super Ducatu Slesvicensi Regi adjudicato latæ, quam Comites ad Papam appellaverant. VII. 426—452.

208. Copiæ literarum Papæ *Martini* V. pro concordia [in eadem causa]. VII. 452—455.

229. Epistolæ Regis *Christiani Primi*, vel ad eum scriptæ. VIII. 360—446.

224. *Augustini Dathi* orationes binæ, quibus Rex Daniæ *Christianus* I., Senatus Senensis nomine, exceptus est. VIII. 332. 333.

233. Poema, quod inscribitur *Pauper Olavus*. [1448]. VIII. 465—474.

237. *M. Gableri* epistola metrica in laudem Regis *Christiani* IIdi. VIII. 493—502.

238. Diploma *Christierni IIdi* ad Joh. Ventelanth, Dantiscorum consulem. 1525. [cf. Hvitfeld. II. p. 1288.] IV. 480—493.

235. Ditlevi Smitheri oratio ad Reginam *Isabellam*. A. 1515. VIII. 479—482.

236. Oratio, qua Episcopus *Lago Urne* Reginam *Isabellam* excepit A. 1515. VIII. 483.

239. Duodecim excellentiæ regni Daciæ. [Annis obitum Friderici I. proxime insequentibus scriptum.] VIII. 493—502.

242. Seditionum Daniae liber [primus] 1537. VIII. 515—535.

240. De coronatione *Christiani* IIItii 1537 narratio. VIII. 502—505.

241. De coronatione *Christiani* IIItii carmen, auct. *Lud. Priggio*. A. 1539. VIII. 505—514.

6. Gesta Danorum & Normannorum extra patriam; eorumque peregrinationes in terram sanctam, cet.

41. *Odonis* Abbatis de Danorum in Galliam irruptionibus, & de Turonensi urbe ab eis obsessa. II. 49—52.

37. De *Nortmannorum* gente & principibus, qui etiam obtinent partem Galliae. II. 18. 19.

35. *Petri Olai* Excerpta Normannica & Danica ab Anno 841 ad ann. 1050. II. 10—17.

46. Epinikion Teutonicum, victoriae Ludovici de *Normannis* Ann. 882 acclamatum. II. 61—75.

47. *Abbonis*, monachi S. Germani, de obsessa a Normannis Lutetia Parisiorum libri duo. II. 75—106.

38. Narratio de *Normannorum* gestis circa Parisiacam urbem, tempore *Caroli Calvi* Regis Francorum. II. 20—25.

34. Chronicon de gestis *Normannorum* in Francia, ab A. Chr. 833 usque ad An. 896. II. 1—9.

56. *Gaufridi* Comitis Andegavensis gesta adversus *Danos*, Galliam infestantes. [circa A. 960—980.] II. 199—203.

42. Vastatio monasterii *Medeshamstede* in Anglia per Danos Anno 870. II. 52—56.

61. Carmen anglosaxonicum de prælio *Brunanburgensi* inter Danos & Anglos Ao. 937 commisso. II. 412—422.

65. Sermo *Lupi* ad Anglos, quo miserrimum huius nationis statum tempore invasionis Danorum exponit. II. 463—471.

84. Origo & gesta *Sivardi Dani*, Ducis Northumbriae, eiusque filii, *Waldevi* Comitis. III. 287—302.

76. Chronicon regum insulæ *Manniæ* 1066—1266; cum continuatione. III. 209—244.

117. Iter Hierosolymitanum *Svenonis*, Episcopi Viburgensis, & fratris eius *Eskilli*. 1150. IV. 421—424.

133. Anonymus de profectione *Danorum* in terram sanctam. V. 341—362.

7. Historia ecclesiastica.

a) Vitæ Sanctorum & fundatorum Ecclesiæ in Septentrione.

22. Vita *S. Willehadi*, a S. Ansgario conscripta. I. 342—360.

23. Legenda de Sancto *Willehado*, lingua Saxonica inferiori conscripta. I. 360—365.

30. Vita *S. Ansgarii*, Archiepiscopi Hamburgensis, a *S. Remberto* conscripta. I. 427—495.

32. *Gualdonis* Poema de vita *Sancti Ansgarii* Archiepiscopi Hamburgensis. I. 561—621.

33. Legendae veteres de *Sancto Ansgario*. I. 621—642.

44. Legenda de Sanctis Martyribus, a Danis & Slavis interfectis, in *Hamburgh* & in *Ebbekestorp* reconditis, circa ann. 880. II. 57—68.

45. Fragmentum ex Martyrum in *Ebbekestorp* quiescentium passione. II. 68—71.

49. Vita *S. Remberti*, Archiepiscopi Hamburgensis. II. 123—145.

40. *Meginhardi* Historia de translatione *S. Alexandri* Wildeshusam. II. 38—49.

60. Vita *S. Odonis*, Dani, Archiepiscopi Cantuariensis. [941—961.] II. 401—411.

64. Vita & translatio *S. Elphegi* a Danis A. 1012 interemti. II. 439—463.

94. De *Sancto Lucio*, Roskildensium olim patrono. III. 607—627.

130. Relatio de translatione *S. Margaretæ* Roskildensis. V. 302.

131. De vita beati *Nicolai Arusiensis*. V. 303—311.

118. Vita & miracula *S. Ketilli*, ab anonymo coævo descripta. IV. 425—442.

119. Vita *S. Vicelini*, præpositi Novimonasterii, postea Episcopi Aldenburgensis. IV. 443—457.

92. Acta Sancti *Ansveri*, Abbatis Ratzeburgensis. III. 580—601.

97. Legendae de quibusdam Sanctis nostris, *S. Olavo*, *S. Canuto*, *S. Anschario*, ante omissæ. III. 636—645.

69. Legendæ aliquot veteres de *Sancto Olavo*, rege Norvegiae. II. 529—552.

93. Fragmenta de *Sancto Halvardo*, Martyre, Opsloensium patrono. III. 601—607.

98. Historia Sanctorum in Selia, insula Norvegiæ. [Sæløe, Bergens Stift.] IV. 1—22.

125. De Sancto *Erico*, rege Sueciæ. IV. 596—618.

7. *b)* Historia Ordinum religiosorum; Monasteria; Convivia; Calendae; Universitas Hafniensis, cet.

146. Historia ordinis prædicatorum, s. *Dominicanorum*, in Dania. 1216—1246. V. 500—502.

163. Regula b. Augustini, cum statutis ordinis *S. Augustini* in Dania 1275—1357. V. 628—644.

149. Historia de inchoatione & propagatione ordinis *Fratrum Minorum* in Dania & regionibus septentrional. 1232—1535. V. 511—528.

170. Fragmentum Diarii sive Chronici cujusdam Ripensis Fratrum Minorum. [a. 1279. 1280.] VI. 254. 255.

219. Custodiæ *ordinis Minorum* provinciæ Daciae. VIII. 315. 316.

183. Necrologium *Gotlandiæ* Fratrum Minorum in *Visby*. VI. 557—573. [*Ludewig*. l. c. p. 197—208.]

220. Registrum conventuum *Præmonstratensis* ordinis, Livoniæ, Daniæ, Norvegiæ & Slaviae. IV. 316. 317.

218. Taxus prioratuum ordinis *S. Johannis Hierosolymitani.* VIII. 315.

232. Varia de monasterio *Dalbyensi*. VIII. 464.

121. Liber Donationum Monasterii *Sorensis*. ["Egregium ex omni parte antiquitatis nostræ monnumentum." L. cf. Cod. Ms. Bibl. Reg. Collectio Reg. recent. Nr. 714. 4to.] IV. 463—531.

122. Monumenta *Sòrana* varia. [Tria ex his Opusculis antiquis, ligneis tabulis quoudam agglutinatis, primum ed. *Joach. Wielandt* s. t. "*Tabula Cisterciensium Sorana*. Hafn. 1712. 8.] IV. 531—575.

110. *Tabula Ringstadiensis*, de regibus & principibus Ringstadii sepultis, ab Anno 1130 ad Ann. 1341. IV. 278—281.

114. Liber Donationum monasterii b. Petri Nestvediensis, & *Skovkloster*. IV. 335—406.

113. Obituarium monasterii b. Petri *Nestvediensis*. IV. 323—335.

112. Calendarium monasterii b. Petri *Nestvediensis*. IV. 285—322.

166. Diplomata, ad ecclesiam & monasterium S. Thomae de Paraclito in *Eskilsöe* & coenobium SS. Thomæ & Wilhelmi in *Ebelholt* pertinentia. VI. 132—218.

120. Narratio de fundatione monasterii *Vitæ Scholæ* in Jutia. [Vitskøl Kloster.] IV. 457—463.

129. Exordium Monasterii, quod dicitur *Cara Insula* [Om Kloster.] ab anno 1165. [Primus Codicis Scriptor circa monasterii initia vixisse, e Cap. 20 concludere licet. Narratio libri, a pluribus continuata, ad *Erici Glippingii* tempora pertinget.] V. 231—302.

136. Narratio de monasterio *S. Michaelis* apud *Slesvicum*, & de fundatione monasterii *Aureæ Insulæ*. (Guldholm.) [Scriptum a Monacho quodam a. 1289.] V. 379—383.

211. Diplomata ad monasterium *Loci Dei* [Lygum-Kloster] pertinentia, ab an. 1173 ad ann. 1578. [cf. S. R. D. IV. 575 sq.] VIII. 1—258.

123. Necrologium monasterii *Loci Dei*. [Lygum Kloster.] IV. 575—587.

215. Catalogus reliquiarum conventuum *Fratrum minorum* Roskildensium & Haffniensium. VIII. 269—293.

216. Reliquiae conventus fratrum minorum *Roskildensium*. VIII. 293—312.

244. Statuta convivii S. Johannis Baptistæ de *Uggelöse*. VIII. 529—532.

245. Statuta Calendarum Sacerdotum in territorio *Ramsöensi* & *Bieverskoviensi*, una cum nominibus Congildarum defunctorum. VIII. 532—538.

225. Academiæ Hafniensis leges, ab Archiepiscopo Lundensi *Joh. Brostorp* sancitæ, cum aliis nonnullis huc facientibus. VIII. 333—346.

228. Diploma *Johannis*, Archiepiscopi Lundensis, de *Universitatæ Hafniensi*. a. 1479. VIII. 359. 360.

226. Statuta facultatis utriusque juris, c. variis annotatis, ipsa *Universitatis Hafniensis* primordia concernentibus. VIII. 347—356.

227. Notata in fronte variorum librorum in bibliotheca deperdita *Ecclesiæ b. Virginis* Hafniæ. VIII. 357. 358.

172. Calendarium Magistri *Petri de Dacia*. [e Cod. membran. exarato circa a. 1290, qui fuit in possessione *Petri de Dacia*, a. 1326 in Univers. Parisiensis Rectorem electi.] VI. 260—265.

7. c) Historia Episcopatuum & Ecclesiarum, earumque *Necrologia* & *Libri Datici*, cet.

187. Provincialis Daciae, sive designatio Episcopatuum Daniae, Sueciæ & Norvegiæ circa 1270. VII. 610. 611.

188. Designatio Archiepiscopatuum Septentrionis, c. suis Suffraganeis. VII. 611.

77. Nomina episcoporum Septentrionis circa & post medium Sec. XI. III. 244—251.

90. Necrologium *Lundense*, 1085—1392: ex codice membranaceo Lundensi. II. 422—473.

91. Liber daticus *Lundensis*, 1086—1391: ex codice membr. Lundensi. III. 474—579.

100. Liber Daticus *Lundensis* (recentior), ex Codice *Hafniensi.* IV. 26—68.

191. *Nicolai*, Archiep. Lundensis, Chronica Episcoporum *Lundensium:* [primum ed. a *Th. Bartholino*, Hafn. 1709. 8.] VII. 621—639.

192. Anacephalæosis, v. Catalogus præsulum & pontificum *Lundensium* in Scania. (1599.) VII. 639—652.

204. Tabularium ecclesiae *Lundensis.* [s. "descriptiones literarum veterum Capituli Lundensis, quæ in suis scriniis sec. ordinem alphabeti situatæ sunt." A. D. 1494.] VII. 247—263.

231. Excerpta ex regesto Tabularii Ecclesiæ *Lundensis.* A. 1425. VIII. 457—464.

230. Ordo in ostensione sanctarum reliquiarum in ecclesia Lundensi. VIII. 446—457.

203. Excerpta ex registro villae *Malmogiensis*, anno 1420 facto. [cura J. Langebeckii.] VII. 243—246.

135. Encænia templi *Gumlosani*, [Gumløse, i Skaane] anno Chr. 1191 celebrata. V. 377—379.

217. Designatio omnium *Gotlandiæ* ecclesiarum, & quo anno quælibet ædificata. VIII. 312—315.

81. Liber daticus *Roskildensis.* 1074—1512. III. 265—275.

185. Statuta Capituli *Roskildensis* & Necrologium *Roskildense.* VIII. 591—607.

194. Episcopi *Roskildenses:* [e collectaneis *P. Olai.*] VII. 152—155.

195. Catalogus Pontificum *Roskildensium.* [ex autographo *Corn. Hamsfortii.*] VII. 155—165.

171. Fragmentum libri judicialis Episcopi *Roskildensis.* 1291—1299. VI. 255—259.

222. Anniversaria & distributiones capituli *Roskildensis*, An. 1458 sqq. VIII. 321—330.

246. Obituarium ecclesiae *b. Virginis* Hafniae. [Ex autographo membran.] VIII. 538—549.

175. Calendarium, vel potius Obituarium Ecclesiæ *beatæ Virginis Hafniensis*, ab anno 1299 ad a. 1414. VI. 372—375.

212. Transscriptum de bonis prebendarum canonicalium in Ecclesia Haffnensi [b. Virginis], factum A. D. 1436. VIII. 259. 260.

213. Reliquiae *Ecclesiæ b. Mariæ Virginis* Hafniæ, intimandæ in festo reliquiarum. VIII. 260—267.

214. Reliquiaria *ecclesiæ Haffnensis* sic ordinentur in festo reliquiarum. VIII. 267. 268.

223. Attestationes in causa decimarum *Slaulosiensium*, A. 1466. VIII. 330.

202. *Corn. Hamsfortii* Series Episcoporum *Otthoniensium*, e diplomatibus & tabulis collecta: [antea edita in "Dänische Bibliothek." P. IX. pag. 375. sq.] IV. 216—243.

234. Summa processus in causa ecclesiae *Otthoniensis*, b. Canuti ordinis S. Benedicti. A. 1489. VIII. 475—478.

201. Series Episcoporum *Arhusiorum*, ex variis auctoribus, qui in catalogo nominantur. [ex autographo Corn. Hamsfortii.] VII. 210—216.

200. Nomina Episcoporum ecclesiae *Arhusiensis*. VII. 209.

199. Chronicon ecclesiae *Ripensis*, s. annales Episcoporum Ripensium, commentario *Corn. Hamsfortii* illustratum. VII. 182—209.

151. Necrologium, vel Obituarium *Ripense*, s. Liber daticus Ripensis. V. 534—570.

184. Registrum capituli *Slesvicensis*. VIII. 574—591.

197. *Corn. Hamsfortii* Catalogus episcoporum Slesvicensium. VII. 170—176.

196. Episcoporum *Slesvicensium* Series. [ex autographo *Corn. Hamsfortii.*] VII. 165—170.

198. Hieron. *Cypræi* catalogus Episcoporum *Slesvicensium*. VII. 176—181.

156. Historia mirabilium, in ecclesia b. Petri *Slesvici* factorum. 1252. V. 581—582.

7. *d)* Vitae Episcoporum & Præsulum aliquot insignium.

141. Testamentum *Absalonis* Archiepiscopi Lundensis; [prius ed. ab *Ott. Sperlingio*. Hafn. 1696. 8.] V. 422—456.

143. *Vilhelmi* Abbatis vita, auctore eius Discipulo in Dania. V. 458—495.

164. *Wilhelmi* Abbatis Epistolæ. [libris II. comprehensæ.] VI. 1—79.

155. Vita *Gunneri*, Episcopi Viburgensis, qui obiit 1251. [auct. monacho monasterii *Caræ Insulæ*, discipulo Gunneri.] V. 574—581.

173. De *Johanne Grand* Archiepiscopo [metrica narratio; e. Scriptor. septentr. *Lindenbrogii*: Ed. Fabricii p. 103—109.] VI. 266—273.

243. Nonnulla de *Johanne Andreæ*, penultimo romanæ religionis episcopo *Ottoniensi*. VIII. 525—528.

78. Lectiones de legatione *Helsini* Abbatis in Daniam circa ann. 1067. III. 252—258.

105. *Ottonis*, Episcopi Bambergensis, legatio ex Pomerania in Daniam A. 1228. IV. 216—224.

8. Geographica; libri censuales Regni & Episcopatuum.

48. *Otheri* Norvegi & *Wulfstani* Periplus, sive eorum narrationes de suis in Septentrionem & in mare Balthico navigationibus. II. 106—123.

160. Navigatio ex Dania, per mare occidentale, Orientem versus, circa 1270. [Enumerantur stationes navigantium.] V. 622—624.

159. Fragmenta enumerationis territoriorum Daniae; quot in singulis aratra; quot marcas & oras solvant, &c. V. 615—622.

210. Liber census Daniae, tempore Regum *Waldemari II.* & *Christophori I.* confectus. [ex cod. membr. Holmensi coævo descriptus 1754, notisque a *J. Langebek* illustratus; postea ed. a *P. F. Suhm*, 1790.] VII. 507.

193. Registrum redituum, decimarum & exactionum ad Episcopum *Roskildensem* in Selandia, Meonia & Rugia pertinentium, circa 1370. VII. 1—152.

177. Liber *Aarhusiensis*. [Diplomata, nec non *bona mensalia*, ad eccles. Arufiensem spectantia; præmissa designatione.] VI. 376—519.

209. Liber censualis Episcopi *Slesvicensis*. 1436. VII. 456—507.

9. Res inprimis ecclesiasticæ Norvegiae & Islandiae.

132. *Theodorici* monachi (Nidrosiensis) Historia de antiquitate regum Norvagensium. [Prodiit primum, cura B. C. Kirchmanni, Amstelod: 1684. 8. Vixit & scripsit auctor circa ann. 1160 v. 1170.] V. 311—341.

168. Testamentum *Magni*, Regis Norvegiae, conscriptum A. C. 1277. VI. 247—253.

190. Series Episcoporum totius *Norvegiae*, a religionis christ. initiis, usque ad ann. 1325; ut et Abbatum Islandiæ; item nomina provinciarum Norvegiæ, circiter a. 1313. VII. 615.

67. Necrologium Islandico-Norvegicum vetus. [Sec. XI—XIV.] II. 502—519.

176. Delineatio vetustæ tabulæ altaris, quæ olim, ut creditur, in capella quadam regis Norvegiae fuit. [Ex vet. Membr. inter Mss. Magnæan.] VI. 375. 376.

138. Fragmenta tria necrologica Norvegiae. V. 384—386.

116. Anonymi Commentariolus de *coenobiis Norvegiæ*. IV. 409—421.

115. Historia fundationis monasterii *Lysensis* in Norvegia. [Lyse-Kloster, Sundhordlehn, i Bergens Stift.] IV. 406—409.

247. Fasti necrologici Islandici. [Sec. XIII. & XIV.] c. præfat. *Joh. Finnæi.* VIII. 550—568.

127. De Sancto *Thorlaco*, Episcopo Skalholtensi [ab anno 1174 usque ad mortem 1193.] IV. 623—632.

10. Ecclesia Hamburgensis & Bremensis, Holsatica, Esthonica, cet.

186. Archiepiscopi *Hamburgenses* [ex collectan. *Petri Olai;* collatum c. Chron. Bremensi, ap. *Martene & Durand.* T. V.] VIII. 608—611.

189. Catalogus pontificum *Hamburgensium*, quibus ecclesiæ Danicæ & septentr. fuerunt subjectæ. [ex autogr. *Corn. Hamsfort.*] VII. 612—614.

139. Necrologium *Hamburgense*, sive liber memoriarum & donationum ecclesiae *Hamburgensis.* V. 386—420.

24. De Ecclesia *Bremensi* vetus Scriptum. I. 366—367.

75. Chronicon monasterii *Rastedensis* in comitatu Oldenburgico, ab ann. 1059—1463. III. 164—209.

134. Excerpta quaedam e visionibus *Godeschalci* Novimonasteriensis. 1190. V. 362—377.

137. Excerpta ex Necrologio veteri *S. Michaelis* in Luneburg. V. 383. 384.

154. Narratio de *episcopatu Curoniensi*, eiusque origine danica circa 1250. V. 572—574.

147. Fines s. termini inter maritimas & *Hariam*, s. terram Regis [in Esthonia]. V. 502—505.

221. Informatio in causa *Revaliensis ecclesiæ* circa A. 1454. VIII. 317—320.

Rettelser og Trykfeil
til
den historiske Aarbogs 1ste Deel.

S. 6. Lin. 9. Citationen „S. R. Dan. I. 45" bortfalder.

S. 14. Lin. 6, nedenfra: „18. Jul. 1038" læs: **5. Septbr. 1037.** (Det første Datum er nemlig Knud d. Stores Datters **Gunhilds** Fødselsdag, som paa sit Sted findes rigtigt angivet.)

S. 18, Lin. 5 nedenfra, og 25, L. 2, nedenfra: (Følgen af **Svend Estridsens** Sønner, efter deres Alder, er usikker med Hensyn til den ægtefødte **Svend** og til **Knud Magnus.** At den førstnævnte S. 25, Anm. [1]) faldes den ældste, stemmer ikke overeens med hans formeente Fødselsaar „Omtr. 1053." (S. 18.) Jvf. Suhm D. Hist. IV. S. 464, hvor **Knud den Hellige** sættes som den tredie Søn, og denne som den 3die eller 4de.)

S. 30. Lin. 16. „Den 15de Jan. 1131." (som Nogle have.) Rigtigere er nok den **14**de Jan., der S. 47 angives som Valdemar I. Fødselsdag (nemlig ottende Dagen efter hans Faders Mord.)

S. 31. Lin. 10. „Den 4. Jul.," læs: 4de **Junius.** (Slaget ved Fodvig.)

S. 36. Lin. 11 nedenfra. „S. 78" læs: **S. 79.**

S. 40. Lin. 5. (Om **Erik Lams** Dødsaar, (27. Aug. **1146**, ikke 1147) jvf. Jaffé Gesch. Keiser Conrad des III. 1845. S. 152.)

S. 53 og 56. Anm. 9. (Om Dronn. **Dagmar,** eller **Margrethe** fra Bøhmen, f. Antiquar. Ann. for 1842. 1843. og for 1847. S. 221—226.)

S. 63. Lin. 7. nedenfr. Rosenberg læs: **Rosenburg.**

S. 65. Lin. 7. „den 30. Jun." (Dagen er noget uvis, da man andenstedsfinder d. **29.** Jun.)

S. 66. Lin. 9. n. f. S. 209 læs: **207.**

S. 66. I Stamtavlen: Hertug Valdemar V. † 1346 læs: **1364.**

S. 67. L. 20. „St. Hans Dag 1254": (som Hvitfeldt og Suhm, der anføres, have); de anf. Steder af Scriptores R. D. have derimod **1253.**

S. 68. Lin. 14. Wittenberg læs: **Wittenburg** (i Mecklenborg.)

— Lin. 19. „død d. 13. Mai 1310;" læs: **efter den** 13de Mai.

— Lin. 4 n. f. (1279.) Hvitfeldt (som anføres) har A. 1278; og saaledes Stral. (S. R. D. III. 314.)

— Lin. 6. n. fra: „1247" udslettes; 1249 bliver. (s. ovenfor Bryllupsaaret.) Suhm (X. 123 og fl. St. antager ogsaa som temmelig afgiort, at Erik Glipping er f. **1249.**)

S. 71. sidste Lin. n. f.: 1369 læs: **1269.**

S. 75. Anm. 5. (Om Dronning Agnes, og hendes Fader, jvf. især Suhm, Danm. Hist. X. S. 519. 520).

S. 79. Lin. 10 n. f. „635," læs: II. 635.

S. 86. Lin. 9. n. f. „306", læs: I. 306.

——— ——— „172. 173," læs: 173. 176.

— Lin. 6. n. f. (Det egentlige Salg skal have fundet Sted den 29. Aug. 1346.)

S. 89. Lin. 3. n. f.: Hertuginde Ingeborg døde **1370;** Hertug Henrik derimod **1383.**

S. 90. Lin. 1. „Hakon V." læs: Hakon VI.

S. 91. Lin. 22. „S. 147—48" læs: 127—29.

S. 98. Lin. 3. n. f. (Læs: „Biskoppen i Roskilde Peder Jensen") og 101, Lin. 4: Ved en Feiltagelse er Hvitfeldt (paa det S. 101. anf. Sted) fulgt, i Stedet for den rigtigere Beretning i Danske Mag. V. 66.

S. 104. Lin. 15. „1324", læs: **1424.**

S. 105. Lin. 4. f. (S. ogsaa Scr. R. Dan. VI. 232.)

S. 106. Lin. 6. „644", læs: **744.**

S. 109. Lin. 7, ere Ordene „opdraget hos sin Morbroder" o. s. v. forsatte, og bør staae Linie 5, efter „1440:" hvorimod Lin. 7 bør tilføies: „hyldet i Viborg, 28. Sept. 1448." (Hvitf. II. 844.)

S. 110. Lin. 17. „1473," læs: **1471.** (som findes rigtigt S. 125.)

S. 112. Anm. 10. (Christiani anfører vel andre Kilder, der have 1482 som **Christian den Førstes** Dødsaar; men antager selv A. 1481 som det rigtige.)

— Anm. 11. (K. **Christian** I. og Dronning **Dorotheas** Gravhvælvinger aabnedes, i K. **Christian** VIII. og Kronprinds Frederiks Nærværelse, d. 17de Jun. 1847.)

S. 114. Lin. 2. (Om et Sagn, at K. Hans blev født paa Skiærupgaard, 1½ Miil fra Colding, s. Suhms Saml. I. 2. S. 108.)

S. 118. Lin. 10 n. f. „Joachims Datter", læs: Søster.

S. 122. Lin. 3 n. f. „22, 24. Jul." læs: Januar.

S. 124. Lin. 14. (Citatet af Hvitfeldt bortfalder. Han har det urigtige Aarstal 1519.)

S. 127. Lin. 3: „Biskop i Slesvig 1546," læs: **1556.**

— Anm. 2. (Om K. Frederik I. Tilbagekomst fra Cøln, s. ogsaa Christiani Oldenb. Kön. I. S. 144.)

S. 128. Lin. 7. n. f. „denne Dronning, læs; „Hertuginde Anna."

S. 132. Lin. 8. n. f. „1556" læs: **1586.**

S. 137. Lin. 12. „den 29. Jul." læs: „den **19**de."

S. 140. Lin. 20. (Af de her anførte Forf. have Hamelmann, Cypræus og Lackmann d. 12te **Oct.** som Dronn. Annas Fødselsdag.)

S. 144. Lin. 3. n. f. „1644" læs: **1647.**

S. 145. Lin. 18. 19. (**Kirstine Munk** forlod allerede d. 15de Oct. 1629 Frederiksborg, hvorfra hun først begav sig til sin Moder paa Valløe; s. Christian IV. egenhænd. Breve 1848. I. Bd. S. 393.)

S. 145. Lin. 7. n. f. (**Frantz Rantzau** døde 1632, ikke 1631, som det sædvanligen angives.)

S. 146. Lin. 7. n. f. „26 Aug." læs: 26. April.

S. 147. Lin. 13 og flg. **Dorothea Elisabeth.** (Jvf. Christian IV. egenhændige Breve. I. Bd. S. 368. 393.)

S. 149. Lin. 9. n. f. „p. 54." læs: p. **8.**

— Lin. 7. n. f. „Christian VI." læs: **Christian IV.**

S. 150. Lin. 6. „hendes Fødselsdag," læs: **Dødsdag.**

S. 152. Lin. 23. „den 11te Jun." læs: 11te **Oct.** (jvf. Becker Saml. til Frederik III. Hist. I. S. 45. Anm. 1.)

S. 153. Lin. 10. „i sit 55de Aar," læs: **54de.**

— Lin. 4 n. f., „1696," læs: **1693.**

S. 154. Anm. 3. (Om **Hans Bordhardsen**, eller **Burchardi**, som (efter Matth. Foss) var meget afholdt af Prindsen: s. Christian IV. egenhænd. Breve. I. Bd. S. 360.)

S. 154. Anm. 4. Prinds **Frederik** afsejlede i Mai 1629 paa „Havhesten" til Flit i Holland. — (Han opholdt sig først i Holland, Braband og Flandern ved Armeen, siden i **Paris**, og derpaa længere Tid i **Orleans**, **Angers** og **Amboise**, besøgte Guienne og Gascogne, og skulde have fortsat Reisen til Italien, men blev afholdt derfra ved Pesten, som herskede i Nord-Italien. Orat. funebr. *Matth. Fossii.* Hafn. 1670. fol. F. 1. 2.)

S. 154. Anm. 10. (Om K. **Frederik** III. Dødsfald, 9. Febr. 1670, jvf. de samtidige Optegnelser, i Suhms Saml. til den D. Hist. I. 2. S. 299.)

S. 155. Lin. 2. „Febr. 1676," læs: **1685.**

— Lin. 19. „pag. 19," læs: p. **10.**

S. 156. Lin. 25. „S. 212. 213," læs: **242—243.**

S. 161. Lin. 3. „den 11. Oct." tilføies: **1671.** (s. p. 157.)

— Lin. 8. „d. 25. Apr." læs: den **15**de.

S. 162. Lin. 20. „1704" læs: **1703.** — „den 4de Marts 1704" læs: **19**te Marts.

S. 164. sidste Linie. „Jan. 1704," læs: **1703.**

S. 168. Lin. 2. n. f. „Frederiksborg", læs: **Frederiksberg.**

S. 169. Lin. 7. „d. 20. Jan.", læs: **14**de Jan.

— Lin. 24. „d. 29. Oct.", læs: 29de **Novbr.**

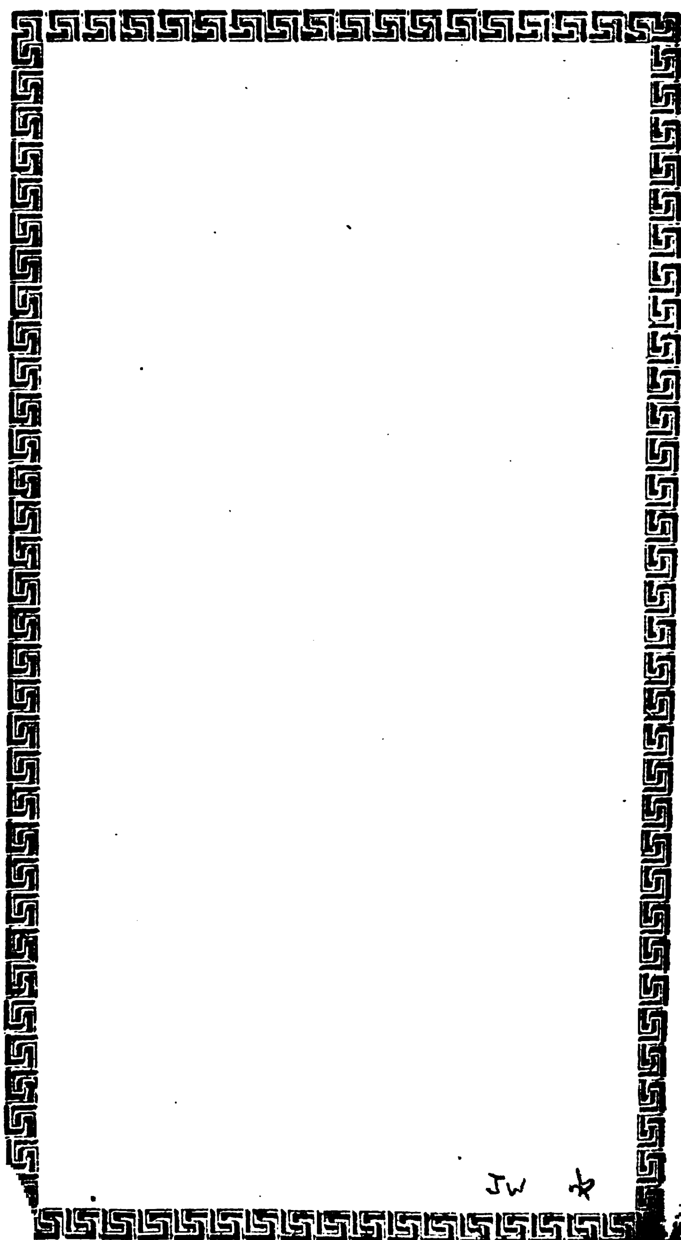
S. 174. Lin. 4. „7de Sept.," læs: **5**te Sept.

— Lin. 16. „d. 17de Mai" læs; **19**de Mai.

S. 175. Lin. 2 n. f. „Augustenborg," læs: i **Kiøbenhavn.**

S. 183. Lin. 15. „ab ann. 1415," læs: a d ann. 1415.

S. 196. Lin. 20. „IV." læs: VI.

JW

